Muhammed Salih el-Munedždžid

Fetve

ahlak, odgoj, društveni problemi

FETVE

Ahlak,odgoj, društveni problemi

Muhammed Salih el-Munedždžid

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog!

A H L A K / M O R A L

1. LIJEPE OSOBINE I LIJEPO PONAŠANJE

Važnost iskrenosti (sidka)

(pitanje br.: 2424., datum objavljivanja: 02.08.2002.)

58. PITANJE:

Koja je važnost iskrenosti u islamu, svejedno da li se radilo o privatnim ili poslovnim odnosima? Da li postoje situacije kada se laž može smatrati prihvatljivom opcijom?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Iskrenost (sidk) možemo definisati kao iskaz istine gdje je jezik saglasan sa srcem. Druga definicija kaže da je iskrenost govor koji se podudara sa stvarnošću i koji je vjerodostojan u pogledu jezika. S obzirom na to da je iskrenost jedna od neophodnih nužnosti čovječijeg društva i jedna od veoma korisnih vrlina ljudskog ponašanja, a na drugoj strani laž je osnova velikog slabljenja ljudskih društava, uzrok rušenja njihovih struktura i kidanja njihovih veza, kao i jedna od mahana u ponašanju sa nesagledivim štetnim posljedicama, islam je zbog svega ovoga naredio iskrenost, a zabranio je upotrebu laži. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ}

"O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!"
(Et-Tevba, 119.)

Ibn Kesir, rahimehullah, u komentaru ovog ajeta kaže: "Govorite istinu i nje se držite, bit ćete od njenih sljedbenika, spasit

ćete se od propasti i dat će vam se olakšanje i izlaz u vašim poslovima."[1]

Allah, dž.š., kaže:

{ فَلَوْ صَدَقُوا اللهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ }

"Bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni." (Muhammed, 21.)

Od Abdullaha ibn Mesuda, r.a., se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: ***'Govorite samo istinu! Zaista iskrenost vodi dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet, i čovjek se trudi da govori samo istinu, sve dok se kod Allaha ne upiše istinoljubivim (siddikom). Čuvajte se laži! Zaista laž vodi u razvrat, a razvrat vodi u Džehennem, i čovjek laže i pretjeruje u njoj, sve dok kod Allaha ne bude upisan teškim lažljivcem.'"***[2]

عَلَيْكُمْ بِالصِّدْقِ فَإِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى البِرِّ وَإِنَّ البِرَّ يَهْدِي إِلَى الجَنَّةِ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ صِدِّيقًا، وَإِيَّاكُمْ وَالكَذِبَ، فَإِنَّ الكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الفُجُورِ، وَإِنَّ الفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ ، وَمَا يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللَّهِ كَذَّابًا

Ovaj hadis upućuje da dobričinstvo vodi u Džennet. Dobričinstvo je sveobuhvatna riječ koja ukazuje na sve oblike dobra i različita dobra djela. Razvrat je u osnovi odstupanje i odudaranje od istine, a razvratnik je osoba koja je skrenula i udaljila se od Pravog puta. Iskrenost i razvrat su dva antagonizma koji stoje jedan nasuprot drugome.

Od Hasana ibn Alija ibn Ebi Taliba, r.a., se prenosi da je rekao:

"Zapamtio sam od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. sljedeće: ***'Napusti i ostavi ono što izaziva sumnju i nepovjerenje kod tebe u korist onoga što to ne izaziva. Zaista iskrenost rađa smirenost, a laž sumnju.'"***[3]

دَعْ مَا يرِيبُكَ إِلَى مَا لاَ يرِيبُكَ، فَإِنَّ الصِّدْقَ طُمَأْنِينَةٌ، وَالكَذِبَ رِيبَةٌ

[1] *Tefsir* Ibn Kesira, 2/414.

[2] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 4721.

[3] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2520, Nesa'i u *Sunenu*, 8/327, i Ahmed u *Musnedu*, 1/200.

U dugom hadisu koji prenosi Ebu Sufjan, r.a., a koji govori o njegovom susretu sa Heraklom, između ostalog stoji:

"... Šta vam naređuje Allahov Poslanik, s.a.v.s.?" Ebu Sufjan, r.a., reče: "On kaže: 'Robujte samo Allahu, dž.š., i ne pripisujte Mu ništa za druga! Ostavite ono što govore vaši očevi! Naređuje nam namaz, iskrenost, čednost i čuvanje rodbinskih veza.'"[4]

اعْبُدُوا اللهَ وَحْدَهُ، لا تُشْرِكُوا بِاللهِ شَيْئاً، وَاتْرُكُوا مَا يَقُولُ آبَاؤُكُمْ، وَيَأْمُرُنَا بِالصَّلاةِ، وَالصِّدْقِ، وَالْعِفَافِ وَالصِّلَةِ

Od Hakima ibn Hazama, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Prodavač i kupac imaju pravo na vraćanje robe sve dok se ne raziđu. Ako su iskreni u odnosu i pojasne stanje robe, imati će berićeta u kupoprodajnoj transakciji. Međutim, ako slažu ili prikriju neku mahanu, bit će im uništen i izbrisan berićet njihove kupoprodaje."[5]

الْبَيِّعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا، فَإِنْ صَدَقَا وَبَيَّنَا بُورِكَ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا ، وَإِنْ كَتَمَا وَكَذَبَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا

Pojam iskrenost obuhvata iskren odnos prema Allahu, dž.š., putem iskrenog činjenja ibadeta, zatim iskren odnos prema svom nefsu, na taj način što će se njegove želje uskladiti sa onim što je Allah, dž.š., propisao, odnosno sa Njegovim Šerijatom, zatim iskren odnos prema ljudima u govoru, obećanjima i međusobnim odnosima kao što je kupoprodaja i sklapanje braka, tako da nema obmane, varanja, falsificiranja i prikrivanja neophodnih informacija. I sve tako dok čovjekova vanjština ne bude istovjetna njegovoj nutrini i dok njegovi tajni postupci ne budu identični javnim.

Što se tiče laži, ona spada u veliki haram koji se po pitanju prezrenosti i intenzitetu grijeha međusobno razlikuje. Najodurniji i najgori njen oblik je laž na Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s. jer je to izmišljanje u vjeri i iskazivanje velike "hrabrosti" i drskosti u odnosu na Allaha, dž.š. Zbog toga je jedno od svojstava Allahovog Poslanika, s.a.v.s. sidk (iskrenost) u dostavljanju onoga što mu je

---

[4] Buhari u *Sahihu*, 1/30, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.1773.
[5] Buhari u *Sahihu*, 4/275, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.1532.

Uzvišeni Allah, dž.š., naredio da dostavi. Zbog ovoga Allah, dž.š., u Kur'anu kaže:

{ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللهِ كَذِباً لِيُضِلَّ النَّاسَ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ اللهَ لاَ يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ}

"Ima li onda nepravednijeg od onoga koji, ne znajući istinu, izmišlja laži o Allahu da bi ljude u zabludu doveo. Allah sigurno neće ukazati na Pravi put ljudima koji su nepravedni." (El-En'am, 144.)

{ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللهِ كَذِباً أُولَئِكَ يُعْرَضُونَ عَلَى رَبِّهِمْ وَيَقُولُ الأَشْهَادُ هَؤُلاَءِ الَّذِينَ كَذَبُوا على رَبِّهِمْ أَلاَ لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الظَّالِمِينَ}

"Ima li nepravednijeg od onoga koji o Allahu izmišlja laži? Oni će pred Gospodara svoga biti dovedeni, a svjedoci će reći: 'Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome!' Neka Allahovo prokletstvo stigne mnogobožce." (Hud, 18.)

Jednako tome je i laž na Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kao što je to došlo u mutevatir hadisu (*hadis sa najvećim stepenom vjerodostojnosti*) da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Ko na mene namjerno slaže, neka sebi pripremi mjesto u Džehennemu!"[6]

مَنْ كَذَبَ عَلَيَّ مُتَعَمِّداً فَلْيَتَبَوَّأْ مَقْعَدَهُ مِنَ النَّارِ

Osnova kod laži je zabrana. Međutim, postoje određene situacije kada Šerijat dozvoljava laž kako bi se ostvarila velika korist ili odagnala šteta. Jedna od tih situacija je u slučaju da čovjek posreduje i intervenira između dvije zavađene skupine kako bi ih izmirio, a nije u stanju da uspješno obavi svoju posredničku ulogu bez upotrebe određene doze neistine i laži. U tom smislu je došao i hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kojeg prenosi Ummi Kulsum, r.a., gdje on kaže:

"U kategoriju lažova ne spada osoba koja izmiruje među ljudima, dostavljajući ili govoreći dobro."[7]

لَيْسَ الكَذَّابُ الَّذِي يُصْلِحُ بَيْنَ النَّاسِ فَيَنْمِي خَيْراً أَوْ يَقُولُ خَيْراً

[6] Muttefekun alejhi.

[7] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 2495.

Od situacija kada je laž dozvoljena su i riječi muža upućene supruzi, i riječi supruge upućene mužu u stvarima koje osnažuju međusobno slaganje i učvršćuju veze ljubavi među njima. U ovo spada i preuveličavanje koje može biti popratnim dijelom njihovog razgovora. U hadisu koji prenosi Esma bint Jezid, r.a., stoji da je ona rekla:

*"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: '**Laž nije dozvoljena izuzev u tri slučaja: laž u priči muža svojoj supruzi kako bi je zadovoljio, laž u ratu i laž koja se koristi kako bi se izmirilo među ljudima.**'"*[8]

لا يَحِلُّ الكَذِبُ إلاَّ فِي ثَلاثٍ : يُحَدِّثُ الرَّجُلُ امْرَأَتَهُ لِيُرْضِيَهَا ، وَالكَذِبُ فِي الحَرْبِ ، وَالكَذِبُ لِيُصْلِحَ بَيْنَ النَّاسِ

Najvažniji vidovi iskrenosti i laži se očituju kod zavjeta i obećanja. Iskrenost kod obećanja i zavjeta se ubraja u moralne vrline i odlike koje krase vjernike. Obećanju i zavjetu je zajedničko to što je svako od njih dvoje obavijest od strane izvjestioca da je odlučio uraditi određenu stvar, a posebno ako su obećanje i zavjet vezani za Allahovo, dž.š., pravo, kao što Uzvišeni Allah, dž.š., kaže, hvaleći neke Svoje robove:

{ وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمَانَاتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رَاعُونَ }

"I koji o povjerenim im amanetima i obavezama svojim brigu brinu." (El-Mu'minun, 8.)

{ وَالْمُوفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا }

"... i koji obavezu svoju, kada je preuzmu, ispunjavaju." (El-Bekara, 177.)

{ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَى نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا }

"Ima vjernika koji ispunjavaju zavjet dat Allahu, ima ih koji su poginuli, i ima ih koji to očekuju- nisu ništa izmijenili." (El-Ahzab, 23.)

Molimo Allaha, dž.š., da nam podari iskrenost u riječima i djelima! Allah, dž.š., najbolje zna.

---

[8] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 4717, i Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 1862, i ocjenjuje ga kao hasen.

Šerijatski tretman odaziva na poziv i njegovi uvjeti.
(pitanje br.: 22006., datum objavljivanja: 22.03.2002.)

59. PITANJE:

Ponekad bivam pozvana da prisustvujem malim gozbama ili velikim prigodama... Kako da se postupi u situaciji kada se zna da su, u principu, ovi skupovi popraćeni ogovaranjem, klevetanjem, međusobnim hvalisanjem i natjecanjem u odjeći, uvredljivim aluzijama i bockanjem onih koji nose jednostavniju odjeću (žene poput mene), a ponekad se tu nađe i prenošenje tuđih riječi. Ja, također, imam i svoje kućne poslove. Ne želim da uposlim sluškinju, a otprilike sve žene koje prisustvuju ovim prigodama imaju sluškinje, tako da nalaze puno slobodnog vremena. Potrebna sam svom mužu i kući. Svaki minut koji provedem u kući ostavlja svoj trag, ako Bog da, i to je moja prva zadaća. Pored toga, željela bih da imam još dodatnog vremena kako bih se posvetila učenju Kur'ana ili pročitala neku korisnu knjigu. Ne želim da zalazim među ovodunjalučke skupove i okupljanja gdje vidim kaka su njihove štetne posljedice nadvladale koristi, ako ih uopće ima. Uputite me kako da se adekvatno postavim u datoj situaciji i šta da činim? Da li ima neko odgovarajuće opravdanje da ne prisustvujem, ako mi je to dozvoljeno? Šta da radim u situaciji kada mi domaćica gozbe zavidi i koja se raduje kada me vidi u nezgodnoj situaciji i položaju, a, isto tako priča protiv mene? Da li sam dužna odazvati se njenom pozivu i prisustvovati gozbi?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ebu Hurejre, r.a., kaže:

> *"Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da kaže: '**Pet je obaveza muslimana prema muslimanu: da mu odvrati selam, da ga obiđe kada se razboli, da mu klanja dženazu, da se odazove njegovom pozivu i da mu nazdravi kada kihne.**'"*[9]

حَقُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ خَمْسٌ رَدُّ السَّلَامِ وَعِيَادَةُ الْمَرِيضِ وَاتِّبَاعُ الْجَنَائِزِ وَإِجَابَةُ الدَّعْوَةِ وَتَشْمِيتُ الْعَاطِسِ

[9] Buhari u *Sahihu*, hadis br.1164, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 4022.

Islamski učenjaci su podijelili pozive na koje se je musliman dužan odazvati u dvije kategorije:

Prva: poziv na svadbenu gozbu. Većina islamskih učenjaka je na stanovištu da je odaziv na ovu vrstu poziva obaveza (vadžib), izuzev u slučaju postojanja šerijatskog opravdanja. Neke od ovih opravdanja ćemo, ako Bog da, spomenuti kasnije. Dokaz koji ukazuje na obaveznost odaziva je hadis koga prenosi Ebu Hurejre, r.a., a u kome Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Najgora hrana je hrana sa gozbe kod koje se odbijaju i sprječavaju oni koji bi joj prisustvovali, a pozivaju se oni koji odbijaju da joj prisustvuju. Onaj ko se ne odazove na poziv, otkazao je poslušnost i pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s."[10]

شَرُّ الطَّعَامِ طَعَامُ الوَلِيمَةِ يُمْنَعُهَا مَنْ يَأْتِيهَا ، وَيُدْعَى إِلَيْهَا مَنْ يَأْبَاهَا ، وَمَنْ لَمْ يُجِبْ الدَّعْوَةَ فَقَدْ عَصَى اللَّهَ وَرَسُولَهُ

Druga: poziv na razne druge vrste gozbi, osim svadbene. Većina islamskih učenjaka smatra da je odaziv na njih pohvalan (mustehab). Jedino su neke šafije i zahirije zauzele različit stav od ovoga i oni smatraju da je odaziv obavezan (vadžib). Ako bi se moglo reći da je odaziv pritvrđeno pohvalan, onda bi, možda, takav stav bio najbliži ispravnom mišljenju. Allah, dž.š., najbolje zna.

Međutim, islamski učenjaci su uslovili određene uvjete za odaziv na poziv. Ako se ovi uvjeti ne bi ispunili i ispoštovali, onda prisustvovanje pozivu nije ni obavezno (vadžib), niti pohvalno (mustehab), nego, u određenim situacijama, može biti i zabranjeno (haram). Ove uvjete je šejh Muhammed ibn Usejmin, rahimehullah, ukratko izložio i sumirao riječima:

1- Da na sazvanom mjestu nije prisutno neko ružno i zabranjeno djelo. Međutim, ako se nalazi neko takvo djelo, a čovjek ima mogućosti da ga otkloni, njegovo prisustvo postaje obaveznim (vadžibom) iz dva razloga: odaziva na poziv i otklanjanje lošeg djela. Ali ako čovjek to nije u stanju, onda mu je zabranjeno (haram) prisustvovati takvim okupljanjima.

2- Da onaj ko poziva na gozbu ne bude od onih osoba koje je nužno (vadžib) ili sunnet izbjegavati. Jedan od razloga da ima takav

[10] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 4779, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2585.

tretman jeste njegovo javno činjenje poroka i grijeha. Njegovo izbjegavanje može biti korisno kako bi se takva osoba pokajala za svoje postupke.

3- Da domaćin i gostoprimac bude musliman, inače, odaziv na poziv nemuslimana neće biti obavezujući, zbog toga što je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao: ***"Obaveza muslimana prema muslimanu..."***

4- Da hrana koja se poslužuje na gozbi bude dozvoljenom.

5- Da odaziv na poziv ne sadržava i obuhvata zapostavljanje nekog druge obaveze (vadžiba) ili nečega što je još obligatnije. Ako to uključuje, tada je zabranjeno odazivanje na njega.

6- Da ne uključuje teškoću ili štetu po onoga koji se odaziva, kao što je dugo putovanje, napuštanje porodice koja ima potrebe za njegovim prisustvom među njima ili neke druge vrste poteškoća.[11]

Neki islamski učenjaci su ovome još pridodali:

7- Da domaćin određenu osobu posebno ne spominje u pozivu, nego poziva sve prisutne na nekom općem skupu da prisustvuju gozbi koju će prirediti povodom neke prigode, a osoba je jedna od prisutnih. Po mišljenju većine, njegovo prisustvo nije obavezno.

Poslije ovoga će ti postati jasno i očevidno da prisustvovanje ovakvim gozbama koje ti spominješ, ne samo da nije obavezno, nego u određenim situacijama može biti i zabranjeno (haram), kao što je to u slučaju tvoje nemogućnosti da otkloniš loše djelo ili će tvoje prisustvovanje rezultirati zanemarivanjem muževog prava i dužnosti prema njemu ili prava vlastite djece koje se očituje u njihovom odgoju i tvojoj nužnoj brizi o njima. Ti, također, nisi sigurna od njihovog zla i štete koju ti mogu nanijeti. Ovo je dovoljan razlog koji te oslobađa prisustvovanja obaveznom pozivu, a da o neobaveznom i ne govorimo.

Žena, također, mora obratiti pažnju na to da ona mora tražiti dozvolu od svog muža da izađe na prigodu na koju je pozvana. Tvoja je obaveza da savjetuješ te sestre da moraju voditi računa o iskorištavanju vremena i njihovih druženja u onome što će im sa sobom donijeti i ovodunjalučku i ahiretsku korist. Allahov poslanik, s.a.v.s. nas je upozorio na ishod i rezultat sjedenja na kojima se ne spominje Allah, dž.š., rekavši:

---

[11] Ibn Usejmin, *El-Kavlu-l-mufid*, 3/111.

"Ne sjedne ni jedna grupa ljudi skupa na zajedničkom druženju, gdje ne spominju Allaha, dž.š., niti donose salavat na Allahovog Poslanika, s.a.v.s. a da zbog toga neće osjetiti tugu i kajanje. Ako bude želio, Allah, dž.š., će ih kazniti, a ako hoće, On će im oprostiti."[12]

مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ فِيهِ وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَى نَبِيِّهِمْ إِلاَّ كَانَ عَلَيْهِمْ تِرَةً فَإِنْ شَاءَ عَذَّبَهُمْ وَإِنْ شَاءَ غَفَرَ لَهُمْ

Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je kazao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao: ***'Ni jedna grupa ljudi ne ustane sa mjesta druženja gdje nisu spominjali Allahovo, dž.š., ime, a da njihovo ustajanje ne nalikuje ustajanju sa lešine magarca i zbog toga će osjetiti jad.'"***[13]

مَا مِنْ قَوْمٍ يَقُومُونَ مِنْ مَجْلِسٍ لاَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ فِيهِ إِلاَّ قَامُوا عَنْ مِثْلِ جِيفَةِ حِمَارٍ وَكَانَ لَهُمْ حَسْرَةً

Dostavi im ovaj savjet usmenim ili pismenim putem. Kada bi ih, uz to, pozvala u svoju kuću i iskoristila okupljanje za formiranje halke zikra, uz još neke dozvoljene sadržaje koji su dragi i bliski njihovim dušama. Nadati se da će te Allah, dž.š., učiniti uzrokom uvođenja ove lijepe prakse najboljeg iskorištavanja ovih druženja i skupova. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put.

Čemu se prije posvetiti: čišćenju srca ili dobrovoljnim djelima?

(pitanje br.: 21673., datum objavljivanja: 13.07.2002.)

60. PITANJE:

Šta je preče i prioritetnije da mu se posveti pažnja: djelima srca koje Uzvišeni Allah, dž.š., ne voli kao što je zavidnost, mržnja, zloba, oholost, licemjerje, činjenje djela da bi se pročulo ili vidjelo, okorjelost srca i druge anomalije koje se tiču i odnose na srce i njegove prljavštine i pokvarenosti? Ili se posvetiti obavljanju vidljivih

---

[12] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br.3302, i za njega tvrdi da je hasenun-sahihun. Albani ga u *Sahihut-Tirmizi*, 3/140, ocjenjuje kao sahih.

[13] Ebu Davud u *Sunenu*, hadis br. 4214. Nevevi ga u *Rijadu-s-salihin*, hadis br. 321, ocjenjuje hao sahih, a sa njim se u ocjeni ovog hadisa složio i Albani.

djela kao što je namaz, post i druge vrste dobrih i bogougodnih djela od nafila i zavjeta, uz postojanje tih anomalija u srcu? Da vas Allah, dž.š., nagradi na odgovoru!

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Neke navedene stvari su muslimanu obavezne (vadžib), a prednost i preimućstvo se daju prioritetnijim i obligatnijim stvarima. Allahov Poslanik, s.a.v.s. prenosi od svog Gospodara, dž.š., da kaže:

"Najviše sa čime Mi se Moj rob može približiti jeste obavljanje onoga što sam mu propisao."

مَا تَقَرَّبَ إِلَيَّ عَبْدِي بِمِثْلِ أَدَاءِ مَا افْتَرَضْتُ عَلَيْهِ

Zatim je rekao:

"Moj mi se rob približava nafilama sve dok ga ne zavolim."

وَلاَ يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ

Vanjska ili vidljiva djela neće biti dobra i primljena bez posredničkog djelovanja i inrevenisanja srca. Srce je na poziciji vladara, a ostali organi su njegovi vojnici. Ako je on zao i pokvaren, takva će biti i njegova vojska. Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s. izrekao slijedeće riječi:

"U tijelu, uistinu, ima jedan dio, ako je ispravan i dobar, ispravno je i čitavo tijelo. Međutim, ako je on pokvaren, pokvareno je čitavo tijelo."

ألا وَإِنَّ فِي الجَسَدِ مُضْغَةً إِذَا صَلَحَتْ صَلَحَ الجَسَدُ كُلُّهُ وَإِذَا فَسَدَتْ فَسَدَ الجَسَدُ كُلُّهُ

Djela srca, također, moraju vršiti utjecaj i djelovati na postupke tijela. Prednost ima ono što je obligatnije, svejedno da li se ono nazivalo nutarnje ili vanjsko. Ponekad je ono što se naziva nutarnjim obligatnije, kao što je napuštanje zavidnosti ili oholosti. Čovjeku je preče da se bavi otklanjanjem ovih negativnih osobina, nego da, naprimjer, posti dobrovoljni post. Ponekad je ono što se naziva vanjskim vrijednije i bolje, kao što je primjer noćnog namaza koji je bolji od apstraktnog napuštanja nekih pomisli koje naumpadaju i kojih se čovjek dosjeća kao što je dozvoljena vrsta zavidnosti (*gibta*) i slično. Svako djelo, nutarnje ili vidljivo, potpomaže onom drugom.

Tako namaz odvraća od razvrata i od svega što je ružno, a donosi i ostavlja u naslijeđe skrušenost i druge značajne tragove djelovanja. On, uz zekat, spada u najbolja djela. Allah, dž.š., najbolje zna.[14]

Nema razdvajanja između nutarnje (batin) ispravnosti i popravljanja vanjštine (zahira). Vanjske će forme ibadeta koje čovjek praktikuje i čini svojim organima, ako njima bude tražio Allahovo, dž.š., zadovoljstvo, bez ikakve sumnje, pozitivno djelovati na njegovo nutarnje stanje. Primjer tome su i riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Hoćete li da vas obavijestim o tome šta odstranjuje bijes, mržnju i zavist iz prsa: tri dana posta u svakom mjesecu."[15]

ألا أُخْبِرُكُمْ بِمَا يُذْهِبُ وَحَرَ الصَّدْرِ؟ صَوْمُ ثَلاثَةِ أيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ

U važne terapije kod liječenja bolesti srca spada i razmišljanje o tekstovima koji prijete onima koji dopuste ovim bolestima da piruju u njihovom srcu, kao što su riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Neće ući u Džennet onaj ko u svom srcu bude imao koliko je trun oholosti (kibura)."[16]

لا يَدْخُلُ الجَنَّةَ مَنْ كَانَ فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ مِنْ كِبْرٍ

Ili hadis koji govori o riječima Džehennema:

"Određen sam za ohole."[17]

أُوثِرْتُ بِالْمُتَكَبِّرِينَ

Ili hadis:

"Oholi će na Sudnjem danu biti proživljeni poput praške u likovima ljudi."[18]

يُحْشَرُ الْمُتَكَبِّرُونَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أمْثَالَ الذَّرِّ فِي صُوَرِ الرِّجَالِ

Ili riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Među vama će se raširiti bolest prošlih naroda: zavist i mržnja. Ona je ta koja brije. Ne kažem da brije kosu, nego brije

---

[14] Ibn Tejmijje, *Medžmu'u-l-fetava*, 6/381.

[15] Nesai u *Sunenu*, hadis br. 2386, a Albani u *Sahihun-Nesa'i*, hadis br. 2249, za njega tvrdi da je sahih.

[16] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 91.

[17] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 4850, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2846.

[18] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2492, a Albani u *Sahihut-Tirmizi*, hadis br. 2025, za njega tvrdi da je hasen.

vjeru. Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se međusobno ne budete voljeli. Hoćete li da vas obavijestim o nečem što će učvrstiti ljubav među vama: širite selam među sobom!"[19]

دَبَّ إِلَيْكُمْ دَاءُ الأُمَمِ قَبْلَكُمْ الحَسَدُ وَالبَغْضَاءُ هِيَ الحَالِقَةُ . لا أقولُ تَحْلِقُ الشَّعَرَ وَلَكِنْ تَحْلِقُ الدِّينَ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لا تَدْخُلُوا الجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا ، وَلا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا. أفلا أُنَبِّئُكُمْ بِمَا يُثَبِّتُ ذَاكُمْ لَكُمْ؟ أفشُوا السَّلامَ بَيْنَكُمْ

Ko razborito razmisli o ovim prijetnjama za bolesti srca, on će se, bez sumnje, truditi da svoje srce očisti od njih. U tome će se nastojanju potpomoći djelima vidljivih organa i moliti će svoga Gospodara da mu očisti srce od zlobe, zavidnosti i mržnje. Uzvišeni Allah, dž.š., o dovi vjernika, kaže:

{وَلاَ تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلاًّ لِّلَّذِينَ آمَنُوا}

"... I ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima!" (El-Hašr, 10.)

Allah, dž.š., najbolje zna i neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda, s.a.v.s.

Da li se neko od djece penjao na leđa Allahovog Poslanika, s.a.v.s. za vrijeme namaza?

(pitanje br.: 12212., datum objavljivanja: 06.03.2002.)

61. PITANJE:

Da li je Allahov Poslanik, s.a.v.s. dozvoljavao djeci da se na njega penju za vrijeme namaza i da li se to ubraja u njegov sunnnet? Gdje mogu doći do argumenata koji o tome govore?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Buhari, Muslim i drugi su zabilježili hadis Ebu Katade, r.a., u kome on prenosi da je Allahov Poslanik,

[19] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br.2510, a Albani u *Sahihut-Tirmizi*, hadis br. 2038, za njega tvrdi da je hasen.

s.a.v.s. držao u svom naručju, za vrijeme namaza, svoju unuku Umamu koja je bila Zejnebina kćerka. Kada je činio sedždu, spustio bi je, a kada se vraćao sa nje, ponovo bi je uzimao.

U drugoj predaji stoji:

"Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. gdje predvodi ljude u namazu, a istovremeno drži na svom ramenu Umamu bint Ebu-l-A'sa, r.a. Kada bi išao na ruku', spustio bi je, a kada se dizao sa sedžde, ponovo bi je vraćao."[20]

Abdullah ibn Šeddad prenosi od svog oca da je rekao:

"Jednom prilikom je izašao pred nas Allahov Poslanik, s.a.v.s. da klanja akšam ili jaciju, a sa sobom je nosio Hasana ili Husejna. Stupio je naprijed i posadio na zemlju svog unuka, a zatim donio tekbir za početak namaza i počeo klanjati. U toku namaza je jednu od sedždi oduljio više nego što je to inače činio. Moj otac je rekao: "Kada se to dogodilo, podigao sam svoju glavu sa sedžde i ugledao dječaka ne leđima Allahovog Poslanika, s.a.v.s. koji je i dalje bio na sedždi. Nakon toga sam se i ja vratio na sedždu. Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s. završio sa namazom, neki ljudi rekoše: 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s. učinio si, u toku namaza, podužu sedždu tako da smo pomislili da se nešto dogodilo ili da se desila Objava.' Allahov Poslanik, s.a.v.s. tada reče: 'Ništa se od toga nije desilo, nego se moj sin (unuk) popeo na moja leđa, pa nisam želio da ga požurujem, dok ne zadovolji svoju želju i potrebu.'"[21]

كُلُّ ذَلِكَ لَمْ يَكُنْ. وَلَكِنَّ ابْنِي ارْتَحَلَنِي فَكَرِهْتُ أَنْ أُعَجِّلَهُ حَتَّى يَقْضِيَ حَاجَتَهُ

Kako se ponijeti prema bratovoj ženi koja ima loše ponašanje i moral?

(pitanje br.: 4334., datum objavljivanja: 13.11.2000.)

62. PITANJE:

Imam snahu (bratovu ženu) koja apsolutno ne pokazuje poštovanja prema bilo kome, a stanuje zajedno sa nama u jednoj kući. Da li imam

---

[20] Na pitanje odgovorio šejh Abdul-Kerim El-Hudajr.

[21] Nesai u *Sunenu*, hadis br. 1141. Vidi: Albani, *Sahihun-Nesa'i*, hadis br.1093.

pravo da joj se obratim i na taj način pokušam promijeniti njenu narav i prirodu? Ako me ne bi poslušala, šta u toj situaciji da radim i da li ću joj nazivati selam?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Lijepa riječ otvara brave na srcu, otklanja koprenu sa njih i pročišćava duše. Tolerancija, opraštanje i savjetovanje vraća ljubav među ljudima. Onog trenutka kada čovjek bude upotrijebio lijepu riječ i ne bude se obazirao na neprijatnosti, on će rasti u očima ljudi i činiti da se onaj ko je pogriješio izvine za svoja vrijeđanja i da prestane sa svojom daljnjom praksom. Nema sumnje da su neki ljudi odabrali takav način odnosa i komunikacije sa drugim ljudima kakav oni, lično, ne žele i ne vole da nađu na drugoj strani. Oni misle da su snaga, konfrontacija i provokacija faktori koji čine da ih drugi poštuju. Uz njihovu neobuzdanost, hirovitost i konstantnost u pravljenju greške, i s obzirom na žestoke kritike i bolne upute sa kojima su suočeni i koje im prijete, oni lutaju u vrtlogu mržnje i nemiru osvete, tako da ne znaju razlikovati ispravno i tačno od netačnog, niti istinu od laži. Čovjek tu ostaje nemoćan da im uputi bilo kakvu uputu ili savjet. Svaka takva riječ za njih znači početak konfrontacije ili produžavanje neprijateljstva. Oni se stalno nalaze u poziciji motrenja i stajanja u zasjedi. Ovdje je sigurnije da načinimo između ovih osoba i našeg kontaktiranja sa njima jednu stanku za preispitivanja i revizije. Povući ćemo se, u njenom trajanju jedno vrijeme i pokušati da raspršimo njihova strahovanja od suočavanja, kritike i ispita savjesti, a posijat ćemo lijepu riječ, smirenost i osmijeh. Učinit ćemo sve što smo u stanju da osjete naše opraštanje i naklonost. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ اِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ وَمَا يُلَقَّاهَا إِلاَّ الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلَقَّاهَا إِلاَّ ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

"Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo srećni." (Fussilet, 34-35.)

Pod napuštanjem i odvajanjem ne podrazumijevamo prekidanje svih veza i sustezanje od odgovaranja na selam ili bilo kakvog vida pričanja sa njim. Klonit ćemo se dužih kontakata i miješanja sa njima, sve dok ne nađemo pogodnu priliku u kojoj će njihova duša biti

spremna da prihvati savjet i uputu. Razgovor ćemo započeti spominjanjem njihovih dobrih strana i ono što im od dobra želimo i što se nadamo od njih da će učiniti. Zatim ćemo savjet predočiti na jedan pristojan i učtiv način koji ne vrijeđa, niti predbacuje, a sam nije dosadan. Za takav postupak trebamo očekivati nagradu od Allaha, dž.š., ali moramo biti strpljivi i opraštati. Mi svojim ponašanjem i lijepim ophođenjem moramo dati primjer i sliku koju će slijediti osobe kojima želimo dati savjet i uputu. Poslušajmo sada Allahovu, dž.š., uputu koju je dao Svom Poslaniku, s.a.v.s.:

{ خُذِ العَفْوَ وَأمُرْ بِالْعُرْفِ وَأعْرِضْ عَنِ الجَاهِلِينَ}

"Ti sa svakim-lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!" (El-A'raf, 199.)

Naglost u prijekoru, prigovori, vrijeđanja i kritike, kao i pogrešno odabiranje trenutka, u većini slučajeva dovode do suprotnog rezultata i efekta. Skromnost i blagost otklanjaju prepreke i sprečavaju prekoračenje dozvoljene granice i svađu. U vjerodostojnom hadisu koji prenosi Ijad, r.a., on kaže:

*"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao: '**Allah, dž.š., mi je objavio da budete skromni kako jedni drugima ne bi nepravdu činili i da se jedni nad drugima ne hvališete i oholite.**'"*[22]

إنَّ اللهَ أوْحَى إِلَيَّ أنْ تَوَاضَعُوا حَتَّى لا يَبْغِيَ أحَدٌ عَلَى أحَدٍ، وَلا يَفْخَرَ أحَدٌ عَلَى أحَدٍ

[22] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2865.

2. POKUĐENO PONAŠANJE

Stav prema širenju vijesti i glasina na internetu.
(br. pitanja: 22878.)

1. PITANJE:
Kako postupiti u odnosu na fenomen širenja vijesti i glasina koje se mogu naći na internetu? Kako da se postavi jedan musliman prema vijestima koje može pročitati tu i tamo ili prema zabilježenim diskusijama i raspravama, posebno ako se ima u vidu da su neke od tih vijesti dobre i da donose radost muslimanima, ali je njihov izvor nepoznat i neprovjeren?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Danas živimo u jednom vremenu i stvarnosti gdje se u vidu vijesti plasiraju mnoge glasine koje pobuđuju neostvarive želje. Te glasine se šire na sajtovima internetske mreže i prikazuju ljudima kao radosne vijesti koje, apriori, prihvataju srca dobrih ljudi, ubijeđena da se radi o neupitnim istinama koje ne podliježu nikakvoj sumnji, kao da su došle iz provjerenih izvora. Ako se i utvrdi da se nešto od plasiranog, uistinu, i dogodilo, ipak je veći dio toga samo gomila glasina za koje nam može ko hoće i kada to želi prigovoriti riječima: "Ovo je čista izmišljotina!" Onaj ko malo bolje promotri i razmisli, shvatit će da mnoga svjetska sredstva informisanja, a ukorak s njima i arapska, pretjeruju u praćenju određenih događaja i ulaze u njihovu analizu na jedan neobjektivan način koji ukazuje na očitu pristrasnost. Odsutnost objektivizma je, kao što smo već napomenuli, očita, a njegovo mjesto zauzimaju pretjerivanje i preuveličavanje koja tim sredstvima informisanja nisu strana. Vjerodostojnost u ovim sredstvima je odsutna, posebno kada se tu još upletu emocije, želje i ciljevi ovih sredstava, tako da ne moramo napominjati kako je informativna objektivnost postala jedna od žrtava ovog medijskog rata koji traje.

Zapadni krugovi i ustanove su se otuđili od idealističkih lekcija koje su davali drugima. Međutim, ovo što smo naveli ne znači raspravu o materijalnim činjenicama niti negiranje i odbacivanje formiranih konkretnih stavova, kao ni komparaciju očite i vidljive pristrasnosti sa

pretjerivanjima i raznim pretpostavkama.

Ovdje ćemo se zaustaviti pred činjenicama kojima želimo podsjetiti sebe, a, također, i sve one dobre ljude koji se koriste ovim vijestima i njima žele obradovati druge, čineći to sa dobrim namjerama i čistim srcem. Ovim činjenicama opominjemo i sve one koji su izmislili ove glasine i preuzeli na sebe njihovo širenje.

1- Naša je obaveza da budemo budni i oprezni kod prihvatanja ovih vijesti. Činjenica da se one podudaraju sa našim željama i stremljenjima ne bi smjela igrati nikakvu posredničku ulogu u njihovom prihvatanju. Mi, muslimani, posjedujemo jasan put i metode kod provjere vjerodostojnosti. Te metode moraju biti konsekventne i dosljedne u svim stvarima podjednako, u onima koje volimo i onima koje mrzimo. Nije ispravno, recimo, da iskazujemo sumnju i podozrenje u vijest koja se prenosi i emituje sa lica mjesta, iako je njena krajnja granica opažanje, dok se istovremeno, na drugoj strani, plasiraju i šire vijesti putem GSM poruka, čiji su izvori neki sajtovi na internetu. Ako postoji neko ko i prihvata ovakvu vrstu vijesti, neka zna da većina ljudi neće povjerovati u nju. Neka pripazi da sebe ne učini predmetom opovrgavanja i poricanja. Još davno je rečeno: "Ko bude tražio i slijedio neobične i čudne vijesti, bit će utjerivan u laž."

2- Moramo, također, dobro voditi računa i paziti na pouzdanost izvora vijesti. Jedna obična vijest nije važnija od vijesti iz sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Uz to muslimani imaju princip da ne prihvataju ni hadise Allahovog Poslanika, s.a.v.s. od nepoznatih ljudi. Primanje vijesti treba da bude iz pouzdanog i vjerodostojnog izvora. U najmanju ruku, ako izvor nije pouzdan, on treba da bude poznat tako da dostiže stepen valjanosti, iako se nije potpuno oslobodio ljage od laži. ("Loše li su čovjekovo sredstvo riječi: 'Oni tvrde!'")

3- Ako i ima onih koji smatraju dozvoljenim izmišljanje ovih glasina, svrstavajući ih pod kategoriju pretpostavki, mi moramo odbiti da budemo tegleće životinje koje će ih nositi, prvo u njih vjerujući, a zatim ih šireći. ("Ko prenosi govor, a zna da je lažan, on je jedan od lažljivaca!")

4- Jedno od objašnjenja onih koji izmišljaju te glasine jeste da se ovdje radi o laži u ratnim uslovima, a ona je tada dozvoljena. Pri tom oni se prave da ne znaju ili stvarno ne znaju da je dozvoljena mjera i količina laži u ratu u onom omjeru koji je dovoljan da obmane i

prevari neprijatelja, a ne da se njenim plasiranjem obmanjuju i zavode sami muslimani.

5- Ako smo izgubili dijelove bitke, onda ne smijemo izgubiti iskrenost koja je naš glavni kapital u obraćanju i kontaktiranju sa ljudima. Kada ljudi otkriju da su lažne vijesti bile prenošene putem poštenog i pobožnog posrednika, njihovo čuđenje i neodobravanje će potrajati. Onaj ko je uhvaćen u laži ili ju je prenio i odobrio, teško će poslije toga biti čovjek od povjerenja.

6- Ako će se, na jednoj strani, dobronamjerni ljudi ražalostiti zbog ovakvog ponašanja koje će pobuditi sumnju u prenosioca koji prenosi i potvrđuje ovakve vijesti, ali na kome su poštenje i pobožnost očevidni, isto tako će se drugi radovati tuđoj nevolji. To će im dati povoda da o tim prenosiocima govore: "Ovo su njihove vijesti i ovo su im kriteriji." Svaki onaj koji je zanesen i prosvijetljen spoznajnim osvješćivanjem i buđenjem, naći će priliku da generalizira ovu pogrešku i da svu avangardu tog buđenja poistovjeti sa tim ponašanjem. Bojmo se Allaha, dž.š., da obradujemo i razveselimo onoga ko se raduje tuđoj nevolji i da u usta potajnog neprijatelja stavljamo argument i dokaz protiv sebe!

7- Ako je iskrenost islamska odlika i vrlina, kao i arapski vid častoljublja i viteštva, onda je laž sramota koju je islam zabranio i od koje su zazirali i arapski mušrici. Tako vidimo Ebu Sufjana, u vremenu dok je još bio mušrik, kako kaže:

"Da me nije bilo sramota od ljudi da od mene čuju i prenose laž, tada bih mu slagao, tj. Heraklu."

Ebu Sufjan nije prihvatio da u svojoj biografiji ima zabilježenu i jednu laž, pa makar ona bila na račun njegovog tadašnjeg neprijatelja – Muhammeda, s.a.v.s. i pred Heraklom, carem Bizantije. Ono čega se plašimo jeste da se nakon širenja i prenošenja ovih glasina ne utvrdi njihova prava istina koja je u suprotnosti sa iznošenim, pa da ljudi počnu o nama prenositi mnoge laži.

8- Izmišljanje glasina i velika brzina njihovog prihvatanja vrsta je psihološkog bjekstva i spasa od stvarnosti sa kojom čovjek nije zadovoljan i kojoj se ne veseli. Još davno je Ebu Tajjib u jednoj svojoj pjesmi rekao:

"Velika glad je harala Arabijom dok mi nije došla vijest,

u njoj sam zajedno sa svojim nadanjima potražio utočište u laži,

iako mi njena istina ne ostavlja nikakvu nadu i očekivanja,

toliko sam grcao u suzama da je malo trebalo da se ugušim. "

Tako vidimo da duša sebi nalazi utjehu i oduška u nijekanju i poricanju onoga što joj se ne sviđa, kao i u izmišljanju i širenju glasina, ali se ona na kraju mora pokoriti nesavladivoj vlasti zbilje. Međutim, ova psihološka varka nije prikladna da bude pribježištem sljedbenicima Muhammeda, s.a.v.s. koji ih je podučio vrijednosti iskrenosti i naredio im da je se drže riječima:

"Iskrenost vodi dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet, i čovjek govori istinu, sve dok se kod Allaha ne upiše istinoljubivim. Laž vodi u razvrat, a razvrat vodi u Džehennem, i čovjek laže sve dok se kod Allaha ne upiše lažljivcem."

إِنَّ الصِّدْقَ يَهْدِي إِلَى البِرِّ، وَإِنَّ البِرَّ يَهْدِي إِلَى الجَنَّةِ، وَلاَ يَزَالُ الرَّجُلُ يَصْدُقُ وَيَتَحَرَّى الصِّدْقَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللهِ صِدِّيقاً، وَإِنَّ الكَذِبَ يَهْدِي إِلَى الفُجُورِ، وَإِنَّ الفُجُورَ يَهْدِي إِلَى النَّارِ، وَلاَ يَزَالُ الرَّجُلُ يَكْذِبُ وَيَتَحَرَّى الكَذِبَ حَتَّى يُكْتَبَ عِنْدَ اللهِ كَذَّاباً

9- Odlaganje zapažanja stvarnosti i maskiranje pokrivačima samoobmane i iluzije uvećaće naše gubitke, a najveći među njima je prihvatanje glasina i njihovo širenje. Najteži je gubitak vrijednosti, a iskrenost je jedna od najboljih i najvećih vrijednosti.

Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ }

"... bolje bi im bilo da su prema Allahu iskreni." (Muhammed, 21.)

10- Priznavanje i prihvatanje stvarnosti je prvi korak u rješavanju i prevazilaženju kriza. Na drugoj strani, pogrešno razumijevanje stvarnosti i sakrivanje te stvarnosti su najveći uzročnici nagomilavanja, obnavljanja i vraćanja tih kriza.

11- Kao što jedni drugima preporučujemo neprenošenje ovakvih vijesti, isto tako imamo obavezu prema onima koji ih prenose da im objasnimo, na lijep način i sa dobrom namjerom, njihovu grešku. Trebamo ih suočiti sa istinom, ne ugađajući osjećanjima na račun razuma i predaje, kako bi ih spasili od nemira samoobmane i izbavili u jasnoću istine i realnosti. Zaista je u iskrenosti smiraj, a u laži sumnja.

12- Sejjid Kutb, Allah mu se smilovao, kaže: "Zaista suština u

svakoj stvari dominira nad formom, pa makar i suština kufra bila u pitanju."Na kraju da kažem koliko sam samo želio da govor ne ide u ovom pravcu, ali radi se o prašini u oku i morao sam reagovati. Odabrao sam iskrenost u priči o samoj iskrenosti, pošto je Allahu, dž.š., najdraži onaj govor koji je najiskreniji. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ

"O vjernici, bojte se Allaha i budite s onima koji su iskreni!"
(Et-Tevba, 119.)

Moj Gospodaru, pokaži nam istinu istinom i učini da je slijedimo! Isto tako, pokaži nam neistinu neistinom i učini da je se klonimo! Uputi nas voljom Svojom da shvatimo pravu istinu o onome u čemu se nismo složili. Zaista, Ti upućuješ na Pravi put onoga koga Ti hoćeš! Neka je salavat, selam i blagoslov na našeg poslanika Muhammeda, s.a.v.s. njegovu časnu porodicu i njegove ashabe.[23]

Širenje privatnih i intimnih stvari i riječi drugih ljudi.
(br. pitanja: 21836.)

2. PITANJE:
Koji je šerijatski tretman osobe koja širi privatne i intimne stvari drugih ljudi, bez obzira da li se to činilo putem pisanja memoara, pisama ili intervjua, i tome slično, uz napomenu da se to čini bez pristanka i dozvole osobe o kojoj je riječ.

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ako čovjek povjeri nekoj osobi određenu stvar kao tajnu, onda njoj, u tom slučaju, nije dozvoljeno da je širi i to zbog riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Ono što se kaže na sijelima je emanet."

الْمَجَالِسُ بِالأَمَانَةِ

Isto tako, ako će se širenjem tih privatnosti prouzročiti šteta bratu muslimanu, ni tada nije dozvoljeno to raditi zbog riječi

[23] Odgovor na ovo pitanje je dao šejh Abdulvehhab ibn Nasir et-Turejri.

Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Zabranjeno je štetu činiti, a isto tako i na učinjenu štetu štetom uzvraćati."

لا ضَرَرَ وَلَا ضِرَارَ

Ako će širenje tih stvari rezultirati sramotom za brata muslimana koji je griješnik, i koga je Allah, dž.š., i njegovu sramotu sakrio, onda to, također, nije dozvoljeno. Međutim, ako čovjek o kome je riječ nije uslovio i naglasio da se priča dalje ne širi, a istovremeno će iz širenja tih stvari proizići neka Šerijatom opravdana korist, onda u toj situaciji nema smetnje da se ona širi. Čovjek, čak, može da bude i nagrađen zbog tog svog čina.

Nužnost sankcionisanja vlasnika mobilnih telefona koji šalju nemoralne poruke.

(pitanje br.: 13493., datum objavljivanja: 12.07.2001.)

21. PITANJE:

Raširila se jedna opasna pojava, a to je praksa međusobnog razmjenjivanja nemoralnih poruka između mladića i djevojaka putem mobilnih telefona. Da li možete uputiti koju riječ povodom ove pojave?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ja, uistinu, upoređujem poruke koje se šalju putem mobitela sa grafitima i pisanjima po zidovima javnih WC-a. To je prljavo smeće i riječi onih koji ne shvataju. Njihovo ponašanje je još čudnije ako znamo da se zajedno sa tekstom poruke pojavljuju i brojevi njihovih mobitela. Ponekad se, čak, pojavljuju poruke koje sadržavaju širk- pripisivanje druga Uzvišenom Allahu, dž.š.[24]

Naša je dužnost posavjetovati korisnike mobitela koji šalju takve poruke i opomenuti ih Allahom, dž.š., i šerijatskim tretmanom onoga što čine. Njihova opasnost je tim veća što oni, ponekad šire

[24] Odgovor na pitanje dao šejh Ibrahim El-Hudejri.

lažne glasine o nemoralu onih koji vjeruju u Allaha, dž.š..... Od Allaha, dž.š., tražimo pomoć![25]

Gledanje devijantnih i nemoralnih sadržaja nije dozvoljeno ni u kom slučaju, pa makar to bilo i društvu supruge.

(pitanje br.: 12301., datum objavljivanja: 04.11.2001.)

22. PITANJE:

Gledanje devijantnih i nemoralnih sadržaja je zabranjeno u islamu. Koji je obim grijeha koje gledanje tih sadržaja povlači za sobom, ako to čovjek čini u društvu svoje supruge, uz napomenu da se to ne ponavlja često?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Svejedno je da li se radi o oženjenoj ili neoženjenoj osobi, gledanje nemoralnih i devijantnih sadržaja je haram i zabranjena stvar. Onaj ko to čini treba se iskreno pokajati Uzvišenom Allahu, dž.š. Kako neko može gledati ove scene sa svojom suprugom i kako joj uopće može dozvoliti gledanje istih? U ovom pogledu žene su slabe i vrlo osjetljive. Gledanje ovakvih sadržaja dovodi do pojave problema među supružnicima koji se, ponekad, završavaju i razvodom braka, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga. Nema nikakve sumnje da je čovjekov pristanak na ovakvo nešto pokazatelj nedostatka ljubomore s kojom se jedan musliman razlikuje od nemuslimana i od onih kod kojih je ljubomora odsutna. Oni pristaju na to da u njihovim porodicama vlada pokvarenost i nemoral. Gledanjem ovakvih stvari čovjeku se pitanje nemorala prikazuje lahkim i neznatnim i ono ga poziva ka poroku. Molimo za oprost i zaštitu od Allaha, dž.š.! Neka se onaj ko je počinio ovaj grijeh čuva i pazi Allahove, dž.š., kazne i neka požuri sa tevbom i pokajanjem. Njegova obaveza je da pazi na sve ono što može biti povodom čednosti svoje porodice, a ne da im olakša put do nemorala i razvrata. Allah, dž.š., najbolje zna.

---

[25] *Medželletud-da've*, br.1795, str.47.

Prevara i laž nisu dozvoljeni u međusobnim odnosima

(pitanje br.: 9345., datum objavljivanje: 20.07.2000.)

23. PITANJE:

Imamo radnju u kojoj prodajemo rezervne dijelove za auto. Kod dogovora oko cijene i pisanja fakture, mušteriji dajemo robu jeftinije od prve cijene, ali nam oni insistiraju na bilježenju originalne cijene. Napominjemo da kupljena roba ne pripada njima. Koji je šerijatski tretman ovakvog postupka?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Ako u tome postupku ima bilo kakav vid varanja, laži i prevare, onda on nije dopušten ni u kom slučaju. Vama je zabranjeno da ispostavljate i dajete fakturu na kojoj je napisana cijena veća od vrijednosti po kojoj je roba plaćena i kupljena. Mušterija to čini kako bi mogao od države ili nekog drugog uzeti iznos fakturisan na tom računu. Ovo je čista laž i prevara i zbog toga ovakav postupak nije dozvoljen. Allah, dž.š., najbolje zna.

Šerijatski tretman čovjeka koji kaže drugoj osobi, omaložavajući ga i potcjenjujući: Sve je to hava (prazno i šuplje)!

(pitanje br.: 8529., datum objavljivanja: 30.06.2002.)

24. PITANJE:

Koji je šerijatski tretman osobe koja kaže drugoj osobi, omalovažavajući je i potcjenjujući: Sve što činiš je uzalud i ne valja!

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ismijavanje i omalovažavanje drugih ljudi su osobine kojih se jedan musliman mora čuvati i kloniti. Ove anomalije je Uzvišeni Allah, dž.š., zabranio vjernicima stoga što one rađaju prezir i mržnju među njima. One proizilaze iz oholosti i uzdizanja razuzdanih podrugljivaca. Žestoka prijetnja je došla za onoga ko se oholi i ponižava druge ljude.

Abullah ibn Mesud, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da je rekao:

"U Džennet neće ući osoba koja u svom srcu bude imala koliko je trun oholosti." Jedan čovjek tada reče: "Neki ljude vole da nose lijepu odjeću i obuću." Allahov Poslanik, s.a.v.s. odgovori: "Zaista je Uzvišeni Allah, dž.š., lijep i voli ljepotu. Oholost se sastoji u omaložavanju i potcjenjivanju istine i ponižavanju ljudi."[26]

إِنَّ اللهَ جَمِيلٌ يُحِبُّ الجَمَالَ، الكِبْرُ بَطَرُ الحَقِّ، وَغَمْطُ النَّاس

Jedna od osobina vjernika muslimana jeste da drugi muslimani budu sigurni od njegovog jezika i ruke.

Abdullah ibn Amr ibnul-As, r.a., prenosi da je neki čovjek upitao Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Koji musliman je najbolji?" "Onaj od čijeg jezika i ruke budu sigurni drugi muslimani"- odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s.[27]

مَنْ سَلِمَ المُسلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

Za ove konkretne riječi koje su spomenute u pitanju, sa šerijatskog stanovišta, nema nikakve zapreke, ni u pogledu riječi, ni u pogledu značenja. Mada ne bi željeli da ih izrekne neki musliman, s obzirom na mogućnost loše namjere i što mogu izazvati mržnju i prezir.

Argumenti koji govore o zabrani puštanja odjeće više od dozvoljenog.

(pitanje br.: 762., datum objavljivanja: 09.08.1999.)

25.PITANJE:

Jedan od braće muslimana me je obavijestio o zabrani nošenja odjeće čija je dužina ispod članaka. Rekao mi je još da postoji veliki broj hadisa koji to potvrđuju. Želio bih znati vaše mišljenje vezano za ovu temu?

---

[26] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 91.

[27] Buhari u *Sahihu*, hadis br.10, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.40.

ODGOVOR:

Hvala Uzvišenom Allahu, dž.š. Ono što je rekao tvoj prijatelj je istina. Od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. su zabilježeni mnogi hadisi o zabrani "*isbala*", odnosno puštanja odjeće ispod članaka, a mi ćemo neke od njih ovom prilikom i citirati:

- Buhari bilježi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da je rekao: ***"Ono što je od odjeće ispod članaka bit će u vatri."***[28]

مَا أسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ مِنَ الإزَارِ فَفِي النَّارِ

- Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Trojicu ljudi Allah, dž.š., neće pogledati na Sudnjem danu, niti će ih očistiti od grijeha i njih slijedi bolna kazna: onog koji pušta svoju odjeću ispod članaka, onog koji ističe i natuca na nos drugom učinjeno dobro i onog koji prodaje svoju robu koristeći se lažnom zakletvom."[29]

ثَلاثَةٌ لا يَنْظُرُ اللهُ إلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ: الْمُسْبِلُ وَالْمَنَّانُ وَالْمُنْفِقُ سِلْعَتَهُ بِالْحَلِفِ الْكَاذِبِ

- Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Isbal, ili pretjerivanje u dužini, može biti kod pantalona, košulje i turbana. Ko budu pustio i vukao nešto od toga iz oholosti, u njega Uzvišeni Allah, dž.š., neće pogledati na Sudnjem danu."[30]

الإسْبَالُ فِي الإزَارِ وَالْقَمِيصِ وَالْعِمَامَةِ، مَنْ جَرَّ مِنْهَا شَيْئًا خُيَلاءَ لا يَنْظُرُ اللهُ إلَيْهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ

- Ibn Abbas, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da je rekao:

"Allah, dž.š., neće pogledati u osobu koja pusti svoju odjeću ispod članaka."[31]

إنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لا يَنْظُرُ إلَى مُسْبِلِ الإزَارِ

---

[28] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 5787.
[29] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 106.
[30] Ebu Davud u *Sunenu*, hadis br. 4085, i Nesa'i u *Sunenu*, hadis br. 5334., sa autentičnim lancem prenosilaca.
[31] Nesai u *El-Mudžteba*: Kitabu-z-zineti, Babu isbali-l-izari, hadis br.5332.

- Huzejfe, r.a., je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je uzeo za mišić moje i svoje potkoljenice i rekao: 'Ovo je granica dokle doseže izar, odnosno donja odjeća, pa ako to ne želiš, onda malo niže od toga. Ako i to ne htjedneš, onda izar nema nikakvog prava sa člancima.'" [32]

Svi ovi prethodno citirani hadisi su općeniti po pitanju zabrane puštanje donje odjeće, isbalul-izar, bez obzira da li namjera onoga ko to čini bila oholost i umišljenost ili ne. Međutim, ako bi takvo ponašanje bilo popraćeno ohološću, onda nema nikakve sumnje da je njegov grijeh još veći.

-Allahov Poslanik, s.a.v.s. u tom smislu kaže:

"Uzvišeni Allah, dž.š., neće pogledati, na Sudnjem danu, u onoga ko bude svoj izar vukao iz obijesti i oholosti." [33]

لاَ يَنْظُرُ اللهُ إِلَى مَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَرًا

- Džabir ibn Sulejm, r.a., prenosi da mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Dobro se čuvaj pretjerivanja u dužini svoje odjeće! Zaista je ona povezana sa oholočću i uobraziljom, a Allah ne voli oholost i uobrazilju!" [34]

إِيَّاكَ وَإِسْبَالَ الإِزَارِ فَإِنَّهَا مِنَ المَخْيلَةِ وَإِنَّ اللهَ لاَ يُحِبُّ المَخْيلَةَ

Čovjek, zatim, ne može sam sebe očistiti i osloboditi od oholosti, pa makar tvrdio suprotno. Takva tvrdnja se neće prihvatiti od njega jer se to smatra hvalisanjem. Međutim, kome Objava posvjedoči da se oslobodio oholosti, to se svakako prihvata, kao što je došlo u hadisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da kaže:

"Ko bude vukao svoju odjeću iz oholosti, Allah neće u njega pogledati na Sudnjem danu:"

مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ خُيَلاَءَ لاَ يَنْظُرُ اللهُ إِلَيْهِ يَوْمَ القِيَامَةِ

Tada Ebu Bekr, r.a., reče: "Allahov Poslaniče, moja odjeća, odnosno izar, ponekad olabavi i popusti, ali je ja čuvam i

---

[32] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 1783 i za njega kaže da je hasen-sahih.

[33] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 5788, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2087.

[34] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2722, i ocjenjuje ga kao sahih.

brinem o njoj." Allahov Poslanik, s.a.v.s. mu tada reče: "Ti nisi od onih koji to čine iz oholosti."[35]

إِنَّكَ لَسْتَ مِمَّنْ يَفْعَلُهُ خُيَلاَءَ

Od argumenata koji zabranjuju "*isbal*" bez primjesa oholosti je i hadis koji prenosi Ebu Seid El-Hudri, r.a., u kome Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Odjeća muslimana treba da bude do pola lista noge. Isto tako, nema smetnje i grijeha da ono bude između tog mjesta i članaka nogu. Vatri pripada ono što je ispod članaka. A ko bude vukao svoj ogrtač iz oholosti, Uzvišeni Allah, dž.š., neće pogledati u njega."[36]

إِزْرَةُ الْمُسْلِمِ إِلَى نِصْفِ السَّاقِ وَلاَ حَرَجَ وَلاَ جُنَاحَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَعْبَيْنِ، وَمَا كَانَ أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ فَهُوَ فِي النَّارِ، وَمَنْ جَرَّ إِزَارَهُ بَطَراً لَمْ يَنْظُرِ اللهُ إِلَيْهِ

U ova dva hadisa su spomenuta dva postupka koji za sobom povlače dvije različite kvalifikacije.

Imam Ahmed prenosi od Abdur-Rahmana ibn Jakuba da je rekao:

"Upitao sam Ebu Seida, r.a.: 'Da li si čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. nešto vezano za odjeću?' 'Da. Nauči to od mene!' Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. gdje kaže: ***'Odjeća vjernika je do polovice listova njegovih nogu. Nema grijeha da ta dužina bude između te granice i članaka. Ono što je ispod članaka pripada Vatri.'***

إِزْرَةُ الْمُؤْمِنِ إِلَى أَنْصَافِ سَاقَيْهِ لاَ جُنَاحَ فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ الْكَعْبَيْنِ، وَمَا أَسْفَلَ مِنَ الْكَعْبَيْنِ هُوَ فِي النَّارِ

To je ponovio tri puta."

Abdullah ibn Omer, r.a., kaže:

"Naišao sam kraj Allahovog Poslanika, s.a.v.s. *a moja odjeća je bila olabavila i popustila. Tada mi Allahov Poslanik,* s.a.v.s. *reče:* ***'Abdullah, podigni svoju odjeću!' 'Ja sam je malo podigao.', odgovorio sam. On mi ponovi: 'Još je podigni!' Ja sam je još podigao i pazio na nju, pa je neko od prisutnih***

[35] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 5784.
[36] Ebu Davud u *Sunenu*, hadis br. 4093, sa autentičnim lancem prenosilaca.

upitao: 'Dokle da ga podiže?' Allahov Poslanik odgovori: 'Do polovice listova nogu.'"[37]

Kao što "*isbal*" biva kod muškaraca, on, također, može biti i kod žena. Na to upućuje hadis Ibn Omera, r.a., u kome on kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Allah neće pogledati onu osobu koja bude vukla svoju odjeću po zemlji iz oholosti."

مَنْ جَرَّ ثَوْبَهُ مِنْ الْخُيَلاءِ لَمْ يَنْظُرِ اللَّهُ إِلَيْهِ

Tada Ummu Seleme,radijjallahu anha, reče: "Allahov Poslaniče, kako da postupe i šta da čine žene sa krajevima svojih ogrtača ili haljina?" ***"Spustite odjeću za jedan pedalj", odgovori Allahov Poslanik,*** s.a.v.s.

تُرْخِينَهُ شِبْرًا

Ummu Selema, radijjallahu anha, reče: "A ako se otkriju njihove noge?" ***Allahov Poslanik, s.a.v.s. tada odgovori: "Spustite koliko je jedan lakat, nedodavajući na to više ništa."***[38]

تُرْخِينَهُ ذِرَاعًا لا تَزِدْنَ عَلَيْهِ

Često kazna stiže ohole ljude još na ovom svijetu, prije ahireta, kao što stoji u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Dok se čovjek bude kočoperio i oholio, hodajući u svom ogrtaču i uobraženo se diveći samom sebi, Allah, dž.š., će učiniti da propadne u Zemlju, gdje će ostati sve do Sudnjeg dana."[39]

بَيْنَمَا رَجُلٌ يَتَبَخْتَرُ يَمْشِي فِي بُرْدَيْهِ قَدْ أَعْجَبَتْهُ نَفْسُهُ فَخَسَفَ اللَّهُ بِهِ الأَرْضَ فَهُوَ يَتَجَلْجَلُ فِيهَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

---

[37] Muslim u *Sahihu*, hadis br.2086, i Zehebi u *El-Kebairu*, str. 131-132.

[38] Nesai u *Sunenu*: Kitab-z-zineti, Babu zujuli-n-nisa'i.

[39] Muslim u *Sahihu*, hadis br.2088.

Gledanje slika žena koje dovodi do masturbacije

(pitanje br.: 22050., datum objavljivanja: 23.06.2001.)

26. PITANJE:

Koji je šerijatski tretman gledanja slika nagih žena, a nakon toga činjenja masturbacije iz straha da se ne počini blud ili homoseksualni čin? Da vas Allah, dž.š., nagradi svakim dobrom!

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Što se tiče gledanja slika nagih žena, potraži odgovor na pitanje broj 8861.

A što se tvog zapadanja u onaniju tiče, gledanje harama te je dovelo do činjenja drugog harama. Ona te, čak, u budućnosti, može dovesti do činjenja nekog od velikih grijeha, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga, kao što je blud ili homoseksualizam. Onanija je zabranjena i zbog važnosti tematike treba pogledati odgovor na pitanje broj 329.

Tvoja je dužnost da se što prije pokaješ Uzvišenom Allahu, dž.š., za počinjene grijehe i da se kloniš svake vrste harama koja pobuđuje strasti. Ništa sigurnije i korisnije u tom pogledu nećeš naći od bogobojaznosti, a zatim očuvanja kreposti kroz brak. Ako nisi u prilici i mogućnosti da se oženiš, onda treba da postiš, pošto ti je post zaštita. Ovo je oporuka Allahovog Poslanika, s.a.v.s. mladićima muslimanima. U granicama svojih mogućnosti pokušaj da ne ostaneš besposlen i dokon, i traži pomoć od Uzvišenog Allaha, dž.š.! Allah, dž.š., najbolje zna. Neka je selam i salavat na Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Nedozvoljena i neumjesna šala.

(pitanje br.: 22340., datum objavljivanja: 15.12.2001.)

27. PITANJE:

Jedna grupa mladića se odlučila na organizovano putovanje u jedan grad. Jedan član grupe koji je ujedno bio i vođa puta izvršio je rezervaciju za sve ostale, a bilo ih je sveukupno devetnaest. Trojica od njih su zajednički smislili scenu, bez znanja ostatka grupe. Ona se

sastojala u tome da jedan od trojice spomenutih optuži vođu puta i njegovog zamjenika da mu nisu rezervisali kartu, iako je on bio prisutan s njima na željezničkoj stanici. Prepirka i svađa su bile veoma žestoke i ostatak grupe se smeo i zbunio, strahujući da će nastati neslaganje i sukob prije samog putovanja. Nakon što je prošlo pet minuta, ova trojica su se izmirila s njima i obavijestili ih da je ono što su uradili bila samo šala. Naše pitanje sada glasi:"Da li je dozvoljena ovakva vrsta šale koju su oni napravili i koja je prijetila da dovede do iskazivanja nepovjerenja vođi puta i njegovom zamjeniku od strane svih ostalih?"

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Ovdje se radi o neugodnoj i neprijatnoj šali koja nije dozvoljena. Ona, kao što se iz navedenog vidi, sadrži optužbu protiv nevinog muslimana, a nepravedno optuživanje muslimana je zabranjeno. Ovdje se isto radi i o unošenju mržnje i neprijateljstva između onoga ko optužuje i optuženog, što, također, nije dozvoljeno. Na kraju, tu se ubacuje zbrka i nered među grupu koja se dovodi u situaciju da ima loše mišljenje o vođi puta. Uopćeno gledano, ovdje se radi o nanošenju očite štete, što je, svakako, zabranjeno.

Neprilike i nevolje žene u braku sa mužem homoseksualcem.

(pitanje br.: 26197., datum objavljivanja: 16.04.2002.)

28. PITANJE:

Otkrila sam strašnu istinu da moj muž ima homoseksualnu vezu sa jednim dječakom koji mu povremeno dolazi. On to krije od nas i ne zna da sam to saznala. Šta da radim? Uputite me kako da postupim, da vas Allah uputi na Pravi put! Ovdje trebam dodati da ja lično nisam nemarna u svojim obavezama prema njemu, što i on sam stalno potvrđuje. Moj muž, trenutno, ima četrdeset godina i nije više mlad. Ljudima se prikazuje da drži do namaza. Ovaj problem traje već dvije godine, međutim, ja sam za njega saznala tek nedavno.

ODGOVOR:

Hvala Alllahu, dž.š. Svi mi pripadamo Uzvišenom Allahu i Njemu se vraćamo! Nema snage i moći bez Svemoćnog i Uzvišenog Allaha! Čovjek oženjen, a upražnjava homoseksualizam!! Ovo je, tako mi Allaha, očigledna izopačenost... iskvarenost prirodnih nagona... odsutnost imana... pomankanje stida... gubitak svijesti o tome da Gospodar svih svjetova promatra svaki postupak..

Treba da znaš da ti je muž proklet od Allaha, kao što to kaže Allahov Poslanik, s.a.v.s. u jednom hadisu:

"Proklet je onaj ko čini djelo Lutovog, s.a.v.s. naroda, tj. čini homoseksualizam."[40]

مَلْعُونٌ مَنْ عَمِلَ عَمَلَ قَوْمِ لُوطٍ

Muž ti je počinio ogroman grijeh za koji se mora pokajati prije nego što nastupi smrtni čas. On je izložen Allahovoj mržnji i sigurnom gubitku na oba svijeta.[41]

Tvoja obaveza se sastoji u tome da ga posavjetuješ, nakon što se uvjeriš u njegovo djelo, a zatim da ga opomeneš činjenicom da ga Uzvišeni Allah promatra i da ga šejtan nastoji zavesti i obmanuti. Možda će, nakon toga, prestati sa ustrajnošću u svom grijehu. Molimo Uzvišenog Allaha za spas i zdravlje!

Napomeni ga da i on jednog dana može postati otac. Da li će biti zadovoljan da neko napastvuje njegovu djecu na istovjetan način?!

Homoseksualizam nosi sa sobom nesreću i sramotu za njegove počinioce. On je izvor raznih bolesti od kojih se malo ko od onih kojih su zapali u mreže ovog sramotnog i odvratnog razvrata može spasiti. On izaziva brigu, zabrinutost i uzajamnu odvratnost kod učesnika ovog čina.

On, također, ocrnjuje lice i dušu, gasi svjetlo srca i prekriva lice okrutnošću koja postaje njihovim prepoznatljivim znakom koji čita svaki onaj ko imalo ima pronicljivosti i intuitivne sposobnosti poznavanja ljudi.

---

[40] Ahmed u *Musnedu*, hadis br. 1878, a Albani ga u *Sahihul-džami'u* ocjenjuje kao sahih, hadis br. 5891.

[41] Pogledati odgovor na pitanje br. 10050.

Obavezno izaziva odvratnost, uzajamnu mržnju i prekid međusobnih odnosa između učesnika ovog djela.

On, također, uništava cjelokupno stanje jednog i drugog počinioca na takav način da je oporavak veoma težak i skoro nemoguć, osim onome kome Allah, dž.š., hoće i to nakon njegovog iskrenog pokajanja, te potiskuje sva pohvalna svojstva u drugi plan, a nadomještava ih njihovim suprotnostima, kao što naprimjer potiskuje ljubav među njima i zamjenjuje ih uzajamnom mržnjom i proklinjanjem.

Također je i jedan od glavnih uzroka prestanka blagodati i pojave raznih nesreća. On je uzročnik Allahovog, dž.š., proklestva i mržnje kao i Njegovog napuštanja počinioca ovog gnusnog djela, tako da ga neće ni pogledati. Koje samo dobro, nakon svega ovog nabrojanog, može očekivati i od kojeg zla je siguran?

Kakav može biti samo život čovjeka koga je zadesilo Allahovo, dž.š., prokletsvo i mržnja, od koga je okrenuo Svoje Lice i u koga neće pogledati?

Homoseksualizam, također, u cjelosti potiskuje stid, a stid predstavlja život srca. Ako ga scre izgubi, onda će ružno i odvratno smatrati lijepim, a lijepo će smatrati ružnim i odurnim. Tada će se njegovo kvarenje učvrstiti i pojačati.

On, također, ostavlja u naslijeđe takvu bestidnost i drskost, da se ništa ne može porediti sa njima.

Ostavlja u naslijeđe i sramotu, niskost i bijednost, što se, također, ne može porediti sa nečim drugim.

On, također, počiniocu oblači odjeću mržnje, prezira, potcjenjivanja i ponižavanja od strane ljudi, što je sve primjećeno kroz opažanje i praksu."[42]

Suvremena medicinska istraživanja su potvrdila velike štete koje nanosi ovaj gnusni čin dušama počinioca, njihovom razumu i tijelima. Neke od tih šteta ćemo ovom prilikom nabrojati:

Negativan utjecaj na nervni sistem, mozak i genitalne organe, pojava hepatitisa... U mnogo slučajeva homoseksualizam dovodi do

---

[42] Ibnul-Kajjim El-Dževzijje, *Zadul-me'ad*, 4/263.

pojave opasnih veneričnih bolesti kao što su sifilis, gonoreja, herpes, sida i dr. Molimo od Uzvišenog Allaha spas i zdravlje!

Poštovano sestro, na tebi je da mu ukažeš na ove opasne bolesti i štete. Ako ne bi prestao sa činjenjem ovog grijeha i odvratnog postupka, zaprijeti mu da ćeš zatražiti razvod braka. Možda će u tom slučaju poslušati opomenu. Znaj da se život sa ovakvim čovjekom, ako ne napusti svoju dosadašnju praksu, može preobraziti u patnju i za tebe i za tvoju djecu. Tebi može, također, naštetiti i bolešću koja njega zadesi zbog njegove sramotne rabote...

Molimo Allaha, dž.š., da ti olakša tvoju situaciju i da uputi tvog muža na Pravi put .. Amin! Amin!.. Selam!

Masturbacija bez upotrebe ruke.

(pitanje br.: 14587., datum objavljivanja: 08.01.2002.)

29. PITANJE:

Nalazim se u situaciji da mi mnogi ljudi postavljaju pitanja. Jedan punoljetni mladić mi je postavio pitanje vezano za masturbaciju bez upotrebe ruke, koja se obavlja na neki drugi način koji ne poznajem. On se veoma stidi da vam postavi to pitanje lično, a ja nisam u mogućnosti da saznam koji su to drugi načini koji se koriste pri tome, a da se spolni organ ne dodiruje. Ne znam kako da mu odgovorim na ovo pitanje.

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Čin masturbacije je zabranjen, na što upućuju dokazi iz Kur'ana i sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s.[43]

Ne uslovljava se kod onanije da čin bude izvršen pomoću ruke. Neovisno od toga da li se to čini rukom ili ne, ili da li se dodiruje spolni organ ili ne, sam čin je haram. Islamski učenjaci su tu kvalifikaciju naveli u svojim djelima. Jedan od njih je i Ibn Abidin koji se osvrnuo na ovu tematiku u svom djelu "*Hašija ala-d-durri-l-muhtar*". Neki to čine pomoću određenih sprava, lutaka i slično, što

[43] Pogledati odgovor na pitanje br. 329.

sve nazivaju jednim imenom - seksualna pomagala ili igračke za seks. Upotreba ovakvih rekvizita je, također, zabranjena.

Šejh Ibn Usejmin, r.a., kaže: "Onanija je zabranjen čin, svejedno da li se to radilo rukom ili nečim drugim. Na njenu zabranu upućuje Kur'an, sunnet Allahovog Poslanika s.a.v.s. i zdravo prosuđivanje... itd."[44]

Upotreba lukavstva i varki kako bi se na taj način dobila viza za ulazak u Ameriku

(pitanje br.: 11125., datum objavljivanja: 16.11.2000.)

30. PITANJE:

Imam namjeru da oženim, ako Allah dadne, drugu ženu. Priložio sam zahtjev za dobijanje turističke vize za svoju vjerenicu kako bi bili u mogućnosti da se uzmemo u SAD-a. Međutim, zahtjev je odbijen. Ista se situacija ponovila i sa mojim zahtjevom za dobijanje emigrantske vize. Da li je, u ovom slučaju, dozvoljena upotreba ličnih dokumenata druge osobe kako bi ona, uopće, mogla ući u SAD-e?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Smatram da prevara i laž nisu dopušteni u ovakvim situacijama. Ako je došlo do odbijanja prvog zahtjeva, priložit će se drugi u kome će se spomenuti dodatna obrazloženja. A što se tiče upotrebe tuđeg pasoša, tuđih ličnih dokumenata ili uzimanja tuđe vize, smatramo da se u ovakvom postupku krije laž ili prevara. Ova osoba treba da obnavlja svoj zahtjev sve dok ne dobije pozitivan odgovor na ono što traži.

---

[44] *Fetava* Ibn Usejmin, pripremio i uredio Ešref Abdu-l-Maksud, 2/931-932.

Razmišljanje o činjenju bluda i nemoralnog čina.

(pitanje br.: 7491., datum objavljivanja: 24.02.2000.)

31. PITANJE:

Često se mogu čuti priče o seksualnoj nastranosti i njenoj zabrani. Po ovom pitanju je, u znatnoj mjeri, donešen kategoričan stav o strogoj zabrani. Vi, također, stojite na stanovištu da je zabranjeno nekoj osobi da bude pervezna. Postoje dva osnovna vida perveznosti koji mogu naumpasti. Moje pitanje glasi: Da li je, isključivo, čin nastranosti zabranjen ili je i samo razmišljanje o tome zabranjeno? Da li postoji način pokajanja za ovu nesreću?

ODGOVOR:

Nema nikakve sumnje u zabranu homoseksualizma i lezbejstva, seksualnih nastranosti koji su spomenute u pitanju. Upražnjavanje tih nastranosti se ubraja u velike grijehe koji izazivaju Allahovu srdžbu i Njegovu bolnu kaznu. Mudri Zakonodavac ne zabranjuje ništa ljudima, a da se u tome ne krije zlo i šteta na oba svijeta . Što se tiče samog razmišljanja o činjenju tog grijeha, osoba neće biti kažnjena sve dok ne uradi taj čin ili bude pričala o njemu. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Allah mi je oprostio mom ummetu ono što čovjeku u misli dolazi sve dok to ne bude uradio ili o tome razgovarao."

إنَّ اللهَ تَجَاوَزَ لِي عَنْ أمَّتِي مَا حَدَّثَتْ بِهِ أنْفُسَهَا مَا لَمْ تَعْمَلْ أوْ تَتَكَلَّمْ

Međutim, učestalo razmišljanje o nečemu može dovesti do djela ili, u najmanju ruku, ono može preokupirati čovjeka tako da ne može razmišljati o korisnim stvarima. Islamski učenjaci su pozivali ka ispravljanju ideja i misli i borbi čovjeka sa pokvarenim mislima, s obzirom na to da one mogu dovesti do opasne postupnosti u činjenju loših djela. Ibnul-Kajim, r.a., liječnik stanja srca, kaže: "Odagnaj od sebe šejtansko došaptavanje, jer ako to ne učiniš, ono će postati misao. Odagnaj od sebe lošu misao, jer ako to ne učiniš, ona će postati strast. Bori se protiv strasti, jer ako to ne učiniš, ona će postati čvrstom odlukom i aspiracijom. Ako i to ne odagnaš, ona će postati djelom.

Ako ga ne suzbiješ i otkloniš njegovom suprotnošću, odnosno dobrim djelom, postaće navikom koje ćeš se teško riješiti!"[45]

A što se tiče načina pokajanja, on je sasvim jasan: smjesta prestati sa grijehom, kajati se za učinjeno, čvrsto odlučiti da se više neće vraćati istom i učestalije činjenje dobrih djela, pošto ona, zaista, poništavaju hrđava. Zatim, tu je nužno udaljavanje od osobe sa kojom se činio grijeh i njegovo potpuno izbjegavanje, ako se ne pokaje. Moraš, također, napustiti loše društvo i zle prijatelje, kao i sve ono što poziva grijehu. Allah će oprostiti onome ko od Njega zatraži oprost.

Da li je grijeh ženi koja kod sebe ima izražen stid da sjedi na mjestu gdje je prisutno ogovaranje.

(pitanje br.: 13217., datum objavljivanja: 26.03.2002.)

32. PITANJE:

Ja sam djevojka i mrzim ogovaranje i prenošenje tuđih riječi. Ponekad se nađem u situaciji da budem u društvu u kome se, razgovarajući o drugim ljudima, zalazi u zabranjenu zonu ogovaranja i prenošenja tuđih riječi. To u sebi mrzim i odvratno mi je. Zbog svog pretjeranog stida, ja ih ne mogu odvratiti i spriječiti od takvog postupka. Također, nema nekog drugog mjesta gdje bi se udaljila od njih. A Allah najbolje zna moju želju da oni pređu na neku drugu temu. Da li ja imam grijeh što sjedim sa njima i šta treba da radim?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Ti sa takvim svojim postupkom imaš grijeh, izuzev da ih pokušaš odvratiti od njihovog ružnog djela. Ako prihvate tvoj savjet, hvala Allahu, a ako ne prihvate, onda ih moraš napustiti i ne možeš dalje sjediti sa njima u društvu. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِه
وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ}

[45] Ibnul-Kajjim El-Dževzijje, *El-Fevaid*, str.33.

"Kada vidiš one koji se riječima Našim rugaju, nek si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu. A ako te šejtan navede da zaboraviš, onda ne sjedi više s nevjernicima kad se opomene sjetiš." (El-En'am, 68.)

U drugom ajetu Allah, dž.š., kaže:

{ وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّى يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ إِنَّكُمْ إِذًا مِثْلُهُمْ }

"On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izruguju, ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bićete kao i oni." (En-Nisa, 140.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Ko od vas bude vidio ružno djelo, neka ga promijeni rukom. Ako to nije u stanju, neka to učini verbalno, odnosno jezikom. Ako i to nije u stanju, neka to učini srcem, a to je najslabiji vid imana."[46]

مَنْ رَأى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ وَذَلِكَ أَضْعَفُ الإِيمَانِ

Ajeta i hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s. u ovom smislu je mnogo.[47]

Varanje kod pisanja domaće zadaće.

(pitanje br.: 20012., datum objavljivanja: 18.12.2001.)

33. PITANJE:

Budući da idem u državnu školu i da najveći dio onoga što učimo predstavljaju laži i druge negativne stvari, da li mi je dopušteno prepisivanje domaće zadaće od prijatelja i školskih kolega? Ja ne želim, zbog neislamskog društva, da pohađam državnu školu, ali je to želja mojih roditelja i ja im se u tome pokoravam.

---

46 Muslim u *Sahihu.*

47 Fetava šejh Ibn Baz u sklopu djela *El-Fetaval-džami'a lil-mer'etil-muslime,* str.1012.

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Nije dozvoljeno prepisivanje domaće zadaće od školskih kolega zbog toga što to predstavlja jedan vid varanja, a ono nam je zabranjeno. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Ko nas vara, taj nam ne pripada!"

مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا

S obzirom na mnoge štete i negativnosti koje proizilaze iz varanja na oba svijeta, dužnost je upozoravati na njega, a zatim preporučivati i savjetovati napuštanje njegove prakse. Međutim, nema smetnje u tome da pregledaš kako su to drugi riješili zadaću i pokušaš je shvatiti, a zatim da zatvoriš njihovu svesku i riješiš je sam. Allah, dž.š., najbolje zna.

Optuživanje muslimana da konzumira alkohol.

(pitanje br.: 4329., datum objavljivanja: 27.06.1999.)

34. PITANJE:

Koji je šerijatski tretman muslimana koji lažno potvara svoju braću muslimane, kao kad kaže da taj i taj pije alkohol ili nešto slično tome?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Optuživanje muslimana za neku ružnu i tešku stvar, bez argumenta i dokaza, ubraja se u veliki grijeh koji zaslužuje kaznu i kazneno sankcionisanje - ta'zir. Širenje priče među ljudima o tome spada u ogovaranje koje je Allah zabranio i uporedio sa konzumiranjem mesa svog umrlog brata. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَلَا يَغْتَبْ بَعْضُكُمْ بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَحِيمٌ }

"I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga ,- a vama je to odvratno-, zato se bojte Allaha, Allah, zaista, prima pokajanje i samilostan je." (El-Hudžurat, 12.)

U drugom ajetu stoji:

{ إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ }

"One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna i na ovom i na onom svijetu." (En-Nur, 19.)

Ko bude ukaljao čast i ugled svog brata muslimana ili ga bude nepravedno optužio za ružnu i tešku stvar, treba da se pokaje Uzvišenom Allahu, dž.š., i da zatraži oprosta i halala od njega. Treba se, također, kloniti upuštanja i rasprave o svemu onome što bi na bilo koji način moglo naštetiti muslimanu. U hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, r.a., Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Ko bude vjerovao u Allaha, dž.š., i Sudnji dan, neka govori samo dobro ili neka, u protivnom, šuti!"[48]

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْراً أَوْ لِيَصْمُتْ

Ebu Zerr, r.a., kaže:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da kaže: 'Čovjek ne optuži drugu osobu za nemoral ili nevjerovanje, a da se to ne vrati na njega, ukoliko optužena osoba ne bude takvom kakvom je on optužuje i okrivljuje.'"[49]

لاَ يَرْمِي رَجُلٌ رَجُلاً بِالْفِسْقِ أَوِ الْكُفْرِ إِلاَّ ارْتَدَّ عَلَيْهِ، إِنْ لَمْ يَكُنْ صَاحِبُهُ كَذَلِكَ

Optuživanje osobe da konzumira alkohol je optužba za porok i nemoral. Ko nepravedno optuži svoga brata muslimana za ono što on nije uradio, Allah, dž.š., će ga iskušati sa istom stvari sa kojom je on stavio na kušnju svoga brata.

Došli su, jedne prilike, pred Ibn Abbasa, r.a., sa čovjekom za koga je rečeno: "Ovom čovjeku je alkohol kapao niz bradu." Ibn Abbas, r.a., tada reče:

"Uhođenje i špijuniranje nam je zabranjeno, ali ako nešto postane očito i pokaže nam se, mi ćemo to prihvatiti i uzeti."[50]

Muslimanu nije dozvoljeno da uhodi i špijunira svog brata muslimana, niti da prati njegove sramote i slabe tačke. Ako ga i vidi, slučajno, na nekom sumnjivom mjestu ili uoči u njegovom postupku nešto što izaziva sumnju, on ga neće optužiti sve dotle dok svojim

---

[48] Buhari u *Sahihu*, 11/256, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.47.
[49] Buhari u *Sahihu*, 10/388.
[50] Ebu Davud u *Sunenu*, hadis br. 4890, i ocjenjuje ga kao hasenun-sahih.

rođenim očima ne bude vidio kako je učinio ružno djelo. U tom slučaju, on treba da ga posavjetuje i upozori, pa ako odbije savjet i upozorenje, i ako se plaši za muslimane od njegovog zla, ili ako ga neko bude upitao o njemu radi neke dobrobiti, tek tada može pojasniti njegovo stanje onima koga se to direktno tiče. Nije dozvoljeno da tu ocjenu javno iznosi, izuzev da on javno i otvoreno čini grijeh. Ako bi se postupilo drugačije, onda bi to pomoglo šejtanu da ga lakše savlada i ispriječilo bi se između njega i pokajanja. Allah, dž.š., najbolje zna.

Upotreba pomagala koja dovode do masturbacije.

(pitanje br.: 10445., datum objavljivanja: 26.03.2001.)

35. PITANJE:

Ustručavam se da vam postavim ovo neugodno pitanje, ali sam radoznala i želim da saznam odgovor na njega. Da li se postupak žene koja pređe sa određenom spravom preko svog spolnog organa smatra onanijom? Koji je šerijatski tretman upotrebe ove sprave od strane žene, ako se zna da se ona susreće sa mnogim pritiscima, a uz to na svom radnom mjestu viđa ljupke i lijepe ljude, dok njen muž živi u drugom mjestu?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Tvoja dužnost je da se kloniš svih sredstava i stvari koje pobuđuju strasti! Bez ikakve sumnje, ova sredstva i rekviziti će te u krajnjoj dinstanci dovesti do onanije čiji je čin zabranjen.[51]

Poenta u tom činu je izlazak sperme iz spolnog organa, neovisno da li se to činilo direktno rukom ili bilo kojim drugim predmetom koji kontaktom dovodi do ejakulacije. Bori se sa svojim nefsom i napusti taj zabranjeni čin. Isto tako, moraš napustiti mjesta gdje dolazi do miješanja između žena i muškaraca, jer je to miješanje zabranjeno po Šerijatu. Ako imamo u vidu da se sa njima svakodnevno susrećeš, šejtan te neće napustiti sve dok te ne dovede do razvrata, posebno u odsustvu tvog muža.[52]

---

[51] Pogledati, zbog dodatnih informacija, odgovor na pitanje br. 329.
[52] Vidjeti odgovor na pitanje br. 1200.

Tvoja je obaveza da što prije nazoveš svoga muža i da ga obavijestiš o hitnosti njegovog dolaska kako ne bi zapala u zabranjenu zonu.[53] Allah, dž.š., najbolje zna.

Pokajanje zbog potkradanja nemuslimana.

(pitanje br.: 7545., datum objavljivanja: 25.07.2002.)

36. PITANJE:

Živim u nemuslimanskoj državi. Duži period sam činio razne grijehe, ali hvala Allahu, dž.š., što me je uputio na Pravi put i pokajanje. Prije samog pokajanja, ustaljena praksa mi je bila da kradem po radnjama, a državne ustanove sam varao na taj način što sam dobijao novac od socijalnog osiguranja. Javni prijevoz sam, također, koristio bez plaćanja voznih karti. Kada bih obavijestio nadležne organe o svim ovim radnjama sa kojima sam prestao, najvjerovatnije bi me stavili u zatvor i to u nemuslimanskoj državi. Od vas očekujem da me uputite šta treba da činim. Isto tako, zamolio bih vas da tražite u vašoj dovi da nam Allah, dž.š., oprosti naše grijehe!

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Hvala Allahu, dž.š., Koji te je počastio sa uputom i pomoći da učiniš pokajanje. Molimo Allaha, dž.š., da nas sve skupa uputi na Pravi put i da nas učvrsti na njemu sve do smrtnog časa.

Brate, treba da znaš da muslimanu nije dozvoljeno varanje bilo koga, niti da bespravno uzima tuđu imovinu, pa makar se radilo i o nevjerniku. Ako musliman učini neki grijeh, kao što je krađa ili nešto slično, a zatim se pokaje prije nego što stvar stigne do vlasti, u tom slučaju se oslobađa kaznenih sankcija i nije dozvoljeno da se one izvrše nad njim. Uzvišeni Allah, dž.š., govoreći o drumskim razbojnicima, kaže:

"Kazna za one koji protiv Allaha i Poslanika Njegova vojuju i koji nered na Zemlji čine jeste: da budu ubijeni, ili razapeti, ili da im se unakrst ruke i noge odsijeku ili da se iz zemlje

[53] Vidjeti odgovor na pitanje br. 6713.

prognaju. To im je poniženje na ovom svijetu, a na onom svijetu čeka ih patnja velika, ali ne i za one koji se pokaju prije nego što ih se domognete! I znajte da Allah prašta i da je milostiv." (El-Ma'ida, 33-34.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Onaj ko se pokaje za svoje grijehe je kao i onaj koji grijeha nema."

A onaj ko nema grijeha nema ni sprovođenja sankcije nad njim.[54]

Abdullah ibn Omer, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik s.a.v.s. rekao, nakon što je izvršena sankcija nad Eslemijem zbog počinjenog bluda:

"Klonite se ovih prljavština koje je Allah zabranio! Ko počini grijeh ove vrste, neka se sakrije sa Allahovom zaštitom i neka Mu se iskreno pokaje! Ko nam se razotkrije i pokaže u pravom svjetlu, nad njim ćemo primijeniti Allahovu Knjigu."[55]

Imajući sve ovo navedeno u obziru, ti nisi obavezan da odeš vlastima i priznaš svoju kriminalnu prošlost. Dovoljno je da se iskreno pokaješ Allahu. Ali ono što je ovdje bitno napomenuti, jeste činjenica da ti moraš vratiti imovinu njihovim pravim vlasnicima i tvoje pokajanje neće biti valjano bez ovog uvjeta. Nije uslovljeno da ti moraš upoznati ljude sa tim da je to njihova ukradena imovina, posebno ako se plašiš da oni mogu podići prijavu protiv tebe na osnovu koje možeš biti pritvoren. Ono što je ovdje važno i bitno, jeste vraćanje imovine njihovim vlasnicima. To možeš učiniti na taj način što ćeš novac staviti u omot ili koverat, ili ćeš nekoga zadužiti da to dostavi vlasniku... ili ćeš upotrijebiti bilo koji drugi način da to sve sigurno stigne do odredišta. Državna imovina se mora vratiti državi, a privatna imovina njihovim vlasnicima. Ako precizno ne znaš tačnu vrijednost ukradene imovine, trebaš se potruditi da to odrediš i utvrdiš, dajući prednost predostrožnosti. Drugim riječima kazano, izdvojićeš toliko imetka da budeš siguran da si izvršio svoju obavezu. U slučaju

---

[54] *El-Ihtijaratu-l-fikhijje*, str. 510-526., i *El-Mugni*, 12/484.

[55] Hakim u *El-Mustedreku*, 4/425, i Bejheki u *Sunenu*, 8/330. Za njega su Hakim, Ibnus-Seken i Ibnul-Mulekkin ustvrdili da je sahih. Vidi: Ibn Hadžer, *Et-Telhisu-l-habir*, 4/57, i Ibnul-Mulekkin, *Hulasatul-bedril-munir*, 2/303.

da ne poznaješ vlasnike imovine, ti ćeš vrijednost imovine podijeliti kao sadaku u njihovo ime i to u korist bilo kog vida dobročinstva i milosrđa.

Zabrana špijuniranja i uhođenja drugih.

(pitanje br.: 26964., datum objavljivanja: 30.05.2002.)

37. PITANJE:

Radim u jednoj kompaniji gdje direktor traži od mene da ga obavještavam o tome šta službenici pričaju o njemu lično, bez obzira što je nešto od onoga što kažu istina i tačno. Da li je nagrada koju primam za špijuniranje i uhođenje dozvoljena ili ne?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Nije ti dozvoljeno da obavljaš ovaj zabranjeni posao zbog toga što on obuhvata i podrazumijeva prenošenje tuđih riječi i uhođenje. Nagrada i nadoknada za takvu aktivnost, također, nije dozvoljena. Treba da znaš da je nemimet veliki grijeh, a on podrazumijeva prenošenje riječi od jednih do drugih kako bi se unio razdor među njima i međusobno ih zavadio. Ovo je poznata definicija nemimeta. Ibn Hadžer Hejtemi je prenio ovu definiciju u svom djelu "*Ez-zevadžir an iktirafil-kebair*", a zatim nastavio: "Gazalija je u svom *'El-Ihjau'* kazao sljedeće: 'Nemimet se ne ograničava samo na spomenuto u definiciji, nego je on iznošenje i otkrivanje svega onoga čije se izlaganje ne želi i ne voli, neovisno da li to mrzio onaj od koga se prenosi, kome se prenosi ili treća osoba i neovisno da li otkrivanje bilo verbalnim putem, pisanjem, znakom ili gestikulacijom. Svejedno je u tome da li je predmet nemimeta djelo, govor, mahana ili nedostatak onoga o kome se priča ili nekog drugog. Suština nemimeta je širenje tajne i otkrivanje onoga što se ne voli otkriti. Zbog toga treba šutiti i suzdržati se od prepričavanja svega onoga što se primijeti i vidi kod ljudi, izuzev da u tom prepričavanju bude korist za nekog muslimana ili otklanjanje određene štete. Tako, naprimjer, ako čovjek primijeti i vidi da neka osoba otuđuje imovinu drugog, on treba da posvjedoči o njegovoj aktivnosti. Za razliku od ovoga, ako primijeti da neko sakriva svoj vlastiti imetak, pa to spomene, već je uradio nemimet i odao tajnu. Ako nemimet sadrži mahanu ili nedostatak

onoga o kome se priča, onda je to istovremeno i nemimet i gibet, odnosno ogovaranje .'"[56]

Od hafiza Munzirija je preneseno da je rekao: "Konsenzus ummeta je uspostavljen po pitanju zabrane nemimeta i da je on jedan od najvećih grijeha kod Uzvišenog Allaha, dž.š."

Iz navedenog se vidi i zna da je tvoje prenošenje govora kolega direktoru otkrivanje tajne i pokušaj sijanja razdora i međusobne zavade. Ovaj postupak se smatra velikim grijehom, a njemu treba pridodati i zabranjeno uhođenje tih ljudi.

Mnoštvo tekstova i argumenata je došlo po pitanju kritičkog osvrta na nemimet, špijuniranje i slijeđenje slabosti i nedostataka ljudi. Njihova uloga se sastoji u tome što se oni brinu i skrbe da vjernika odagnaju i odvrate od činjenja ovih zabranjenih stvari:

1- Od tih dokaza su i riječi Allahovog Poslanika:

*"**U Džennet neće ući** nemmam (tj. onaj ko prenosi tuđe riječi kako bi zavadio ljude)!"*

لاَ يَدْخُلُ الْجَنَّةَ نَمَّامٌ

U drugom rivajetu ovog hadisa spomenut je '*kattat*', tj. onaj koji krivo i lažno prenosi vijesti.[57]

Kattat je po nekima sinonim za nemmama. Međutim, drugi kažu da je nemmam ona osoba koja je prisutna u nekom društvu gdje se vodi razgovor, a nakon toga se bavi svojom aktivnošću prenošenja njihovih riječi, dok je kattat osoba koja krišom i potajno prati razgovor drugih, a zatim ga prenosi.

2- U Buharinom i Muslimovom *Sahihu* nalazi se hadis koga prenosi Ibn Abbas, r.a., u kome on kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. izašao iz nekog Medinskog vrta, pa je čuo glas dvije osobe koje su patile i bile kažnjavane u svojim mezarima, te je rekao:

"Ova dvojica se sada kažnjavaju, a ne kažnjavaju se, na prvi pogled, zbog velikog grijeha, ali je on, doista, velik kod Allaha,

---

[56] Ibn Hadžer El-Hejtemi, *Ez-Zevadžir*, 252., veliki grijeh: En-nemime.
[57] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 6056, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 105.

dž.š.! Prvi se nije sakrivao i čuvao kada je obavljao malu nuždu, a drugi je prenosio tuđe riječi."[58]

يُعَذَّبَانِ وَمَا يُعَذَّبَانِ فِي كَبِيرٍ، وَإِنَّهُ لَكَبِيرٌ ! كَانَ أَحَدُهُمَا لا يَسْتَتِرُ مِنَ الْبَوْلِ ، وَكَانَ الآخَرُ يَمْشِي بِالنَّمِيمَةِ

3- U "*Buhariji*" i "*Muslimu*", također, se nalazi hadis Ebu Hurejre, r.a., u kome on prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Čuvajte se sumnje! Zaista je sumnja najlažniji govor. Ne prisluškujte jedni druge! Ne uhodite jedni druge! Ne zavidite jedni drugim! Ne okrećite leđa jedni drugim! Ne mrzite se međusobno! Budite, o Allahovi robovi, jedni drugima braća!"[(59)]

إِيَّاكُمْ وَالظَّنَّ، فَإِنَّ الظَّنَّ أَكْذَبُ الْحَدِيثِ ، وَلا تَحَسَّسُوا ، وَلا تَجَسَّسُوا ، وَلا تَحَاسَدُوا ، وَلا تَدَابَرُوا ، وَلا تَبَاغَضُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللهِ إِخْوَانًا

Imam Nevevi, r.a., u komentaru ovoga hadisa kaže: "Neki učenjaci kažu da je '*tehassus*' prisluškivanje govora drugih ljudi, a '*tedžessus*' istraživanje sramota kod njih. Rečeno je još da je '*tedžessus*' raspitivanje o skrivenim stvarima i uglavnom se koristi u negativnom kontekstu. Tako se u arapskom jeziku za sahibiju tajne povezane sa zlom kaže 'džasus', a za sahibiju tajne povezane sa dobrom kaže 'namus' (pouzdanik). Drugi su, pak, kazali da je razlika između ova dva termina u tome da se '*tedžessus*' čini za druge, a '*tehassus*' za sebe. Ovo je mišljenje Sa'leba. Opet neki misle da se ovdje radi o sinonimima koji znače traženje spoznaje o tajnim stvarima ili stanjima."

4- Od Ibn Abbasa, r.a., se prenosi da je kazao:

"Allahov poslanik, s.a.v.s. je rekao: 'Ko bude pričao lažne snove, bit će mu naloženo da sveže i spoji između dvije dlačice, ali neće biti u stanju. Ko bude slušao razgovor ljudi koji ga ne vole ili ga izbjegavaju, na Sudnjem danu će mu u uši biti sipano rastopljeno olovo. Ko nacrta sliku, bit će kažnjen i naložit će mu se da udahne dušu naslikanim likovima, ali to neće moći.'"[60]

مَنْ تَحَلَّمَ بِحُلْمٍ لَمْ يَرَهُ كُلِّفَ أَنْ يعقد بَيْنَ شَعِيرَتَيْنِ وَلَنْ يَفْعَلَ، وَمَنِ اسْتَمَعَ إِلَى حَدِيثِ قَوْمٍ

58 Buhari u *Sahihu*, hadis br. 216, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 292.
59 Buhari u *Sahihu*, hadis br. 5144, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2563.
60 Buhari u *Sahihu*, hadis br. 7042.

وَهُمْ لَهُ كَارِهُونَ أَوْ يَفِرُّونَ مِنْهُ صُبَّ فِي أُذُنِهِ الآنُكُ يَوْمَ القِيَامَةِ، وَمَنْ صَوَّرَ صُورَةً عُذِّبَ وَكُلِّفَ أَنْ يَنْفُخَ فِيهَا وَلَيْسَ بِنَافِخٍ

5- Od Ebu Berze, r.a., se prenosi da je rekao:

*"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: '**O skupino onih čiji su jezici povjerovali, ali u čija srca iman još nije ušao, ne ogovarajte muslimane i ne slijedite njihove sramote! Onaj ko bude istraživao njihove sramote, Allah, dž.š., će istraživati njegovu sramotu, a onaj kome Allah, dž.š., bude istraživao sramotu, osramotit će ga i obrukati u njegovom domu.**'"*[61]

يَا مَعْشَرَ مَنْ آمَنَ بِلِسَانِهِ وَلَمْ يَدْخُلِ الإِيمَانُ قَلْبَهُ، لا تَغْتَابُوا المُسْلِمِينَ، وَلا تَتَّبِعُوا عَوْرَاتِهِمْ، فَإِنَّهُ مَنِ اتَّبَعَ عَوْرَاتِهِمْ يَتَّبِعُ اللهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ يَتَّبِعِ اللهُ عَوْرَتَهُ يَفْضَحْهُ فِي بَيْتِهِ

Mislimo da nema toga vjernika koji će sebi dopustiti da nakon čitanja ovih divnih hadisa uhodi svoju braću muslimane, istražuje njihove sramote, ili, pak, nastoji da među njima prenosi riječi kako bi ih zavadio. Mi, također, smatramo da si ti, ako Bog da, jedan od onih koji će se okoristiti od ovih hadisa i koji će se odazvati porukama istih. Zbog toga ti kažemo sljedeće: Obavezno moraš prestati sa svojom dosadašnjom praksom, bez obzira na sva navraćanja i prijetnje koje će ti pristići. Pored toga, trebaš savjetovati svoje kolege da ostave ogovaranje svog direktora i da ih, ako to bude potrebno, koriš zbog toga.

Svog direktora, također, trebaš savjetovati da napusti uhođenje službenika i da ne sumnja u njih, jer će ih to pokvariti i istrgnuti povjerenje iz njihovih srca. Jedne prilike je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao Muaviji, r.a.:

"Ako budeš slijedio sramote ljudi, ti ćeš ih pokvariti ili ćeš biti blizu toga."[62]

إِنَّكَ إِنِ اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ أَوْ كِدْتَ أَنْ تُفْسِدَهُمْ

Da završimo ovaj naš odgovor sa veoma korisnim citatom koji govori o ispravnom stavu vjernika prema nemimetu u momentu kada ga čuje:

---

[61] Ahmed u *Musnedu*, hadis br. 19277, i Ebu Davud u *Sunenu*, hadis br. 4880, a Albani ga u *Sahihu Ebi Davud* ocjenjuje kao sahih, hadis br. 4083.

[62] Ebu Davud u *Sunenu*, hadis br. 4888, a Albani u *Sahihu Ebi Davud*, hadis br.4088, za njega kaže da je sahih.

Ibn Hadžer Hejtemi u svom djelu "*Ez-zevadžir min iktirafi-l-kebair*" kaže sljedeće:

Obaveza onoga do koga dođe nemimet, kao naprimjer da čuje: Ta osoba o tebi kaže to i to ili ta osoba je uradila to i to i tako ugrozila tvoje pravo... jeste da učini šest stvari:

1- Da ne povjeruje toj osobi pošto je nemmam (spletkar) veliki griješnik po konsenzusu islamskih učenjaka. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ إِنْ جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ فَتَبَيَّنُوا أَنْ تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْبِحُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ نَادِمِينَ }

"O vjernici, ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest, dobro je provjerite, da u neznanju nekome zlo ne učinite, pa da se zbog onoga što ste učinili pokajete." (El-Hudžurat, 6.)

2- Da ga spriječi da se vrati ovom zlu, iz vjerskih i opće kulturnih razloga!

3- Da ga mrzi u ime Allaha, dž.š., ako se se ne pokaje za svoj postupak!

4- Da ne misli loše o onome od koga se prenosi govor, jer nije potvrđeno da je ono što je preneseno od njega, uistinu, i poteklo od njega!

5- Da ga ne ponese to što je čuo i što je došlo do njega da uhodi i istražuje dok se ne uvjeri u vjerodostojnost iznešenog. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ اِجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا }

"Klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh." (El-Hudžurat, 12.)

6- Da ne dopusti ni sebi ono što sprječava spletkarošu. Tako on neće dalje prenositi i prepričavati spletku koju je čuo, govoreći: Taj i taj mi je pričao to i to. Sa takvim postupkom će i on sam biti spletkaroš, onaj koji ogovara i učiniti će ono što mu je zabranjeno.

Jednom je prilikom Omer ibn Abdul-Aziz, r.a., rekao osobi koja mu je nešto spletkarila i prenosila tuđe riječi: "Ako želiš,

možemo pogledati tvoj slučaj? Ako si slagao, onda se na tebe odnosi ovaj ajet:

{ إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَإٍ

'... Ako vam nekakav nepošten čovjek donese kakvu vijest....'

Ako si, pak, rekao istinu, onda se na tebe odnosi ovaj ajet:

{ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ

'Klevetnika, onoga koji tuđe riječi prenosi.' (El-Kalem, 11.)

Ako želiš, možemo ti oprostiti?" "Oprost, o vladaru pravovjernih" - odgovori čovjek- "nikada se više neću tome vratiti."

Sulejman ibn Abdul-Melik je ružio osobu čije su mu riječi prenijeli drugi. To se desilo u prisustvu Imama Zuhrija. Čovjek je negirao optužbe, ali Sulejman reče: "Onaj koji me je obavijestio govori istinu." Tada Imam Zuhri reče: "Nemmam ne govori istinu." "Istinu si rekao"- reče Sulejman - " idi čovječe u miru!"

Hasan Basri, r.a., jedne prilike je rekao: "Onaj ko ti prenosi riječi drugih prenosiće, također, tvoje riječi drugima." Ovim se želi ukazati na neophodnost mržnje prema nemmamu, kao i na nemogućnost povjerenja u njega i da se ne pouzda i ne oslanja na njegovo prijateljstvo. Kako da se ne mrzi takva osoba koja ne odustaje od laži, ogovaranja, potvaranja, izdaje, zlobe, zavisti, prevare i sijanja razdora među ljudima. On se svrstava među one koji nastoje prekinuti ono što je Allah, dž.š., naredio da se spoji i koji siju razdor na Zemlji. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ

"A odgovaraće oni koji ljude tlače i bez ikakva osnova red na Zemlji remete; njih čeka bolna patnja." (Eš-Šura, 42.)

Nemmam je jedan od njih. Allah, dž.š., najbolje zna.

Predstavljanje osobe kao djevojke kako bi uzimao adrese devijantnih i nemoralnih sajtova da bi se zatvorili;

(pitanje br.: 22307., datum objavljivanja: 24.10.2001.)

38. PITANJE:

Ja koristim chat kanal "Messenger". Upoznavajući ljude putem chata na MIRC-u, ja ih usmjeravam i upućujem na "Messenger" gdje se predstavljam kao djevojka. Naša tema razgovora se kreće oko seksa kako bih na taj način uzeo adrese njihovih sajtova. Međutim, moja namjera u svemu tome jeste da uzmem od njih adrese sajtova kako bi ih poslao odgovornim ljudima da ih zatvore. Želim da napomenem da sam i ja, prije nego što me je Allah, dž.š., uputio, posjećivao ove sajtove.

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Naš iskren savjet glasi: Dragi brate, budi što dalje od ovog djela, pošto sam sebe izlažeš opasnosti. Ti, iako si se pokajao, na što se, u tvoje ime, zahvaljujemo Allahu, d.š., na ovoj blagodati, moraš biti svjestan da šejtan kruži čovječijim tijelom poput krvi. Čovjek ne bi trebao sam sebe izlagati iskušenjima i fitnetu. Savjetujemo te da svoje vrijeme iskoristiš za stvari od kojih ćeš imati ogromnu korist, kao što je učenje Kur'ana i njegovo pamćenje, druženje sa dobrim ljudima, traženje ispravnog šerijatskog znanja iz Kitaba i sunneta Allahovog poslanika, s.a.v.s. i to pred ulemom koja u svojoj praksi sprovodi ono što su naučili. Nema smetnje da pratiš i korisne islamske sajtove na internetu, a koji šire samo dobro i koji podstiču na slijeđenje pravca Ehli sunneta i džemata i sljedbenika dobrih prethodnika, r.a. Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da te nagradi za tvoje težnje i da i nas i tebe učvrsti na istini sve dok se ne susretnemo s Njim. Amin!

Želja za samoubistvom zbog odbijanja roditelja da ga ožene

(pitanje br.: 6376., datum objavljivanja: 02.11.2000.)

39. PITANJE:

Ja sam ranije postavio pitanje vezano za djevojku sa kojom sam se mislio oženiti, da li joj je dozvoljeno studiranje na Univerzitetu, imajući u vidu pokvarenost univerzitetske sredine. Međutim, trenutno imam jedan drugi problem. Ta djevojka, sada, ne želi da se uda za mene. Razlog tome leži u činjenici da sam ja iz jednog, a ona iz drugog mjesta. Ona smatra da njena majka neće "ni u snu" dozvoliti naš brak i da će se, u slučaju da se on dogodi, odreći svoje kćerke. Da li njena majka ima pravo da onemogući naš brak samo iz jednog minornog razloga, a to je zavičajna razlika? Od tog saznanja je prošlo dvije sedmice i trenutno, zbog čitave situacije, osjećam ogromnu tugu i veliku tjeskobu. Ne prestajem sa plačom i ništa ne jedem. Ne mogu da spavam i ponekad zaželim učiniti samoubistvo. Mom strpljenju došao je kraj i nisam u stanju da podnesem ovu situaciju. Šta da radim? Imam potrebu za nekim ko će mi pružiti ruku pomoći i vi ste jedina pouzdana strana kojoj se mogu obratiti sa zahtjevom za pomoć. Meni je, u ovoj situaciji, ona veoma potrebna. Brate, molim te da mi odgovoriš na moje pitanje. Ja nisam u stanju da se strpim u svom bolu više od onoga što sam do sada izdržao. Biti ću vam veoma zahvalan na bilo kakvom odgovoru koji mi pošaljete. Hvala vam najljepša. Selam!

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Allah, dž.š., kaže:

{ وَلَا تَقْتُلُوا أَنفُسَكُمْ إِنَّ اللهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيماً * وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَاناً وَظُلْماً فَسَوْفَ نُصْلِيهِ نَاراً}

"I jedni druge ne ubijajte! Allah je, doista, prema vama milostiv. Onoga ko to nepravično i nasilno uradi- Mi ćemo u vatru baciti, to je Allahu lahko." (En-Nisa, 29-30.)

Jedan musliman, bez obzira pod kakvim psihičkim pritiskom ili žestokom tugom bio, ne smije, ni jednog trenutka, razmišljati o samoubistvu, pošto je svjestan i zna da je kazna za taj čin vatra i bolna kazna. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Ko se strovali sa neke litice i tako okonča svoj život, vječno, trajno i zauvijek će se strovaljivati u džehennemsku vatru. Ko bude popio otrov, pa na taj način izvrši samoubistvo, vječno, trajno i zauvijek će u džehennemu piti otrov iz svoje ruke. Ko učini samoubistvo metalnim predmetom, vječno, trajno i zauvijek će u džehennemu svojom rukom probadati svoj stomak."[63]

مَنْ تَرَدَّى مِنْ جَبَلٍ فَقَتَلَ نَفْسَهُ فَهُوَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ يَتَرَدَّى فِيهِ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا ، وَمَنْ تَحَسَّى سُمًّا فَقَتَلَ نَفْسَهُ ، فَسُمُّهُ فِي يَدِهِ يَتَحَسَّاهُ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا . وَمَنْ قَتَلَ نَفْسَهُ بِحَدِيدَةٍ، فَحَدِيدَتُهُ فِي يَدِهِ يَجَأُ بِهَا فِي بَطْنِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدًا مُخَلَّدًا فِيهَا أَبَدًا.

Svjesno gladovanje čovjeka, na taj način što apstinira od konzumiranja hrane, koje dovede do nastupanja smrti, jedan je vid namjernog samoubistva. Kako se jedan musliman koji vjeruje u Allaha, dž.š., i Sudnji dan može osmjeliti da pređe sa dunjalučke patnje na ahiretsku koja je žešća, gora i duža od nje? Pametna i razumna osoba nikada neće tako postupiti. Zatim, zbog čega će počiniti samoubojstvo i taj čin? Da li zbog žene koja se može zamjeniti ženidbom druge žene, a drugih žena sem nje je mnogo. Isto tako, situacija se može iznenada izmijeniti, pa da oni promjene svoje mišljenje nakon perioda odbijanja, te da pristanu na njenu udaju za tebe. Kada bi u svom mjestu potražio fakultet ili školu samo za žene, možda bi pronašao mjesto gdje će se upisati tvoja supruga i na taj način će se riješiti dio problema. Kako god bilo, morat ćeš se strpiti i potražiti utočište kod Uzvišenog Allaha, dž.š.

Allah, dž.š., kaže:

{ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ }

"A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći, i opskrbit će ga odakle se i ne nada." (Et-Talak, 2-3.)

U drugom ajetu se kaže:

{ سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا }

"Allah će, sigurno, poslije tegobe, slast dati." (Et-Talak, 7.)

Upućujemo te na knjigu *Iladžu-l-humum* (Lijek i sredstvo protiv briga) objavljenu na našoj stranici u dijelu za knjige. Nadamo se

[63] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 5778.

da ćeš primijeniti nešto od navedenog u knjizi što će ti smiriti dušu i vratiti joj sigurnost. Molimo Allaha, dž.š., da ti otkloni brigu i vrati raspoloženje. Neka je salavat i selam na Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s. njegovu porodicu i ashabe.

Opasnost licemjerstva;

(pitanje br.: 12387., datum objavljivanja: 18.03.2001.)

40. PITANJE:

Šta je to nifak (licemjerstvo) i koja je njegova opasnost po muslimane?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Licemjerstvo, nifak, je opasna duševna bolest i veliki grijeh. Možemo ga definisati kao javno prikazivanje islama, a skrivanje nevjerovanja (kufra). Sam nifak je opasniji od kufra i kazna za njega je žešća. To je zbog toga što se radi o nevjerovanju ogrnutim odjećom islama, a samim time njegova opasnost je veća. Zbog toga je Uzvišeni Allah, dž.š., učinio da munafici budu na samom dnu Džehennema, kao što to stoji u slijedećem ajetu:

{ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ وَلَن تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا }

"Licemjeri će na samom dnu Džehennema biti i ti im nećeš zaštitnika naći." (En-Nisa, 145.)

Munafici su uvijek u stanju nedoumice, kolebanja, varanja i obmanjivanja. Prividno i javno su s vjernicima, a u biti i intimno su sa nevjernicima. Jedan period su sa muslimanima, a drugi sa nevjernicima. Allah, dž.š., kaže:

{ مُذَبْذَبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لاَ إِلَى هَؤُلاَءِ وَلاَ إِلَى هَؤُلاَءِ وَمَن يُضْلِلِ اللّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ سَبِيلاً }

"Neodlučni su kome će se privoljeti, da li ovima ili onima. A onoga koga Allah u zabludi ostavi – ti nećeš naći načina da ga na Pravi put uputiš." (En-Nisa, 143.)

Zbog pokvarenosti svojih srca, munafici, kao kategorija ljudi, najviše izbjegavaju i klone se Allahove, dž.š., vjere, kao što je o njima obavijestio Uzvišeni:

{ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا }

"Kad im se kaže: 'Prihvatite ono što Allah objavljuje, i Poslanika!'- vidiš licemjere kako se od tebe sasvim okreću." (En-Nisa, 61.)

Ponašanje munafika ravna se shodno njihovim interesima. Kada se nađu s vjernicima prikazuju svoj iman i prijateljstvo, obmanjujući ih i ulizivajući im se, prikrivaju svoje pravo uvjerenje, puni pohlepe i požude za dobrom ili plijenom koje vjernici posjeduju. A kad susretnu svoje poglavare i uglednike, kažu im: "Mi se slažemo sa vama u pogledu vašeg širka i kufra", kao što to Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَى شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزِئُونَ، اللهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ }

"Kada susretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo!'- a čim ostanu nasamo sa šejtanima svojim, govore: 'Mi smo s vama, mi se samo rugamo.' Allah njih izvrgava poruzi i podržava ih da u svom nevjerstvu lutaju." (El-Bekara, 14-15.)

Munafici posjeduju mnoge karekteristike, a najgora i najopasnija je nevjerovanje u Allaha, dž.š. Uzvišeni kaže:

{ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ آمِنُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ }

"Kad im se kaže: 'Vjerujte kao što pravi ljudi vjeruju!'- oni odgovaraju: 'Zar da vjerujemo u ono u što bezumni vjeruju?'- A, uistinu, oni su bezumni, ali ne znaju." (El-Bekara, 13.)

Jedna od njihovih karakteristika je i neprijateljstvo i zavist prema vjernicima. Allah, dž.š., kaže:

{ إِنْ تُصِبْكَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَإِنْ تُصِبْكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا أَمْرَنَا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوْا وَهُمْ فَرِحُونَ }

"Ako postigneš uspjeh, to ih ogorči; a kad te pogodi nesreća, oni govore: 'Mi smo i ranije bili oprezni', i odlaze veseli." (Et-Tevba, 50.)

Od njihovih svojstava je i ismijavanje sa Allahom, dž.š, Njegovim Poslanikom, s.a.v.s. i Njegovom vjerom. Allah, dž.š., kaže:

{ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ لَيَقُولُنَّ إِنَّمَا كُنَّا نَخُوضُ وَنَلْعَبُ قُلْ أَبِاللهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ
* لاَ تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ }

"A ako ih zapitaš, oni će sigurno reći: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'Zar se niste Allahu i riječima Njegovim i Poslaniku Njegovu rugali? Ne ispričavajte se! Jasno je da ste nevjernici, a tvrdili ste da ste vjernici.'" (Et-Tevba, 65-66.)

Od njihovih osobina je i širenje nereda na Zemlji putem kufra , nifaka i raznih grijeha. Allah, dž.š., kaže:

{ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لاَ تُفْسِدُوا فِي الأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ* أَلا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ
وَلَكِنْ لاَ يَشْعُرُونَ }

"Kad im se kaže: 'Ne remetite red na Zemlji!'- odgovaraju: 'Mi samo red uspostavljamo!' 'Zar?! A, uistinu, oni nered siju, ali ne opažaju.'" (El-Bekara, 11-12.)

Od njihovih karakteristika je i potvoranje i laž. Allah, dž.š., kaže:

{ وَيَحْلِفُونَ بِاللهِ إِنَّهُمْ لَمِنْكُمْ وَمَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْرَقُونَ }

"Oni se zaklinju Allahom da su, doista vaši, a oni nisu vaši, nego su narod kukavički." (Et-Tevba, 56.)

Također, od njihovih svojstava je i da naređuju zlo, a odvraćaju od dobra, kao i to da su škrti u imetku. Allah, dž.š., kaže:

{ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ
وَيَقْبِضُونَ أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ }

"Licemjeri i licemjerke slični su jedni drugima: traže da se čine nevaljala djela, a odvraćaju od dobrih, i ruke su im stisnute; zaboravljaju Allaha, pa je i On njih zaboravio. Licemjeri su zaista pravi nevjernici." (Et-Tevba, 67.)

U njihova svojstva spadaju i gramzivost i pohlepa. Allah, dž.š., kaže:

{ وَمِنْهُمْ مَنْ يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطَوْا مِنْهَا إِذَا هُمْ
يَسْخَطُونَ }

"Ima ih koji ti prigovaraju zbog raspodjele zekata. Ako im se iz njega da, zadovolje se, a ako im se ne da, odjednom se razljute." (Et-Tevba, 58.)

Od njihovih osobina je i ono što upozorava Allahov Poslanik, s.a.v.s. riječima:

"Pri kome budu četiri svojstva, biti će pravi licemjer, a pri kome bude jedno od tih svojstava, pri njemu će biti svojstvo licemjerstva, sve dok ga ne ostavi: laže kada govori, iznevjeri kada mu se nešto povjeri , prevari kada obeća i prelazi granicu kada se prepire."[64]

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقاً خَالِصاً ، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خِلَّةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خِلَّةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدَعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، وَإِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ

Od njihovih karakteristika i svojstava je i to da veliku pažnju posvećuju vanjskom izgledu, a njihovo stvarno unutarnje stanje je pokvareno i izopačeno, dok svoj govor kite i uljepšavaju. Allah, dž.š., kaže:

{ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعْ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسَنَّدَةٌ يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ }

"Kad ih pogledaš, njihov izgled te ushićuje; a kad progovore, ti slušaš riječi njihove,- međutim, oni su kao šuplji naslonjeni balvani, i misle da je svaki povik protiv njih. Oni su pravi neprijatelji, pa ih se pričuvaj! Allah ih ubio, kuda se odmeću?!" (El-Munafikun, 4.)

Ako su nevjernici (kafiri) otvoreni vanjski neprijatelji, onda su licemjeri (munafici) skriveni unutrašnji neprijatelji. Oni predstavljaju najveću opasnost i prijetnju za muslimansko društvo, pošto se oni svakodnevno miješaju sa njima i poznaju njihovo faktičko stanje.

Allah, dž.š., je odredio da svršetak i kraj nevjernika i licemjera bude u Džehennemu. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا }

"Allah će, sigurno, zajedno sastaviti u Džehennemu licemjere i nevjernike." (En-Nisa, 140.)

[64] Muslim u *Sahihu*, hadis br.53.

Međutim, licemjeri će zbog obima svoje štetnosti biti na samom dnu Džehennema, kao što kaže Uzvišeni Allah, dž.š.:

{ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرْكِ الأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ}

"Licemjeri će na samom dnu Džehennema biti i ti im nećeš zaštitnika naći." (En-Nisa, 145.)

S obzirom na to da je opasnost od nevjernika i licemjera po islamski ummet veoma velika, Allah, d.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s. su naredili borbu protiv njih, pa Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ}

"O Vjerovjesniče, bori se protiv nevjernika i licemjera i budi strog prema njima! Njihovo prebivalište biće Džehennem, a užasno je to boravište!"[65] (Et-Tahrim, 9.)

Šerijatski tretman onanije i način liječenja problema;

(pitanje br.: 329., datum objavljivanja: 13.07.1999.)

41. PITANJE:

Poštovani i dragi brate! Stidim se postaviti ovo pitanje, međutim, ima jedna sestra muslimanka koja je tek nedavno prihvatila islam i želi znati odgovor na njega. Ja joj ne mogu odgovoriti na njega, jer ne poznajem validne argumente iz Kur'ana i sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. po tom pitanju. Nadam se da ćete nam vi pomoći!

Molim Uzvišenog Allaha, dž.š., da mi oprosti, ako pitanje bude neprilično. Međutim, samim time što smo muslimani, mi se ne smijemo stidjeti ničega kada je u pitanju sticanje znanja. Njeno pitanje glasi: Da li je masturbacija dozvoljena u islamu? Molim Uzvišenog Allaha, dž.š., da nam svima poveća znanje!

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š.

65 Vidi: Muhammed ibn Ibrahim Et-Tuvejdžeri, *Usulud-dinil-islami.*

Prvo: Kur'an ; Ibn Kesir, r.a., kaže: "Imam Šafija i oni koji se slažu sa njim po pitanju zabrane masturbacije uz pomoć ruke, poslužili su se kao dokazom za svoj stav slijedećim riječima Uzvišenog Allaha, dž.š.:

{ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ إِلاَّ عَلَى أَزْوَاجِهِمْ أوْ مَا مَلَكَتْ أيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ فَمَنِ ابْتَغَى وَرَاءَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ }

'I koji stidna mjesta svoja čuvaju, - osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu, oni, doista, prijekor ne zaslužuju;- a oni koji i pored toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju.'" (El-Mu'minun, 5-7.)

Imam Šafija u poglavlju o braku "*Kitabun-nikah*" kaže: "Iz citiranog čuvanja stidnih mjesta svojih, osim od žena svojih ili onih koje su u posjedu njihovu je evidentna zabrana svega onoga što je izvan ove dvije kategorije (odnosno supruga i ropkinja). To je i potvrđeno riječima Uzvišenog Allaha, dž.š.: "**A oni koji i pred toga traže, oni u zlu sasvim pretjeruju.**" Stoga, nije dozvoljena upotreba splovila, osim kad je u pitanju supruga ili ropkinja. Također, nije dozvoljena ni masturbacija. Allah, dž.š., najbolje zna."[66]

Neki islamski učenjaci su kao argument u ovom pitanju naveli i riječi Allaha, dž.š.:

{ وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لاَ يَجِدُونَ نِكَاحًا حَتَّى يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ }

"I neka se suzdrže oni koji nemaju mogućnosti da se ožene, dok im Allah iz obilja Svoga ne pomogne!" (En-Nur, 33.)

Oni kažu da imperativ da se suzdrže u takvoj situaciji zahtijeva i izuskuje strpljenje od svega drugog.

Drugo: Sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: Kao argument, ovdje su spomenuli hadis koji prenosi Abdullah ibn Mesud, r.a., gdje on kaže:

"Bili smo kao momci s Alahovim Poslanikom, s.a.v.s. ne nalazeći ništa, pa nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao: 'O mladići, ko je od vas u mogućnosti da se oženi (ko ima fizičku sposobnost i može da podnese troškove ženidbe), neka to uradi,

66 Eš-Šafii, *Kitabul-Umm.*

jer će tako lakše sačuvati svoj pogled i svoj spolni organ! A ko nije u stanju da to učini, neka posti, jer mu je post najbolja zaštita od harama!"[67]

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ ، مَنِ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ،
وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

Zakonodavac je uputio, u slučaju nemogućnosti ženidbe, na alternativu posta, pored teškoća sa kojima se postač susreće, a nije uputio na masturbaciju, bez obzira na jačinu pobude koja je podstiče. Ona je mnogo lakše rješenje, ali i pored toga ona nije dopuštena.

Po ovom pitanju ima još argumenata koji idu u prilog zabrane ovog čina, ali ćemo se zadovoljiti sa navedenim. Allah, dž.š., najbolje zna.

Što se tiče terapije za one koji su izloženi ovoj anomaliji, u onome što slijedi ponudit ćemo nekoliko savjeta i mjera za rješavanje ovog problema:

1- Odazivanje Allahovoj, dž.š., naredbi i izbjegavanje Njegove srdžbe mora biti glavni motiv kod oslobađanja od ove navike.

2- Odbacivanje te navike korjenitim rješenjem problema, odnosno ženidbom, zbog oporuke Allahovog Poslanika s.a.v.s. koju je izrekao mladićima.

3- Odbacivanje od sebe pokvarenih misli i došaptavanja šejtana, a preokupiranje duše i misli sa stvarima od kojih će se imati hajra i na ovom i na onom svijetu. Dugotrajno bavljenje zlim pomislima dovodi do djela koje se vremenom ustaljuje i ukorjenjuje, tako da postaje navikom od koje se teško odvići.

4- Obaranje pogleda, pošto gledanje zavodnih i izazovnih likova i slika, nezavisno od toga da li se radi o živim bićima ili fotografijama, i davanje pogledu neograničene slobode, vuče čovjeka haramu. Zbog toga je Uzvišeni Allah, dž.š., rekao:

{ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje...!" (En-Nur, 30.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

[67] Buhari u *Sahihu*, broj hadisa u *Fethul-Bariju*: 5066.

"Ne prati prvi pogled drugim!"[68]

لا تُتبِع النّظرَةَ النّظرَةَ

Kod prvog pogleda koji je slučajan nema grijeha, ali je drugi pogled već zabranjen. Isto tako, sva ona mjesta na kojima se nalaze stvari koje podstiču i pokreću skrivene strasti treba izbjegavati i udaljiti se od njih.

5- Preokupacija raznovrsnim ibadetima kako se ne bi na taj način imalo slobodnog vremena za činjenje grijeha.

6- Uzimanje u obzir zdravstvenih smetnji koje dolaze kao rezultat takve vrste prakse. Tu je na prvom mjestu slabljenje vida i živaca, a zatim slabost spolovila, bolovi u leđima i druge posljedice koje spominju medicinari. Tu su, također, i psihičke posljedice kao što su uzrujanost i grižnja savjesti. Međutim, najgore od svega toga jeste propuštanje namaza zbog učestalog kupanja ili njegovog otežanog obavljanja, što je posebno izraženo u zimskim danima. Tu je, također, i kvarenje posta.

7- Ispravljanje nekih pogrešnih shvatanja i ubjeđenja, pošto neka omladina misli da je ova navika dozvoljena, argumentujući to zaštitom sebe od bluda i homoseksualizma, mada oni, ponekad, nisu ni blizu tog nemoralnog postupka.

8- Naoružavanje čvrstom voljom i odlukom i nepredavanje čovjeka pred šejtanom. Izbjegavanje samoće kao što je odvojeno noćivanje u kući. U jednom hadisu je došlo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. zabranio da čovjek prenoći sam.[69]

9- Prihvatanje aktivnog lijeka koji je preporučio Allahov Poslanik, s.a.v.s. tj. posta, jer on slama oštricu strasti i kultivira seksualni nagon.

Opreznost od čudnih pojava kao što je zaklinjanje ili zavjetovanje da se više neće vraćati toj navici. Ako joj se ponovno vrati, to će biti kršenje zakletvi nakon njenih čvrstih donošenja. Apstiniranje, također, od konzumiranja lijekova i sredstava za smirenje strasti i seksualnog nagona, jer se u njihovom korištenju krije opasnost po zdravlje tijela. U sunnetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

---

[68] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2777, a Albani u *Sahihu-l-džami'u*, hadis br. 7953, za njega kaže da je hasen.

[69] Ahmed u *Musnedu*, broj hadisa u *Sahihu-l-džami'u*: 6919.

Šerijatski tretman osobe koja javno čini grijeh ili obavještava svoje društvo o njegovom činjenju;

(pitanja br.: 3365., datum objavljivanja: 24.02.2000.)

42. PITANJE:

Slušao sam hatiba gdje za vrijeme hutbe kaže da Allah, dž.š., neće oprostiti osobi koja se osmjelila da svoje drugove obavještava o svom počinjenom grijehu, a Allah, dž.š., ga je sakrio od javne sramote. Naveo je i hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kao potvrdu za svoje riječi. Da li je ovo tačno? Ja, lično, smatram da Uzvišeni Allah, dž.š., oprašta sve grijehe. Istinu govoreći, mene je pogodio neki očaj. Molio bih vas da mi što prije odgovorite na moje pitanje, jer me ova stvar veoma uznemirava i proganja.

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š.

1- Što se tiče tvoje tvrdnje da Allah, dž.š., oprašta sve grijehe, ona je tačna, jer Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ إِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ}

"Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti, On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.'" (Ez-Zumer, 53.)

A što se tiče malih grijeha, njih iskupljuje činjenje raznih oblika pokornosti i izbjegavanje velikih grijeha. Na to upućuju slijedeći dokazi:

a) Allah, dž.š., kaže:

{إِنْ تَجْتَنِبُوا كَبَائِرَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلْكُمْ مُدْخَلاً كَرِيمًا}

"Ako se budete klonili velikih grijeha, onih koji su zabranjeni, Mi ćemo preći preko manjih ispada vaših i uvešćemo vas u divno mjesto." (En-Nisa, 31.)

b) Ibn Mesud, r.a., prenosi da je neki čovjek poljubio određenu ženu, a zatim je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. i obavijestio ga o svom postupku, pa je Uzvišeni Allah, dž.š., objavio sljedeći ajet:

{أَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ}

"I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela, zaista, poništavaju hrđava." (Hud, 114.)

Tada je čovjek upitao:

"Allahov Poslaniče, da li se ovo odnosi samo na mene?" Allahov Poslanik, s.a.v.s. odgovori: "Za čitav moj ummet."[71]

لِجَمِيعِ أُمَّتِي كُلِّهِمْ

c) Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Pet dnevnih namaza i džuma do džume su iskup za ono što se učini između njih, ako se ne počine veliki grijesi."[72]

الصَّلَوَاتُ الْخَمْسُ وَالْجُمُعَةُ إِلَى الْجُمُعَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُنَّ مَا لَمْ تُغْشَ الْكَبَائِرُ

Primjeri koji govore o dobrim djelima koja iskupljuju male grijehe su mnogobrojni, kao što je post, noćni namaz, uzimanje abdesta i dr.

Što se tiče velikih grijeha, oni zahtijevaju posebne i dodatne postupke kako bi se za njih iskupilo, kao što je iskrena tevba, odnosno pokajanje, sprovođenje šerijatskih sankcija nad počiniocima i druge stvari, što možemo vidjeti iz slijedećih tekstova:

1) Ubade ibn Samit, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. u prisustvu grupe svojih ashaba, rekao sljedeće:

"'Učinite mi prisegu da nećete pripisivati Allahu, dž.š., druga, da nećete krasti, da nećete činiti blud, da nećete ubijati svoju vlastitu djecu, da se međusobno nećete lažno potvarati, i da nećete griješiti u dobrom. Ko od vas održi zavjet, Allah, dž.š., će ga nagraditi. Ko bude učinio nešto od nabrojanog, pa se nad njim izvrši sankcija za dotično djelo na ovom svijetu, to će mu biti iskupljenje za učinjeni grijeh. Ko, pak, učini nešto od toga, pa ga Uzvišeni Allah, dž.š., sakrije, biće prepušten Allahovoj,

[71] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 503, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2763.
[72] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 233.

dž.š., volji. Ako bude želio, oprostiti će mu, a ako bude želio, kaznit će ga.'

بايِعُونِي عَلَى أَنْ لَا تُشْرِكُوا بِاللهِ شَيْئًا وَلَا تَسْرِقُوا وَلَا تَزْنُوا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ وَلَا تَأْتُوا بِبُهْتَانٍ تَفْتَرُونَهُ بَيْنَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ وَلَا تَعْصُوا فِي مَعْرُوفٍ، فَمَنْ وَفَى مِنْكُمْ فَأَجْرُهُ عَلَى اللهِ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا فَعُوقِبَ فِي الدُّنْيَا فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَهُ، وَمَنْ أَصَابَ مِنْ ذَلِكَ شَيْئًا ثُمَّ سَتَرَهُ اللهُ فَهُوَ إِلَى اللهِ إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُ وَإِنْ شَاءَ عَاقَبَهُ

Mi smo učinili prisegu na navedeno."

2) Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Bio je jedan od Benu Israil koji je ubio 99 osoba, pa je izašao da se raspituje za najučenijeg čovjeka na svijetu. Došao je do jednog rahiba- isposnika - i upitao ga: 'Ima li za mene oprosta kod Allaha, dž.š.?' Na to mu rahib reče da za njega nema oprosta. On ga nakon tog odgovora ubi. Zatim se ponovo počeo raspitivati za najučenijeg čovjeka na svijetu. Uputiše ga na jednog učenjaka koji mu reče: 'Idi u tu i tu zemlju!' Smrt ga zadesi na putu, gdje se okrenuo i povio svojim prsima prema tom mjestu. Oko njega nasta spor između meleka milosti i meleka mučitelja. Pa je Allah, dž.š., naredio zemlji dobra da se približi, a zemlji grijeha da se udalji, zatim je naredio melekima da izmjere razdaljinu između njih. Meleki to uradiše i nađoše da je bliži zemlji dobra samo za jedan pedalj, te mu Allah, dž.š., oprosti njegove grijehe."[73]

كَانَ فِي بَنِي إِسْرَائِيلَ رَجُلٌ قَتَلَ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ إِنْسَانًا ثُمَّ خَرَجَ يَسْأَلُ . فَأَتَى رَاهِبًا فَسَأَلَهُ فَقَالَ لَهُ هَلْ مِنْ تَوْبَةٍ؟ قَالَ: لَا، فَقَتَلَهُ فَجَعَلَ يَسْأَلُ فَقَالَ لَهُ رَجُلٌ : ائْتِ قَرْيَةَ كَذَا وَكَذَا فَأَدْرَكَهُ الْمَوْتُ فَنَاءَ بِصَدْرِهِ نَحْوَهَا فَاخْتَصَمَتْ فِيهِ مَلَائِكَةُ الرَّحْمَةِ وَمَلَائِكَةُ الْعَذَابِ فَأَوْحَى اللهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَقَرَّبِي وَأَوْحَى اللهُ إِلَى هَذِهِ أَنْ تَبَاعَدِي وَقَالَ : قِيسُوا مَا بَيْنَهُمَا فَوُجِدَ إِلَى هَذِهِ أَقْرَبَ بِشِبْرٍ فَغُفِرَ لَهُ

Ako sahibija grijeha umre ne pokajavši se za svoje grijehe, u slučaju da se radi o širku, odnosno pripisivanju Allahu, dž.š., druga, njega Allah, dž.š., neće oprostiti na ahiretu. Ako se, pak, radi o grijehu koji je manji od širka, njegov sahibija je prepušten Allahovoj, dž.š., volji. Ako bude htio, oprostit će mu, a ako bude htio, kaznit će ga.

a) Allah, dž.š., kaže:

---

[73] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 3283, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2766.

{إِنَّ اللهَ لا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ}

"Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijehe od toga, kome On hoće." (En-Nisa, 48. i 116.)

b) Ibn Omer, r.a., kaže:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. gdje veli: ***'Vjernik će se približiti svome Gospodaru dok ga ne stavi pod Svoju zaštitu. Zatim će ga primorati da prizna svoje grijehe pitajući ga: 'Znaš li za taj i taj grijeh?' 'Znam, moj Gospodaru, znam.' – odgovorit će on. Uzvišeni Allah, dž.š., će reći: 'Sakrio sam ti ga na dunjaluku, a danas ti ga opraštam.' Zatim će se njegova sahifa dobrih djela smotati. Što se tiče drugih ili nevjernika, povikat će se pred svjedocima: 'Ovo su oni koji su slagali na svoga Gospodara. Neka je Allahovo, dž.š., prokletstvo na nasilnike i nevjernike!'"***[74]

يَدْنُو الْمُؤْمِنُ مِنْ رَبِّهِ حَتَّى يَضَعَ عَلَيْهِ كَنَفَهُ فَيُقَرِّرُهُ بِذُنُوبِهِ: تَعْرِفُ ذَنْبَ كَذَا ؟ يَقُولُ أَعْرِفُ يَقُولُ رَبِّ أَعْرِفُ مَرَّتَيْنِ، فَيَقُولُ سَتَرْتُهَا فِي الدُّنْيَا وَأَغْفِرُهَا لَكَ الْيَوْمَ، ثُمَّ تُطْوَى صَحِيفَةُ حَسَنَاتِهِ وَأَمَّا الآخَرُونَ أَو الْكُفَّارُ فَيُنَادَى عَلَى رُؤُوسِ الأَشْهَادِ. {هَؤُلاءِ الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى رَبِّهِمْ، أَلا لَعْنَةُ اللهِ عَلَى الظَّالِمِينَ}

Tvoje izjavljivanje i izražavanje očaja nije dozvoljeno zbog slijedećih razloga i argumenata:

1- Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ إِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ}

"Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.'" (Ez-Zumer, 53.)

{وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ ....}

" ... A milost Moja obuhvata sve... " (El-A'raf, 156.)

2- Ebu Musa el-Eš'ari, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da je rekao:

[74] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 4408, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.2768.

"Uzvišeni Allah, dž.š., noću pruža Svoju Ruku da oprosti onima koji su griješili danju, a danju je pruža da oprosti onima koji su griješili noću. To će trajati sve dok Sunce ne izađe sa zapada (kao jedan od velikih predznaka Sudnjeg dana)."[75]

إِنَّ اللهَ عَزَّ وَجَلَّ يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا

3- Tvoje prepričavanje počinjenog grijeha i njegovo javno iznošenje pred tvojim prijateljima je zabranjen čin koji se ubraja u velike grijehe. On spada u kategoriju širenja nemorala među ljudima i davanja podstreka za činjenje zla, kao i zavođenje drugih da počine isti grijeh. U tom postupku se još krije i umanjivanje opasnosti grijeha, kao i znak njegovog omaložavanja. Počinilac grijeha na taj način kalja svoj ugled i svoju čast prepušta drugima da o njoj razglabaju. Zbog svega toga Šerijat je iskazao žestoku mržnju i odbojnost prema ovom činu, kao što stoji u slijedećem hadisu:

Ebu Hurejre, r.a., kaže:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kako veli: ***'Čitavom mom ummetu će biti oprošteno, osim onima koji budu javno činili grijehe. U javno razotkrivanje grijeha spada i to da čovjek noću radi neko zlo djelo, zatim osvane, a Allah, dž.š., mu ga sakrije. Zatim on kaže: 'O ti..., ja sam sinoć uradio to i to!' Kad je zanoćio, Allah, dž.š., je sakrio njegovo djelo, a ujutro on otkriva ono što je Allah, dž.š., sakrio!'"***[76]

كُلُّ أُمَّتِي مُعَافًى إِلاَّ الْمُجَاهِرِينَ، وَإِنَّ مِنَ الْمُجَاهَرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلاً ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللهُ عَلَيْهِ، فَيَقُولُ: يَا فُلاَنُ، عَمِلْتُ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللهِ عَنْهُ

Šejh Ibn Usejmin, r.a., kaže: "Postoji i treća kategorija koja je ogrezla u porocima i nemoralu, bestidna i nepokorna. Ljudi koji spadaju u tu kategorije hvališu se sa svojim činjenjem zinaluka, da nas Allah, dž.š., sačuva takvog postupka! Pričaju kako su putovali u tu i tu zemlju radi nemorala i zinaluka i kako su imali nedozvoljeni odnos sa nekoliko žena i slične situacije, popratdensity sve to izrazima ponosa i oholosti. Ovakve osobe se moraju pozvati da učine pokajanje. Ako se ne pokaju, onda se treba izvršiti smrtna presuda nad njima. Stanje

[75] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2759.
[76] Buhari u *Sahihu*, hadis br.5721, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2990.

čovjeka koji se hvali i ponosi sa bludnim životom nužno govori da ta osoba odobrava i dozvoljava blud. Onaj ko to dozvoli postaje nevjernikom."[77]

Nakon svega iznešenog, mi ti savjetujemo da učiniš iskreno pokajanje Uzvišenom Allahu, dž.š. U slučaju da budeš iskušan sa nekim od grijeha, nemoj ga javno iznositi i ponositi se njime. Treba da osjetiš i primijetiš veličinu Onoga prema kome si se ogriješio, da zatražiš oprosta za svoj grijeh, da plačeš na učinjenoj pogrešci i da se popraviš u Allahovoj, dž.š., vjeri. Posebno se pazi da te ne snađe očaj i beznađe u Allahovu, dž.š., milost! Ako se budeš držao Allahove, dž.š., vjere, raduj se dobru i na dunjaluku i na ahiretu! Molimo Allaha, dž.š., da nas sve zajedno uputi na ono što On voli i sa čim je zadovoljan. Neka je salavat i selam na posljednjeg Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Šerijatski tretman aplauza

(pitanje br.: 20047., datum objavljivanja: 18.11.2001.)

43. PITANJE:

Čuo sam da pljeskanje rukama i aplauz nisu dozvoljeni u islamu, kao naprimjer da se u znak odobravanja pljеšće djeci nakon izvršavanja određenog dozvoljenog posla. Da li nam možete pojasniti ovo pitanje, ako je ovo tačno i da li postoji bilo kakav hadis zabilježen od Allahovog poslanika, s.a.v.s. koji se odnosi na ovu tematiku?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Pljeskanje rukama na svečanostima i raznim prigodama se smatra džahilijetskim naslijeđem. U najmanju ruku za njega se može reći da je pokuđeno- mekruh. Iz dokaza koji govori o tome očitije je da je ono zabranjeno, pošto nam je, kao muslimanima, zabranjeno da oponašamo nevjernike. Opisujući nevjernike koji su bili stanovnici Mekke, Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِندَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصْدِيَةً

"Molitva njihova pored Hrama svodi se samo na zvižduk i pljeskanje rukama." (El-Enfal, 35.)

[77] Ibn Usejmin, *Šerhu rijadis-salihin*, 1/116.

Sunnet je jednom vjerniku kada vidi ili čuje nešto što ga zadivljuje ili što negirajući odbacuje da kaže: "Subhanallah" ili da kaže: "Allahu ekber", kao što je to vjerodostojnim putem došlo u mnogim hadisima od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Pljeskanje rukama se propisuje jedino ženama u iznimnim situacijama, kao što je to slučaj sa namazom kada ih nešto zadesi i snađe ili ako imam pogriješi ili nešto zaboravi u namazu. Njima se propisuje da ga mogu upozoriti i obavijestiti putem pljeskanja rukama. Što se tiče muškaraca, oni će imama upozoriti riječima "Subhanallah", kao što je vjerodostojnim putem stigao sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s. po ovom pitanju. Iz ovog se vidi da se muškarci pljeskanjm rukama poistovjećuju sa nevjernicima i ženama. A u oba slučaja je poistovjećivanje sa njima zabranjeno za muškarce. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put koga On hoće.[78]

Stalnoj komisiji za fetve je postavljeno pitanje vezano za pljeskanje rukama muškaraca prilikom igre sa djecom, kao i pitanje pljeskanje rukama djece kao izraz bodrenja svog druga (naprimjer u sportskom natjecanju), pa je odgovorila:

Ovo pljeskanje se ne bi trebalo praktikovati. Najmanja njegova ocjena jeste da je ono veoma pokuđeno (mekruh) zbog njegovog ubrajanja u osobine predislamskih Arapa. Ono je još svojstveno i ženama u slučaju da one upozoravaju imama na propust u namazu. Allah, dž.š., upućuje na pravi put.[79]

Bodrenje djece može biti putem tekbira, ako učine nešto što zadivljuje onoga ko ih posmatra ili sluša. Isti efekat se može postići i odgovarajućim povikom, dizanjem ruke ili dovikivanjem riječi pohvale kao što su riječi: dobro, odlično i slično tome. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put.

---

[78] Na pitanje odgovorio šejh Ibn Baz, r.a.

[79] *Fetava islamijje*, 4/332-333.

Šerijatski tretman osamljivanja sa homoseksualcem

(pitanje br.: 6261., datum objavljivanja: 19.10.1999.)

44. PITANJE:

Koji je šerijatski tretman osobe koja se osamljuje sa homoseksualcem?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ovo pitanje smo postavili šejhu Abdullahu ibn Džibrinu, pa je na njega ovako odgovorio:

Ako ta osoba bude sigurna za sebe po pitanju iskušenja i fitne, onda nema smetnje da se osami sa njom. Allah, dž.š., najbolje zna.

Šerijatski tretman ogovaranja nemuslimana;

(pitanje br.: 13611., datum objavljivanja: 18.04.2001.)

45. PITANJE:

Želim da nam pojasnite da li je ogovaranje nemuslimana na istom stepenu zabrane kao i ogovaranje muslimana?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š.

Prvo: U lijep odgoj i ponašanje muslimana ne spada bestidan i prostački govor. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Vjernik ne vrijeđa, ne proklinje, nije bestidan i besraman."[80]

لَيْسَ الْمُؤْمِنُ بِالطَّعَّانِ وَلَا اللَّعَّانِ وَلَا الْفَاحِشِ وَلَا الْبَذِيءِ

Ko učestalo čini neku stvar, ona mu, nakon nekog vremena, prelazi u naviku. Musliman se mora distancirati i udaljiti od svih izvora zla, općenito i podrobno uzevši. Ko bude kružio oko

---

[80] Tirmizi u *Sunenu* i za njega kaže: Ovaj hadis je hasen-garib. Albani ga ocjenjuje kao sahih.

zabranjenog područja, postoji opasnost da upadne u njega i oskrnavi njegovu zabranu.

Drugo: Ako se tvoje pitanje odnosi na ogovaranje nemuslimana tako što će se spominjati njihove tjelesne mahane, kao što je dužina nosa, veličina usta i sl., onda moraš ostaviti ovakvu vrstu ogovaranje, pošto je to izigravanje sa Allahovim, dž.š., stvaranjem. Međutim, ako se to ogovaranje odnosi na spominjanje njihovih negativnosti i devijacija u ponašanju koje oni javno čine kao što je blud i drugi vidovi nemorala, zatim konzumiranje alkohola ili se odnosi na upozoravanje od takve osobe, onda nema smetnje. Sada ćemo navesti citate nekih islamskih učenjaka vezane za ovu temu:

Zekerijja Ensari kaže: "Ogovaranje nemuslimana zimije (slobodnog nemuslimana pod zaštitom islamske države kojoj plaća glavarinu) nije dozvoljeno. Takvim postupkom se izaziva njihovo nezadovoljstvo da prihvate džiziju i pomaže im se da ne ispune svoje obaveze podanika islamske države (ugovor o zaštiti). U tom smislu Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

'Ko ogovori i okleveće zimiju, zaslužio je džehennemsku vatru.'"[81]

مَنْ سَمَّعَ ذِمِّيًّا وَجَبَتْ لَهُ النَّارُ

Ako je u pitanju harbij (podanik i stanovnik nemuslimanske zemlje), onda je ogovaranje dozvoljeno, pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s. naređivao Hassanu ibn Sabitu, r.a., da ogovara i ismijava mušrike u svojoj poeziji.[82]

Ahmed ibn Hadžer Hejtemi kaže: "Imam Gazalija je u svojim fetvama bio upitan o ogovaranju kafira, pa je odgovorio: 'Ogovaranje muslimana je zabranjeno iz tri razloga: zbog uznemiravanja, ponižavanja Allahovih, dž.š., stvorenja, jer Allah, dž.š., stvara djela Svojih robova, i gubljenje vremena u onome što se čovjeka ne tiče. Prvi razlog ukazuje na zabranu. Drugi iziskuje pokuđenost (kerahet), a treći je ostavljanje prečeg.'"[83]

---

[81] Ibn Hibban u *Sahihu.*
[82] *Esnal-metalib* sa glosom (hašijom ili podnapisom), 3/116.
[83] *Ez-zevadžir an iktirafil-keba'ir*, 2/27.

Što se tiče zimije, on je kao musliman po pitanju zabrane uznemiravanja, jer je Šerijat zaštitio i sačuvao njegovu čast, život i imetak.

U Hadimu stoji: "Prvi je ispravan."

Ibn Hibban je u svom *Sahihu* zabilježio da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Ko bude ogovarao i klevetao** (rekao ono što ih uznemirava)* ***jevreja ili kršćanina, njemu pripada džehennemska vatra."

مَنْ سَمَّعَ يَهُودِيًّا أَوْ نَصرَانِيًّا فَلَهُ النَّارُ

Poslije ovog hadisa nema daljne priče, zbog jasnoće upućivanja na zabranu ovakvog postupka. Imam Gazalija nastavlja dalje pa kaže: "Što se tiče harbija (neprijatelja), ogovaranje zbog prvog navedenog razloga nije zabranjeno, ali je ono zbog drugog i trećeg razloga pokuđeno (mekruh). U slučaju da osoba koja čini novotarije svojom novotarijom postane nevjernik, onda je ona u rangu harbija, a ako sa svojom novotarijom nije izašla iz islama, onda je, po pitanju ogovaranja, kao i musliman. Međutim, spominjanje njegove novotarije se ne smatra pokuđenim. Ibn Munzir tumačeći riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: ***"Spominjanje svog brata sa onim što on mrzi i ne voli."***, kaže sljedeće: "U ovim riječima je dokaz da nema ogovaranja prema onome ko ti nije brat musliman, kao što je slučaj sa Jevrejima, kršćanima i pripadnicima ostalih vjera, kao i sa onim koga je njegova novotarija izvela iz islama u neku drugu vjeru ."[84]

Osoba koja se vulgarno šali sa ženama kojima je mahrem;

(pitanje br.: 13809., datum objavljivanja: 08.10.2001.)

46. PITANJE:

Jedna osoba se vulgarno šali sa svojim sestričnama. Da li im je dozvoljeno da se susreću sa njim zbog ovakvog njegovog ponašanja?

ODGOVOR:

[84] Ibn Hadžer Hejtemi, *Ez-Zevadžiru min iktirafi-l-kebairi*, 2/27.

Hvala Allahu, dž.š. Za ovog čovjeka koji ima sestrične, odnosno on je njihov dajdža, žena ili onaj ko je postavio pitanje kaže da se sa njima šali na jedan vulgaran način. Njegovim sestričnama nije dozvoljeno da ga posjećuju, niti da otkrivaju svoja lica pred njim, pošto su islamski učenjaci koji su dozvolili da žena otkrije svoje lice pred mahremom, uslovili da ne postoji opasnost od iskušenja i fitne. Od ovakvog čovjeka koji se na ovako vulgaran i nedostojan način šali sa svojim sestričnama treba se plašiti da ih može dovesti u iskušenje. U obavezu jednog vjernika spada izbjegavanje svih uzročnika mogućih iskušenja. Nemoj se, brate, čuditi da neki ljudi ispunjenje svojih seksualnih želja i nagona vežu za svoju rodbinu. Do nas su doprle nevjerovatne priče da su pojedinci činili blud sa svojim sestrama po ocu, pošto kažu, ona im nije rođena sestra!? Da nas Allah, dž.š., sačuva od prokletog šejtana! Čuli smo i za još drastičnije slučajeve, gdje su neki ljudi činili blud sa svojim rođenim majkama, da nas Allah, dž.š., sačuva!? Pogledajte kako se Kur'an izražava:

{ وَلاَ تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلاَّ مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلاً }

"I ne ženite se ženama kojima su se ženili očevi vaši,- a šta je bilo, biće oprošteno; to bi, uistinu, bio razvrat, gnusoba i ružan put." (En-Nisa, 22.)

O bludu je Allah, dž.š., kazao sljedeće:

{ وَلاَ تَقْرَبُوا الزِّنَى إِنَّهُ كَانَ فَاحِشَةً وَسَاءَ سَبِيلاً }

"I što dalje od bluda, jer je to razvrat, kako je to ružan put!" (El-Isra, 32.)

Nije rekao u prvom ajetu samo "razvrat", nego je još rekao da je to i "gnusoba". Ovo upućuje da je ženidba najbliže rodbine ili žene svoga oca mnogo odvratnije od bluda.

Da rezimiramo svoj odgovor:

Obaveza spomenutih djevojaka je da se distanciraju i udalje od svoga dajdže, te da ne otkrivaju svoja lica pred njim sve dok kod njega nailaze na ovakvu ružnu i odvratnu šalu koja izaziva sumnju.[85]

[85] Muhammed ibn Usejmin, *El-Fetava-l-džami'a li-l-mer'eti-l-muslime*, str.1006.

Seksualno nastrana osoba želi liječenje

(pitanje br.: 20068., datum objavljivanja: 27.07.2002.)

47. PITANJE:

Ja sam musliman i imam 16 godina. Redovno postim i klanjam, pošten sam i častan u svom životu, ali imam jedan problem koji se sastoji u tome da sam ja seksualno nastran. U početku sam razmišljao o svom ocu i sumnjao da sam postao pervezan zbog genetskih razloga. Gledam nemoralne slike, ali želim da se izbavim iz svega ovoga. U životu nisam nikada prakticirao seks. Ja se, uistinu, bojim Uzvišenog Allaha, dž.š., i stalno Ga molim da mi pomogne. Od vas očekujem da me obavijestite o tome kako da se praktično riješim ove opake nesreće.

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da ti ubrza ozdravljenje od ove teške bolesti i da očisti tvoje srce od svake nečistoće! On je, zaista, Svemoćan i upravlja time! Posljedice zapadanja u ovakav grijeh se ne završavaju kod granice ahiretske kazne, nego je prevazilaze i dio tih posljedica se događa još na ovom svijetu. Kada bi od svega toga bila samo tuga i bol koji skoro ne napuštaju razum tih ljudi, bilo bi dovoljno, a ne da tome dodajemo sve te razarajuće i teško izlječive bolesti za koje su liječnici jednoglasni da su one nerazdvojive od nastranih ljudi.[86]

Što se tiče rješenja tvog problema, on se može riješiti na slijedeći način:

Prvo: Treba da učiniš iskrenu tevbu iz svog srca, da se povratiš Allahu, dž.š., da se kaješ za onim što se dogodilo, da što više činiš dove u kojima ćeš uporno tražiti od Allaha, dž.š., da ti oprosti tvoje grijehe i da ti pomogne u rješavanju ovog problema! Zaista je Allah, dž.š., najplemenitiji od onih od kojih se traži i moli i On je najbliži koji se odaziva na molbe! Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

[86] Pogledati odgovor na pitanje br.10050.

"Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.'" (Ez-Zumer, 53.)

Padni ničice pred Uzvišenog Allaha, dž.š., plačući i skrušeno se moleći, pokazujući svoju neimaštinu i potrebu za Njim i tražeći oprosta za svoje grijehe. U tom slučaju možeš se radovati izlazu koji će ti Allah, dž.š., dati i Njegovom oprostu.

Drugo: Nastoj da čuvaš klicu imana u svom srcu. U njenom rastu i davanju plodova krije se sreća i dunjaluka i ahireta. Vjerovanje u Allaha, dž.š., je, nakon Allahove, dž.š., upute, zaštitnik Allahovom robu od zapadanja u haram i nedozvoljeno. Zar Allahov Poslanik, s.a.v.s. nije kazao:

"Bludnik za vrijeme čina bluda prestaje biti mu'minom!"[87]

لاَ يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ

Kada iman bude ispunio tvoje srce i osjećanja, onda se, uz Allahovu, dž.š., volju, nećeš usuditi da činiš Njegove zabrane. Ako se vjerniku i desi jedanput da poklekne, on se vrlo brzo osvijesti. Opisujući Svoje iskrene robove Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ }

"Oni koji se Allaha boje, čim ih sablazan šejtanska dodirne, sjete se, i odjednom dođu sebi." (El-A'raf, 201.)

Treće: Pokušaj da postupiš po oporuci Allahovog Poslanika, s.a.v.s. koju je dao jednoj skupini mladića. Oporuka je konkretno vezana za ženidbu, ako si to u mogućnosti uraditi. Nemoj se uopće osvrtati na činjenicu da nemaš puno godina, pošto broj godina nije, ni u kom slučaju, smetnja i prepreka za ženidbu, ukoliko imaš potrebu za njom. Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao je:

"O mladići, ko je od vas u stanju da se ženi, neka to i učini! Zaista je to sigurnije za očuvanje pogleda i čednije za spolni organ. A onaj ko nije u stanju, neka posti, jer post mu je, doista, zaštita."[88]

---

[87] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 2475, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.57.

[88] Buhari u *Sahihu*, hadis br.5065, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 1400.

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ، مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

Drži se ove preporuke Allahovog Poslanika, s.a.v.s. pošto se u njoj, uz Allahovu, dž.š., volju, nalazi rješenje tvog problema.

Nema, također, nikakve smetnje da budeš otvoren sa svojim roditeljima po pitanju tvoje potrebe i želje za ženidbom. Pazi da te stid ne spriječi od otvorenog razgovora!

Najozbiljnije razmisli o svojoj ženidbi i nemoj se plašiti siromaštva! Uzvišeni Allah, dž.š., će ti dati iz Svog obilja. Allah, dž.š., kaže:

{ وَأَنْكِحُوا الأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ }

"Udavajte neudate i ženite neoženjene, i čestite robove i robinje svoje; ako su siromašni, Allah će im iz obilja Svoga dati. Allah je neizmjerno dobar i sve zna." (En-Nur, 32.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s. kazuje da će onog koji se oženi sa dobrom namjerom Allah, dž.š., pomoći. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Tri osobe imaju pravo da ih Allah, dž.š., pomogne: borac na Allahovom, dž.š., putu (mudžahid), rob koji je sklopio ugovor sa svojim vlasnikom o oslobađanju uz novčanu naknadu (mukatib), dok se ne oslobodi, mladoženja koji brakom želi sačuvati svoju čednost."[89]

ثَلاثَةٌ حَقٌّ عَلَى اللهِ عَوْنُهُمْ: الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَالْمُكَاتِبُ الَّذِي يُرِيدُ الأَدَاءَ، وَالنَّاكِحُ الَّذِي يُرِيدُ الْعِفَافَ

Četvrto: U slučaju da pitanje ženidbe nije lahko izvodljivo, postoji i alternativno rješenje za ovaj problem. To je post. Zašto ne bi razmislio da postiš po tri dana od svakog mjeseca ili dva dana svake sedmice, tj. ponedjeljak i četvrtak?

Koliko je samo velika nagrada za post! Allahov Poslanik, s.a.v.s. prenoseći od svoga Gospodara, dž.š., kaže:

[89] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 1655, Nesa'i u *Sunenu*, hadis br. 3120, Ibn Madže u *Sunenu*, hadis br. 2518. Albani u *Sahihu-t-tergibi ve-t-terhibi*, hadis br.1917, za njega tvrdi da je hasen.

"Svako djelo koje čovjek učini pripada njemu, osim posta. On pripada meni i Ja ću za njega posebno nagraditi." [90]

كُلُّ عَمَلِ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلاَّ الصِّيَامُ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزِي بِهِ

Allah, dž.š., nas obavještava da nam je post propisao kako bi postigli bogobojaznost. Allah, dž.š., kaže:

"O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste bogobojazni bili." (El-Bekara, 183.)

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ }

Post, pored toga što je zaštita od pokoravanja strastima i što za njega slijedi velika nagrada od Uzvišenog Allaha, dž.š., on odgaja u čovjeku snagu volje, strpljenja i podnošenja, kao što, isto tako, savladava želje i užitke nefsa. Požuri, brate, što prije sa postom, kako bi ti Allah, dž.š., olakšao!

Peto: Čuvaj se nemarnosti i popustljivosti po pitanju gledanja zabranjenih sadržaja poput devijantnih časopisa i razvratnih slika koje podstiču na nemoral i činjenje velikih grijeha, te u srcu ostavljaju loš i dubok trag, da nas Allah, dž.š., sačuva svega toga! Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ }

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; to im je bolje, jer Allah, uistinu, zna ono što oni rade." (En-Nur, 30.)

Znaj da onog trenutka kada popustiš prema ovom grijehu da ćeš šejtanu dati zgodnu priliku da ti uljepša ono što slijedi nakon toga, a ono nije skriveno i nepoznato. On je postao aktivan upravo zbog toga što si mu popustio, pa makar to bilo samo jedanput.

Šesto: Prisjeti se, u trenutku kada ti dođe pomisao na grijeh i šejtanovo došaptavanje da ga učiniš, da će tvoji organi, na Sudnjem dana, svjedočiti protiv tebe zbog ovog grijeha. Da li znaš da su ovi tjelesni organi, tvoja mladost i aktivnost Allahove, dž.š., blagodati prema tebi?

---

[90] Buhari u *Sahihu*, hadis br.1904, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.1151.

Da li je vid zahvale na Allahovoj, dž.š., blagodati to da im pustiš na slobodu da čine grijehe i da ustaneš protiv Allahovih, dž.š., naredbi?

Tu je još jedna stvar koja zavređuje da je se prisjetiš i razmisliš o njoj. Poslušaj sa mnom ovaj ajet u kome Allah, dž.š., kaže:

{ حَتَّى إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ * وَقَالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ }

"I kad dođu do nje, uši njihove, i oči njihove, i kože njihove svjedočiće protiv njih o onom što su radili. 'Zašto svjedočit će protiv nas?' – upitaće oni kože svoje. – 'Allah, koji je dao sposobnost govora svakom biću, obdario je darom govora i nas', - odgovorit će. – 'On vas je prvi put stvorio i Njemu ste se, evo, vratili.'" (Fussilet, 20-21.)

Enes ibn Malik, r.a., pripovijeda i kaže:

"Bili smo kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kad se on nasmija i reče: 'Da li znate zbog čega se smijem?' 'Allah i Njegov Poslanik, s.a.v.s. najbolje znaju,' - odgovorismo mi. Allahov Poslanik, s.a.v.s. odgovori:

هَلْ تَدْرُونَ مِمَّ أَضْحَكُ؟

'Smijem se razgovoru roba sa svojim Gospodarom. On govori: 'Gospodaru, zar me nisi sačuvao od nepravde?' Gospodar odgovori: 'Jesam.' Čovjek tada reče: 'Onda je ne dopuštam za sebe da neko u moje ime govori osim mog svjedoka.' Gospodar tada reče: 'Dosta ti je danas to što ćeš protiv sebe svjedočiti i što će svjedočiti meleki - Kiramen-katibin.' Tada će njegova usta biti zapečaćena i biće rečeno njegovim ekstremitetima (udovima): 'Govorite!' Tada će oni kazivati o njegovim djelima i postupcima. Zatim će mu, ponovo, biti dopušteno da govori, te će reći: 'Daleko bili od mene! Za vas sam se bio zauzimao?!'"[91]

مِنْ مُخَاطَبَةِ الْعَبْدِ رَبَّهُ ، يَقُولُ :يَا رَبِّ، أَلَمْ تُجِرْنِي مِنَ الظُّلْمِ؟ قَالَ :يَقُولُ :بَلَى .قَالَ : فَيَقُولُ :فَإِنِّي لاَ أُجِيزُ عَلَى نَفْسِي إِلاَّ شَاهِدًا مِنِّي .قَالَ :فَيَقُولُ :كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ شَهِيدًا، وَبِالْكِرَامِ الْكَاتِبِينَ شُهُودًا .قَالَ :فَيُخْتَمُ عَلَى فِيهِ، فَيُقَالُ لأَرْكَانِهِ :انْطِقِي .قَالَ :

[91] Muslim u *Sahihu*, hadis br.2969.

فَتَنْطِقُ بِأَعْمَالِهِ. قَالَ: ثُمَّ يُخَلَّى بَيْنَهُ وَبَيْنَ الكَلامِ. قَالَ: فَيَقُولُ: بُعْدًا لَكُنَّ وَسُحْقًا فَعَنْكُنَّ كُنْتُ أُنَاضِلُ

Sedmo: Izbjegavaj osamljivanje, jer je ono jedan od uzroka i povoda strastvenog razmišljanja. Pokušaj, koliko god možeš, da svoje vrijeme iskoristiš u činjenju dobrih djela kao što je učenje Kur'ana, zikr, dobrovoljni namazi - nafile...

Osmo: Izbjegavaj druženje sa lošim i griješnim društvom koje raspravlja o ovim temama i koje u svojim razgovorima spominje ono što podstiče strasti, potcjenjuje grijeh i opisuje sam doživljaj nemoralnog čina. Druži se sa dobrim ljudima koji će te podsjetiti na Allaha, dž.š., i koji će ti pomoći u pokornosti prema Njemu. Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Čovjek je one vjere koje je i njegov drug. Zato neka svako od vas dobro pripazi i pogleda s kim će se družiti!"[92]

الرَّجُلُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِ، فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِلُ

Deveto: Ako bi se i dogodilo da počiniš grijeh, u trenutku svoje slabosti, nemoj da nastavljaš sa njim, nego se brzo pokaj i vrati Uzvišenom Allahu, dž.š. Možda budeš od onih za koje Allah, dž.š., kaže:

{ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَاحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَى مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ }

"I za one koji se, kada grijeh počine ili kad se prema sebi ogriješe, Allaha sjete i oprost za grijehe svoje zamole – a ko će oprostiti grijehe ako ne Allah? – i koji svjesno u grijehu ne ustraju." (Ali Imran, 135.)

Brate, nemoj da gubiš nadu u Allahovu, dž.š., milost! Dobro pazi da šejtan ne zavlada tobom, došaptavajući kako ti Allah, dž.š., neće oprostiti! Zaista Uzvišeni Allah, dž.š., oprašta sve grijehe onima koji se pokaju.

Molim Allaha, dž.š., da ti pomogne u borbi protiv samoga sebe i da ti olakša izlaz iz ovog problema i bolesti.

[92] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br.2378. Albani u *Sahihut-Tirmizi*, hadis br. 1937, za njega kaže da je hasen.

Da bi proširio svoje znanje o ovoj temi, savjetujemo ti da pročitaš knjižicu pod naslovom *"Kako se suočavaš sa strastima – priča za mladiće i djevojke."* (*Kejfe tuvadžihu-š-šehvete? Hadisun ila-š-šebabi ve-l-fetejati*)

Nastavnice, ovaj tvoj postupak je haram.

(pitanje br.: 13811., datum objavljivanja: 14.07.2001.)

48. PITANJE:

- Jedna učenica je oduševljena svojom nastavnicom, a i nastavnica joj uzvraća istim ushićenjem i divljenjem. Dešava se ponekad da nastavnica, na ispitu, čita pitanja učenicama, a zatim diktira odgovore na ta pitanja učenici koja joj se toliko dapada kako bi na taj način njen uspjeh bio veći. Ovdje se, znači, radi o očitom varanju i prevari... Koji je šerijatski tretman ovakvog postupka?

- Da li oglašavanje ili kukurikanje pijetla znači da je on vidio meleka?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ovoj nastavnici nije dozvoljeno da čini ovakav vid varanja, a zabranjeno joj je, također, da izdvaja neku učenica od ostalih, javno ispoljavajući svoje simpatije i naklonost prema njoj. Ukoliko bi je i zadivila i bila ushićena njenom ljepotom, aktivnošću, spoznajnim sposobnostima, intelegencijom ili ličnošću, ona će joj pohvaliti tu osobinu. Međutim, omogućiti joj da vara i slične stvari ne dolaze u obzir.

Što se tiče drugog dijela pitanja, odgovor na njega je potvrdan. U hadisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. se kaže:

"Kada čujete glas pijetla, molite Allaha, dž.š., da vam podari iz Svog obilja. Zaista je on u tom trenutku vidio meleka. Također, kada čujete njakanje, odnosno glas magarca, tražite utočište

kod Allaha, dž.š., od prokletog šejtana. Zaista je on u tom trenutku ugledao šejtana."[93]

إذا سَمِعتُمْ صَوْتَ الدِّيكِ فاسْألوا الله مِنْ فضْلِهِ فإنَّهُ رَأى مَلَكا، وأيْضا لوْ سَمِعْتُمْ نَهيقَ الحِمَار فتَعَوَّذُوا مِنَ الشَّيْطان فإنَّهُ رَأى شَيْطانا

Fenomen varanja i prevare;
(pitanje br.: 22845., datum objavljivanja: 02.02.2002.)

49.PITANJE:
U raznim društvima je došlo do širenja pojave prevare i varanja. Kakav je šerijatski tretman ovog fenomena?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Uzvišeni Allah, dž.š., je osudio u Kur'anu časnom varanje i one koji se njime bave i zaprijetio im je žestokom kaznom (dolinom u paklu po imenu Vejl). To se razumije iz riječi Uzvišenog Allaha, dž.š.:

{ وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ* الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ * وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وَزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ}

"Teško onima koji pri mjerenju zakidaju, koji punu mjeru uzimaju kad od drugih kupuju, a kad drugima mjere na litar ili na kantar – zakidaju." (El-Mutaffifun, 1-3.)

Ovo je žestoka prijetnja onima koji krivo na litru i kantaru mjere. Kakvo je onda tek stanje i situacija sa onima koji kradu i otimaju imovinu drugih, te ljudima zakidaju njihove stvari. Oni su bliži i preči prijetnji od onih koji zakidaju na mjeri. Allahov poslanik Šuajb, a.s. je upozorio svoj narod da ne zakidaju ljudima stvari njihove i da ne zakidaju i krivo mjere na litru i kantaru, kao što je to kazao Uzvišeni Allah, dž.š., u Kur'anu.

Allahov poslanik, Muhammed, s.a.v.s. je, također, upozorio na varanje i zaprijetio onome ko ga praktikuje. Tako je jedne prilike

[93] *Fetava* šejh Abdullah ibn Abdu-r-Rahman El-Džibrin u časopisu *Ed-Da've*, br. 1795, str. 45.

Allahov Poslanik, s.a.v.s. naišao pored vreće žitarica koja se prodavala, pa je uvukao svoju ruku u tu vreću i na prstima osjetio vlagu.

"Vlasniče vreće, šta je ovo?", upita Allahov Poslanik, s.a.v.s.

مَا هَذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ؟

"Kiša je pala na hranu, o Allahov Poslaniče,", odgovori čovjek. Allahov Poslanik, s.a.v.s. tada reče: "Zašto je nisi stavio na vrh vreće kako bi je ljudi vidjeli i uočili? Ko vara, ne pripada meni!"

أفلا جَعَلتَهُ فوْقَ الطَّعَامِ كَيْ يَرَاهُ النَّاسُ؟ مَنْ غَشَّ فلَيْسَ مِنِّي

U drugim predajama ovog hadisa stoji:

"Ko nas vara, ne pripada nama!"

مَنْ غَشَّنَا فلَيْسَ مِنَّا

Postoji i predanje:

"Nama ne pripada onaj ko nas vara!"[94]

لَيْسَ مِنَّا مَنْ غَشَّنَا

Dovoljna je konstatacija Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: ***"Nama ne pripada..."*** za sprečavanje varanja i odbijanje gutljaja iz njegovih nečistih korita i brana od zapadanja u njegovu ustajalu i smrdljivu baru. Brate muslimanu, mi imamo veliku potrebu da se ova prijetnja izloži i pokaže srcima kako bi se savjest probudila i oživjela, pa da pazi, zbog Allaha, dž.š., na svoja djela, bez bilo kakvog ljudskog nadzora i kontrole.

Istinu je rekao ko je kazao: "Duše se neće povratiti iz svojih zabluda sve dok same za sebe ne budu posjedovale ono što će ih spriječiti od njih." Neka naš primjer u regulisanju i rješavanju ove pojave i fenomena, ali i drugih degradirajućih pojava u društvu, ne bude kao primjer bolesnika koji ima bolesno slijepo crijevo i koji zahtijeva tretman hirurškog skalpela... Međutim, umjesto toga daju mu se vrući napici ne bi li mu olakšali bolove... Bolesnik će umrijeti prije nego što se počne razmišljati o pozivu doktora...

Dragi brate, nakon saznanja kakva je prijetnja izrečena za prevaru, zadržaćemo se još na njenom fenomenu:

---

[94] Muslim u *Sahihu.*

Definicija varanja:

Menavi kaže: "Prevara je miješanje lošeg sa dobrim."

Ibn Hadžer Hejtemi kaže: "Primjer zabranjenog varanja je kad vlasnik robe zna nešto vezano za nju, ako bi onaj ko želi da je kupi to isto znao, ne bi je uzeo po toj cijeni."

Kefevi kaže: "Varanje je crnilo srca i namrštenost lica." Zbog toga se termin prevare u arapskom jeziku upotrebljava u značenju mržnje i zavisti.

Razni vidovi i manifestacije varanja

Posmatrač svakodnevnice mnogih ljudi naći će da oni prakticiraju razne oblike prevare u svim segmentima svog života. Sada ćemo navesti neke primjere za izrečenu konstataciju:

Prvo: Varanje kod kupoprodaje

Koliko je samo, u našem vremenu, ono prošireno na tržnicama muslimana! Varanje kod kupoprodajnih transakcija biva na taj način što se pokušava prikriti neka mahana ili nedostatak robe, a može biti i na neke druge načine, kao što je varanje po pitanju originalnosti proizvoda, njegovih sastavnih dijelova i kvalitete, količine, težine, stvarnih osobina ili porijekla robe.

Sada ćemo detaljno opisati i navesti neke primjere takve prakse:

1- Neki ljudi koji se bave prodajom voća stavljaju na dno ambalaže, koja je pripremljena za transport voća, mnogo papira ili kartona, a zatim stavljaju najbolje primjerke voća na vrh ambalaže. Na taj način oni varaju kupca po dva osnova. Prvi je taj da kupac misli da je ambalaža puna od dna do vrha, a drugi je da je on uvjeren u to da je sav sadržaj ambalaže identičan kvalitetu voća sa samog vrha.

2- Neki od njih miješaju jestivo ulje sa koncentriranim mirisom, ali na taj način da količina ulja preovladava. Sve to pakuju u staklene bočice iz kojih se širi miomiris koga prodaju po niskoj cijeni.

3- Neki trgovci kupuju robu upakovanu u veoma lahku ambalažu i pakovanje, a zatim je prepakira u ambalažu težu od prve i

do pet puta. Kod prodaje tog proizvoda prodavač stavljajući na vagu uračunava zajedno robu i pakovanje, tako da u cijenu ulazi težina robe i pakovanja.

4- Neki trgovci neprimjetno ušivaju oštećenu odjeću koju, poslije, prodaju bez upozorenja da su je oni zašivali. Čak se zaklinju da se radi o novoj odjeći, a ona se ne može smatrati takvom, pa teško njima!

5- Neki trgovci oblažu staru odjeću pamučnom tkaninom dok ne izgubi svu svoju jačinu, a zatim je skraćuju i stavljaju štirku, obmanjujući na taj način da se radi o novom artiklu i pod novo ga i prodaju.

6- Neki trgovci mirisima i začinima stavljaju neke svoje artikle, naprimjer šafran, u blizini vode koji zatim od nje poprima vlažnost i na taj način povećavaju težinu artikla i do jedne trećine.

7- Neki trgovci i vlasnici radnji nastoje da svoje radnje što više zatamne, koristeći pri tome tamne ili sijalice u boji, tako da se gruba i hrapava roba i odjeća učini posebnom i mehkom, a ružna lijepom. Šejtan im je uljepšao njihova loša djela.

8- Neki zlatari miješaju zlato sa bakrom, mesingom ili nekim drugim metalima, a zatim gotov proizvod prodaju kao da je sav od zlata.

9- Neki od njih poduzimaju kupovinu dobro očuvanog i polovnog zlata, a zatim ga izlažu na prodaju sa cijenom novog proizvoda, ne ukazujući mušteriji da se, ustvari, radi o polovnoj robi.

10- Neki prodavači na autopijacama pristupaju stavljanju sintetičkih ulja u motor automobila kako bi mušterija mislio da je automobil u dobrom stanju.

11- Neki od njih mijenjaju stanje brojčanika pređenih kilometara u automobilu koji pokazuje veliki broj kilometara, i varkom smanjuju taj broj, navodeći, na taj način, kupca da pomisli kako je automobil prešao mnogo manje kilometara.

12- Neki, pak, od njih koji žele prodati automobil, a znaju njegov skriveni kvar ili nedostatak, govore potencijalnim kupcima: "Evo auta pred tobom i probaj ga ako to želiš!", a istovremeno ga ne obavještavajući o pravom stanju auta... Tako mi Allaha, dž.š., ovdje se radi o prevari i obmani.

13- Neki od njih, opet, spominju mnoge prividne mahane svog automobila koje uopće ne postoje, s ciljem da prikriju njegove stvarne mahane. Najgore od svega toga je to, što oni ne spominju mahane prije same prodaje i davanja avansa. Kupcu, također, ne daju priliku da odveze auto na pregled kod automehaničara, čak mu to i ne dozvoljavaju.

14- Neki od njih koji imaju auto i žele ga prodati, hvale ga i zaklinju se Allahom, dž.š., da je auto u dobrom stanju, izmišljajući opravdanja i razloge njegove prodaje. Allah, dž.š., zna tajne i ono što se skriva.

15- Neki od njih se dogovaraju sa svojim ortacima da prividno podignu cijenu artikla kako bi se namamio neko drugi koji će artikal kupiti po toj višoj cijeni. Ovaj postupak se naziva nedžeš (prividna ponuda više cijene da bi se namamio neko drugi da je dadne za ono što prodaje) i njega je Allahov Poslanik, s.a.v.s. zabranio.

16- U prevaru spada i postupak nekih mesara koji, određenim metodama, napuhavaju životinje koje žele prodati za klanje, kako bi kupcu lažno prikazali da je naduti dio životinja samo meso.

17- Neki od trgovaca na stočnim pijacama hrane stoku sa većim količinama soli, a isti takav slučaj je i sa nekim radnjama koje prodaju živinu, kako bi kupac pomislio da se radi o ugojenim životinjama, međutim, u stvarnosti one nisu takve.

18- Neki vlasnici krupnije stoke koja se muze vežu njihova vimena, na nekoliko dana prije prodaje, kako bi se prikazalo da daje mnogo mlijeka, a faktičko stanje nije takvo. Sa prvom mužom njeno vime splašnjava.

Ostavljamo vam prostor da dodate ono što vam padne na pamet od primjera prevare i obmanjivanja kod kupoprodaje. Molimo Allaha, dž.š., da vas sačuva od prevare i poistovjećivanja sa nekim od prethodnih primjera, bez obzira da li bili prodavac ili kupac!

Drugo: Prevare kod ženidbe i udaje

Od vidova i aspekata prevare kod ženidbe i udaje su i slijedeći primjeri:

1- Neki očevi izvode pred one koji pristupaju, tražeći ruku jedne od njihovih kćerki, mladu i neudavanu kćerku. Međutim, prve bračne noći oni ustanovljavaju da se ne radi o predstavljenoj djevojci,

nego njenoj udavanoj starijoj sestri. Neki tako nalaze da nema izlaza i spasa od tog braka.

2- Neki roditelji ili staratelji pokazuju zaručniku lijepu kćerku, ali on, prve bračne noći, iznenađeno ustanovljava i vidi da je ružna i nakazna, pa je primoran da je prihvati, ako je prihvati.

3- Neki roditelji, ponekad, skrivaju neku bolest ili mahanu svoje kćerke i ne govore je zaručniku kako bi, na vrijeme, bio upoznat i obaviješten o realnoj situaciji. Tek kod prve bračne noći on kod nje otkriva tu bolest ili mahanu.

4- Neki roditelji i skrbnici djevojke, na zahtjev zaručnika da vidi zaručnicu, što je svakako dozvoljeno sa svojim uvjetima, udovoljavaju njegovoj želji, nakon što njeno lice ispune svim vrstama boja koje se jednim imenom nazivaju šminkom, kako bi on dobio dojam da se radi o lijepoj djevojci. Da u nju pogleda kada je bez ove maske sačinjene od raznih praškova, ne bi sigurno u njegovim očima naišla na odobravanje i dopadanje. Zar ovo nije vrsta prevare na koju se nadovezuju mnoge opasne štetne posljedice kad su u pitanju prava muža i žene?

5- Neki staratelji se odlučuju na udaju svojih štićenica bez ulaganja bilo kakvog truda da saznaju nešto više o stanju mladoženje, njegovom pridržavanju vjere i njegovom ahlaku. U ovome se krije prevara za ženu i na taj način joj se nanosi nepravda.

6- U primjere prevare kod ženidbe spada i ponašanje mladoženje gdje se on samohvališe bogastvom koje ne posjeduje. Prikazuje se u takvom svjetlu kao da je sahibija velikog ugleda, te da posjeduje mnogo nekretnina, automobila... Čak ide dotle da iznajmljuje brza i bijesna auta čije ga samo iznajmljivanje košta na stotine maraka kako bi samo pokazao da posjeduje ono čime se hvali. A u stvarnosti on od toga ne posjeduje ništa.

7- U prevaru, također, spada i to da neki ljudi preporučuju mladoženju onima od kojih je on zatražio ruku njihove kćerke, pretjerano ga hvaleći i okivajući u zvijezde, govoreći kako se radi o klanjaču i dobrom čovjeku. To govore, znajući da ta osoba ne zna ni puta koji vodi džamiji, a da o džamiji i ne govorimo. Dosta je bilo, dragi moji, prevara i obmana koje uništavaju domove i razdvajaju porodice!

8- U prevaru spada i ono što čine neke žene, a posebno starije, a to je turpijanje zuba kako bi se među njima napravio blag razmak i na taj način stariju osobu prikazao mladom. Mladoženja je takvog ubjeđenja, međutim, kada je oženi, ustanovljava da je ona doživjela duboku starost. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je prokleo one koje sebi prave razmake među zubima (sjekutićima) zbog ljepote i koje mijenjaju Allahovo, dž.š., stvaranje.

Treće: Prevara u nasihatu (savjetovanju)

Ona se ogleda u neiskrenosti i nedostatku ihlasa. Namjera i nakana onoga ko ga pruža može biti ovodunjalučki interesi ili vjerski ciljevi. Jedno od prava bratstva među vjernicima jeste davanje savjeta, dok su licemjeri obmanjivači i varalice. Vjernik je ogledalo svog brata, ako kod njega vidi i primijeti neku mahanu, on je ispravlja. Savjetovanje se sastoji u slijedećem: otklanjanju neugodnosti i onoga što ometa muslimane, podučavanju onoga što se ne poznaje od vjere, pomaganju u vjeri, riječju i djelom, sakrivanju njihovih mahana, popunjavanju njihovih praznina, otklanjanju štete i pribavljanju koristi za njih, naređivanju dobra i odvraćanju od zla, blagosti i iskrenosti, brizi i saosjećanju prema njima, poštivanju njihovih starijih i milošću prema njihovom mlađem naraštaju, savjetovanju lijepim savjetima, voljenju i željenju njima onoga što i sami sebi volimo od dobra i mržnji njima onoga što i sebi mrzimo ili ne volimo od neprijatnosti i ružnih djela.

Hafiz Ebul-Kasim Taberani je zabilježio svojim lancom prenosilaca da je Džerir ibn Abdullah Bedželi, r.a., naredio svom slugi da mu kupi konja. On mu ga je kupio za tri stotine dirhema, te je došao sa njim i njegovim sahibijom da mu Džerir isplati cijenu u gotovini. Tada Džerir reče sahibiji konja - pogledajte samo ovo savjetovanje: "Konj ti je vrijedniji od tri stotine dirhema. Da li bi ga prodao za četiri stotine dirhema?" On odgovori: "O Abdullahu, neka bude tako." "Konj ti vrijedi više od toga. Da li ćeš ga prodati za pet stotina dirhema?"- ponovo reče Džerir. Tako je nastavio dodavati stotinu po stotinu, a njegov sahibija je svaki put izražavao svoje zadovoljstvo, a on govorio: "Konj ti vrijedi više od toga..." Cijena konja je na kraju dostigla osam stotina dirhema i Džerir je za tu cijenu kupio konja. To mu je spomenuto, pa je on odgovorio:

"Dao sam prisegu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. da ću savjet davati svakom muslimanu."

Četvrto: Prevara podanika i podređenih

Prenosi se od Ma'kila ibn Jesara Muzenija, r.a., da je u bolesti od koje je umro rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kako kaže: 'Nema ni jednog roba koji zatraži od Allaha, dž.š., odgovornost za podanike, a zatim do dana smrti obmanjuje i vara te iste podanike, a da mu Allah neće zabraniti Džennet.'"[95]

مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللهُ رَعِيَّةً يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ إِلاَّ حَرَّمَ اللهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

U jednoj od Buharijinih predaja ovog hadisa stoji:

"Nema ni jednog muslimana koji zamoli i zatraži od Allaha odgovornost za podanike kojima ne bude davao na znanje svoje savjete, a da će osjetiti miris Dženneta."

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَسْتَرْعِيهِ اللهُ رَعِيَّةً فَلَمْ يَحُطْهَا بِنُصْحِهِ لَمْ يَجِدْ رَائِحَةَ الْجَنَّةِ

Ovo je žestoka prijetnja pod koju ulaze svi oni koji budu tražili od Allaha, dž.š., vlast nad podanicima, svejedno da li njihov broj bio mali ili veliki, počevši od članova vladajuće porodice, pa na dalje. Na svakom odgovornom je obaveza savjetovanja i poštenog postupanja prema podređenim i podanicima, bez njihovog varanja. Tako je dužnost službenika da pošteno postupa u svojoj službi i da je obavlja na zadovoljavajući, šerijatom dozvoljen, način, bez prevare i obmane i bez kašnjenja kod završavanja poslova ljudi i zadovoljavanja njihovih potreba i interesa. On treba da zna da će stati pred Uzvišenog Allaha, dž.š. Allah, dž.š., mu nije povjerio ovu službu osim iz razloga da bude ustrajan u pružanju savjeta muslimanima.

Isto tako, otac je dužan da opominje i savjetuje svoju djecu, ne zanemarujući svoju ulogu u njihovom odgoju. On treba da maksimalno uloži trud kako bi sačuvao sebe i svoju djecu od džehennemske vatre čije će gorivo biti ljudi i kamenje i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti.

Ibnul-Kajjim, rahimehullah, kaže: "Koliko samo ima onih koji su unesrećili i upropastili, na oba svijeta, svoje rođeno dijete koje mu je za srce priraslo. Tome su doprinijeli svojom nebrigom prema njemu i zanemarivanjem njegovog odgoja, kao i pomažući mu u njegovim

[95] Buhari u *Sahihu* i Muslim u *Sahihu*, a tekst hadisa je Muslimov.

strastima. Takav roditelj tvrdi da plemenito postupa prema njemu i da ga poštuje, ali ga on, ustvari, potcjenjuje i omalovažava. Isto tako, on tvrdi da je milosrdan i samilostan prema njemu, a nepravdu mu i nasilje čini. Mimoišla ga je i prošla korist od djeteta i propustio je svoju priliku na dunjaluku i na ahiretu. Ako se dublje osvrnemo na pokvarenost i izopačenost djece, uočit ćemo da je ona, u principu, došla od strane roditelja."[96]

Peto: Varanje i obmane za vrijeme polaganja ispita

Koliko je samo njegovih načina i sredstava koji se koriste među učenicima i studentima! Razlog tome treba tražiti u odsutnosti vjerske svijesti, slabosti imana i pomankanju ili nepostojanju osjećaja da Allah, dž.š., posmatra svaki naš pokret.

Eminenti islamski učenjak i moj šejh Abdul-Aziz ibn Baz, rahimehullah, kaže: "Vjerodostojnom predajom su došle riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

'Ko nas vara, taj nam ne pripada!'

مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا

Ove riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. obuhvataju varanje i prevaru u odnosima prema drugim ljudima, varanje prilikom polaganja ispita, uključujući engleski jezik i sve ostale predmete. Učenicima i studentima nije dozvoljen bilo koji vid varanja u svim predmetima, bez razlike, zbog općenitosti ovog i drugih hadisa koji su došli u ovom značenju. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put."

Ovo su bile samo neke manifestacije varanja koje ukazuju na druge. Ovo je samo malo od izobilja, kap u moru i zrno pijeska. Da bi živio onaj ko živi sa jasnim dokazom, a onaj ko umire da umire sa jasnim dokazom.

Svakom onom ko je zapao u neki vid varanja koji smo spomenuli ili ne, kažemo slijedeće: "Brate, boj se Allaha, dž.š., i sjeti se da te posmatra Onaj koji poznaje nepoznato (gajb). Sjeti se Njegove kazne i patnje. Allah, dž.š., kaže:

{ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ }

'Jer, Gospodar tvoj je, zaista, u zasjedi.'" (El-Fedžr, 14.)

---

[96] Ibnu-l-Kajjim El-Dževzijje, *Tuhfetul-mevlud*, str. 146.

Moraš znati da je ovaj dunjaluk prolazan i da će se račun polagati i za najmanju sitnicu i da dobro djelo pomaže potomcima, kao što i loše djelo negativno djeluje na njih. Allah, dž.š., kaže:

{ وَلْيَخْشَ الَّذِينَ لَوْ تَرَكُوا مِنْ خَلْفِهِمْ ذُرِّيَّةً ضِعَافًا خَافُوا عَلَيْهِمْ فَلْيَتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَقُولُوا قَوْلًا سَدِيدًا }

"I neka se pribojavaju, kao kad bi sami iza sebe ostavili nejaku djecu za koju strahuju, i neka se boje Allaha i neka govore istinu." (En-Nisa, 9.)

Onaj ko bude dobro promotrio ovaj ajet, plašit će se za svoju djecu od svojih loših djela, tako da će ih prestati činiti kako se kod njih ne bi desilo i ponovilo nešto slično.

Znaj, isto tako, da prevare imaju veoma loše i negativne posljedice. U sljedećim tačkama ćemo ti pojasniti neke od njih:

U štetne posljedice prevare spadaju:

1- Prevara i obmana su put koji vodi u Džehennem.

2- Prevara je znak i pokazatelj slabosti i pokvarenosti duše . Prakticira je svaki sahibija prezrene duše koja je bila ravnodušna prema njoj, pa ju je otpremila na odredište propasti i stradanja.

3- Ona znači udaljavanje od Allaha, dž.š., i od ljudi.

4- Ona je razlog neprimanja dove.

5- Ona je put za lišavanje bereketa u imovini i životu.

6- Ona je pokazatelj nepotpunosti imana.

7- Ona je uzrok dominacije i premoći nasilnika i nevjernika nad vjernicima.

Ibn Hadžer Hejtemi kaže: "Zbog ovih sramota, tj. varanja, koje su počinili trgovci na malo i veliko, zanatlije i vlasnici kapitala, Allah, dž.š., je dao vlast nasilnicima nad njima, pa su uzurpirali njihovu imovinu i obeščastili njihove porodice. Čak je i nevjernicima dao vlast nad njima, pa su ih u sužanj hvatali, čineći ih svojim robovima i iskušavajući ih raznim oblicima mučenja i ponižavanja. Učestala premoć i dominacija nevjernika nad muslimanima koju su ostvarivali putem zarobljavanja, otimačine i grabeža, zatim otuđivanjem njihove imovine i žena, dogodila se u posljednje vrijeme, nakon što su trgovci i drugi izmislili mnoge i raznovrsne oblike varanja, kao i kobne

prijestupe, prevare i pokvarena razmišljanja o otimačini imetaka drugih ljudi na bilo koji mogući način. Pri tome se nisu bojali Allaha, dž.š., koji vidi ono što oni rade."[97]

Da li se griješenje koje se čini pred svojom djecom smatra otvorenim i javnim;

(pitanje br. 11726., datum objavljivanja 10.08.2000.)

50. PITANJE:

Da li se smatra otvorenim i javnim griješenje koje osoba čini pred svojom djecom?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ovo pitanje sam uputio svom šejhu Muhammedu ibn Salihu Usejminu, r.a., pa je odgovorio:

Tražim utočište kod Uzvišenog Allaha, dž.š., od prokletog šejtana! Ovo je i više od toga, pošto, pored javnog činjenja grijeha, ovdje vidimo i loše odgajanje djece od strane oca.

PITANJE:

Da li se smatra javno učinjenim grijehom, ako se to desilo u krugu svoje porodice, a ne pred drugim ljudima?

ODGOVOR:

Da, smatra. Da je on to učinio u svojoj sobi bez prisustva druge osobe, onda se za to djelo ne bi moglo reći da je javno učinjeno. Ali je on u ovom slučaju to uradio pred očima svoje porodice, i na taj način dao loš primjer u odgoju svoje djece. Naprimjer, obaveza je pušača da ne puši pred svojoj porodicom kako ih na taj način ne bi privikavao i podučavao pušenju. Allah, dž.š., najbolje zna.[98]

---

[97] Zahir Eš-Šihri, *El-Gišš*.

[98] Na pitanja odgovorio šejh Muhammed ibn Salih El-Usejmin, r.a.

Da li je boja kože ili ljepota čovjeka mjerilo vrednovanja i davanja prednosti u islamu

(pitanje br. 13993., datum objavljivanja: 29.09.2001.)

51. PITANJE:

Želio bih postaviti pitanje koje odslikava jedan problem koji se raširio među mnogim ljudima. Kako Uzvišeni Allah, dž.š., gleda na tjelesnu ljepotu čovjeka? Kako Kur'an i sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s. prilaze ovoj tematici? Neki ljudi daju prednost nekoj svojoj djeci u odnosu na drugu samo zbog svijetlije boje kože ili što se boja njihovih očiju razlikuje od očiju drugih. Kako Kur'an gleda na sve to?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Fizička ljepota u islamu se ne smatra mjerilom i kriterijem prednosti među ljudima. Jedino mjerilo na čijim osnovama postoji razlika među njima jeste bogobojaznost. Allah, dž.š., kaže:

{ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ }

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije mu skriveno ništa." (El-Hudžurat, 13.)

Zbog toga je Šerijat došao sa ispravkom i korigovanjem osnova i temelja odnosa koji počivaju na formi i vanjštini i koji zanemaruju odnos koji je propisao Uzvišeni Allah, dž.š., a to je bogobojaznost. Hadisi koji govore na ovu temu su mnogobrojni, a ovom prilikom neke od njih ćemo i navesti:

- Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:

*"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: '**Zaista Allah, dž.š., ne gleda u vaše likove i vaš imetak, nego gleda u vaša srca i vaša djela.**'"*[99]

إِنَّ اللَّهَ لا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ

[99] Muslim u *Sahihu*: Kitabu-l-birri ve-s-sileti, hadis br.4651.

- Od Ebu Zerra, r.a., se prenosi da je rekao:

"... Prepirao sam se s jednim čovjekom. Njegova majka nije bila arapka i ja sam je zbog toga vrijeđao u njegovom društvu, pa je on spomenuo kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Allahov Poslanik, s.a.v.s. me je upitao: 'Da li si se svađao sa tim i tim čovjekom?'

أَسَابَبْتَ فُلاَنًا؟

'Jesam', odgovorio sam. 'Da li si vrijeđao njegovu majku?', upita ponovo Allahov Poslanik, s.a.v.s.

أَفَنِلْتَ مِنْ أُمِّهِ؟

'Jesam', odgovorio sam. 'Ti si čovjek koji još u sebi ima džahilijeta (džahilijetsku osobinu)', reče Allahov Poslanik, s.a.v.s...."[100]

إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ ...

U drugoj predaji ovog hadisa stoji:

"Rekao sam tom čovjeku: 'Sine crnkinje!'"

- Od Sehla ibn S'ada, r.a., se prenosi da je rekao:

"Naišao je neki čovjek pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s. te se Allahov Poslanik, s.a.v.s. obrati čovjeku koji je sjedio pored njega: 'Šta misliš o ovom čovjeku?'

مَا رَأْيُكَ فِي هَذَا؟

On odgovori: 'Ovaj čovjek je jedan od najuglednijih ljudi i on je, tako mi Allaha, dostojan da ga se oženi, ako zaprosi, a ako se bude zauzeo za nekoga, njegovo se zauzimanje prihvata.' Allahov Poslanik, s.a.v.s. na ovu konstataciju ne reče ništa. Nakon toga je naišao drugi čovjek, pa se Allahov Poslanik, s.a.v.s. obrati svom sagovorniku: 'Šta misliš o ovom čovjeku?'

مَا رَأْيُكَ فِي هَذَا؟

On odgovori: 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s. ovaj čovjek spada u grupu siromašnih muslimana i nije dostajan da ga se oženi u slučaju da nekoga zaprosi, a ako se bude zauzimao za nekoga,

---

[100] Buhari u *Sahihu*: Kitabu-l-edebi, hadis br.5590, i Muslim u *Sahihu*: Kitabu-l-ejman, hadis br. 3140.

njegovo zauzimanje se ne prihvata. Ako, ipak, i izrazi svoj stav, on se neće uzimati u obzir i njegove se riječi neće slušati.' Allahov Poslanik, s.a.v.s. reče: 'Ovaj posljednji je bolji od pune Zemlje sličnih prvom.'"[101]

هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الأَرْضِ مِثْلَ هَذَا

- Ebu Hurejre, r.a., prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da je rekao:

"Neka prestanu neki ljudi da se ponose i hvale svojim precima koji su umrli i koji će biti džehennemsko gorivo ili će u suprotnom biti beznačajniji i bezvrijedniji od kotrljana koji svojim nosom valja i kotrlja balegu. Zaista je Allah, dž.š., odstranio od vas džahilijetsku oholost i ponošenje precima. Postoje dvije kategorije ljudi: bogobojazni vjernik i nesretni griješnik. Svi ljudi su potomci i sinovi Adema, s.a.v.s. a on je stvoren od zemlje."[102]

لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ يَفْتَخِرُونَ بِآبَائِهِمْ الَّذِينَ مَاتُوا! إِنَّمَا هُمْ فَحْمُ جَهَنَّمَ أَوْ لَيَكُونُنَّ أَهْوَنَ عَلَى اللَّهِ مِنْ الْجُعَلِ الَّذِي يُدَهْدِهُ الْخِرَاءَ بِأَنْفِهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالآبَاءِ إِنَّمَا هُوَ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ النَّاسُ كُلُّهُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ خُلِقَ مِنْ تُرَابٍ.

Svi ovi hadisi ukazuju, na već spomenuto, da izgled i boja kože ne formiraju predispozicije za hvalisanje, prednost, slavu i ugled. Dužnost muslimana je da se približi i druži sa bogobojaznim i dobrim ljudima.

Od Amra ibn Asa, r.a., se prenosi da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da kaže glasno, a ne tiho: '... Zaista je Allah, dž.š., moj prijatelj i zaštitnik i dobri vjernici (mu'mini)...'"[103]

... إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللَّهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ

A što se tiče odnosa prema svojoj djeci, pravedan odnos prema njima je obavezan, gdje ne smije doći do favoriziranja jednih nad drugim, pa čak i u situaciji da neka od njih čine više dobročinstva

---

[101] Buhari u *Sahihu*: Kitabu-r-rikak, hadis br. 5966.

[102] Tirmizi u *Sunenu*: Kitabu-l-menakib, hadis br. 3890. Albani u *Sahihu sunenit-Tirmizi*, hadis br. 3100, za njega tvrdi da je sahih.

[103] Buhari u *Sahihu*: Kitabu-l-edebi, hadis br. 5531, i Muslim u *Sahihu*: Kitabu-l-iman, hadis br. 316.

svom ocu od drugih. Kakva je tek situacija u slučaju da je razlog favoriziranja boja kože ili boja očiju. Tako nam Allaha, dž.š., to je nešto veoma krupno i velika nepravda. Dužnost i obaveza roditelja je da se boje Allaha, dž.š., kroz svoj pravedni odnos prema svojoj djeci. U vjerodostojnom hadisu koji prenosi N'uman ibn Bešir, r.a., stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"... Bojte se Allaha i budite pravedni prema svojoj djeci!"[104]

. ..اتقوا اللهَ واعدِلوا بين أولادكم

Ovo favoriziranje samo raspiruje zavidnost i mržnju među njima. Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., za spas! Allah, dž.š., najbolje zna. Neka je selam i salavat na Allahovog poslanika Muhammeda, s.a.v.s.

Pitanje dozvoljenosti onanije u slučaju čovjekove svjesnosti da nije u stanju ispuniti svoje obaveze prema supruzi.

(pitanje br. 12277, datum objavljivanja: 05.04.2001.)

52. PITANJE:

Shodno Šerijatu, čovjek treba da se ženi prve prilike kada za to stekne potrebne uvjete, kako bi na taj način izbjegao praksu nedozvoljenih seksualnih radnji, a između njih i masturbacije. Međutim, ako je osoba ubijeđena da neće moći ispuniti i ispoštovati posebne bračne obaveze prema svojoj budućoj supruzi, šta u toj situaciji da radi i kako da postupi? Da li da pristupi ženidbi ili mu je dozvoljeno da čini masturbaciju?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"O mladići. Ko je od vas u mogućnosti da se ženi, neka to uradi, a ko nije u mogućnosti, neka posti jer mu je to zaštita!"[105]

---

[104] Buhari u *Sahihu*, hadis br.2398, i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 3055.
[105] Buhari u *Sahihu*: Kitabu-n-nikah, hadis br. 4677.

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ مِنْكُمْ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

Ibn Hadžer u svom djelu *Fethul-Bari* kaže sljedeće: "Islamski učenjaci su po pitanju ženidbe podijelili ljude u više kategorija:

U prvu kategoriju spada osoba koja želi da se oženi, koja je u stanju da ponese njegov teret i koja se plaši za sebe u pogledu čuvanja od nemorala. Po mišljenju gotovo svih islamskih učenjaka, ovoj osobi je ženidba preporučljiva (mendub). Hanbelije su u jednoj svojoj predaji dodali da je ženidba takvoj osobi stroga obaveza (vadžib). Međutim, poznat stav (mešhur) Imama Ahmeda jeste taj da nije vadžib da se ženi osoba koja je u stanju i želi da se oženi, izuzev situacije kada se opravdano plaši bluda."

Ibn Dekik El-Id kaže: "Neki šerijatski pravnici su pitanje propisa ženidbe podijelili u pet kategorija. Ženidba je obavezna (vadžib) u slučaju da se osoba plaši bluda, u mogućnosti je da se oženi i teško joj je ili nemoguće obezbijediti ropkinju kao prilježnicu. Ovako je Kurtubi prenio od nekih malikijskih učenjaka, a radi se , konkretno, o Mazurijju koji kaže: "Onoj osobi koja se ne može suzdržiti od bluda, osim ženidbom, ona postaje obaveznom (vadžibom), kao što je već prethodilo. Osobi koja zna da ne može ispuniti svoje bračne obaveze prema supruzi ili obaveze izdržavanja, i koja je bez realnih mogućnosti i želje za njim, zabranjeno (haram) se ženiti."

Sefarijini kaže: "Siromašnom čovjeku koji nema zaposlenja i sredstava za ženidbu, a uz to nema izražen seksualni nagon, pokuđeno (mekruh) se ženiti, pošto nije sposoban podnijeti teret i nedaće braka, niti supruzi može pružiti zaštitu od nemorala, a, također, nema ni potrebe za ženidbom."[106]

Kadi Ijad kaže: "Brak je preporučljiv (mendub) u pogledu svake osobe od koje se može očekivati potomstvo, pa makar dotična osoba i nemala strastvene želje za intimnim odnosom sa ženom, zbog riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

'Ja ću se, uistinu, hvaliti i ponositi vašim brojem na Sudnjem danu.'

فَإِنِّي مُكَاثِرٌ بِكُمْ

[106] *Gizaul-elbab*, 2/434.

Kao i zbog jasnog podsticanja na brak i imperativa za njegovo izvršavanje."

Ista stvar je i sa osobom koja ima potrebu i želju za nekim drugim užicima sa suprugom, osim intimnog odnosa. Što se tiče one osobe koja ne može imati potomstvo, niti ima potrebe i želje za ženama i putenim užicima, njoj je dozvoljeno (mubah) da se ženi pod uvjetom da njegova buduća supruga zna za njegovo stanje i da je s tim saglasna.

Ovaj hadis je dokaz i argument za zabranu masturbacije, jer da je ona dozvoljena, Allahov Poslanik, s.a.v.s. bi ukazao na nju.[107]

Ako čovjek osaburi na onome što je Uzvišeni Allah, dž.š., zabranio i to ostavi, očekujući time Allahovo, dž.š., zadovoljstvo, Allah, dž.š., će ga, sigurno, obilno nagraditi na Sudnjem danu, jer onaj ko napusti nešto u ime Allaha, dž.š., On će mu u njegovu zamjenu dati nešto bolje. A tu su i riječi Allaha, dž.š., kojim opisuje vjernike:

{ وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ }

"I koji stidna mjesta svoja čuvaju." (El-Mu'minun, 5.)

Musliman treba da slijedi šerijatski put na koji je ukazao Allahov Poslanik, s.a.v.s. a to je post. Da i nas i tebe Allah, dž.š., sačuva od zapadanja u haram! Allah, dž.š., najbolje zna.

Prijetnja za onoga ko se hvališe i ponosi svojim grijehom.

(pitanje br. 9562., datum objavljivanja: 28.07.2000.)

53. PITANJE:

Činio sam grijehe, ali ih je Allah, dž.š., sakrivao od očiju drugih ljudi. Međutim, ja sam se ponosio i hvalio zbog njihovog činjenja. Čitao sam da neće biti oprošteno onoj osobi koja bude tako postupala. Da li je ovo tačno i da li postoji izlaz iz ove situacije i stanja?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Musliman treba da bude daleko od bilo kakvog vida nemorala i bestidnosti. U najgore stvari spada govor muslimana

[107] Vidjeti odgovor na pitanje br. 329.

koji sadrži ono što otkriva njegovo griješenje i udaljavanje od Allaha, dž.š. U ovo spada postupak muslimana koji čineći grijeh rasrđuje svoga Gospodara, Stvoritelja i Zaštitnika i na taj način hrđavo postupa prema Njemu. Međutim, Allah, dž.š., ga skriva, i On je onaj koji sakriva grijehe Svojih robova, Plemenit je i oprašta i Koji, da hoće, čitavu Zemlju može spustiti na njega u stanju njegove bestidnosti i omalovažavanja Allahove, dž.š., zabrane. Stvar se ne zaustavlja samo na ovome, nego se on počinje ponositi Allahovom, dž.š., srdžbom šireći je među ljudima, otkrivajući tako pokrivač koji ga je štitio od pogleda drugih ljudi. Pa kako da Allah, dž.š., oprosti takvoj osobi?! Zbog toga je Allah, dž.š., spriječio prihvatanje pokajanja od ovakve osobe.

Od Salima ibn Abdullaha se prenosi da je rekao: "Čuo sam Ebu Hurejru, r.a., gdje veli:

'Slušao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kako kaže: ***'Svakom pripadniku mog ummeta će biti oprošteni grijesi, osim onima koji ih budu otvoreno činili. U ovu kategoriju spada i to da čovjek preko noći radi neko pokuđeno djelo, a zatim osvane sakriven od strane Allaha, dž.š., pa kaže određenoj osobi: 'O ti...sinoć sam uradio to i to.' Zanoćio je zaštićen Allahovim, dž.š., zaštitom, a jutrom otkriva ono što ga je Allah, dž.š., zaklonio i sakrio.'"***[108]

كلُّ أمَّتِي مُعَافى إلاَّ المُجَاهِرِينَ وَإنَّ مِنَ المُجَاهَرَةِ أنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلاً ثُمَّ يُصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللهُ عَلَيْهِ فَيَقُولُ: يَا فُلانُ عَمِلْتُ البَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا وَقَدْ بَاتَ يَسْتُرُهُ رَبُّهُ وَيُصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللهِ عَنْهُ

Hafiz Ibn Hadžer Askalani kaže: "U pogledu naredbe skrivanja i prikrivanja činjenja loših djela došao je i hadis koji ne ispunjava uvjete postavljene od strane Imama Buharije, a koga prenosi Ibn Omer, r.a., i pripisuje Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. da je rekao:

"Klonite se ovih ružnih i prljavih postupaka koje je Allah, dž.š., zabranio. Pa ko bude počinio nešto od njih, neka se zakloni Allahovom, dž.š., zaštitom!"

اِجْتَنِبُوا هَذِهِ القَاذُورَاتِ الَّتِي نَهَى اللهُ عَنْهَا فَمَنْ ألَمَّ بِشَيْءٍ مِنْهَا فَلْيَسْتَتِرْ بِسِتْرِ اللهِ

Hadis bilježi Hakim, a Malik u svom *Muveta'u* ovaj hadis bilježi kao mursel od Zejda ibn Eslema.

[108] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 5721, i Muslim u *Sahihu*, hadis br.2990.

Ibn Bettal kaže: "U javnom činjenju grijeha se krije omalovažavanje i potcjenjivanje Allahovog, dž.š., prava i prava Njegovog Poslanika, s.a.v.s. kao i dobrih vjernika. To je jedna vrsta manifestacije neposlušnosti i suprostavljanja prema njima. U slučaju prikrivanja grijeha izbjegava se spomenuto omalovažavanje i potcjenjivanje, jer sami grijesi ponižavaju svoje počinioce, kao što se spašava od sankcije u slučaju da taj grijeh povlači za sobom had, ili se sankcioniše putem ta'zira. Ako griješenjem bude zakinuto Allahovo, dž.š., pravo, pa, zaista, je On Najplemenitiji i Njegova milost je pretekla Njegovu srdžbu. Zbog toga, ako ga sakrije na dunjaluku, neće ga osramotiti na ahiretu. Onaj ko javno iznosi svoje grijehe lišen je svega nabrojanog... Hadis jasno i eksplicite kori i grdi one koji javno čine grijehe, što nužno ima za posljedicu pohvalu onoga koji se skriva prilikom činjenja nedozvoljenog. Činjenica da Allah, dž.š., prikriva njegov grijeh, treba, također, nužno da ima za posljedicu da i vjernik prikrije samog sebe u toj situaciji. Ko bude imao namjeru da javno čini i prezentuje grijeh, tim činom će rasrditi svog Gospodara i On ga neće sakriti. Međutim, onaj ko želi da sakrije svoje činjenje grijeha iz stida od Allaha, dž.š., i od ljudi, On će mu dati i podariti da ostane sakrivenim."[109]

Menavi kaže: "Ono što se hoće reći jeste da jedni drugima verbalno iznose grijehe, a Ibn Džema'a u ovu kategoriju ubroja i prepričavanje onoga što se u dozvoljenom bračnom susretu dešava između muža i žene. To potvrđuje i poznati hadis koji prijeti takvoj osobi i u kome stoji: 'Zaista u otkrivanje i iznošenje grijeha spada i to da čovjek preko noći radi neko loše djelo, a zatim, osvanuvši, iznosi, nakon što ga je Allah, dž.š., sakrio, kako je predhodne noći učinio to i to. Noć je proveo sakriven od strane Allaha, dž.š., a jutrom otkriva ono što je Allah, dž.š, sakrio, razglašavajući svoj grijeh u javnosti.' U ovom njegovom činu se očituje izdaja i nevjera Božije zaštite kojom ga je prekrio prilikom činjenja grijeha i pobuđivanje želje za činjenjem zla kod osobe kojoj je to saopćio ili učinio grijeh pred njom. To su dva dodatna prijestupa koji se pridružuju njegovom grijehu i on na taj način postaje još težim. Ako se tome pridoda još i podsticanje i navođenje drugih na dotičan grijeh, onda je to četvrti grijeh po redu i stvar dolazi do svojih krajnjih granica..."

---

[109] Ibn Hažder Askalani, *Fethul-Bari*, 10/487-488.

Zamišljeno značenje ovog hadisu bi glasilo: Nema grijeha osim mudžahirima (onima koji otkrivaju i iznose svoje grijehe), a zatim je pojašnjeno da se pod mudžahirom podrazumijeva osoba koja čini određeno djelo pod okriljem noći, zaštićena Allahovim, dž.š., sakrivanjem, a zatim, jutrom, skinave tu Božiju zaštitu govoreći drugima: "Ja sam, sinoć, uradio to i to!" On se još na ovom svijetu kažnjava zbog tog čina tako što se nad njim izvršava had. To je zbog toga što je jedno od svojstava Uzvišenog Allaha, dž.š., i Njegovih blagodati pokazivanje i isticanje lijepog, a prikrivanje ružnog. Otkrivanje u ovom slučaju predstavlja nezahvalnost za ovu blagodat i nemar prema Allahovoj, dž.š., zaštiti i sakrivanju.

Imam Nevevi kaže: "Pokuđeno je onome ko je iskušan sa nekim grijehom da o njemu upozna drugu osobu. On treba da prestane sa griješenjem, pokaje se i čvrsto odluči da se više neće vraćati tom grijehu. U slučaju da obavijesti svoga šejha ili nekog sličnom njemu, od kojih, nakon upoznavanja, očekuje da će mu ukazati na izlaz iz date situacije, ili će ga upoznati sa čim se može spasiti od zapadanja u nešto slično, ili će mu pojasniti uzrok koji ga je potaknuo na činjenje grijeha, ili će za njega činiti dovu i tome slično, onda je lijepo da upozna te osobe sa svojom situacijom. Pokuđenost se odnosi samo na situaciju kada od obavještavanja i upoznavanje nema neke konkretne koristi."

Imam Gazali kaže: "Pokuđeno otkrivanje se odnosi na situaciju kada se čini u obliku javnog prezentiranja i ismijavanja, a ne na situaciju kada se to čini putem postavljanja pitanja i traženja fetve, očekujući odgovor po kojem će se postupiti.

Dokaz za ovo imamo u hadisu koji govori o čovjeku koji je imao odnos sa svojom ženom u toku posta mjeseca ramazana, pa je došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. i obavijestio ga o svom postupku, a on ga nije korio zbog tog čina."[110]

Sve ovo što smo istakli, odnosi se na javno iznošenje grijeha. Međutim, ono što si naveo za hvalisanje i ponos zbog učinjenog lošeg djela, ovdje se stvar ne zaustavlja samo na neopraštanju grijeha, nego je pitanje mnogo ozbiljnije i plašiti se da postoji realna opasnost da ovaj čin bude uzrokom čovjekovog odmetanja i izlaska iz dini-islama. To je zbog toga što hvalisanje i ponos učinjenim lošim djelom može značiti da se dozvoljava ono što je Uzvišeni Allah, dž.š., zabranio.

---

[110] El-Menavi, *Fejdul-Kadir*, 5/11-12.

Šejh Usejmin, r.a., kaže: "Postoji i treća kategorija koja je griješna, nepokorna i bestidna. Ljudi koji u nju spadaju prepričavaju s ponosom i hvaljenjem svoja nedozvoljena seksualna iskustva, da nas Allah, dž.š., sačuva tog belaja! Neki od njih, ponoseći se, govore kako su putovali u određenu državu gdje su se provodili, lumpovali i zinalučili sa nekoliko žena ili nešto slično tome. Od ovakve osobe se mora tražiti pokajenje za svoje djelo. Ako se pokaje, prihvatiće se njegovo pokajanje, a u suprotnom će se izvršiti njegova egzekucija. Iz priloženog se vidi da se on ponosi zinalukom koji je počinio i takav njegov odnos ukazuje da on dozvoljava zinaluk, tražimo utočište kod Allaha, dž.š., od takvog ponašanja! A onaj ko bude blud smatrao dozvoljenim, postao je nevjernikom. Neki ljudi ogrezli u grijehu tako postupaju i zbog njih i njihovih djela drugi su muslimani izloženi raznim nesrećama i nezgodama.

Neke se osobe hvališu, ohole i raduju ovakvim radnjama. Kada otputuju u neki grad prepoznatljiv po nemoralu i bestidnosti kao što je naprimjer Bankok ili druge pokvarene države gdje se na svakom koraku susreće blud, homoseksualizam, alkohol i druge anomalije, vraćaju se svom društvu hvaleći se svojim "podvizima".

Od ovakve osobe, kao što sam naveo, obavezno treba tražiti da se pokaje za ono što je učinio. U slučaju da se ne pokaje, kažnjava se smrtnom kaznom, pošto onaj ko bude smatrao dozvoljenim blud ili neku jasnu, koncenzusom zabranjenu, stvar, postaje nevjernikom."[111]

Izlaz iz ove tvoje situacije, brate, je u iskrenom pokajanju Allahu, dž.š., i apstiniranju od namjernog griješenja. Ako se sa tvoje strane i dogodi kakav prijestup i grijeh, nemoj da razotkriješ Allahovu, dž.š., zaštitu kojom te On štiti i sakriva. Allah, dž.š., najbolje zna.

---

[111] Ibn Usejmin: *Šerhu rijadi-s-salihin*, 1/116.

Čitanje i pisanje nestvarnih i zamišljenih priča i romana.
(pitanje br. 6044., datum objavljivanja: 22.12.1999.)

54. PITANJE:
Da li je dozvoljeno pisati i čitati nestvarne i zamišljene priče i romane?

ODGOVOR:

1. Što se tiče čitanja takvih stvari, ono spada u gubljenje vremena. Čovjek se često prevari i obmani po pitanju slobodnog vremena kojeg nalazi u svom životu, a on će za njega biti odgovoran na Sudnjem danu.

Od Ibn Abbasa, r.a., se prenosi da je rekao:

*"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: **'Po pitanju dvije blagodati se prevare mnogi ljudi: to su zdravlje i slobodno vrijeme.'**"*[112]

نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

Od Ebu Berze El-Eslemija, r.a., se prenosi da je rekao:

*"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: **'Čovjek se na Sudnjem danu neće s mjesta pomaknuti dok ne bude polagao račun za život - u šta ga je proveo, za znanje - na koji je način radio po njemu, za imetak - kako ga je zaradio, a kako trošio i za tijelo - na koji ga je način koristio.'**"*[113]

لا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْأَلَ عَنْ عُمرِهِ فِيمَا أَفْنَاهُ وَعَنْ عِلْمِهِ فِيمَ فَعَلَ وَعَنْ مَالِهِ مِنْ أَيْنَ اكْتَسَبَهُ وَفِيمَ أَنْفَقَهُ وَعَنْ جِسْمِهِ فِيمَ أَبْلاهُ

2. Međutim, što se tiče bavljenja pisanjem takvih stvari, pored već navedenog gubljenja vremena u onome što puno ne koristi, tu je i druga zabrana, a to je upotreba neistine koja je neizostavni dio takvih djela, kako bi se upotpunio zaplet i kulminacija zamišljenih i nepostojećih situacija.

A ako to, ipak, bude morao činiti, neka u tom slučaju piše o stvarima koje imaju veze sa stvarnim događajima iz života ljudi i njihove svakodnevnice. Neka pišući uzima pouku, opomenu i korist od stvarnog događaja koji je doživio ili čuo od drugih. Ili neka piše u stilu

---

[112] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 6049.
[113] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2417, ocjenjujući ga kao sahih.

navođenja primjera i neka to naglasi u uvodu. Najbolje i preče od svega toga je da piše o stvarnim i vjerodostojnim pričama koje su navedene u Kur'anu i sunnetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. ili neka piše o biografijama i životima značajnih ličnosti iz historije islama kao što su Allahovi poslanici, s.a.v.s. islamski učenjaci i dobri ljudi ili neka piše o događajima prošlih naroda o kojima nam je Uzvišeni Allah, dž.š., iznio kazivanja. To treba uraditi na jedan zanimljiv i interesantan način, ne iskrivljujući i ne dodajući ništa tome što se nije dogodilo ili ono što se dobro ne poznaje. To, također, treba izložiti i iznijeti na jedan lagahan i jednostavan način koji je prilagođen dječijem uzrastu, ako je, naprimjer, njima namijenjeno. U svom spisateljskom radu pisac treba paziti da skrene pažnju na lijepo ponašanje i afirmira moralne vrijednosti.[114]

Pisanje nestvarnih priča.

(pitanje br. 4505., datum objavljivanja: 10.08.2002.)

55. PITANJE:

Da li je dozvoljeno bavljenje pisanjem imaginarnih i izmišljenih priča u cilju pozivanja u Allahovu, dž.š., vjeru i pojašnjavanja islamskih istina i učenja ljudima, a posebno populaciji manjeg uzrasta? Da li se ubraja u grijeh ako sebi u mašti predstavimo određena stanja i događaje, a zatim ih opisujemo kao da su to stvarne priče iz života?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Ako se unaprijed objasni da se to nije u stvarnosti dogodilo, nego se tome prilazi u formi navođenja primjera, onda nema smetnje. Pri tome treba posvetiti pažnju da priča bude korisna u svom stilu, sadržaju i krajnjem cilju. Pod tim uslovima ona će biti pojašnjenje vjere i djelotvorno sredstvo za upućivanje i pozivanje. Molimo Allaha, dž.š., da vas uputi na pravi put!

[114] Pogledati odgovor na pitanje br. 3324, radi opširnije informacije.

(Mezmume)Bilježenje odsutnog čovjeka da je prisutan.

(pitanje br. 3108., datum objavljivanja: 12.11.2000.)

56. PITANJE:

Ponekad se dešava da mi određeni kolega, za vrijeme nastave ili na poslu, traži uslugu da ga, iako je odsutan, ubilježim kao da je tu. To činim na taj način što prilikom kruženja spiska prisutnih upisujem njegovo ime. Da li se u ovom konkretnom slučaju radi o humanom gestu i usluzi ili je, pak, riječ o jednoj vrsti prevare i varke?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ovdje se radi o usluzi, ali šejtanskoj koju šejtan diktira ovoj osobi da evidentira odsutnu osobu kao prisutnu. U ovom postupku se kriju tri stvari kojih se treba čuvati:

Prva stvar laž, druga obmana odgovornih u ostvarivanju svog interesa i treća na ovaj način se omogućava odsutnoj osobi da primi platu koja je određena samo za one koji prisustvuju poslu i pošteno rade. Tako on prima i nepošteno troši takvu plaću. Samo jedna od ovih triju nabrojanih stvari dovoljna je za stav o zabrani ovakvog ponašanja za koje se iz postavljenog pitanja očito može vidjeti da ga pitalac svrstava u humane i ljudske geste. Humane stvari nisu, generalno, uvijek i pohvalne. Mjerodavan kriterij u svemu tome jeste to da ono što se slaže sa Šerijatom, ubrajamo u pohvalno, a ono što je u koliziji sa njim, smatramo pokuđenim. Suština je u tome da sve ono što je u suprotnosti sa Šerijatom i za što se kaže da je humano i ljudsko, postoji samo po imenu, jer ono što je u suprotnosti sa Šerijatom, ustvari, anomalno je. Zbog toga je Uzvišeni Allah, dž.š., opisao nevjernike i mušrike da su kao stoka. Allah, dž.š., kaže:

يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ }

"A oni koji ne vjeruju - koji se naslađuju i žderu kao što stoka ždere - njihovo prebivalište će vatra biti!" (Muhammed, 12.)

{ إِنْ هُمْ إِلاَّ كَالأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلاً }

"Kao stoka su oni, čak su još dalje s puta Pravog skrenuli." (El-Furkan, 44.)

Sve ono što je u suprotnosti sa Šerijatom animalno je, a ne humano i čovječno djelo.[115]

Na koji način prestati zavidjeti braći muslimanima?

(br. pitanja: 12205.)

57. PITANJE:

Da bi čovjek bio iskren u svom prihvatanju islama, on mora da voli svom bratu muslimanu isto što i sebi. Hvala Allahu, dž.š., nije mi teško željeti i voljeti svom rođenom bratu po krvi ono što volim i želim samom sebi. Međutim, veoma mi je teško imati taj osjećaj prema drugoj braći muslimanima, izuzev u rijetkim slučajevima. Razlog tome je to što ja kada vidim da su druga braća muslimani bolji od mene, po bilo kom osnovu, osjetim zavidnost ili čak osjećaj za koji mislim da se radi o oholosti. Moj brate, ja molim Uzvišenog Allaha, dž.š., da mi oprosti što u sebi nailazim na ovakva osjećanja, ali kada ih sagledam i posmatram po drugi put, ja ih ponovo osjećam. Želim da osjetim radost kada vidim svoju braću muslimane da su uspješni i da se žalostim njihovoj žalosti. Međutim, svaki put kada vidim ljude da ih hvale, ja osjetim zavist. Također, imam osjećaj kao da želim svojoj braći muslimanima da uđu u Firdevs, i kad god me brat musliman obavijesti o nečemu što mi koristi u mojoj vjeri, ja to želim primijeniti u praksi. Međutim, tada šejtan stupa na scenu i upozorava me da će u slučaju da ja primijenim i uradim ono na što mi je ukazao taj brat, on postići istu nagradu kao i ja. Zbog toga će i njegov stepen u Džennetu biti veći od moga. Moja duša, ponekad, pada u ovu zamku. Želim da saznam kako da potpuno i uspješno stanem u kraj ovom problemu?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Dužnost muslimana je, kao što si napomenuo, da voli i želi dobro svom bratu muslimanu kao što voli i želi samom sebi, a, isto tako, i da mrzi zlo svome bratu kao što i sam sebi mrzi. Ovo ne proturiječi sa tim da voli sebi ono što voli drugima. Što se tiče njegovog stanja da u situaciji kada vidi kod svoje braće

[115] Ibn Usejmin, *Fetava islamijje*, str. 330.

muslimana neko dobro koje sam ne posjeduje, a želi da ga postigne, takvo stanje se naziva "gibtom" – zavist bez zlobe, izuzev u slučaju kada želi da ta njihova blagodat prestane, tada se to naziva pravom zavidnošću.

Musliman ima potrebu da se bori sa svojim nefsom kako bi očistio svoje srce u odnosima prema svojoj braći muslimanima. Ako ta ljubav prema braći bude iskrena, nestat će mnogih ovih problema od kojih pati. Kada bude svjestan i kada zna koju zaslugu i stepen zaslužuje zbog svoje ljubavi prema braći, kojima želi samo dobro, i kada zna koliku nagradu zaslužuje zbog dobročinstva učinjenog prema njima, to će ga postaknuti da im čini dobročinstvo svim sredstvima i na svaki mogući način. Tada će se truditi da koristi svojoj braći, umjesto da bude preokupiran zavidnošću i razmišljanjem šta će oni postići prije njega.[116]

Treba dugo da razmišljaš o riječima Uzvišenog Allaha, dž.š.:

{ ذَلِكَ فَضْلُ اللهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ }

"To je Allahov dar, koji On daje kome hoće." (El-Ma'ide, 54.)

Uzvišeni Allah, dž.š., još kaže:

{ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضاً سُخْرِيًّا }

"Mi im dajemo sve što im je potrebno za život na ovom svijetu i Mi jedne nad drugim uzdižemo po nekoliko stepeni da bi jedni druge služili." (Ez-Zuhruf, 32.)

Štetnost zavidnosti je ogromna i na dunjaluku i na ahiretu. Imam Tirmizija bilježi hadis od Zubejra ibn Avvama, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Među vas će prodrijeti i raširiti se bolest prošlih naroda: zavidnost i velika mržnja. Ona je ta koja brije. Ne kažem da brije kosu, nego brije vjeru.Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se međusobno ne budete voljeli. Želite li da

---

[116] Na pitanje odgovori šejh Muhammed Ed-Duvejš.

vas obavijestim o nečemu što će učvrstiti ljubav među vama: širite selam među sobom!"[117]

دبَّ إِلَيكُمْ دَاءُ الأُمَمِ قَبلَكُمْ الحَسَدُ وَالبَغْضَاءُ هِيَ الحَالِقَةُ لا أَقُولُ تَحلِقُ الشَّعْرَ وَلَكِنْ تَحلِقُ الدِّينَ، وَالَّذِي نَفسِي بِيَدِّهِ لا تَدْخُلُوا الجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا ، أفلا أُنَبِّئُكُمْ بِمَا يُثَبِّتُ ذَلِكُمْ بَينَكُمْ؟ أَفشُوا السَّلامَ بَينَكُمْ

U značenje riječi: *"... brije vjeru..."* Et-Tibi kaže: "Tj. mržnja uništava vjeru kao što britva brije kosu."[118]

Ono što se može primijetiti, brate, jeste to da ti poznaješ propis i znaš šta proizilazi iz njega. Pošto želiš da se oslobodiš i riješiš ovog pokuđenog svojstva, mi ćemo ti ponuditi neka rješenja:

1- Čini dovu Allahu, dž.š., skrušeno se i ponizno moleći da od tebe otkloni ovu bolest. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je imao običaj učiti sljedeću dovu:

"... Uputi moje srce na Pravi put i izvadi iz mojih prsa prevaru, zavidnost i mržnju!"

وَاهْدِ قَلبِي وَاسْلُلْ سَخِيمَةَ صَدْرِي

2- Razmišljaj o Kur'anu i puno ga uči, a posebno ajete koji govore o zavidnosti. Učeći Kur'an, čovjek stiče dobra djela. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ إِنَّ الحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ }

"Dobra djela, zaista, poništavaju hrđava" (Hud, 114.)

3- Čitaj životopis Allahovog Poslanika, s.a.v.s. i vidi kako se on klonio zavidnosti. Informiši se o njegovoj želji i ljubavi da čini dobro drugima, pa čak i svojim neprijateljima. Jedna od korisnih knjiga iz ove oblasti je knjiga *Nuru-l-jekin fi sireti sejjidi-l-murselin.*

4- Čitaj biografije ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s. jedna od podesnih knjiga na ovu tematiku je knjiga *Suveru min hajati-s-sahabe* od Abdur-Rahmana Re'fata Paše.

5- Ako te tvoj nefs bude nagovarao na ovakve stvari, zatraži utočište kod Allaha, dž.š., od prokletog šejtana i posveti se nekom poslu koji će učiniti da zaboraviš na ova došaptavanja i misli.

---

[117] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2434, i ocjenjuje ga kao hasen.
[118] *Tuhfetul-ahvezi bi šerhi Džami'it-Tirmizi.*

6- Ako bi te šejtan kojim slučajem savladao i ubacio zavidnost u tvoje srce, dobro se čuvaj da se verbalno ili na djelu ne manifestira ono što bi ukazivalo na nju. Kod svakog čovjeka zavidnost ima svog udjela. Šejhul-islam Ibn Tejmijje, r.a., kaže: "Kaže se da ni jedno tijelo nije sačuvano od zavidnosti. Plemenit čovjek će taj osjećaj prikrivati, a pokvarena osoba će ga iskazivati."[119] Čovjek neće polagati račun za ono što ga njegov nefs nagovara, nego će ga polagati za svoje riječi i djela. Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Allah, dž.š., je oprostio mom ummetu pogrešku, zaborav i ono na što budu prisiljeni."[120]

إنَّ الله تَجَاوَزَ عَنْ أُمَّتِي الخَطأَ وَالنِّسْيَانَ وَمَا اسْتُكْرِهُوا عَلَيْهِ

7- Ako osjetiš na sebi da zavidiš nekoj određenoj osobi, kupi joj kakav poklon i rukuj se sa njom, pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Rukujte se (kod selama), nestati će zavisti i međusobno razmjenjujte poklone, volit ćete se i nestat će mržnje među vama!"[121]

تَصَافَحُوا يَذْهَبُ الغلُّ وَتَهَادَوْا تَحَابُّوا وَتَذْهَب الشَّحْنَاءُ

Zavidnost nastaje iz mržnje, a njena suprotnost je ljubav. Poklon i širenja selama su jedni od načina njenog zadobijanja. Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se ne budete međusobno voljeli. Želite li da vas uputim šta da činite, pa da se međusobno volite: širite selam među sobom!"[122]

لا تَدْخُلوا الجَنَّةَ حَتَّى تُؤْمِنُوا وَلا تُؤْمِنُوا حَتَّى تَحَابُّوا ، أفلا أدُلُّكُمْ عَلى شَيْءٍ إذا فَعَلْتُمُوهُ تَحَابَبْتُمْ، أفشُوا السَّلامَ بَيْنَكُمْ

Šejhul-islam Ibn Tejmijje, r.a., kaže: "Ko u sebi osjeti zavist prema nekoj osobi, neka upotrijebi u suzbijanju tog osjećaja bogobojaznost i strpljenje, i neka prezire to kod sebe... Međutim, onaj ko to prekorači, verbalno ili djelom, bit će kažnjen, a onaj ko bude

119 Ibn Tejmijja, *Emradul-kulub.*
120 Buhari u *Sahihu*, hadis br. 2033.
121 Malik u *Muvetta'u*, hadis br. 1413.
122 Muslim u *Sahihu*, hadis br. 81.

bogobojazan i strpi se, neće se svrstati među nasilnike. Allah, dž.š., će dati da osjeti korist svoje bogobojaznosti."[123] Allah, dž.š., najbolje zna.

[123] Ibn Tejmijja, *Emradu-l-kulub.*

3. ŽUDNJA ZA NEMORALOM I UZROCI BLUDA

Zašto je zabranjeno ženi da uspostavlja vezu s muškarcem koji joj nije mahrem?

(br. pitanja: 9465., datum objavljivanja: 25.10.2000.)

3. PITANJE:

Zašto musliman nije u mogućnosti da zakazuje sastanke sa nekom ženom i sastaje se sa njom? Da još napomenem da sam ja radikalna kršćanka koja ima prijatelja muslimana i pokušavam sve ovo da shvatim.

ODGOVOR:

Islam zabranjuje čovjeku da se osami sa ženom kojoj nije mahrem. Razlog zabrane leži u tome što se, u tom slučaju, šejtan upliće između njih. Poslanik, s.a.v.s. rekao je:

> ***"Kad god se čovjek osami sa ženom kojoj nije mahrem, šejtan bude treći među njima."***

مَا خَلاَ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إلاَّ كَانَ الشَّيْطَانُ ثَالِثَهُمَا

Ako ova žena, pak, želi da se upozna sa islamom i da opširnije pročita o njemu, onda ona ima mogućnost da uzme knjige koje su prevedene na mnoge jezike i da odabere knjigu na onom jeziku koji najbolje poznaje. Kada spozna razloge zbog kojih treba primiti islam, vjerovatno će postati muslimankom. Međutim, ako sama ne shvata ono što čita i želi opširnija pojašnjenja, onda joj je dozvoljeno da proširi svoje znanje kod muškarca, ali bez osamljivanja. Ovaj problem će riješiti ako, naprimjer, sa njom bude njen mahrem, odnosno osoba s kojom ne može stupiti u bračni odnos, ili ako bude u društvu žena, a čovjek sa kojim priča bude pouzdan, ili bude u društvu pouzdanih muškaraca koji će je podučavati islamu dok ga ne shvati i na taj način joj ga potpuno objasne. U opisanim situacijama ženi je dozvoljeno da bude u društvu muškarca.

Uzvišeni Allah, dž.š., želi da očisti muslimane i zbog toga im je zabranio svako sredstvo koje dovodi do bilo kakvog zla, nereda i

nemorala. Vi koji ste postavili ovo pitanje znate da čovjekovo osamljivanje i uspostavljanje veze sa ženom vrlo često može završiti na ružan način. Osamljivanje je put koji vodi ka pokvarenosti i nemoralu. Nije dozvoljeno da čovjek ima tako dobro mišljenje o sebi, pa da kaže: "Meni osamljivanje sa ženom ne može naškoditi." Islam ne čeka da čovjek zapadne u haram i da sve dublje tone u grješenju, već ga udaljava od zabranjenog od samog početka. Propisi Šerijata su objavljeni općenito svim ljudima, tako da nisu mjerodavni i ne uzimaju se za uzor oni pojedinačni primjeri osamljivanja koji ne dovode do nemorala ili zabranjenog uživanja kao što su poljubac, milovanje i dodirivanje. Zašto da čovjek sam sebe izlaže iskušenjima? Zar se neće dogoditi, u slučaju da se neki čovjek osami i sjedne sa ženom, a da pri tome ne bude nikog u njihovom društvu, da on ili ona ne pomisle da učine zabranjenu stvar, iako se to u stvarnosti ne mora dogoditi. Ali opetovanjem takvih druženja to se, uistinu, može desiti. Šerijat u ovom slučaju djeluje preventivno i sa predostrožnošću, zatvarajući svaki put koji može dovesti do zla. U situaciji kada čovjek posjeduje bilo kakvu korist od koje se žena želi okoristiti ili obratno, postoji mogućnost njenog ostvarivanja na taj način da žena uputi pismo muškarcu ili on njoj, bez fizičkog susreta, ili da taj susret bude iza zastora, ili da do njega dođe uz prisustvo drugih osoba i na taj način se riješi problem osamljivanja. Uz ove uslove se svakako podrazumijeva prisustvo čednosti i stida, kao i propisno oblačenje. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put.

Koji savjet upućujete muslimanu koji je imao prijateljske veze sa nemuslimankama?

(pitanje br.: 5445., datum objavljivanja: 14.10.1999)

4. PITANJE:

Koji je Allahov, dž.š., propis za oženjenog čovjeka muslimana koji je imao mnogo nedozvoljenih veza sa ženama nemuslimankama i koji je činio blud sa svojom nekadašnjom ljubavnicom i nakon svoje ženidbe?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Blud spada u kategoriju velikih grijeha. Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s. žestokom upozoravaju na njega. Allah,

dž.š., prijeti bludniku bolnom kaznom i obavještava nas da je blud razvratno djelo i ružan put. Obaveza bludnika je da se iskreno pokaje za svoje djelo. Njegovo pokajanje neće biti ispravno i validno sve dok potpuno ne prestane sa činjenjem ovog velikog grijeha, pokaje se za ono što je prethodno činio i čvrsto odluči da se drugi put više neće vratiti razvratu. Prijestup oženjenog bludnika je veći nego prijestup neoženjenog i zbog toga je sankcija - *hadd* za učinjeni blud u njegovom slučaju kamenovanje do smrti. Ali, isto tako, on treba da zna da Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَتُوبُوا إِلَى اللهِ جَمِيعاً أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite."

U vjerodostojnom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Iskreno pokajanje briše ono što je bilo prije njega."

التَّوْبَةُ تَجُبُّ مَا قَبْلَهَا

Neka onaj ko je postavio pitanje požuri sa pokajanjem i povratku sa tevbom Uzvišenom Allahu, dž.š! Neka mu Allah, dž.š., pomogne u tome i popravi njegovo stanje!

Argumenti zabrane miješanja među spolovima.

(pitanje br.: 1200., datum objavljivanja: 03.04.2000)

5. PITANJE:

Ja i moj muž želimo da prisustvujemo časovima arapskog jezika. U razredima gdje se održava nastava dolazi do miješanja muškaraca i žena. Mi smo svjesni da to miješanje spolova nije dozvoljeno. Ono što želimo znati jeste definicija pojma miješanja muškaraca i žena, odnosno šta se pod tim podrazumijeva, kao i propis vezan za ovu tematiku uz navođenje argumenata.

Dodatno pojašnjenje: jedan razred se sastoji od desetak učenika gdje su većina njih žene. Da li da prisustvujemo tim predavanjima, uz napomenu da među učenicima ima i nemuslimana?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Zajednička okupljanja muškaraca i žena na jednom mjestu, miješanje jednih sa drugima, međusobna stiska i gužva, kao i otkrivanje žena pred muškarcima, sve su to po Šerijatu zabranjene stvari jer mogu biti uzrokom iskušenja i uzbuđivanja strasti, te povodom zapadanja u nemoral i grijeh.

Argumenti iz Kur'ana i sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. koji govore o zabrani miješanja muškaraca i žena su mnogobrojni, a mi ćemo neke od njih ovom prilikom navesti: Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ}

"A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca." (El-Ahzab, 53.)

U komentaru ovog ajeta poznati islamski učenjak Ibn Kesir, Allah mu se smilovao, kaže: "To jest, i kao što sam vam zabranio da njima ulazite, također, definitivno ne gledajte u njih. Ako bi neko od vas imao određenu potrebu koju želi da obavi kod njih, neka ih ne gleda i neka ne traži to što želi, osim iza zastora."

Allahov Poslanik, s.a.v.s. je poštivao i zadržao zabranu miješanja muškaraca sa ženama čak i na najdražim mjestima Allahu, dž.š., na ovom svijetu, a to su džamije. To je činio na taj način što je odvajao muške safove od ženskih, naređivao je muškarcima da sačekaju nakon namaza da bi žene prve izašle iz džamije, a odredio je u džamiji i posebna vrata za njih. Da je to bilo tako govore sljedeći argumenti:

- Od Umm Seleme, r.a., se prenosi da je rekla:

"Nakon što bi Allahov Poslanik, s.a.v.s. predao selam nakon završetka namaza, malo bi se zadržavao prije nego bi ustao, a žene bi ustajale neposredno nakon završetka selama." Ibn Šihab, jedan od prenosilaca ovog hadisa, kaže: "Smatram, a Allah, dž.š., najbolje zna, da je njegovo zadržavanje bilo iz razloga da žene izađu i udalje se prije nego ih sustignu ljudi koji su izlazili iz džamije nakon namaza."

- Od Abdullaha ibn Omera, r.a., se prenosi da je kazao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao: 'Kada bi ste ostavili ova vrata za žene!' Nafi'a, sluga Ibn Omera, r.a., nastavlja dalje, pa kaže: 'Na ta vrata Ibn Omer, r.a., nije više ušao sve do svoje

smrti.'"

- Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: 'Najbolji safovi muškaraca su prvi, a najslabiji zadnji, a najbolji safovi žena su zadnji, a najslabiji prvi!'"

خَيْرُ صُفُوفِ الرِّجَالِ أَوَّلُهَا وَشَرُّهَا آخِرُهَا وَخَيْرُ صُفُوفِ النِّسَاءِ آخِرُهَا وَشَرُّهَا أَوَّلُهَا

Ovaj posljednji hadis je najjači argument i dokaz da je Šerijat zabranio miješanje muškaraca i žena. Što muškarac bude udaljeniji od safova žena, to će biti bolje za njega i što žena bude udaljenija od safova muškaraca, to će biti bolje za nju.

Ako sve ove mjere bivaju poduzete u džamiji koja je čisto mjesto za obavljanje ibadeta i gdje muškarci i žene bivaju najudaljeniji od uzbuđivanja strasti, onda nema sumnje da poduzimanje ovih mjera na nekom drugom mjestu biva preče.

- Ebu Usejd el-Ensari, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. prilikom izlaska iz džamije ugledao miješanje između muškaraca i žena na putu, pa se obratio ženama riječima:

"Zaostanite i ne hodajte sredinom puta, nego se krećite njegovim krajem!"

اسْتَأْخِرْنَ فَإِنَّهُ لَيْسَ لَكُنَّ أَنْ تَحْقُقْنَ الطَّرِيقَ، عَلَيْكُنَّ بِحَافَّاتِ الطَّرِيقِ

Nakon toga se mogla vidjeti žena kako se prislanja na zid tako da se njena odjeća kačila za njega od jačine tog prislanjanja.

Mi znamo da je miješanje žena sa muškarcima postalo sveopća nevolja i potreba na mnogim mjestima u savremenom dobu, kao što su tržnice, bolnice, univerziteti i druga mjesta. Ali mi isto tako:

1. Nismo izabrali takvo stanje, niti smo njime zadovoljni, a posebno se to odnosi na vjerska predavanja i upravne odbore u islamskim centrima.

2. Koristimo raspoloživa sredstva kojima želimo otkloniti i izbjeći to miješanje, uz nastojanje ostvarivanja, što je moguće više, zajedničke koristi. To činimo na taj način što odvajamo prostore žena od prostora muškaraca, određujemo posebna vrata za muškarce i žene, upotrebljavamo savremena sredstva komunikacije za prijenos glasa i

užurbano radimo na osposobljavanju žena koje će biti u stanju da podučavaju žene i slično.

3. Bojimo se Allaha, dž.š., koliko smo u stanju tako što obaramo svoj pogled i borimo se sa svojim nefsom.

U onome što slijedi navest ćemo dio istraživačke studije koju su uradili islamski sociolozi o problemu miješanja spolova:

Jedan od njih kaže: "Kada smo postavili pitanje: 'Koji je šerijatski stav, prema vašem mišljenju, u pogledu miješanja spolova?', dobili smo sljedeći rezultat:

76 % ispitanika koje je obuhvatila ova studija odgovorili su na ovo pitanje sa: "Nije dozvoljeno."

12% ispitanika je ustvrdilo da je to dozvoljeno, ali uz ograničenja koja postavlja vjera i moralno ponašanje...

12% ispitanika je odgovorilo sa: "Ne znam."

Šta biste vi odabrali - tako je glasilo sljedeće pitanje - ako bi vam se dala mogućnost da birate između radnog mjesta gdje dolazi do miješanja spolova i drugog gdje nema tog miješanja?

Rezultati odgovora koji su dati na ovo pitanje, izraženo u postocima, izgledali su ovako:

67% ispitanika je izabralo posao na mjestu gdje nema miješanja,

9% je dalo prednost radnom mjestu gdje dolazi do miješanja,

a 15% ispitanika se ne protive i ne odbijaju bilo koji posao koji odgovara njihovim stručnim kvalifikacijama, bez obzira da li bi na radnom mjestu dolazilo do miješanja muškaraca i žena ili ne.

Sada ćemo navesti neke od neprijatnih situacija koje su spomenuli učesnici u ispitivanju već spomenute studije:

- Jednog radnog dana sam ušao u odjel gdje sam zaposlen i ugledao jednu od kolegica koja je radila zajedno sa mnom i koja je inače bila pokrivena, ali je tom prigodom bila skinula mahramu među svojim kolegicama. Ona se mnogo iznenadila mom neočekivanom ulasku, a ja sam se poslije tog događaja vrlo neprijatno osjećao.

- Bio sam odsutan sa univerziteta jednog dana kada sam trebao

da izvršim neke opite u laboratoriji. U laboratoriji sam bio jedini muškarac među grupom studentica uz prisustvo profesorice i upravnice laboratorije. Osjećao sam se veoma neugodno i nelagodno. Strogo sam pazio na svaki svoj pokret, osjećajući, neprijatne i pune negodovanja i osuđivanja, ženske poglede kako me u stopu slijede i prate.

-Pokušavala sam izvući higijenske uloške iz jedne ladice svog ormarića. Iznenadila sam se pojavom kolege koji je stajao iza mene i koji je namjeravao uzeti neke stvari iz svoje lične fijoke. Kolega je primijetio moju zbunjenost i smetenost, te brzo napustio prostoriju kako bi izbjegao moju nelagodu.

- Dogodilo mi se da se sa mnom sudarila jedna studentica u prepunom hodniku. Ona je išla žurnim hodom kako bi na vrijeme stigla na predavanje. Nakon sudara, izgubila je ravnotežu, a ja sam je dohvatio rukom, tako da je posmatraču sa strane izgledalo kao da je grlim. Možete samo zamisliti koliko smo se neugodno osjećali i ja i ova djevojka, i to pred grupom raskalašene i razuzdane omladine.

- Jedna moja kolegica je pala na stepenicama univerzitetskog amfiteatra i tom se prilikom njena odjeća veoma nezgodno otkrila. Njen izvrnuti položaj joj nije dopuštao da sama sebi pomogne. Ta bi agonija i duže potrajala, da joj jedan od prisutnih mladića nije prišao, pokrio njen otkriveni dio tijela i pomogao joj da ustane.

- Radim u jednoj kompaniji i jednog dana sam ušla kod svog rukovodioca kako bi mu predala neke dokumente. Pri izlasku iz njegovog ureda, pozvao me je po drugi put. Okrenula sam se i ugledala ga oborene glave. Očekivala sam da zatraži neki fascikl ili dopunu već donešenih dokumenata. Iznenadila sam se zbog njegovog oklijevanja i kolebanja. Okrenuo se na lijevu stranu ureda, pretvarajući se kao da nešto radi i istovremeno sa mnom vodio razgovor. Mogla sam pretpostaviti i zamisliti da mi kaže bilo šta, osim da me upozori da mi je odjeća uprljana od menstrualne krvi. Da li se uistinu Zemlja otvara i proguta čovjeka u trenutku kada čovjek to zatraži u iskrenoj dovi? Bilo kako bilo, ja sam u tom momentu u dovi Allahu, dž.š., tražila da se Zemlja otvori i proguta me.

-Ummu Muhammed, žena u zreloj dobi, koja je premašila četrdesetu godinu života, ispričala nam je svoju priču:

Živjela sam sa svojim mužem poštenim i neporočnim životom, iako se za njega ne može ustvrditi da je posjedovao onu očekivanu bliskost, sklad i harmoniju. Moj suprug nije bio neka jaka ličnost koja bi zadovoljila moje ženske iluzije i uobrazilju. Međutim, njegova dobrota je učinila da se pretvaram i pravim nevještom da ne vidim da sam ja bila ta koja je preuzela na sebe veći dio odgovornosti kod donošenja odluka koje su se ticale naše porodice. Suprug mi je često spominjao ime svog prijatelja i partnera sa posla. Često se sastajao s njim u svom uredu koji je u osnovi bio sastavni dio našeg stana. To je trajalo godinama, sve dok nas njegov prijatelj nije posjetio sa svojom porodicom. Porodične posjete su se počele ponavljati i usljed njihovog velikog prijateljstva nismo primjetili koliko se povećeo broj posjeta i broj provedenih sati u jednoj posjeti. On je, čak, često i sam dolazio kako bi proveo duge sate u mome i društvu moga muža. Povjerenje koje je moj muž gajio prema njemu nije imalo granica. Kako su dani prolazili, ja sam sve bliže upoznavala ovu osobu. Koliko je samo bio izvrstan i uglađen! Počela sam osjećati veliku ljubav i naklonost prema njemu, a u isto vrijeme sam osjetila da i on gaji ista osjećanja prema meni. Nakon toga su stvari krenule čudnim tokom, s obzirom na to da sam otkrila da je taj čovjek bio ona osoba koju želim i koga sam nekada u snovima zamišljala.

Zašto je on morao tek sada doći, nakon toliko godina? Svaki se put on uzdizao u mome oku za jedan stepen, a istovremeno se u drugom oku moj muž srozavao za više stepeni. Kao da sam imala potrebu da otkrijem prefinjenost i ljepotu njegove ličnosti kako bi se osvjedočila i otkrila odvratnost i ružnoću ličnosti moga muža. Ova stvar između mene i ove, poštovanja vrijedne, osobe nije prekoračila ove misli koje su me danonoćno preokupirale. Sve do današnjeg dana ni on ni ja nismo otvoreno obznanili ono što je bilo u našim srcima. Bez obzira na to, naš život je okončan. Moj muž mi nije ništa više predstavljao do glupog negativca i slabog čovjeka koga sam zamrzila. Sama ne znam kako se rodila sva ta mržnja prema njemu. Pitala sam se kako sam mogla sve ove silne godine da nosim sav taj teret sama na svojim plećima. Odgovor na to je dala arena života. Stvari su se toliko pogoršale da sam zatražila razvod braka. Da, moj muž se razveo od mene na osnovu moje želje i zahtjeva, a poslije toga je postao ruševina i krhotina od čovjeka. Gorče od svega ovoga jeste to da se nakon razaranja moje kuće i porodice, te duševnog sloma djece i muža, našim razvodom situacija u porodici tog čovjeka, također, strašno

pogoršala. Njegova žena je svojom urođenom ženskom intuicijom uspjela da snimi i skuži sve što se krije i dešava u našim srcima, a nakon tog saznanja preokrenula je njegov život u džehennem na ovom svijetu. Ljubomora ju je savladala i obuzela do tog stepena da je jednog dana, u dva sata poslije ponoći, napustila svoj dom kako bi napala moju kuću svojom vikom, plačom i obasipanjem krivnji i sumnji na moj račun. Njegov dom je također bio pred razaranjem. Priznajem da su nam lijepa druženja i sastanci koje smo zajedno proživjeli dali priliku da se upoznamo u pogrešnom periodu našeg ovozemaljskog života.

Njegova porodica je razorena. Moja, također. Sve sam izgubila u svom životu i sada sam svjesna da moja i njegova trenutačna situacija ne dozvoljavaju da preduzmemo bilo kakav pozitivan korak ka povezivanju i zajedničkom životu. Sada sam nesretnija negoli u bilo kojem prethodnom periodu moga života i dala sam se u potragu za srećom i izgubljenom nadom.

JEDNO PO JEDNO

Umm Muhammed nam priča i kaže:

"Moj je muž imao grupu oženjenih prijatelja. Bili smo navikli da se, shodno našoj čvrstoj vezi sa njima, okupljamo u jednoj od naših kuća jednom sedmično kako bismo vrijeme proveli u druženju i veselju. Ja lično nisam bila smirena i zadovoljna ovim ambijentom, budući da je druženje bilo popraćeno večerama, kolačima, slatkišima, orasima, bademima i sokovima, te talasima gromoglasnog smijeha zbog priča i viceva koji su često prelazili granicu lijepog i kulturnog ponašanja. U ime prijateljstva nestalo je okolišanja i formalnosti te se, s vremena na vrijeme, moglo čuti prigušeno i pritajeno smijanje između neke žene i muža druge žene. Grube šale koje su se bez imalo stida doticale osjetljivih tema, kao što su seks i stvari svojstvene samo ženama, bile su normalna pojava, čak se može reći da su sa uživanjem to radili i da im se sve to činilo veoma privlačnim.

Bez obzira na moje saučesništvo u ovim stvarima ipak me je grizla savjest sve dok nije došao dan koji je otkrio svu odvratnost i bijednost takvog načina života. Zazvonio je telefon. Čula sam glas jednog prijatelja iz ovog društva. Pozdravila sam ga i izvinula se zbog

odsutnosti mog muža. Međutim, on je odgovorio da to već zna i da je ovaj poziv isključivo zbog mene!? Bila sam sva bijesna i uzrujana nakon što mi je predložio da stupi sa mnom u ljubavnu vezu. Žestoko sam mu odgovorila i naružila ga. On mi je, smijući se, odgovorio: "Umjesto odlučnosti i hrabrosti koju iskazuješ prema meni, budi isto tako energična i odlučna prema svom mužu i prati šta on radi!" Ovaj me je razgovor slomio, ali sam se savladala i rekla sama sebi kako ova osoba želi da razori i uništi moj brak i dom. Ali je, ipak, uspio da posadi klicu sumnje u meni prema mom mužu. U vrlo kratkom periodu desila se velika nesreća. Otkrila sam da me moj muž vara sa drugom ženom. To je bilo pitanje života ili smrti za mene. Sve sam to otkrila svom mužu riječima: "Nisi ti jedini koji može da stupi u nedozvoljene veze! Meni je ponuđena ista stvar." Zatim sam mu ispričala priču njegovog prijatelja. Bio je zbunjen i šokiran. "Ako želiš da prihvatim tvoju vezu sa tom ženom, onda će moja veza sa ovom osobom uslijediti kao odgovor na nju", rekla sam mu. Njegov šamar koji je uslijedio uzdrmao mi je tijelo i cijelo moje biće iz temelja. Znao je da to stvarno ne mislim, ali je osjetio nevolju koja se sručila na naš brak, a, također, bio je svjestan pokvarene sredine u kojoj živimo. Puno sam se brinula, sve dok moj muž nije ostavio tu propalu ženu za koju se bio vezao, što mi je i sam priznao. Da! On je napustio tu ženu i vratio se svome domu i svojoj djeci, ali ko će mi vratiti muža u moju dušu onakvim kakav je prije bio? Ko će povratiti ono uvažavanje, poštovanje i respekt u mojoj nutrini koje sam gajila prema njemu? Ova velika rana je ostala u mom srcu. Iz njega izbija kajanje i silna srdžba na tu smrdljivu sredinu. Ova rana je ostala svjedokom onoga što nazivaju čistim sijelima, ali njihov sadržaj nije ni nevin niti bezazlen. Ova rana je ostala tražiti milost od Gospodara moći."

INTELIGENCIJA JE TAKOĐER ISKUŠENJE

Abdul-Fettah kaže: "Radim kao šef odjela u jednoj velikoj firmi. Već duže vrijeme mi se sviđa i dopada jedna kolegica. Razlog tome nije njena ljepota, nego njena ozbiljnost u radu, njena inteligencija i vanredna nadarenost i talenat. Ovome treba dodati da je ona pristojna i poštovanja vrijedna žena koja ne obraća pažnju ni na što, osim na svoj posao. To dopadanje i oduševljenje je preraslo u naklonost i ljubav. Ja sam oženjen čovjek koji se boji Uzvišenog

Allaha, dž.š., i ne propuštam farzove. Otvoreno sam joj rekao za svoje simpatije, ali sam naišao na branu i zid. Ta osoba je, također, udata i ima sinove. Ona ne vidi ništa što opravdava uspostavljanje bilo kakve veze sa njom pod bilo kakvim imenom: prijateljstva, kolegijalnosti, naklonosti, ljubavi, itd.

Ponekad mi se javi pokvarena misao u dubini duše i poželim da se njen muž razvede od nje kako bih je ja zadobio. Počeo sam da vršim pritisak na nju na poslu i da diskreditujem njen položaj i stepen pred direktorima naše firme. Možda je to bio neki vid osvete prema njoj. Ona je to prihvatila širokogrudno, bez gunđanja, komentara ili negodovanja. Samo je radila i radila, a sam njen posao je dovoljno govorio o stepenu njene kvalifikovanosti i ona je to vrlo dobro znala. Moja ljubav i simpatije prema njoj su rasle istovremeno i recipročno intenzitetu njenog animoziteta prema meni.

Ja sam osoba koja se lahko ne predaje iskušenjima kada su u pitanju žene. Bojim se Uzvišenog Allaha, dž.š., i ne prelazim granicu u ophođenju sa njima izvan onoga što od mene zahtijeva posao koji obavljam. Ali ovo je moje iskušenje. Koji je izlaz i rješenje problema? Ja to ne znam."

GUŠČE JE DOBAR PLIVAČ

Djevojka od devetnaest godina nam pripovijeda:

"Bila sam tada mala djevojčica koja je svojim nevinim okicama pratila ono što se događalo na sijelima koja su okupljala prijatelje porodice u našoj kući. Sjećam se da sam tad vidjela samo jednog čovjeka, a on je bio moj babo. Pratila sam svaki njegov pokret, njegove kretnje i njegove poglede kojim je gutao prisutne žene. Zurio je u njihove noge, njihova prsa, zabavljao se sa očima jedne, sa kosom druge, sa strukom treće. Moja jadna majka je bila prisiljena da organizuje ovakva okupljanja. Ona je bila jako jednostavna. Među prisutnim bila je i jedna žena koja je namjerno izazivala pozornost moga oca. Ponekad je to činila sjedenjem blizu njega, drugi put svojim izazovnim i mehkim pokretima. Sve to sam pažljivo pratila, dok je moja majka bila zauzeta u kuhinji.

Ova okupljanja su iznenada prestala. Pokušavala sam sa toliko

malo godina da shvatim i analiziram ono što se dogodilo, ali nisam uspijevala u tome. Ono čega se dobro sjećam, jeste da je moja majka bila potpuno srozana i skrhana. Nije mogla podnijeti da čuje sam spomen mog oca u kući.

Čula sam samo nejasnu priču koju su odrasli šapatom pričali oko mene: prevara, spavaća soba, vidjela ih je svojim očima, bijednica, u sramotnom položaju, itd. Sve su to bile ključne riječi koje su samo odrasli mogli razumijeti. Sada sam odrasla i shvatam značenje tih riječi. Zamrzila sam sve muškarce i svi su oni za mene postali prevaranti. Moja majka je slomljena žena. Svaku ženu koja nam dođe optužuje da preotima tuđe ljude i da će nasrnuti na mog oca. Što se njega tiče, on se i dalje bavi svojim omiljenim hobijem, a to je proganjanje žena, ali to čini van naše kuće. Iako imam samo devetnaest godina, ja dosta toga poznajem o momcima.

Osjećam zlobno uživanje kada im se svetim, posebno kada naiđem na kopiju koja je identična originalu, odnosno mome ocu. Ja ih zavodim i izazivam, ali tako da ne mogu dodirnuti niti jednu nit moje kose. Progone me i dosađuju zbog mojih ciljanih pokreta i namigivanja na mjestima okupljanja i trgovima. Moj telefon nikako ne miruje i ponekad osjećam ponos i diku zbog onoga što činim, seteći se u ime h. Havinog roda i moje majke. U mnogim situacijama osjećam se tako jadno i razočarano da osjećam gušenje i davljenje. Moj život prekriva crni oblak koji se zove otac."

PRIJE NEGO ŠTO SJEKIRA PADNE NA GLAVU

S.N.A. pripovjeda svoje iskustvo: "Nisam sebi mogla predstaviti da ću jednog dana doći u sitaciju da me prilike prisile da na poslu dođem u kontakt sa muškarcima. Ali to se uistinu desilo. Na samom početku nosila sam nikab i na taj način se sakrivala od njihovih pogleda. Međutim, neke sestre su mi ukazale na činjenicu da ova odjeća privlači veću pažnju na moje prisustvo, te je zbog toga bolje da napustim nošenje nikaba, posebno ako se ima u vidu da su mi oči malo izraženije. Doista sam skinula pokrivač sa svog lica, misleći da je tako bolje. Ali dugotrajnim miješanjem sa kolegama došla sam do zaključka da sam ja izuzetak među svim ostalim. Taj status sam zaslužila svojom krutošću i pasivnošću u razgovorima i međusobnoj

razmjeni duhovitosti. Svi su bili oprezni sa ovom ženom koja je u njihovim očima, naravno, bila gruba i divlja.

To je javno i iznijela jedna osoba koja je potvrdila svoju odluku da ne želi kontaktirati i surađivati sa oholom i umišljenom osobom koja se uzdiže nad drugima, znajući da sam ja u stvarnosti sušta suprotnost ove kvalifikacije. Nakon toga sam odlučila da ne nanosim sama sebi nepravdu i da sebe ne dovodim u nezgodnu situaciju sa kolegama, te sam počela da učestvujem sa njima u gore spomenutim stvarima i razmjeni duhovitosti. Tada su svi otkrili da posjedujem izraženu oratorsku sposobnost, da sam sposobna da ubijedim druge i da na njih djelujem. Uvidjeli su da govorim na jedan odlučan i energičan način, ali koji je, u isto vrijeme, privlačan za neke kolege. Nije potrajalo dugo kad sam primijetila na licu mog prvog pretpostavljenog uzbuđenje, neku zbunjenost, bljedoću i uživanje u mom načinu govora i nastupa. Namjerno je započinjao određene teme kako bih ušla u njihove rasprave da bih vidjela njegove blijede poglede. Ja, također, ne negiram da sam počela pomalo razmišljati o tom čovjeku. Moje razmišljanje je bilo preokupirano čuđenjem i iznenađenjem zbog lahkoće upadanja čovjeka u mrežu i zamku žene vjernice. A kakvo bi tek stanje bilo da ga kakva otkrivena žena poziva na nemoral? O njemu, uistinu, nisam razmišljala na nedozvoljeni način, ali je on, što je najbitnije u svemu ovome, zaokupio moje misli jedan duži period. Ali nije dugo trebalo da moj sopstveni ponos odbije da budem predmetom uživanja ovog, za mene, stranog čovjeka, bez obzira kakvo ono bilo. U mom konkretnom slučaju radilo se samo o apstraktnom uživanju. Poduzela sam sve od sebe kako bih presjekla put svakom poslu koji bi me prisilio da budem osamljena sa njim. Na kraju sam došla do rezultata koji sadrži sljedeće korisne zaključke:

1- Naklonost i privlačnost između spolova je stvar koja stoji u bilo kojoj situaciji, bez obzira koliko čovjek ili žena to opovrgavali. Ta naklonost može započeti na dozvoljen, a na kraju završiti na nedozvoljen način.

2- Ako bi se čovjek pokušao imunizirati od toga, on ne može biti siguran od šejtanovih zamki.

3- Ako je čovjek siguran u sebe i odnosi se prema drugom spolu u okviru zacrtanih i razumnih granica, on neće moći biti siguran od osjećanja sa druge strane.

4- I na kraju da zaključim: Zaista u miješanju između muškaraca i žena nema nikakvog dobra. Ono nikada neće donijeti proklamovane plodove za koje njegovi pobornici tvrde da će doći sa njim i ono samo onemogućuje ispravno i rezonsko razmišljanje."

ŠTA POSLIJE

Pitamo se šta poslije, nakon navođenja svih ovih primjera vezanih za miješanje spolova?

Moramo priznati da bez obzira na to koliko uljepšavali pitanje miješanja spolova ili ga potcjenjivali, njegove negativne i štetne posljedice nas sustižu i uništavaju naše porodice. Ispravna i urođena ljudska priroda i instinkt odbijaju da priznaju i prihvate činjenicu kako je miješanje spolova zdrav ambijent u društvenim odnosima. To je ta ista urođena priroda koja je nagnala većinu ispitanika koje je obuhvatila ova istraživačka studija (76%) da odaberu i daju prednost onom radnom mjestu na kom ne dolazi do miješanja spolova. Identičan procenat (76%) je kazao da miješanje spolova šerijatski nije dozvoljeno. Ono što privlači pažnju nije ovaj visoki procenat koji ukazuje na čistoću našeg islamskog društva u dušama njegovih sljedbenika, nego našu pažnju privlači upravo taj mali procenat ispitanika koji stoje na stanovištu da je miješanje spolova dozvoljeno, a njih je bilo (12%). Ova ispitana grupa je bez izuzetka rekla da je miješanje spolova dozvoljeno u okvirima i granicama koje postavljaju vjera, običaji, moralno ponašanje, savjest, čednost, pokrivanje, itd. Spisak lijepih svojstava koje po njihovom mišljenju održava miješanje spolova u granicama dozvoljenosti je dug.

Sada im mi postavljamo slijedeće pitanje da li se na miješanje spolova koje danas možemo vidjeti na našim fakultetima, tržnicama, radnim mjestima, porodičnim i društvenim okupljanjima mogu odnositi i primijeniti gore već spomenute vrijednosti, ili se na ovim mjestima prelazi svaka granica u odijevanju, govoru i ponašanju? Na ovim mjestima vidimo nedozvoljeno dotjerivanje i pokazivanje ženskih čari, otkrivanje lica, zavođenja i sumnjive veze, odnosno, ponašanja koja su lišena morala, savjesti i sakrivanja. Kao da same stvari i okolnosti govore zaista sa miješanjem spolova u svom

sadašnjem obliku nisu zadovoljni čak ni oni koji podržavaju miješanje u čistim i puritanskim sredinama. Možemo slobodno zaključiti da je miješanje spolova kao topla, ljepljiva i vlažna materija koja predstavlja plodno tlo za društvene kulture otrovnih parazitskih gljivica da rastu po njenim ćoškovima, zidovima i stropu. One, međusobno se miješajući, rastu i razmnožavaju se bez uviđanja većine da je miješanje spolova, ustvari, glavni uzrok svemu tome. Miješanje muškaraca i žena je, uistinu, nijema glava fitneluka i raznih iskušenja. U njegovom okrilju srca posrću i odaju se strastima i ono čini da izbiju bračne prevare i unište se domovi i porodice.

Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., za spas i popravljanje trenutačnog stanja! Neka je salavat i selam na posljednjeg poslanika Muhammeda, s.a.v.s.

Nastrani i perverzni odnosi među ženama.

(pitanje br.: 591., datum objavljivanja: 28.04.2002)

6. PITANJE

Koji je šerijatski tretman žene koja voli drugu ženu do te mjere da nije u stanju da se odvoji od nje?

ODGOVOR

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Kao što razvrat može biti među muškarcima, što nazivamo homoseksualizmom, on, isto tako, može biti i među ženama. Ovakav razvrat šerijatski pravnici nazivaju sihakom i definiraju ga kao intimni odnos žene sa drugom ženom 'lezbijska ljubav'.[124]

Za ovaj prestup obavezna je sankcija koja se određuje i precizira ta'zirom, odnosno, ovdje se radi o pravnom deliktu za koji nije određena kazna haddom. To je kazna koju određuje sudija (kadija) shodno stepenu prekršaja i stanju prestupnika. Od žene lezbijke se ne prihvata svjedočenje zbog toga što je ona velika griješnica.[125]

Ibn Kudame, r.a., kaže: "Ako bi se dvije žene međusobno

[124] Propisi žena, 5/450.
[125] *El-Mevsuatul-fikhije*, 24/253.

mazile i dodirivale, one su u tom slučaju proklete bludnice."[126]

Neki drugi islamski učenjaci, a među njima je i El-Izz ibn Abdus-Selam, kažu da lezbijki nije dozvoljeno da gleda u ženu muslimanku niti je dozvoljeno ženi muslimanki da se otkriva pred takvom ženom, zato što je ona velika griješnica i nije sigurno da drugima neće opisivati njene ženske čari. Ako je sve ovo opisano sadržano u biti odnosa između dvije žene koje su spomenute u pitanju, onda im je obaveza i dužnost da se iskreno pokaju Uzvišenom Allahu, dž.š., i momentalno prestanu sa grijehom. U slučaju da njihovo druženje na jednom mjestu dovodi do zapadanja u ovaj prijestup, onda se one ne smiju više nikad sresti kako se ne bi ponovilo ovo prezreno djelo. Obostrano izbjegavanje obaveza supružnika u bračnim vezama je jedan od uzroka pojave ove anomalije i nastranosti. Ukoliko nestane prirodnog i dozvoljenog načina zadovoljavanja potreba i strasti, tada će njeno mjesto zauzeti nedozvoljen i zabranjen način. Zbog toga bi ove dvije žene morale veoma ozbiljno razmisliti o tome da svaka od njih nađe sebi muža muslimana sa kojima će živjeti sukladno onome sa čim je došla ova čista vjera.

A što se tiče aška i zaljubljenosti, on je jedna druga vrsta grijeha koji ne mora biti popraćen strastima, ali je veoma opasan samim time što može dovesti do obožavanja ljubljenog i dragog od strane zaljubljenog, tako da mu on postane sva briga i predmet konstantnog razmišljanja. Tako se dešava da se on ne može strpiti tokom dana zbog razdvajanja od njega, a noću ga sanja u svojim snovima. On živi i umire za njega. Kada ga vidi, promjeni se, a kada je daleko od njegovih očiju, razboli se. Ovakva veza djeluje uništavajuće na psihu čovjeka i na njegovu vezu sa Gospodarom. Ona čini da zaljubljeni postane robom ljubljenog, a obožavati nekoga mimo Allaha, dž.š., je strogo zabranjeno i širk. Primarno i osnovno rješenje za ovu nesreću jeste potpuno odvajanje među njima, tako da ne dobivaju nikakve vijesti jedan o drugom, niti čuju glasa niti vide traga.

[126] *Mugni*, 10/162.

Razlika između ihtilama i gledanja u žene.

(pitanje br.: 21784., datum objavljivanja: 12.06.2002)

7. PITANJE:

Polucija u snu - ihtilam - povećava strast i požudu. Koja je razlika između polucije u snu i gledanja stranih žena na televiziji?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Usporedba ove dvije stvari je pogrešna u samoj svojoj osnovi. Ono što se zasniva na pogrešnim premisama i pogrešnoj osnovi i samo je pogrešno i netačno. Ništavnost usporedbe se može vidjeti kroz sljedeće tačke:

Prvo: Ihtilam je termin koji označava ono što spavač vidi u svom snu od određenih stvari. U to spada sve ono što čovjek vidi u obliku snošaja, kao i njegovo predstavljanje i maštanje o samom činu spolnog odnosa. Ovo je sasvim prirodna stvar koja se dešava i muškarcu i ženi. Čovjek tu ne snosi nikakvu krivicu niti grijeh. U hadisu kojeg prenosi Ummu Sulejm, r.a., stoji kako je ona kazala da je upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s. za ženu koja u snu vidi ono što vidi čovjek (asocirajući time na ihtilam - poluciju). Allahov Poslanik, s.a.v.s. je odgovorio:

"Ako to žena vidi i doživi neka se okupa."

{إِذَا رَأَتْ ذَلِكِ الْمَرْأَةُ فَلْتَغْتَسِلْ}

Drugo: Kod ihtilama čovjek nema nikakvog vlastitog udjela, niti ima moći da ga spriječi. Ovdje se radi o izbacivanju iz tijela izlučevina koje štete tijelu, ako ostanu dugo u njemu. Čovjek ponekad vidi već opisane stvari u toku polucije, a ponekad ne i zbog toga ona nije zabranjena. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{لا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ}

"Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih; u njegovu korist je dobro koje učini, a na njegovu štetu zlo koje uradi." (El-Bekara, 286.)

A što se tiče onanije, ona je zabranjena zbog toga što se događa voljom i namjerom čovjeka.

Istovjetno onaniji je i gledanje u strane žene. Ono se dešava slobodnim izborom čovjeka, te njegovom namjerom i htijenjem. Zbog svega toga je i zabranjeno.

Što se tiče nenamjernog i iznenadnog pogleda, čovjek neće biti odgovoran za njega pošto nema mogućnosti i načina da ga izbjegne, a, također, nije imao ni namjeru da to čini. U slučaju da se preda i prepusti pogledu, on će za njega imati grijeh. U jednom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"O Alija, ne pružaj pogled za pogledom! Imaš pravo na prvi, ali ne i na drugi!"[127]

عَلِيُّ، لاَ تُتْبِعِ النَّظْرَةَ النَّظْرَةَ، فَإِنَّ لَكَ الأُولَى وَلَيْسَتْ لَكَ الآخِرَةُ.

"...Imaš pravo na prvi!", tj. ako pogled bude nenamjeran. ***"...Ali nemaš pravo na drugi!"***, tj. drugi pogled se događa tvojim izborom i bićeš odgovoran i griješan zbog njega.

Treće: Uzvišeni Allah, dž.š., je naredio vjernicima da obore svoje poglede. Uzvišeni kaže:

{قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ}

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim!" (En-Nur, 30.)

Isto to je naredio i Allahov Poslanik, s.a.v.s. Od Džerira, r.a., se prenosi da je rekao:

"Upitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. o iznenadnom pogledu, pa je odgovorio: "Skreni svoj pogled!"[128]

اصْرِفْ بَصَرَكَ.

Zbog toga se moramo povinovati i pokoriti naredbi Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Uzvišeni kaže:

{فَلْيَحْذَرِ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ}

"Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna

---

[127] Hadis bilježi Tirmizi u *Sunenu*: Kitabul-edebi, hadis br. 2701. Albani je ovaj hadis ocijenio kao hasen, *Sahihut-Tirmizi*, hadis br.2229.

[128] Hadis bilježi Ebu Davud u *Sunenu*: Kitabu-n-nikahi, hadis br. 1836. Albani je ovaj hadis ocijenio kao sahih, *Sahihu Ebi Davud*, hadis br. 1880.

ne snađe." (En-Nur, 63.)

Ono što čovjek, između ostalog, treba da zna i bude čvrsto ubijeđen, jeste da Allah, dž.š., ne opterećuje robove Svoje onim što im predstavlja poteškoću ili im otežava i čini neprilike. Uzvišeni Gospodar im ne naređuje nemoguću stvar, a u tu kategoriju spada i obaranje pogleda. Vjernik je, svakako, u stanju da se povinuje ovoj naredbi. Ali pošto je put do Dženneta okružen i pokriven neugodnostima, a put u Džehennem okružen i pokriven strastima, Allah, dž.š., je učinio da pogled bude iskušenje i ispit za Njegove robove. Onaj ko se povinuje Allahovoj, dž.š., naredbi i udalji se od Njegove zabrane, imati će lijep svršetak na ovom svijetu i prekrasan boravak na ahiretu i obratno.

Četvrto: Uzvišeni Allah, dž.š., je naredio obaranje pogleda, a zabranio je gledanje u žene pošto ono rezultira velikim štetama i negativnim posljedicama. Pogled je glasonoša i kurir zinaluka, da nas Allah,dž.š., od njega sačuva. Zbog toga je došlo u hadisu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Allah, dž.š., nesumljivo bilježi čovjeku njegov udio u bludu koji će. Blud koji oko čini je pogled, blud koji jezik čini je govor, duša-nefs želi i žudi, a polni organ potvrđuje sve to ili opovrgava."[129]

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ عَلَى ابْنِ آدَمَ حَظَّهُ مِنَ الزِّنَا أَدْرَكَ ذَلِكَ لاَ مَحَالَةَ فَزِنَا الْعَيْنِ النَّظَرُ وَزِنَا اللِّسَانِ الْمَنْطِقُ وَالنَّفْسُ تَمَنَّى وَتَشْتَهِي وَالْفَرْجُ يُصَدِّقُ ذَلِكَ أَوْ يُكَذِّبُهُ .

Ako čovjek obori svoj pogled od onoga što je zabranio Uzvišeni Allah, dž.š., šta to ostaje što ga vuče i poziva ka bludu i nemoralnom činu?! Obaveza i dužnost vjernika je da se udalji od svakog puta koji vodi ka razvratu, kao što je gledanje i posmatranje žena, te razmišljanje koje raspiruje i povećava strasti. Ko postupi suprotno od te obaveze, povećati će sebi, bespotrebno, brigu, glavobolju i patnju.

Jedan pjesnik kaže:

Ako odašalješ jednog dana svoj pogled da istražuje za tvoje srce,

. umoriti će te prizori.

---

[129] Hadis bilježi Buhari u *Sahihu*: Kitabu-l-kaderi, hadis br. 6122.

Vidjeti ćeš ono što u cjelosti ne možeš posjedovati,
niti se na njenom dijelu možeš strpiti.

Drugi pjesnik kaže:

Koliko je samo pogleda koji su ranili
srca njihovih vlasnika poput strijele,
ali bez luka sa žicom.

Rečeno je: 'Lakše se strpiti na obaranju pogleda nego se strpiti na bolu koji slijedi nakon njega.' tj. na ahiretu.

Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da nas sve uputi na Pravi put. Allah, dž.š., najbolje zna. Neka je selam i salavat na našeg Poslanika Muhammeda, s.a.v.s.

Sredstva koja pomažu u obaranju pogleda.

(pitanje br.: 20229., datum objavljivanja: 10.06.2002)

8. PITANJE:

Moje pitanje se odnosi na jednu kompliciranu i složenu situaciju... Ovdje, u Kanadi, je velika kriza morala. Ljudi, a posebno mnoge žene, može se reći, ništa ne oblače na sebe... Moj problem se ogleda u tome što ne mogu da odolim i prekinem posmatranje tih žena... Svjestan sam da mi je ženidba stroga obaveza – fard i da moram otići u svoju islamsku domovinu, ali je to ono što trenutno ne mogu učiniti. Da li mi možete pružiti bilo kakav savjet kojim bi ste mi pomogli u pogledu ovog problema?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ovdje smo, u nekoliko navrata, govorili kako nije dozvoljen boravak u nevjerničkim državama onima koji za to nemaju validno šerijatsko opravdanje. U tim državama su na svakom koraku

prisutni ateizam, poroci, nemoral i grijesi. Također, u velikoj mjeri je prisutno izopačenje urođene ljudske prirode sa kojom je Uzvišeni Allah, dž.š., stvorio sve ljude. Između ostalih poroka koji su široko prisutni u tim državama jeste razuzdano i nepristojno odijevanje do te mjere da su žene tako oskudno odjevene da se skoro ne može reći da su, uopće, obučene, kao što je to iznešeno i napomenuto u pitanju. Ovakva stvarnost vodi ka zabranjenim stvarima i velikim grijesima kao što su nedozvoljene veze, kontakti i blud. Početak svih spomenutih stvari je pogled. Zbog toga je Šerijat došao sa zabranom svih puteva koji vode ka razvratu, a jedan od tih puteva je i gledanje u strane žene.

a) Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ}

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim." (En-Nur, 30.)

Imam Ibn Kesir, r.a., u tumačenju ovog ajeta kaže: "Ovo je naredba Uzvišenog Allaha, dž.š., Svojim robovima, vjernicima da obore svoje poglede od onoga što im je zabranio. Oni trebaju da gledaju samo ono što im je dozvoljeno, a svoje oči da sklapaju i zatvaraju od zabranjenog. Ako se, pak, dogodi da, bez namjere, njegov pogled padne na zabranjeno, neka svoj pogled brzo skrene na drugu stranu!"[130]

b) Allah, dž.š., kaže:

{وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعاً فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكَ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ}

"A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca." (El-Ahzab, 53.)

c) Prenosi se od Džerira ibn Abdullaha, r.a., da je kazao:

"***Upitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. o iznenadnom pogledu, pa mi je naredio da skrenem svoj pogled.***"[131]

Imam Nevevi u tumačenju navedenog hadisa kaže sljedeće: "Iznenadni pogled" znači da bez namjere njegov pogled padne na stranu ženu i u tom prvom trenutku on nema grijeha za taj pogled, ali mora trenutačno da ga skrene. Ako ga u trenutku

[130] Vidi: *Tefsir* Ibn Kesira, 3/282.
[131] Hadis bilježi Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2159.

skrene, nema grijeha, ali ako nastavi sa gledanjem u predmet posmatranja, onda ima grijeh za to. To smo zaključili na osnovu ovog hadisa, pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s. naredio Džeriru, r.a., da skrene svoj pogled, a tu je i ajet koji kaže: **"Reci vjernicima da obore poglede svoje..."**

Obaveza i dužnost muškaraca je da obore svoje poglede od žene u svim situacijama, izuzev validnih, po šerijatu dozvoljenih, potreba. To su sljedeće situacije: svjedočenje, liječenje, prosidba, kupovina robinje, kupoprodajne i druge transakcije i sl. U svim navedenim situacijama pogled u strane žene je dozvoljen samo u granicama istinske potrebe, a ne i ono što pređe tu granicu. Allah, dž.š., najbolje zna."[132]

Drugo: Postoje određene pomoćne metode koje pomažu da se pogled obori u datom trenutku. Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da pomogne kod njihovog postizanja i ostvarenja:

1- Sjetite se i predstavite sebi da vas Uzvišeni Allah, dž.š., promatra i prati. On vas vidi i zna šta radite. Može se u konkretnom slučaju raditi o izdajničkom vjerolomnom i prevarantskom pogledu za koji tvoj komšija ne zna, ali ga Uzvišeni Allah, dž.š., sigurno zna. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{يَعْلَمُ خَائِنَةَ الأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ}

"On zna poglede koji kriomice u ono što je zabranjeno gledaju, a i ono što grudi kriju." (El-Mu'min, 19.)

2- Tražite pomoć od Allaha, dž.š., i padnite Mu na sedždu, skrušeno se obraćajući dovom. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ}

"Gospodar vaš je rekao: 'Pozovite Me i zamolite, Ja ću vam se odazvati!'" (El-Mu'min, 60.)

3- Da znate i da budete svjesni činjenice da su sve blagodati koje uživate od Allaha, dž.š. One od tebe traže da se zahvališ na njima. Zahvala na blagodati vida očituje se u tome da ga čuvate od onoga što je Uzvišeni Allah, dž.š., zabranio. Da li se dobro nagrađuje osim

[132] *Komentar Muslimovog Sahiha* od Nevevija, 14/139.

dobrim. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَمَا بِكُمْ مِن نِعْمَةٍ فَمِ
نَ اللهِ}

"Od Allaha je svaka blagodat koju uživate." (En-Nahl, 53.)

4- Da se borite protiv svog nefsa i da ga privikavate na obaranje pogleda, te da se strpite na tom putu. Morate se, također, čuvati i biti oprezni od očaja i beznađa. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا}

"One koji se budu zbog Nas trudili Mi ćemo, sigurno, putevima koji nama vode uputiti." (El-Ankebut, 69.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s. je u tom smislu rekao:

"Ko bude tražio čednost, Allah, dž.š., će ga učiniti kreposnim. Ko bude tražio da bude neovisan i bogat, Allah, dž.š., će ga učiniti nezavisnim i imućnim. Ko bude pokazivao strpljivost, Allah, dž.š., će mu uliti strpljenje..." [133]

...وَمَنْ يَسْتَعْفِفْ يُعِفَّهُ اللهُ وَمَنْ يَسْتَغْنِ يُغْنِهِ اللهُ وَمَنْ يَتَصَبَّرْ يُصَبِّرْهُ اللهُ ...

5- Da se klonite mjesta na kojima se čovjek plaši iskušenja za svoje poglede, ako on, svakako, ima izbor i alternativu. U tu kategoriju spada odlazak na trgove i pijace, sjedenje kraj puteva... Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Čuvajte se sjedenja kraj puteva!"

إِيَّاكُمْ وَالْجُلُوسَ فِي الطُّرُقَاتِ.

Ashabi su odgovorili: "Moramo tako postupati, pošto su to mjesta našeg okupljanja gdje vodimo razgovore." Allahov Poslanik, s.a.v.s. tada reče: "Ako ste ustrajni u svom stavu, onda morate putu dati njegovo pravo."

فَإِذَا أَبَيْتُمْ إِلاَّ الْمَجَالِسَ، فَأَعْطُوا الطَّرِيقَ حَقَّهَا.

"Koje je pravo puta?"- upitaše ashabi. Allahov Poslanik, s.a.v.s. odgovori: "Obaranje pogleda, sprečavanje i otklanjanje štete i nepravde..." [134]

---

[133] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 1400.
[134] Buhari u *Sahihu*, hadis br.2333. i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2121.

غَضُّ الْبَصَرِ، وَكَفُّ الأَذَى ...

6- Da znate i shvatite da nemate izbora u pogledu ovog pitanja. Kakva god situacija i uslovi bili u pitanju, kakve god vas pobude zla navraćale, kakve god se emocije i bure pokrenule u vašem srcu, obaranje pogleda od harama ostaje dužnošću u svakom vremenu i prostoru. Vi ne možete navoditi kao izgovor i izliku pokvarenost naše zbilje, niti opravdavati svoju grešku postojanjem onoga što poziva iskušenjima i fitni. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلاَ مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ وَمَنْ يَعْصِ اللهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ ضَلاَلاً مُبِينًا}

"Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo da po svom nahođenju postupe. A ko Allaha i Njegova Poslanika ne posluša, taj je sigurno skrenuo s Pravoga puta." (El-Ahzab, 36.)

7- Da povećate i intenzivirate nafile u svojim ibadetima. Njihovo povećavanje, uz čuvanje izvršavanja farzova, jedan je od uzroka čuvanja čovjekovih organa. U jednom hadisi-kudsiji Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

"...Moj će mi se rob približavati sa nafilama sve dotle dok ga ne zavolim. A kada ga zavolim, biću njegov sluh kojim čuje, njegov vid kojim vidi, njegova ruka koju pruža, njegova noga kojom hodi. Ako nešto zatraži, Ja ću mu dati, a ako zatraži od Mene utočište, Ja ću mu ga pružiti.. "[135]

...وَمَا يَزَالُ عَبْدِي يَتَقَرَّبُ إِلَيَّ بِالنَّوَافِلِ حَتَّى أُحِبَّهُ، فَإِذَا أَحْبَبْتُهُ كُنْتُ سَمْعَهُ الَّذِي يَسْمَعُ بِهِ، وَبَصَرَهُ الَّذِي يُبْصِرُ بِهِ، وَيَدَهُ الَّتِي يَبْطِشُ بِهَا، وَرِجْلَهُ الَّتِي يَمْشِي بِهَا، وَإِنْ سَأَلَنِي لأُعْطِيَنَّهُ، وَلَئِنِ اسْتَعَاذَنِي لأُعِيذَنَّهُ ...

8- Da se prisjetite svjedočenja Zemlje na kojoj činiš grijeh. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{يَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ أَخْبَارَهَا}

"Toga dana će ona (Zemlja) vijesti svoje kazivati." (Ez-Zilzal, 4.)

9- Da se prisjetite meleka koji bilježe i pišu vaša djela. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ كِرَامًا كَاتِبِينَ يَعْلَمُونَ مَا تَفْعَلُونَ}

---

[135] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 6137.

"A nad vama bdiju čuvari, kod Nas cijenjeni pisari, koji znaju ono što radite." (El-Infitar, 10-12.)

10- Da se sjetite ajeta iz Kur'ana koji zabranjuju puštanje pogledu na volju, kao što su riječi Uzvišenog Allaha, dž.š.:

{قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ}

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje!" (En-Nur, 30.)

11- Da izbjegavate suvišne i nepotrebne poglede. Gledajte samo u mjeri svoje potrebe, a nikako ne dopustite svom pogledu da luta desno lijevo, pa da, na kraju, dođete u situaciju da se ne možete brzo i lahko riješiti uticaja pogleda u kojem se krije iskušenje.

12- Da se oženite i na taj način skrasite. Brak je najkorisniji lijek za ovaj problem. Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Ko je u stanju da se ženi, neka to učini! To mu je sigurnije da sačuva pogled i da svoj spolni organ očuva kreposnim. A ko nije u prilici da se ženi, neka posti, zaista mu je post štit."[136]

مَن استَطاعَ البَاءَةَ فليَتَزَوَّجْ، فإنَّهُ أغضُّ لِلبَصَرِ وَأحصَنُ لِلفرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَستَطِعْ فعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ فإنَّهُ لهُ وِجَاءٌ.

13- Da postite, a potvrda za to je prethodni hadis.

14- Da obavite i izvršite naredbe Uzvišenog Allaha, dž.š., onako kako je On naredio. Od tih strogih naredbi je i namaz. Allah, dž.š., kaže:

"Namaz, zaista, odvraća od razvrata i od svega što je ružno!" **(El-Ankebut, 45.)**

{إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ...}

15- Prisjetite se hurija kako bi vam to bio vodič da se strpite i sačuvate od onoga što je Allah, dž.š., zabranio, tražeći tim svojim postupkom susret sa njima. Allah, dž.š., kaže:

{وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا}

"I djevojke mlade, godina istih." (En-Neba, 33.)

Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"...Kada bi se jedna žena stanovnika Dženneta ukazala

---

[136] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 1806., i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 1400.

stanovnicima Zemlje, ispunila bi svjetlošću prostor između neba i Zemlje, a svojim mirisom bi obuhvatila čitavu Zemlju. Njena kruna koja joj je na glavi vrijednija je od čitavog dunjaluka i onoga što je na njemu."[137]

...وَلَوْ أَنَّ امْرَأَةً مِنْ أَهْلِ الْجَنَّةِ اطَّلَعَتْ عَلَى أَهْلِ الأَرْضِ لأَضَاءَتْ مَا بَيْنَهُمَا وَلَمَلأَتْهُ رِيحًا، وَلَنَصِيفُهَا عَلَى رَأْسِهَا خَيْرٌ مِنَ الدُّنْيَا وَمَا فِيهَا.

16- Da se sjetite koje sve mane i manjkavosti posjeduje posmatrana osoba i šta sve nosi od neprijatne prljavštine i nečistoće u svojoj utrobi!?..

17- Da težite ka uzvišenijim stvarima.

18- Da preispitujete s vremena na vrijeme svoj nefs i da se borite protiv njega, tako što ćete obarati svoj pogled. Znajte, kao što se u poslovici kaže, da svaki plemeniti i dobar konj ima posrtaja i padova.

19- Prisjetite se bola i žalosti koji slijede nakon ovog pogleda. Govor o posljedicama i uticaju davanja slobode pogledu već je prethodio.

20- Spoznajte koje su sve koristi od obaranja pogleda. O tome smo, također, već govorili.

21- Povedite razgovore na ovu temu na sijelima i okupljanjima, te pojasnite drugima koje se sve opasnosti kriju iza toga.

22- Pokušajte da popravite stanje kod svoje rodbina na taj način što ćete im savjetovati da ne oblače onu odjeću koja će privući poglede i istaći ukrase i ljepote. U te ukrase spadaju način odijevanja, svijetle i žive boje, način hoda, izvještačenost u govoru i sl.

23- Odagnajte i odbacite loše pomisli i šejtanske vesvese prije nego što one postanu odlukom i prije nego što pređu u sljedeću etapu, a to je djelo. Ko bude spustio svoje oči kod prvog pogleda, spasit će se nebrojenih šteta. Ako ponovi pogled, neće biti sigurnim da u njegovom srcu neće biti posijano sjeme koje će poslije biti teško iskorijeniti i uništiti.

24- Da se plašite loše završnice na ovom svijetu i kajanja na smrtnom času.

25- Da se družite sa dobrim ljudima. Ćud i mentalitet se

---

[137] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 2643.

preuzimaju od ljudi sa kojima se čovjek druži. S kim si, takav si. Čovjek je one vjere koje je i njegov drug. Drug povlači za sobom. Ovo su bile neke poslovice na ovu temu.

26- Da shvatite da oko čini blud pogledom. Ovaj momenat je dovoljan da se shvati odvratnost ovog djela.

Preuzeto iz poslanice *"Obaranje pogleda"* koju su napisali neki učenici, uz izvjesnu preradu.

Allah, dž.š., najbolje zna.

Osoba koja želi izaći sa svojim zaručnikom kako bi se bolje upoznala s njim, da se kasnije ne bi dogodila nesreća.

(pitanje br.: 7492., datum izdavanja: 22.04. 2000.)

9. PITANJE:

Moje pitanje je vezano za temu koja mi je prouzročila, već određeno vrijeme, dosta brige. Razvela sam se od svog muža, prije otprilike jedne godine, uz napomenu da sa njim nemam djece. Ja nisam poznavala svog bivšeg muža prije našeg braka. Stupila sam u brak nakon što su moji roditelji mislili da mi ta osoba odgovara. Sada, nakon svega što mi se dogodilo, počela sam razmišljati da mi je bolje da upoznam osobu priju nego što stupim u brak sa njom. Pod tim ne podrazumijevam izlaske, već podrazumijevam samo razgovore radi boljeg upoznavanja, kako bih na kraju ustanovila da li mi ta osoba odgovara ili ne. Stvar koju želim ovdje pojasniti jeste da ne želim sebi ponovo nanijeti bol ili da se sve to okonča razvodom braka po drugi put. Moj pitanje glasi: Da li islam dozvoljava djevojci da odabere svog budućeg supružnika? Imam veliku potrebu da mi pojasnite ovo pitanje. Unaprijed sam vam zahvalna, uz dovu Allahu, dž.š., da vas čuva!

ODGOVOR:

Islam je propisao, svejedno da li se radi o djevojci ili već udavanoj ženi, traženje dozvole od njenog oca prilikom udaje. Pravo djevojke je da zna dovoljno o osobi koja je pristupila i želi da je oženi. To se može ostvariti putem raspitivanja o toj osobi na razne načine. Ona

može da zaduži neke svoje rođake da se raspitaju kod njegovih prijatelja i osoba koje ga bliže poznaju, pošto oni imaju mnogo bolji uvid u njegove dobre i loše osobine koje ne mogu poznavati drugi ljudi. Međutim, ni u kom slučaju, njoj nije dozvoljeno da se osami, sa tom osobom prije sklapanja braka, niti da skine hidžab pred njim. Opštepoznato je da se čovjek kod ovih susreta ne pokazuje u svom pravom svjetlu, nego uljepšava i pretjeruje u nekim stvarima. I u slučaju da se osami sa njim ili izađe, on neće pokazati svoju istinsku prirodu i ličnost. Mnoge djevojke koje su izlazile sa svojim vjerenicima, na kraju su imale nesretan završetak. Nisu im koristili koraci grijeha, bilo da se radi o osamljivanju ili otkrivanju, koje su poduzeli sa njima.

Često se dešava da se slatkorječivi zaručnik igra sa osjećanjima zaručnice prilikom izlazaka sa njom. On joj prikazuje bolju stranu svoje ličnosti. Međutim, ako se raspita o njemu i sazna o njegovoj biografiji od drugih, otkriti će se zanimljive stvari. Stoga, izlazak i osamljivanje sa njim neće riješiti problem. Ako bi smo i pretpostavili da u svemu tome ima i koristi, a to je, prije svega, upoznavanje njegove ličnosti, ipak je negativnosti koje proizilaze iz tih izlazaka, počevši od grijeha i potencijalne mogućnosti da osobu povuče u završnicu koja nije nimalo pohvalna, mnogo mnogo više. Zbog tog razloga Šerijat je zabranio ženi osamljivanje sa stranim muškarcem i otkrivanje pred njim, a zaručnik je još stranac za nju.

Ne smijemo zaboraviti i izgubiti iz vida jednu veoma važnu činjenicu, a to je da žena, nakon šerijatskog sklapanja bračnog ugovora, a prije prve bračne noći i svadbene gozbe, ima veliku priliku i prostora za bolje upoznavanje mladoženjine ličnosti. Ona sada ima mogućnost izbliza ispitati i utvrditi ono što želi kako bi bila sigurna u svoj izbor. Njoj je, naime, dozvoljeno nakon potpisivanja šerijatskog bračnog ugovora da se osamljuje i izlazi sa njim. Ako otkrije neku lošu stvar preko koje se ne može preći i koja se ne može podnijeti, ona može da traži od njega rastavu braka uz naknadu, odnosno, vraćanje mehra (hul'). U većini slučajeva rezultat neće biti negativan, ukoliko su radnje i postupci raspitivanja o osobi i njegovom stanju, koje su prethodile samom činu potpisivanja bračnog ugovora, okončane na ispravan način. Molimo Allaha, dž.š., da ti odabere svako dobro i da ti ga olakša gdje god bila. Neka je salavat i selam na našeg poslanika Muhammeda, s.a.v.s.

Osamljivanje putnice sa vozačem taksija u toku vožnje.
(pitanje br.: 2986., datum objavljivanja: 08.11.2000.)

10. PITANJE

Da li je muslimanu dozvoljeno voziti taksi, pošto, ponekad, dolazi u situaciju da sa njim u auto sjeda samo žena i na taj način dolazi do osamljivanja?

ODGOVOR

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Čovjek se ne osami sa nekom ženom, a da šejtan ne bude treći u njihovom društvu."[138]

لا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ

Uzvišeni Allah, dž.š., u priči o Jusufu, s.a.v.s. kaže:

{ وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ }

"I poče da ga na grijeh navodi ona u čijoj je kući bio, pa pozaključa sva vrata i reče: 'Hodi!'" (Jusuf, 23.)

Čovjeku nije dozvoljeno da se osami sa stranom ženom na bilo kom mjestu, bez obzira da li se radi o kući, kancelariji, ordinaciji, liftu, autu ili nekom drugom mjestu. Takvo osamljivanje je uzrok čovjekovog zapadanja u haram. Šejtan žudi da čovjeka dovede u zabranjeno područje i da mu ga uljepša. Šerijatski pravnici su jednoglasni u ocjeni da je osamljivanje sa stranom ženom zabranjeno. Oni kažu: "Ni u kom slučaju se čovjek ne može osamiti sa stranom ženom kojoj nije mahrem ili koja mu nije supruga, pošto im šejtan ubacuje u misli da čine ono što nije dozvoljeno.[139]

Čovjeku nije dozvoljeno da se osami sa stranom ženom, pa makar to bilo pod izlikom podučavanja Kur'anu, kao što, također, nije dozvoljeno da je predvodi u džematu, ukoliko samo njih dvoje

---

[138] Ahmed i Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2091., a nalazi se i u *Sahihul-Džami*, hadis br. 2546.

[139] *El-Mevsu'atul-fikhijje*, 19/267.

klanjaju. Zabranjeno osamljivanje možemo definisati kao osamljivanje čovjeka sa stranom ženom, tako da se njihovi likovi izgube iz vidokruga ljudi.[140]

Vozač taksija, u našem konkretnom slučaju, nerijetko vozi praznom ulicom ili brzim putem, a i konstrukcija samog auta skriva veći dio tijela putnika. Nije sigurno, isto tako, da neće doći do razmjene zabranjenog govora ili dogovora oko činjenja nemoralnog čina. Koliko se samo dogodi nesreća, bolnih životnih priča i razarajućih grijeha zbog osamljivanja sa vozačem strancem. Ovaj mudri i savršeni Šerijat zatvara sva vrata i puteve zla koji vode haramu. U strogu obavezu spada potpuno izbjegavanje osamljivanja između muškaraca i žena koji su strani jedni drugima (tj. mogu stupiti u brak). Obaveza vlasnika taksija je da pazi da ne uzima u svoje vozilo samu ženu, izuzev u vanrednim okolnostima i nuždi, kao što je spašavanje i pružanje pomoći u saobraćajnim nesrećama i sl. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put.

Granice kod gledanja zaručnice i da li je neophodno tražiti njen pristanak za taj postupak. Šerijatski tretman dodirivanja zaručnice i osamljivanja sa njom.

(pitanje br.: 2572., datum objavljivanja: 10.08.1999.)

11. PITANJE:

Pročitao sam hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s. koji dozvoljava čovjeku da vidi ženu koju ima namjeru oženiti. Moje pitanje glasi: Šta je to dozvoljeno da se vidi kod žene koju čovjek ima namjeru zaručiti i vjeriti, a nakon toga i oženiti? Da li mu je dozvoljeno vidjeti njenu kosu ili otkrivenu čitavu glavu?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Šerijat je došao sa naredbom obaranja pogleda i zabranom gledanja stranih žena kako bi na taj način očuvao njihove duše čistim i očuvao čast i obraz Allahovih, dž.š., robova. On je izuzeo situacije u kojima je dozvolio gledanje u strane žene i to zbog nužde i

[140] Ibn Hadžer El-Askalani, *Fethul-Bari*, 9/333.

velike potrebe. Od tih izuzetnih situacija je viđenje vjerenice od strane vjerenika. On će na osnovu viđenja da izgradi svoj stav i donese vrlo važnu i presudnu odluku koja će imati dalekosežne posljedice, velikog utjecaja i važnosti u životu i muškarca i žene. Od argumenata koji idu u prilog stavu da je dozvoljeno viđenje vjerenice su i slijedeći dokazi:

1- Od Džabira ibn Abdullaha, r.a., se prenosi da je rekao: ***"Allahov Poslanik, s.a.v.s. je kazao: 'Kada neko od vas zaprosi ženu, ako je u mogućnosti da vidi ono što će ga potaknuti da je oženi, neka to učini!'"***

إذَا خَطَبَ أحَدُكُمُ المَرْأةَ فَإنِ اسْتَطَاعَ أنْ يَنْظُرَ إلَى مَا يَدْعُوهُ إلَى نِكَاحِهَا فَلْيَفْعَلْ

Džabir ibn Abdullah, r.a., nastavlja dalje i kaže: "Zaprosio sam djevojku i posmatrao je, skrivajući se od nje, dok nisam vidio ono što me je potaknulo da stupim u brak sa njom, te sam je oženio." U drugom rivajetu ovog hadisa stoji da je Džabir, r.a., rekao: "Djevojka je bila iz plemena Benu Seleme. Skrivao sam se od nje, posmatrajući je iz blizine, dok nisam vidio ono što me je privuklo da stupim u brak sa njom, pa sam je oženio."[141]

2- Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:

"Bio sam kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kada mu je došao čovjek koji ga je obavijestio da se oženio jednom ženom ensarijkom. Allahov Poslanik, s.a.v.s. ga je upitao: 'Da li si je vidio?' 'Nisam'- odgovori on. Allahov Poslanik, s.a.v.s. tada reče: 'Otiđi i pogledaj je! Zaista u očima ensarija ima nešto.'"[142]

فَاذْهَبْ فَانْظُرْ إلَيْهَا فَإنَّ فِي أعْيُنِ الأنْصَارِ شَيْئًا

3- Od Mugire ibn Šu'be, s.a.v.s. se prenosi da je rekao:

"Oženio sam jednu ženu, te me Allahov Poslanik, s.a.v.s. upita: 'Je si li je vidio?' 'Nisam'- odgovorio sam. Allahov Poslanik, s.a.v.s. reče: 'Pogledaj je! Zaista će tim prije doći do sklada među vama.'"

فَانْظُرْ إلَيْهَا فَإنَّهُ أحْرَى أنْ يُؤْدَمَ بَيْنَكُمَا

U drugoj predaji ovog hadisa se kaže:

---

141 Albani u *Sahihu Ebi Davud*, hadis br. 1832. i 1834.

142 Muslim u *Sahihu*, hadis br. 1424., i Darukutni u *Sunenu*, 3/253 (34).

"On je to i učinio. Oženio ju je i spominjao njenu prikladnost i slaganje sa njom."[143]

4- Od Sehl ibn Sa'da, r.a., se prenosi da je rekao:

"Došla je jedna žena do Allahovog Poslanika, s.a.v.s. i rekla mu: 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s. došla sam do tebe kako bih ti se poklonila i ponudila za brak.' Allahov Poslanik, s.a.v.s. ju je smjerno odmjerio pogledom od glave do pete, a zatim je oborio svoju glavu. Žena je sjela kada je vidjela da Allahov Poslanik, s.a.v.s. nije ništa odlučio vezano za nju. Tada je jedan od njegovih ashaba ustao i rekao: 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s. ako ne misliš i nemaš potrebe da se ženiš sa njom, onda je udaj za mene!..'"[144]

Sada ćemo navesti neka mišljenja islamskih učenjaka po pitanju granica dozvoljenog kod viđenja zaručnice:

Imam Šafija, r.a., kaže: "Kada čovjek odluči da se oženi nekom ženom, on ne može da je vidi otkrivenu. Može da vidi samo njeno lice i šake, dok su ostali dijelovi tijela pokriveni. To može vidjeti sa njenom dozvolom ili bez nje. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَلاَ يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلاَّ مَا ظَهَرَ مِنْهَا }

"Neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje." (En-Nur, 31.)

Imam Šafija reče: "Ovo se odnosi na lice i šake."[145]

Imam Nevevi kaže: "Kada čovjek bude želio da se oženi nekom ženom, preporučeno (mustehab) mu je da je vidi i pogleda, kako se poslije ne bi kajao. U drugom mišljenju šafijskog mezheba stoji da ovo viđenje nije mustehab, nego je ono dozvoljeno (mubah). Ispravno je prvo mišljenje, odnosno da je viđenje žene prije udaje mustehab zbog hadisa koji govore na ovu temu. Dozvoljeno je da se viđenje opetuje i ponovi, sa njenim izunom ili bez njega. Ako nije u stanju da je vidi, poslat će neku ženu koja će je posmatrati, a zatim mu je opisati. Isto tako, žena će vidjeti i gledati čovjeka za kojeg se želi udati. Njoj se dopada na njemu isto ono što se i njemu dopada na njoj. Ono što se

---

[143] Darukutni u *Sunenu*, 3/253 (31., 32.), i Ibn Madže u *Sunenu*, 1/574.

[144] Buhari u *Sahihu*, 7/19., Muslim u *Sahihu*, 4/143., Nesai u *Sunenu*, 6/113 (zajedno s komentarom Imama Sujutije), i Bejheki u *Sunenu*, 7/84.

[145] *El-Havil-kebir*, 9/34.

može vidjeti i što je predmet posmatranja jeste lice i šake sa unutrašnje i vanjske strane. Sve drugo nije predmet posmatranja i ne može se vidjeti."[146]

Imam Ebu Hanifa, r.a., je pored lica i šaka dozvolio da se vide i stopala.[147]

Ibn Abidin kaže: "Dozvoljeno je viđenje lica, šaka i stopala, ali ne više od toga."[148] Ovaj stav hanefija je prenio Ibn Rušd, kao što je već napomenuto.

Od predaja koje se prenose od Imama Malika, r.a., su sljedeće:

- "...mogu se vidjeti samo lice i šake."

- "...mogu se vidjeti samo lice, šake i ruke."

Od Imama Ahmeda, r.a., se prenosi, također, nekoliko predaja:

U jednoj od njih on kaže da je dozvoljeno vidjeti njeno lice i ruke,

a u drugoj on kaže da je dozvoljeno kod nje vidjeti ono što se obično ukazuje kao što je vrat, podkoljenice i sl.[149]

Autentičnom i pouzdanom predajom u knjigama hanbelijskog mezheba smatra se ova druga.

Iz navedenog se zaključuje da je većina islamskih učenjaka na stanovištu da je vjereniku dozvoljeno da vidi lice i šake vjerenice. Lice je znak koji ukazuje na ljepotu ili ružnoću, dok šake upućuju na vitkost ili punoću tijela.

Ebul-Feredž El-Makdisi kaže: "Nema razlike u mišljenju među učenjacima da je dozvoljeno gledanje lica vjerenice... Ono je sastajalište ljepota i predmet gledanja..."

- Šerijatski tretman dodirivanja vjerenice i osamljivanja sa njom:

Ez-Zejle'i, r.a., kaže: "Vjereniku nije dozvoljeno dodirivanje

---

[146] Nevevi, *Revdatut-talibin ve umdetul-muftin*, 7/19-20.

[147] Ibn Rušd, *Bidajetul-mudžtehidi ve nihajetul-muktesidi*, 3/10.

[148] *Hašijetu Ibn Abidin*, 5/325

[149] Ova mišljenja Imama Ahmeda su zabilježili: Ibn Kudame, *El-Mugni*, 7/454, Ibnul-Kajjim El-Dževzijje, *Tehzibus-suneni*, 3/25-26., Hafiz Ibnul-Hadžer El-Askalani, *Fethu-l-Bari*, 11/78...

lica ili šake vjerenice, makar bio i siguran da to neće probuditi njegove strasti, zbog postojanja zabrane u tom smislu i odsutnosti nužde." U *"Dureru-l-biharu"* stoji: "Kadiji, svjedoku i vjereniku nije dozvoljeno dodirivanje žene kojoj nisu mahrem, makar bili sigurni od strasti, zbog nepostojanja potrebe za tim postupkom..."[150]

Ibn Kudama, r.a., kaže: "Vjereniku nije dozvoljeno da se osami sa svojom vjerenicom, pošto mu je ona još zabranjena. Šerijat je dozvolio isključivo viđenje, pa je osamljivanje sa njom ostalo i dalje zabranjeno. Isto tako, nije sigurno da sa osamljivanjem neće doći i do zabranjene obljube." Allahov Poslanik, s.a.v.s. je rekao:

"Neka se ne nikako ne osamljuje čovjeka sa stranom ženom, jer će u tom slučaju šejtan biti treći među njima!"

لاَ يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأةٍ فَإِنَّ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ

I kod viđenja, on neće u nju gledati sa užitkom, strasti ili nekom sumnjom.

U rivajetu od Imama Ahmeda, r.a., koga prenosi Salih se kaže: "On će pogledati u njeno lice, ali bez primjesa strasti i pohote. Vjerenik može ponoviti pogled prema njoj, dobro uočavajući njenu ljepotu, pošto se cilj viđenja ne može ostvariti bez toga."

-Pitanje dozvole od vjerenice da bude predmetom posmatranja:

Čovjeku je dozvoljeno vidjeti ženu kojom se želi vjeriti i oženiti, pa čak i bez njenog pristanka ili znanja. Na ovo nas upućuju vjerodostojni hadisi zabilježeni od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Ibn Hadžer, r.a., kaže: "Većina učenjaka kaže: 'Čovjeku je dozvoljeno da je vidi i bez njenog pristanka, ako se odluči na ženidbu.'"[151]

Šejh muhaddis Muhammed Nasirud-din Albani, podržavajući ovo mišljenje, kaže sljedeće: "Identično ovome, po značenju i argumentaciji, su i riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: ***"...pa makar ona to i ne znala.."*** To je ojačano i praksom ashaba Allahovog poslanika, s.a.v.s. To znači da je njihova praksa uz sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Od ashaba to su radili Muhammed ibn Mesleme i Džabir ibn Abdullah, r.a. Svaki od njih dvojice su se sakrili od svoje

[150] *Reddul-muhtar aled-durril-muhtar*, 5/237.
[151] Ibnul-Hadžer El-Askalani, *Fethul-Bari*, 9/157.

vjerenice, kako bi kod nje vidio ono što ga stimulira da je oženi..."[152]

Šejh Albani, r.a., dalje nastavlja, pa kaže: "Enes ibn Malik, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. imao namjeru oženiti jednu ženu. Osobi koju je zadužio da je vidi i pogleda rekao je sljedeće:

'Pomiriši joj zadah iz usta i pogledaj joj noge!'"[153]

U Mugnil-muhtadžu stoji: "Iz ove predaje se može izvesti zaključak da onaj koji je poslan može opisati onome ko ga je poslao više od onoga što mu je samom dozvoljeno vidjeti. Tako se može više okoristiti od slanja određene osobe nego od direktnog viđenja."[154] Allah, dž.š., najbolje zna.

Zabrana uspostavljanja nedozvoljenih veza van braka iz razonode i zabave.

(pitanje br.: 23349., datum objavljivanja: 24.06.1999.)

12. PITANJE:

Koji je tretman muslimana koji vara svoju suprugu na taj način što uspostavlja veze i kontakte sa drugim ženama, svejedno da li se ta veza završavala samo na razgovorima ili išla dalje od toga? Koji je, također, tretman žene muslimanke koja svjesno uspostavlja vezu sa oženjenim čovjekom, čineći to isključivo radi zabave i razonode?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š.

Prvo: Flertovanje ili uspostavljanje zabranjenih veza između muškarca i žene kojoj nije mahrem, nije samo prevara bračnog druga, nego se radi i o grijehu prema svome Gospodaru. Uzvišeni Allah, dž.š., je zabranio ovakve veze i zatvorio je sve puteve i vrata koji vode ka

---

[152] Albani, *Es-Silsiletus-sahiha*, 1/156.

[153] Hakim u *El-Mustedreku*, 2/166. Za ovu predaju Hakim kaže da odgovara naučnim kriterijima kojih se pridržava poznati hadiski autoritet imam Muslim, a Zehebi je saglasan sa ovom klasifikacijom. Hadis bilježi i Bejheki, 7/87. u *Medžmeu-z-zevaidu*, 4/507., se kaže: Hadis su zabilježili Ahmed i Bezzar, a prenosioci hadisa koji bilježi Ahmed su pouzdani.

[154] *Mugni-l-muhtadž*, 3/128.

najvećem razvratu - bludu, a to je ono što je aludirano u pitanju. Opasnosti i nesreće u koje zapadaju oni koji prakticiraju ove veze su mnogobrojne. Neke od njih ćemo samo spomenuti: osamljivanje, rukovanje, obostrano posmatranje i dr. Tekstovi iz Kur'ana i sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. su došli sa zabranom ovih grijeha, samih po sebi i s obzirom na to što dovode do razvrata i bluda.

Drugo: Uspostavljanje zabranjene veze muslimanke sa čovjekom strancem za nju, oženjenim ili neoženjenim, također, spada u velike grijehe. Ovaj postupak nosi sa sobom veći grijeh i sramotu od onoga što je došlo u prvom dijelu pitanja. Ova druga vrsta veze ima za posljedicu miješanje potomstva ili rađanje sumnje kod supruga vezano za djecu da li su njegova ili ne, što sve skupa vodi ka široko rasprostranjenoj smutnji i izopačenosti.

Sada ćemo navesti neke fetve islamskih učenjaka po pitanjima koja su manja, po opasnosti i grijehu, od sastanaka među polovima. Kakav je tek tretman onoga što je veće i opasnije od navedenog u ovim fetvama!

1- Šejh Ibn Usejmin, r.a., kaže: "Ni jednom čovjeku nije dozvoljeno da se dopisuje sa stranom ženom zbog iskušenja koje je realno u ovoj situaciji. Onaj ko se dopisuje može pomisliti kako u svemu tome nema iskušenja, ali šejtan ne prestaje da se bavi njima sve dok ih jedno drugim ne zavede. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je naredio onome ko bude čuo za Dedžala da se udalji od njega. On je obavijestio da će mu doći čovjek koji je vjernik, ali Dedžal neće odustati od njega sve dok ga ne zavede. U dopisivanju mladića sa djevojkama se krije velika opasnost i iskušenje, te se zbog toga mora izbjegavati, makar onaj ko je postavio pitanje govorio kako u tome nema žudnje i strasti."[155]

2- Nakon što je šejh Abdullah El-Džibrin upitan o dopisivanju sa stranom ženom, on je odgovorio: „Ovo djelo nije dozvoljeno. Dopisivanje može pobuditi strasti između onih koji se dopisuju, a, također, i biti poticaj za susretom i spajanjem. Često se dogodi da to dopisivanje i zabavljanje dovedu do iskušenja i zasađivanja u srce ljubavi prema bludu, što sve vodi u razvrat ili je njegov uzročnik. Savjetujemo onome ko želi dobrobit svojoj duši da je zaštiti od dopisivanja, telefonskih razgovora i sličnih stvari, kako bi na taj način

[155] *Fetava el-mer'etil-muslime*, 2/578.

očuvao svoju vjeru i čast. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put i On najbolje zna.“[156]

Bivši ljubavnik ju je odvukao daleko od vjere.

(pitanje br.: 2251., datum objavljivanja: 24.06.1999.)

13. PITANJE:

Žena nemuslimanka je bila u ljubavnoj vezi sa osobom koja je, također, bila nemusliman. Poslije toga odlučuje napustiti tu osobu zbog druge koja je musliman. Razlog tom preokretu treba tražiti u njenoj spoznaji da se ponašanje i ophođenje koje je njen ljubavnik imao prema njoj ne može smatrati, ni u kom slučaju, dobrim. Ona priznaje muslimanu da ga voli i da želi postati njegovom ženom. Na osnovu njenog uvjerenja i potvrde da više ne voli svog prijatelja nemuslimana i da ne želi, dalje, ostati sa njim u vezi, musliman je odlučuje prihvatiti, bez obzira na njeno činjenje bluda sa bivšim prijateljem. Na to ga je ponukala njena odluka da prihvati islam. Allah prašta sve grijehe koje počini osoba, prije nego što prihvati islam. Ona se, nakon toga, predomislila u vezi izrečenog, budući da ju je njen bivši prijatelj i ljubavnik uspio ubijediti da ga ne napušta. To je učinio nakon potvrde da ga je ona bila napustila zbog druge osobe koja je i njegov prijatelj, tj. mene. Nakon što se to dogodilo, doživio sam potpuni živčani slom.. Ja sam bio spreman da je prihvatim onakvom kakva jeste zbog njene želje da prihvati islam, ali je odstupila od svojih obećanja. Kako da gledam na ovo što se dogodilo i kakav stav da zauzmem? Uz sve to, kada sam saznao da se njen prijatelj zabavlja sa drugim djevojkama, za koje nisam siguran da li spava sa njima, pokušao sam je upozoriti, bez ikakvog znaka da će se ona pokajati zbog svoje odluke da se njemu vrati. To me je prikazalo u lošem svjetlu. Da li sam pogriješio kada sam pokušao da je, ponovo, sebi vratim? To pitam s obzirom na to da sam razmišljao o tome da nju, uprkos činjenici da može proživjeti sretan život na ovom svijetu sa svojim bivšim prijateljem i ljubavnikom, ipak čeka vječna kazna, kao i svaku osobu koja ne prihvati islam i ne umre kao vjernik. Očekujem vaše upute! Da vam se Allah, dž.š., smiluje i da vas blagoslovi i na

[156] *Ibid*, 2/578-579.

ovom i na budućem svijetu! Selam!

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Čini se, brate koji si postavio ovo pitanje, da su se kod tebe pomiješale sentimentalne stvari sa pitanjima vjere i vjerovanja. To zaključujemo na osnovu tvog spominjanja u samom pitanju da si doživio duševni slom, nakon što te je napustila ta žena i vratila se svom ljubavniku koji je nevjernik. Moraš odvojiti svoje vjerovanje i dobrobit vjere od sentimentalnih osjećanja i ličnih želja. Pridržavaj se Allahovih, dž.š., granica i provodi Njegove propise u praksi. Od Njegovih propisa su i riječi Uzvišenog:

{ وَالزَّانِيَةُ لا يَنكِحُهَا إِلاَّ زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرِّمَ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ}

"A bludnica ne treba da bude poželjna osim bludniku ili mnogobošcu, to je zabranjeno vjernicima." (En-Nur, 3.)

Nije se dozvoljeno njome oženiti sve dok se ne pokaje, a ova osoba se nije pokajala, čak se i ponovo vratila u haram koji čini sa nevjernikom. Zbog toga ne tuguj i ne izgaraj od žalosti za njom! Moli Uzvišenog Allaha, dž.š., da ti podari bogobojaznu vjernicu, čestitu, poslušnu Allahu, dž.š., koja posti, klanja, koja se boji Allaha, dž.š., boji i čuva Njegove granice. To je primjer žene za kojom se žudi i teži, a ne za ovom ukaljanom osobom koja je, u jednom trenutku, pod utjecajem izražene privremene sentimentalnosti, željela prihvatiti islam. Savjetujemo ti, zatim, da se pridržavaš šerijatskih propisa prilikom tvog poziva nemuslimanima da prihvate islam. Nemoj biti nemaran i popustljiv u komunikaciji i razgovorima sa ženama ili uspostavljanju bilo kog stepena zabranjene veze sa njima, a sve to pod firmom da'we i poziva u islam. Musliman treba da koristi indirektna sredstva u pozivu stranih žena da prihvate islam. To može biti putem knjige, kasete, elektronske pošte i drugih sredstava u granicama dobročinstva. Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da nas uputi na Pravi put i da nas pomoću halala učini nezavisnim od harama. Neka je salavat i selam na Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Šerijatski tretman grljenja muškarca i žene.
(pitanje br.: 12879., datum objavljivanja: 18.06.2002.)

14. PITANJE:
Da li je grljenje dozvoljeno? Da malo bolje preciziramo pitanje: Da li je dozvoljeno grljenje sa ženama, svejedno da li se radi o rodicama ili drugim ženama?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Ako brat koji je postavio ovo pitanje, ali i drugi, znaju da je rukovanje sa stranom ženom zabranjeno, onda je sa većim razlogom zabranjeno grljenje sa njom i ono je na većem stupnju zabrane. Rodica koja ne spada u kategoriju mahrema, također, ima tretman strane žene. Što se tiče rodbine sa kojima se ne može vjenčati zbog srodstva, kao što su tetke sa majčine i očeve strane, dozvoljeno je muškarcu da se rukuje sa njima. Po pitanju grljenja i ljubljenja u usta, treba istaći da je takav vid pozdrava zabranjen zbog toga što on može pobuditi strasti. Ta zabrana je izrečena na osnovu opreza i preventive. Dovoljno je u toj takvoj situaciji poljubiti čelo ili nos.

Ono što slijedi su pitanja koja su postavljena šejhu Abdul-Azizu ibn Bazu, r.a., na koja je on dao svoj odgovor.

1- Šejh Abdul-Aziz ibn Baz, r.a., je upitan:

Trenutačno živim u Rijadu u kome, također, živi i moja bliža rodbina. Tu su, između ostalih, kćerke mojih tetaka, kao i žene i kćerke mojih amidža. Kad ih posjećujem, selamim i poljubim i te žene, a one sjede u mom društvu otkrivene. Osjećam se neprijatno i neugodno zbog ovog postupka, uz napomenu i saznanje da je ovaj običaj proširen u većini oblasti na jugu Saudije. Šta vi kažete o ovom običaju i kako da se ja postavim u svemu tome?... Podučite me i pomozite mi, da vas Allah, dž.š., nagradi dobrom!

ODGOVOR:

Ovaj običaj je pokuđen i loš, i u suprotnosti je sa Šerijatom. Tebi nije dozvoljeno da ih ljubiš i da se rukuješ sa njima. Tvoje strine, amidžine

i dajdžine kćerke i rodice slične njima nisu u kategoriji rodica sa kojima se ne možeš vjenčati, te se moraju pokrivati pred tobom i ne smiju ti pokazivati svoje ukrase. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَإِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِن وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ }

"A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca." (El-Ahzab, 53.)

Ovaj ajet obuhvata, po ispravnijem mišljenju islamskih učenjaka, i supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s. i druge žene. Stav onih koji kažu da se ovaj ajet odnosi iskljičivo na žene Allahovog Poslanika, s.a.v.s. je neispravan i bez valjane argumentacije. Govoreći o obavezama žena, u suri En-Nur Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَلَا يُبْدِينَ زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ بُعُولَتِهِنَّ }

"...I neka ukrase svoje ne pokazuju drugima, to mogu samo muževima svojim, ili očevima svojim, ili očevima muževa svojih..." (En-Nur, 31.)

Ti nisi jedan od onih koji su izuzeti u ovom ajetu, nego se smatraš strancem za svoje strine, amidžine i dajdžine kćerke. To znači da ti nisi njihov mahrem i tvoja obaveza se sada sastoji u tome da ih obavijestiš o napomenutom, te da im pročitaš ovu fetvu kako bi ti se izvinule i saznale šerijatski propis po ovom pitanju. Dovoljno je da ih verbalno poselamiš, bez ljubljenja i rukovanja, zbog ajeta koje smo citirali.

Tu su i riječi Allahovog Poslanika, dž.š., koje je izrekao prilikom želje i pokušaja jedne žene da se rukuje sa njim:

"Ja se ne rukujem sa ženama!"

Aiša, r.a., je, također, rekla:

"Ruka Allahovog Poslanika, s.a.v.s. nije nikada dodirnula ruku ni jedne žene. On je verbalno primao prisegu od njih."

Isto tako, u Buharijinoj i Muslimovoj zbirci hadisa zabilježena je vjerodostojna predaja vezana za priču o potvori Aiše, r.a., gdje ona kaže:

"Kada sam čula glas Safvana ibn Muattala, r.a., prekrila sam svoje lice velom, a on me je i ranije viđao prije propisa o hidžabu."

Ovaj hadis upućuje na to da su žene pokrivale svoja lica velom, nakon što je objavljen ajet o hidžabu.

Molimo Allaha, dž.š., da popravi stanje muslimana i da im podari shvatanje u vjeri! Allah, dž.š., upućuje na ono što je ispravno.[157]

2- Šejh Ibn Baz, r.a., je, također, rekao: "Nema smetnje da čovjek poljubi svoju kćerku, bila ona mala ili velika, bez uzbuđivanja strasti i pohote. Taj poljubac može da bude u obraz, ako se radi o velikoj kćerki. Potvrdu za to imamo u vjerodostojnoj predaji od Ebu Bekra Es-Siddika, r.a., u kojoj stoji da je on poljubio svoju kćerku Aišu, r.a., u obraz. Poljubac u usta, ponekad, može dovesti do pokretanja strasti, pa je njegovo izbjegavanje preče i preventivnije. Na drugoj strani, kćerka može poljubiti svoga oca, bez strastvenosti, u nos ili glavu. Ukoliko bi poljubac bio popraćen strašću, on je zabranjen za sve, kako bi se na taj način spriječilo pitanje iskušenja i kako bi to bila mjera opreza i predostrožnosti za zaustavljanje razvrata."[158] Uzvišeni Allah, dž.š., najbolje zna.

Šerijatski tretman gledanja muškaraca na televiziji, bez strasti i pohote, od strane žene.

(pitanje br.: 5395., datum objavljivanja: 16.20.1999.)

15. PITANJE:

Da li je ženi zabranjeno gledanje televizije ukoliko je voditelj muškarac koji vodi vijesti ili neki drugi program, i to bez nekog posebnog povoda i razloga? Da li je zabranjeno posmatranje i gledanje muškaraca na televiziji, bez osjećaja strasti?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Musliman je dužan paziti na svoja čula od svega onoga što ne donosi nikakvu korist, a da ne govorimo o onome što je Uzvišeni Allah, dž.š., zabranio. Allah, dž.š., kaže:

{ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا

[157] *Fetava islamijje*, 3/77-78.
[158] *Fetava islamijje*, 3/78-79.

"...I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati." (El-Isra, 36.)

A Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Pogled je jedna od šejtanovih strijela."

النَّظَرُ سَهْمٌ مِنْ سِهَامِ إِبْلِيسَ

Na televiziji je često pojavljivanje bestidnika i griješnika, bilo da se radi o ženama ili ljudima. U većini slučajeva, televizijski programi nisu lišeni muzičkih emisija i drugih zabrana. U ovakvim uslovima, gledanje televizije je pokuđeno u cjelini, a od Allaha, dž.š., tražimo pomoć. Što se tiče gledanja žene u ono što se kod muškarca uglavnom vidi, ako je to iz potrebe i nije popraćeno strašću, onda je ono dozvoljeno. Po ovom pitanju se izjasnila jedna grupa učenjaka sa već navedenim mišljenjem. Gledanje televizije ne spada u ovu kategoriju, te ne postoji potreba za tom aktivnosti. Žena treba da napusti sve ono od čega nema koristi i da se pozabavi onim što će imati zahvalnu završnicu na ahiretu. Allah, dž.š., upućuje na Pravi put.

Vožnja žene u autu sa stranim muškarcem.

(pitanje br.: 26258., datum objavljivanja: 07.07.2002.)

16. PITANJE:

Koji je tretman kupovine dječije odjeće na kojoj se nalaze ljudski ili životinjski likovi? Koji je tretman vožnje žene u autu sa mužem njene sestre i to uz prisustvo same sestre? Ili, u drugom slučaju, vožnje sa muževim bratom, uz prisustvo svekrve?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. U vezi sa odjećom koja na sebi ima likove, njeno nošenje je zabranjeno, velikim i malim, muškarcima i ženama...[159]

U pogledu vožnje žene sa čovjekom koji joj nije mahrem, postoje dvije mogućnosti:

[159] Pogledati odgovor na pitanje br. 10439.

Prva: Da se vozi sama sa njim. U ovom slučaju se radi o zabranjenom osamljivanju koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s. zabranio riječima:

"Ne osami se čovjek sa ženom (kojoj nije mahrem), a da šejtan ne bude treći u njihovom društvu."[160]

لا يَخْلُوَنَّ رَجُلٌ بِامْرَأَةٍ إِلا كَانَ ثَالِثَهُمَا الشَّيْطَانُ

Druga:. Da se sa njom, uz tog muškarca, vozi još i grupa žena. Ovakva vožnja je dozvoljena uz dva uvjeta:

1- da vozač bude povjerljiva osoba,

2- da se ne radi o dalekom putovanju, nego da to bude kratka relacija unutar jednog grada. U slučaju da se radi o dužem putovanju, njoj je zabranjeno da kreće na put bez čovjeka koji joj je mahrem i to zbog riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Ženi nije dozvoljeno da krene na put čija je dužina putovanja jedna noć, izuzev da u njenoj pratnji bude čovjek koji joj je mahrem!"[161]

لا يَحِلُّ لامْرَأَةٍ مُسْلِمَةٍ تُسَافِرُ مَسِيرَةَ لَيْلَةٍ إِلاَّ وَمَعَهَا رَجُلٌ ذُو حُرْمَةٍ مِنْهَا

Oslanjajući se na već izloženo dolazimo do zaključka da je ženi dozvoljeno da putuje sa mužem njene sestre uz prisustvo sestre, a, isto tako, dozvoljeno joj je putovanje sa djeverom, uz prisustvo svekrve. Ovo vrijedi sve dotle dok se bude sigurno od iskušenja i fitne.

Pitanje prekidanja odnosa sa usvojenim bratom.

(pitanje br.: 6102., datum objavljivanja: 24.11.1999.)

17. PITANJE:

Moja prijateljica, muslimanka, ima brata koji je usvojen, ali joj nije brat po mlijeku. Njena majka ga je posinila kad je on imao tri godine i uzela ga je iz Agencije za usvajanje. Ne postoji nikakva rodbinska veza među njima. On je, također, bio musliman, ali se odmetnuo od islama

[160] Ahmed u *Musnedu* i Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 2091., a on se nalazi i u *Sahihu-l-džami'u* , hadis br. 2546.

[161] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 1088., i Muslim u *Sahihu*, hadis br.1339. Tekst hadisa je Muslimov.

i postao murted. On je stalno ogovara i kleveće među drugim ljudima, iznoseći same laži o njoj. Da li je moguće da ona prekine kontakte i veze s njim, s obzirom da joj je on brat samo po usvajanju, bez postojanja bilo koje rodbinske veze? Da li će se selamiti s njim i nakon što se on odmetnuo od islama?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ovu osobu ne veže sa ovom porodicom ni krvna veza, niti srodstvo po mlijeku. Zbog toga njemu nije dozvoljeno da se miješa sa ženskim dijelom porodice, niti da gleda u žene koje mu nisu mahrem, ako se radi o punoljetnoj osobi. Ovo vrijedi za njega ako je musliman, a da ne govorimo o tome ako je postao još i otpadnik od islama. Toj djevojci nije dozvoljeno da se rukuje, niti da se osamljuje sa njim. Nije joj, također, dopušteno da se otkriva pred njim, pošto joj on nije mahrem.[162] Sve dok je on murted, ona mu neće nazivati selam, niti na njega odgovarati. Molimo od Allaha, dž.š., spas za sve!

Da li osamljivanje dvije osobe koje su prethodno činile blud prestaje prisustvom njihovog sina iz nedozvoljene veze?

(pitanje br.: 1578., datum objavljivanja: 20.06.2000.)

18. PITANJE:

Da li se druženje dvije osobe koje su počinile blud smatra osamljivanjem, ukoliko se u njihovom društvu nalazi njihov sin iz nedozvoljene veze?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Ovo pitanje smo postavili šejhu Abdullahu ibn Džibrinu i zahvalni smo mu što je na njega dao odgovor koga ćemo mi ovom prilikom prenijeti:

"Osamljivanje prestaje među njima, ukoliko je prisutna treća osoba, bez obzira da li ona pripada njima ili nekom drugom i svejedno

[162] Pogledati odgovor na pitanje br.5538.

da li on bio iz zabranjene veze ili dijete iz regularnog braka. To vrijedi uz uslov da ta treća osoba bude razumna i pametna, da okruženje bude sigurno od fitne, te da žena bude propisno obučena."

Briga i tuga kao rezultat nedozvoljene veze.

(pitanje br.: 10532., datum objavljivanja: 24.03.2001.)

19. PITANJE:

Trenutno se nalazim u vrlo teškom duševnom stanju. Nisam u stanju da razmišljam o bilo kakvoj stvari koja se tiče moje budućnosti ili nečem drugom, osim o smrti. I pored toga, ja ne želim da umrem sada. Nadam se od Svemogućeg i Milostivog Gospodara da će mi oprostiti moj grijeh koji sam počinio. Problem se ogleda u tome što sam, u toku proteklih nekoliko mjeseci, uspostavio intimnu i prisnu vezu sa jednom ženom, iako nisam imao namjeru da uspostavljam sa njom bilo kakvu zabranjenu vezu. Povod našeg približavanja bio je moja želja da je ubijedim u odustajanje od njene namjere da počini samoubistvo. Ona je bila preokupirana idejom samoubistva i s tim ciljem konzumirala je lijekove u velikim količinama. Pokušavao sam je ubijediti da odustane od ovog velikog grijeha. Želio sam je udaljiti od džehennemske vatru, ali su se stvari počele postepeno odvijati u drugom pravcu, sve dok se nije uspostavila ta veza između mene i nje... Nikad nismo počinili blud, niti sam imao namjeru odati se nemoralu sa njom. Ova žena je udata i problem je u tome što ona tvrdi da sam ja, jednom, imao seksualni odnos sa njom. Ja joj ne vjerujem na njenim tvrdnjama, pošto nikad nisam skinuo svoju odjeću pred njom, ali moram priznati da je ona, ponekad, bila polugola. Plašim se da nisam počinio veliki grijeh, pa makar i ne uradio to što ona tvrdi. Ali ako sam počinio to što tvrdi, onda se plašim da je sa mnom već završeno i gotovo. Ne vjerujem toj ženi zato što sam primijetio da mi ne misli dobro. Možda je, čak, i namjera samoubistva bila samo paravan kako bi mi se približila... Sada sam veoma zabrinut i uznemiren. Ne mogu da spavam, niti da radim bilo šta. Kajem se zbog svog postupka i molim Uzvišenog Allaha, dž.š., da mi oprosti... Samo sam želio da izbavim jednu dušu iz vatre, ali se sada plašim da sam prouzročio uništenje i razaranje samoga sebe.

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š.

Prvo: Prije svega trebaš da se pokaješ Allahu, dž.š., zbog svoje veze i prijateljstva sa tom ženom. Ovaj grijeh, u koji si zapao zbog nemarnosti i popustljivosti po pitanjima druženja i osamljivanju sa ženama, je toliki da zaslužuje Allahovu, dž.š., kaznu.[163]

Drugo: Definitivno prekini nedozvoljenu vezu sa tom ženom, ali i sa drugim ženama, ukoliko one postoje! Većina ovakvih veza završava bludom ili nekom drugom vrstom zabranjenih uživanja, da nas Allah, dž.š., sačuva od toga! Iako ta veza, u početku, može izgledati čednom i platonskom, kao što kažeš, ipak moraš znati da šejtan kola čovjekom poput krvi. Osamljivanje sa ženom kojoj nisi mahrem nikako se ne može nazvati čednim i nevinim!

Sada trebaš požuriti sa iskrenom tevbom i pokajanjem Uzvišenom Allahu, dž.š. To ćeš učiniti na taj način što ćeš se pokajati za učinjeno, zatim prekinuti ovu vezu, te čvrsto odlučiti da se više nećeš vraćati na bilo kakvu drugu zabranjenu vezu. Ova pokvarena žena pokušava te optužiti i ubijediti kako si sa njom počinio blud da bi se poslužila ovom optužbom kao sredstvom pritiska na tebe da to, uistinu, i uradiš. Pa čak da je stvar onakva kao što ona tvrdi, nemoj dozvoliti šejtanu da iskoristi ovu priliku pa da učini da izgubiš nadu u Allahovu, dž.š. milost. On će tada biti uporan s tobom sve dok ti lahkim ne prikaže pitanje ponovnog činjenja bluda i učini da ustraješ na tom putu. Tako će te pripremiti i dovesti do zaključka da je tevba postala skoro nemoguća stvar. Šejtan nastoji da ovo osjećanje vlada i zagospodari tobom. Ali Allahova, dž.š., milost je široka i zbog toga požuri sa svojom tevbom.

Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ إِنَّ اللهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ
جَمِيعاً إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ}

"Reci: 'O robovi Moji koji ste se prema sebi ogriješili, ne gubite nadu u Allahovu milost! Allah će, sigurno, sve grijehe oprostiti. On, doista, mnogo prašta i On je milostiv.'" (Ez-Zumer, 53.)

[163] Pogledati, zbog važnosti tematike, odgovor na pitanje br.1114 i 9465.

Zaista Allah, dž.š., prašta grijehe onome ko se Njemu iskreno pokaje. Allah, dž.š., kaže:

{ وَالَّذِينَ لاَ يَدْعُونَ مَعَ اللهِ إِلَهاً آخَرَ وَلاَ يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللهُ إِلاَّ بِالْحَقِّ وَلاَ يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَاماً يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ فِيهِ مُهَاناً إِلاَّ مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلاً صَالِحاً فَأُولَئِكَ يُبَدِّلُ اللهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ وَكَانَ اللهُ غَفُوراً رَحِيماً }

"I oni koji se mimo Allaha drugom bogu ne klanjaju, i koji, one koje je Allah zabranio, ne ubijaju, osim kad pravda zahtijeva, i koji ne bludniče; - a ko to radi, iskusiće kaznu; patnja će mu na onom svijetu udvostručena biti i vječno će u njoj ponižen ostati; ali onima koji se pokaju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je." (El-Furkan, 69-70.)

Od Abdullaha ibn Mes'uda, r.a., se prenosi da je neki čovjek poljubio određenu ženu. Došao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. i spomenuo mu šta se desilo. Tom prilikom je objavljeno sljedeće:

{ وَأَقِمِ الصَّلاَةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفاً مِنَ اللَّيْلِ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئَاتِ ذَلِكَ ذِكْرَى لِلذَّاكِرِينَ }

"I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela, zaista, poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele." (Hud, 114.)

Abdullah, r.a., dalje nastavlja i kaže: "Tada je taj čovjek upitao: 'Da li se ovo odnosi samo na mene, Allahov Poslaniče, s.a.v.s.? On odgovori: 'To se odnosi na sve one iz mog ummeta koji tako postupe.'"

U drugoj predaji ovog hadisa stoji:

"Čovjek je počinio sa ženom nešto mimo bluda." tj. mimo odnosa u rodnicu.[164]

Povećaj broj dobrih djela, dobrovoljnih namaza i istigfara! Potraži dobro i pobožno društvo koje će ti biti zamjena i alternativa za ove sumnjive i zabranjene veze! Znaj da su vrata tevbe otvorena sve dok Sunce ne izađe sa zapada i da Allah, dž.š., prima tevbu Svog roba sve dok duša ne dođe do grkljana na smrtnom času.

---

[164] Muslim u *Sahihu*: Kitabu-t-tevbe, hadis br.4964.

I na kraju, savjetujemo ti da požuriš sa šerijatskim načinom rješavanja ovog problema s kojim ćeš se, uz Allahovu dozvolu, očuvati. To je brak kojim ćeš odvratiti sebe od činjenja harama.

Da nas Allah, dž.š., uputi ka onome što On voli i sa čim je zadovoljan! Neka je salavat na našeg Poslanika Muhammeda, s.a.v.s.

Iskup od zabranjenog uživanja.

(pitanje br.: 2487., datum objavljivanja: 16.11.2000.)

20. PITANJE:

Imam jedno ozbiljno pitanje. Islam sam prihvatio prije dvije godine. Nailazim na velike probleme u kontroli svojih seksualnih želja. Prije prihvatanja islama nisam, definitivno, imao nikakvih seksualnih iskustava, ali sam, u posljednje vrijeme, počeo da činim neke zabranjene stvari. Jedna od njih je i ta da sam, u tri navrata, platio prostitutkama kako bi vodili oralni seks. To je sve što sam učinio, budući da nisam upražnjavao prirodni oblik seksa ni sa jednom ženom. Da li se oralni seks smatra bludom i da li se ja smatram bludnikom? Da li se ja i dalje mogu smatrati muslimanom? Šta treba da činim kako bi prestao sa dosadašnjom praksom?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Nema nikakve sumnje da je ono što si učinio haram i veliki grijeh, makar i ne dostiglo stepen bluda koji za sobom povlači had, odnosno šerijatsku sankciju. Ti moraš, što prije, učiniti iskrenu tevbu i pokajanje Uzvišenom Allahu, dž.š. Moraš, također, smjesta prestati sa činjenjem ovog grijeha, pokajati se za učinjeno, te čvrsto donijeti odluku da se nećeš vraćati na stare staze. Nastoj da izbjegavaš loše društvo i takve prijatelje, kao i mjesta njihovog okupljanja, obaraj svoj pogled i izbjegavaj društvo stranih žena. Ako budeš iskreno zatražio oprosta od Allaha, dž.š., On će ti oprostiti tvoje grijehe. Ti se još smatraš muslimanom, ali si činjenjem ovog grijeha pokazao svoju neposlušnost prema svom Gospodaru. Vrati se svome Gospodaru, zatraži od Njega oprosta za učinjeno i povećaj broj dobrih djela kako bi se iskupio za svoj grijeh. Prihvati

čedno ponašanje i požuri sa šerijatskim brakom. Na kraju ćemo ti pokloniti ovu priču kako bi iz nje mogao izvući pouku:

Abdullah ibn Mesud, r.a., prenosi da je neki čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. te mu spomenuo kako je imao zabranjeni užitak sa nekom ženom. Radilo se otprilike o poljubcu, milovanju ili nečemu sličnom. Na taj način kao da je želio da pita za iskupljenje od počinjenog. U drugoj predaji ovog istog hadisa stoji: "Neki čovjek je imao zabranjeni užitak sa ženom koji je bio manji od bluda. Otišao je Omeru ibnul-Hattabu, r.a., koji je taj čin smatrao velikim. Zatim je otišao do Ebu Bekra, r.a., pa je i on reagovao na identičan način. Nakon toga je otišao do Allahovog Poslanika, s.a.v.s. pa je Uzvišeni Allah, dž.š., objavio sljedeći ajet:

'I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela, zaista, poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.'" (Hud, 114.)

Ibn Mesud, r.a., nastavi i reče: "Čovjek je tada rekao: 'Je li se ovo odnosi samo na mene, Allahov poslaniče?' 'Odnosi se na sve one koji to počine od mog ummeta', odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s."[165]

U drugom rivajetu od Abdullaha ibn Mesuda, r.a., se kaže:

"Došao je neki čovjek Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. obraćajući mu se riječima: 'Allahov Poslaniče, ja sam milovao jednu ženu na kraju grada i uživao sa njom zabranjene užitke, ali nisam počinio blud. Evo me sada, pa mi presudi kako hoćeš i želiš.' Omer, r.a., mu reče: 'Nakon što te je Allah, dž.š., sakrio, da si i ti sebe prikrio!' Ibn Mesud, r.a., reče: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s. mu ništa ne odgovori, pa čovjek ustade i ode. Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s. poslao drugog čovjeka da ga zovne i vrati, pa mu je proučio ovaj ajet: 'I obavljaj namaz početkom i krajem dana, i u prvim časovima noći! Dobra djela, zaista, poništavaju hrđava. To je pouka za one koji pouku žele.' Neko od prisutnih reče: 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s. je li ovo specijalno za njega?' 'Nije, nego ovo vrijedi za sve muslimane', odgovori Allahov Poslanik, s.a.v.s."[166]

---

[165] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 4963.
[166] Muslim u *Sahihu*, hadis br.4964.

Allah, dž.š., najbolje zna.

O D G O J

1. ODGOJ DUŠE

Šta da uradi onaj koji kod sebe vidi zlo koje je veće od njegova dobra?

(br. pitanja: 4094.)

PITANJE:

Šta da radi onaj koji kod sebe vidi zlo koje je veće od njegova dobra?

ODGOVOR:

Čovjek je slabo biće. Izložen je dobru i zlu. Može oslabiti i krenuti putem poniženja i zablude. Zlo ga potječe da krene putem nepravde i nasilja. Šejtan mu ukrašava nevaljala djela i opravdava mu svaki zabludjeli postupak.

Ali, komponenta dobra pokreće njegov unutarnji osjećaj. Ta kompnenta mu daje poriv za pokajanjem, podstiče ga da se vrati ka istini i odazove se na poziv razuma.

Sposobnosti ljudi su različite, kao i snaga njihovog htijenja, čistota nutrine, prefinjenost duša. Neki se (upornim nastojanjima) obučavaju da se drže puta vrijednosti i čestitih djela. Odgajaju svoje duše da budu principijelne i lijepog ponašanja, opiru se izazovima strasti i zabludjelim porivima. Obavezuju se na istrajnost i pravednost. Ovakvi se mogu suočiti sa zlom. Na tom putu podnose sve poteškoće. Ne gube nadu da će dobro nadvladati, a zlo polahko oslabiti i nestati.

Neki se ljudi odaju strastima. Nesposobni su se obavezati dobrim djelima. Ostaju lišeni mnogih Allahovih i Poslanikovih, s.a.v.s. uputa i naredbi. Takvi su slabi pri suočenju i gube nadu da će dobro nadvladati.

Tajna ove cijele tematike jeste da se čovjek opire svojim prohtjevima, jer je njegova duša sklona zlu, kako bi postigao uputu od Allaha, dž.š. Uzvišeni kaže:

{وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا}

"One koji se budu zbog Nas borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti." (El-Ankebut, 69.)

U daljem tekstu ćemo prenijeti nekoliko lijepih izraza o borbi protiv strasti *(el-mudžaheda)* od Ibnul-Kajjima, Allah mu se smilovao:

"O strpljiva stopala izdržite, ostalo je još malo. Sjetite se slasti ibadeta, bit će vam lahko podnijeti gorčinu borbe."[167]

"Izađi na njivu borbe i dobro se potrudi da zrna posiješ, zalij drvo pokajanja kofom suza, a kada (drvo) pozeleni vrati se onako kako je bilo."[168]

"Rečeno je: 'Ljubav je iscrpan trud na putu izvršavanja Allahovih naredbi i isključivo slijeđenje sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s.'"[169]

"Ko zanemari trud, vjerski porivi će mu oslabiti, a strasti ojačati. Kad čovjek ne bude slijedio srasti, pobijedit će ih kad zaželi."

"Vjernik borac (protiv strasti) zna da dobro traje i da će ono opstati, ma koliko zlo bilo prošireno, nedaća velika i ma koliko tiranija dugo vladala i prešla svaku granicu. Allah je Onaj od Koga se pomoć traži."

Naš stav u vezi s ubijanjem muslimana u Palestini i drugim dijelovima svijeta.

(br. pitanja: 21284.)

PITANJE:

Kakav bi trebao biti naš stav prema sadašnjim događajima u kojima se muslimani ubijaju u Palestini i drugim dijelovima svijeta, njihove se kuće ruše, imanja uništavaju, djeca ubijaju, ranjeni hapse po ulicama, kuće bombardiraju? Zabranjeno im je od strane židova kupovati osnovne potrepštine jela i pića, itd. – Šta kao musliman mogu učiniti?

ODGOVOR:

---

[167] *El-Fevaid.*

[168] *Beda'iul-fevaid*, 3/742.

[169] *Tarikul-hidžretejni*, 1/460.

1. Treba upućivati dovu, a naročito na namazu.

2. Sabirati priloge i slati ih posredstvom provjerenih osoba.

3. Pomagati potlačene svim mogućim putevima, kao npr. putem sredstava informisanja i interneta.

4. Buditi emocije i interese učenjaka, da'ija, hatiba i pisaca za pojašnjenje nepravde koja se tamo odvija, nemara prema ovoj problematici, te radi okupljanja Ummeta s ciljem odbrane svetinja islama.

5. Samokritika za nemar u pogledu nakane za borbom u kontekstu Vjerovjesnikovog, s.a.v.s. hadisa:

*"**Ko umre a ne bude se borio niti sebi govorio da se treba boriti umro je sa jednim vidom licemjerstva (nifaka).**"*[170]

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَغْزُ وَلَمْ يُحَدِّثْ بِهِ نَفْسَهُ مَاتَ عَلَى شُعْبَةٍ مِنْ نِفَاقٍ .

6. Djeci pojašnjavati ko su židovi, te koliko nas mrze oni i ostali Allahovi neprijatelji. Zatim, da se moramo boriti protiv njih, kad smo u mogućnosti.

7. Usmjeriti sve raspoložive potencijale na pripremanje materijalne i moralne snage u sukobu sa neprijateljem.

8. Opominjanje i podsjećanje sebe i ostalih muslimana na vrijednost šehadeta na Allahovom putu, pojašnjenje propisa o džihadu. Ne vezati se za dunjaluk.

9. Nanositi svaku moguću štetu neprijatelju koji je u sukobu sa nama, u vidu trgovinskog bojkota i davanja verbalnih i pismenih replika, ne bi li tako ostali poniženi i ozlojeđeni. Treba pojasniti njihovo nevjerstvo, mnogoboštvo i nepravdu prema Allahu, Njegovom Poslaniku, s.a.v.s. i vjernicima. Potrebno je prenositi što više audio i pisanog materijala vezanog za ovu složenu tematiku, ali to sve uvezati s ispravnim islamskim vjerovanjem, Allahovim govorom (Kur'anom) i sunnetom Poslanika, s.a.v.s. .

Molimo Allaha Uzvišenog i Moćnog da pomogne Svoju vjeru i uzdigne Svoju Riječ!

---

[170] Muslim, 3533.

Nazivi islamskih knjiga iz oblasti psihologije
(br. pitanja: 605.)

PITANJE:
Postoje li knjige iz islamske psihologije koje nam preporučujete?

ODGOVOR:

Ako želiš nazive djela o islamskoj psihologiji, nažalost, u skoroj prošlosti malo ih je napisano na ovu temu. Ova tematika treba osobu koja je izučila Kur'an i sunnet, a ima afiniteta za izučavanjem ljudske psihe, praktičnim primjerima i usvajanjem stečenih iskustava drugih muslimana - u vidu prakse i spisa o ovoj tematici. Tada bi ta osoba mogla napisati čisto i korisno djelo iz psihologije. U svakom slučaju postoji izvjestan broj dobrih djela o ovoj tematici, evo nekih:

1. *Davetska psihologija* – Abdulaziz Muhammed en-Nagmiši

2. *Uvod u islamsku pedagogiju* – Abdu-r-Rahman el-Jami

3. *Temelji psihičkog zdravlja muslimanskog djeteta* – Malik Bedri

4. *Razmišljanje od gledanja do svjedočenja; Islamska psihološka studija* – Malik Bedri

5. *Edukativna psihologija* – Muhammed Halifa Berekat

6. *Ibnul-Kajjimova pedagoška razmišljanja* – Hasan Ali Hasan el-Hadždžadži

7. *Studije o ljudskoj psihi* – Muhammed Qutb

8. *Metodologija islamske pedagogije* (1-2) – Muhammed Qutb

9. *Psihologija u našem svakodnevnom životu* – Muhammed Osman Nedžati

10. *Razvojna psihologija* – Abdu-l-Hamid Muhammed el-Hašimi

11. *Adolescenti* – Abdu-l-Aziz Muhammed en-Nagmiši

12. *Temelji opće psihologije* – Abdu-l-Hamid Muhammed el-Hašimi

Vjerovatno ćeš u djelu pod rednim brojem jedan naći neke pojedinosti o svim ovim izvorima. Molimo Allaha za uputu!

Iskušan satelitskim programima i razvratnim internet stranicama.

(br. pitanja: 26985.)

PITANJE:

Ja sam mladić koji je, nažalost, iskušan satelitskim programima i internet - stranicama tako da sam postao veoma nemaran prema pitanjima vjere. Molim da mi pomognete i uputite dovu za moju uputu!

ODGOVOR:

Molimo Uzvišenog Allaha da te uputi, da od tebe otkloni zlo i razvrat, i da te učini od Svojih iskrenih robova!

Najbolje što ti možemo preporučiti jeste bogobojaznost, čuvanje od Njegove osvete, srdžbe i bolne kazne. Uzvišeni Allah daje roka svakome, ali ne zaboravlja i nije nemaran. Šta ti je garancija da te Allah neće pogledati dok si u nepokornosti i kazati: "Tako mi Moje časti i uzvišenosti, neću ti oprostiti!"

Pogledaj svoje tjelesne udove kojima činiš nepokornost. Zar ne misliš da je Allah Moćan da ti ih oduzme da vidiš i osjetiš kako je teško bez njih.

Pogledaj kako te Allah prikriva, kako je Blag prema tebi, a ti znaš kako je On ljubomoran prema Svojim robovima. Šta ti je garancija da se neće rasrditi na tebe, tvoje stanje na vidjelo iznijeti, ljudima tvoju tajnu otkriti, a tebe osramotiti na dunjaluku prije ahireta?!

Zabranjenim gledanjem ćeš samo propasti, nesreću i tamu srca zadobiti.

Možda si neki užitak ili slast osjetio, dan ili dva, mjesec ili godinu, a šta poslije?

- Smrt, kabur, obračun, kazna – slast je prestala, a jad ostao.

Ako se stidiš da te tvoj brat vidi u grijehu, zašto činjenicu da te Allah gleda smatraš nebitnom?!

Zar ne znaš da te Allah gleda, da meleki sve pišu i da će tvoji dijelovi tijela sutra govoriti ono što je bilo?

Razmisli o svom stanju nakon što počiniš grijeh. Tvoje srce je zabrinuto, prsa stegnuta, postoji pregrada između tebe i Allaha.

Nestalo je skrušenosti, noćni namaz je zamro, post si napustio... Tako ti Tvoga Gospodara reci mi, onda, koju vrijednost takav život ima?

Svaki pogled kroz ove šejtanske prozore u tvom srcu čini crnu mrlju dok ga potpuno ne zacrni i prekrivačem zastre i spriječi te da osjetiš slast pokornosti i imana.

Vjerovjesnik, s.a.v.s. kaže:

***"Kad rob počini grijeh na njegovom se srcu pojavi crna mrlja. Ako se otrgne, oprosta zatraži i pokaje se, srce mu se očisti, a ako se vrati, mrlja se namnože sve dok srce ne prekriju. To je prekrivač koji Allah spominje**: 'A nije tako! Ono što su radili prekrilo je srca njihova.'"*[171] (El-Mutaffifun, 14.)

إِنَّ الْعَبْدَ إِذَا أَخْطَأَ خَطِيئَةً نُكِتَتْ فِي قَلْبِهِ نُكْتَةٌ سَوْدَاءُ، فَإِذَا هُوَ نَزَعَ وَاسْتَغْفَرَ وَتَابَ صَقَلَ قَلْبُهُ، وَإِنْ عَادَ زِيِّدَ فِيهَا حَتَّى تَعْلُوَ قَلْبَهُ، وَهُوَ الرَّانُ الَّذِي ذَكَرَ اللهُ :}كَلاَّ بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ{

Koliko je onih koji su se povratili, oprosta zatražili i pokajali se! Budi što više skrušen prema Allahu kako bi ti srce očistio, tvoj spolni organ sačuvao i dao ti Svoje utočište od šejtanskih spletki.

Izbjegavaj svako sredstvo koje te podsjeća ili privlači haramu, ako iskreno želiš pokajanje.

Izbaci tu satelitsku antenu iz svoje kuće, prekini posjećivati nemoralne internet-stranice. Znaj da je najbolje sredstvo, koje će te pomoći u borbi protiv tvoje navike da činiš haram, da u startu presiječeš, kada te takve misli, nakane, razmišljanja okupiraju, i

---

[171] Hadis bilježi Tirmizi, 3257. i Ibn Madže 4234. čiju je verziju Albani ocijenio kao hasen, i to u djelu *Sahih Ibn Madže*, 3422.

odbaciš ideju da gledaš (zabranjeno) prije nego što to postane želja, htijenje, nakana, a onda i stvarni čin.

El-Gazali, Allah mu se smilovao, kaže: "Prvi korak ka zabludi, ako je odmah ne presiječeš, pobudit će želju. Želja rađa htijenje, htijenje nakanu, a nakana djelo, a ono rađa propast i prezir. Neophodno je zlo u korijenu presječi, a to (zlo) je pomisao koju sve drugo lančano prati."[172]

Ovo je izvedeno iz riječi Uzvišenog:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ}

"O vjernici, ne slijedite šejtanove korake, a ko slijedi šejtanove korake, on mu naređuje razvart i griješenje." (En-Nur, 21.)

Ako možeš da nikako ne koristiš intrenet - učini to, sve dok ne osjetiš da ti je srce očvrslo, a iman ojačao.

Nastoj da imaš lijepo društvo, da namaz obavljaš u propisano vrijeme, povećaj dobrovoljne ibadete i čuvaj se, prema mogućnosti, osamljivanja i razmišljanja o haramu.

Suština liječenja je u činjenju dobra i ostavljanju zla.

Molimo Allaha da nas, a i tebe, uputi ka dobru. Allah najbolje zna.

Način odupiranja od razmišljanja o bludu.

(br. pitanja: 11498.)

PITANJE:

Šta će muslimanka uraditi kada počne razmišljati o bludu?

ODGOVOR:

Razmišljanje o bludu ima dva oblika:

[172] *Ihjau ulumid-din*, 6/17.

Prvi: da to budu samo misli koje nisu duboko ukorijenjene u duši. Za to čovjek neće biti kažnjen, ali ih se treba riješiti kako ga ne bi odvele daleko.

Drugi: da to bude razmišljanje s čvrstom odlukom i htijenjem. Tada je potrebno da to čovjek što prije počne liječiti mnogim sredstvima, a evo nekih:

1.Da svojski razmišlja o braku, jer je brak šerijatska i prirodna zaštita muslimana i muslimanke.

2. Postiti ako se ne može oženiti.

3. Nastojati ojačati iman putem učenja Kur'ana, dobrovoljnim nafilama, ibadetom Allahu, dž.š.

4. Nastojati pronaći dobro i pošteno društvo.

5. Udaljiti se od svega što izaziva strasti, a najprije se to odnosi na zabranjeni pogled.

6. Sjetiti se posljedica bluda na dunjaluku i ahiretu, i da loši tragovi bluda nikada nisu jednaki prolaznom užitku kojeg bludnik osjeća.

Stvari koje pomažu klanjanje noćnog namaza.

(br. pitanja: 3749.)

PITANJE:

Koje su to stvari koje pomažu klanjanje noćnog namaza?

ODGOVOR:

Stvari koje pomažu obavljanje noćnog namaza su mnogobrojne, a evo nekih:

1. Iskrenost prema Allahu, dž.š. Uzvišeni Allah naređuje da se djela samo Njemu iskreno čine:

{وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ}

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovjedaju." (El-Bejjine, 5.)

Kad ojača iskrenost roba on je više sklon uputi ka pokornosti i dobrim djelima koja ga približavaju Allahu. U hadisu Ubejja ibn Ka'ba, r.a., prenosi se da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Obraduj ovaj ummet visokim položajem, vjerom, uzvišenošću, pobjedom i vlašću na Zemlji. Ko od njih bude radio djela ahireta za dunjaluk, na ahiretu neće imati ništa."[173]

بَشِّرْ هَذِهِ الأُمَّةَ بِالسَّنَاءِ وَالدِّينِ وَالرِّفْعَةِ وَالنَّصْرِ وَالتَّمْكِينِ فِي الأَرْضِ. فَمَنْ عَمِلَ مِنْهُمْ عَمَلَ الآخِرَةِ لِلدُّنْيَا لَمْ يَكُنْ لَهُ فِي الآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ.

Mutrif ibn Abdullah ibn Eš-Šehir kaže: "Ispravnost se djela gleda kroz ispravnost srca, ispravnost srca kroz ispravnost nakane (nijjeta)." Ibnul-Kajjim, Allah mu se smilovao, kaže: "Shodno veličini nakane roba i njegovog htijenja i želje, dolazi do upute i pomoći od Uzvišenog. Allahova se pomoć spušta robovima ovisno o veličini njihovog htijenja, nakana, želja i strahopoštovanja, a također i poniženje dolazi ovisno o ovim faktorima. Zato su ispravni prethodnici čvrsto nastojali sačuvati svoja djela pokornosti Allahu, kao npr. noćni-namaz. Neki je čovjek upitao Temima ibn Evsa ed-Darija, r.a., o noćnom namazu, rekavši: "Kako ti s noćnim namazom?" Temim se žestoko razljuti, pa reče:

"Tako mi Allaha, rekat koji klanjam sredinom noći u tajnosti, draži mi je nego da klanjam cijelu noć pa da to ispričam ljudima."

Ejjub Es-Sihtijani je klanjao cijelu noć. Kad bi se zora približila vratio bi se i legao u postelju, a kada bi zora nastupila podigao bi glas kao da je tek ustao.

2. Da onaj koji želi klanjati osjeti da ga Allah zove na noćni namaz. Kad rob osjeti da ga njegov Gospodar i Zaštitnik poziva, Kojem ničija pokornost nije potrebna, veća je mogućnost da se čovjek odazove. Uzvišeni kaže:

{يَا أَيُّهَا الْمُزَّمِّلُ قُمِ اللَّيْلَ إِلاَّ قَلِيلاً نِصْفَهُ أَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلاً أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً}

"O ti, umotani! Probdij noć, osim malog dijela; - polovinu njezinu ili malo manje od nje; ili malo više od nje, i izgovaraj Kur'an pažljivo." (Muzemmil, 1-4.)

---

[173] Ahmed u *Sahihul-džami'u*, 2825.

Sa'd ibn Hišam ibn Amir, r.a., rekao je Aiši, r.a.:

"'Obavijesti me o noćnom namazu Poslanika, s.a.v.s. !' A ona reče: 'Zar ne učiš: 'O ti, umotani!'"? Rekoh: 'Dakako!' Ona reče: 'Allah, dž.š., je naredio noćni namaz kao strogu obavezu na početku ove sure. Poslanik, s.a.v.s. i ashabi su jednu godinu klanjali. Za ovu suru dvanaest mjeseci nije objavljen završetak, sve dok Allah nije na njenom kraju objavio olakšanje. Noćni je namaz postao dobrovoljno djelo nakon što je bio stroga obaveza.'"[174]

3. Poznavati vrijednost noćnog namaza. Ko spozna vrijednost ovog ibadeta ustrajno će čuvati vezu s Allahom, dž.š., klanjajući u ovom (spomenutom) periodu. Od predaja koje su došle potvrđen je hadis Ebu Hurejre, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s. rekao:

"Najbolji namaz, poslije propisanog, je namaz u sredini noći, a najbolji post poslije mjeseca ramazana je post Allahovog svetog mjeseca muharrema."[175]

أَفْضَلُ الصَّلاةِ بَعْدَ الصَّلاةِ الْمَكْتُوبَةِ الصَّلاةُ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ، وَأَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ شَهْرِ رَمَضَانَ صِيَامُ شَهْرِ اللهِ الْمُحَرَّمِ .

Abdullah ibn Amr, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Allahu najdraži namaz jeste Davudov namaz, a Allahu najdraži post jeste Davudov post. Spavao bi pola noći, klanjao trećinu, zatim spavao (preostalu) šestinu noći. Jedan dan bi postio, a drugi bi mrsio."[176]

أَحَبُّ الصَّلاةِ إِلَى اللهِ صَلَاةُ دَاوُدَ، وَأَحَبُّ الصِّيَامِ إِلَى اللهِ صِيَامُ دَاوُدَ، كَانَ يَنَامُ نِصْفَ اللَّيْلِ، وَيَقُومُ ثُلُثَهُ، وَيَنَامُ سُدُسَهُ، وَيَصُومُ يَوْمًا وَيُفْطِرُ يَوْمًا .

Amr ibn Abese veli da je Vjerovjesnik, s.a.v.s. rekao:

"Rob je najbliži Gospodaru u zadnjem dijelu noći. Pa ako možeš biti od onih koji spominju Allaha u to doba, onda to budi."[177]

أَقْرَبُ مَا يَكُونُ الرَّبُّ مِنَ العَبْدِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ الآخِرِ، فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَكُونَ مِمَّنْ يَذْكُرُ اللهَ فِي تِلْكَ السَّعَةِ فَكُنْ.

[174] Muslim.
[175] Muslim.
[176] Muttefekun alejhi.
[177] Et-Tirmizi i En-Nesai.

U hadisu od Ibn Mesuda, r.a., kaže se da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Naš Gospodar se začudi dvojici ljudi: Čovjeku koji se izvuče iz postelje i porodice i ode na namaz. Tada Allah Uzvišeni kaže: 'O meleki, pogledajte Mog roba digao se na namaz napustio postelju i porodicu, i došao na namaz iz želje i težnje da zadobije ono što je kod Mene.'"[178]

عَجِبَ رَبُّنَا مِنْ رَجُلَيْنِ: رَجُلٍ ثَارَ عَنْ وِطَائِهِ وَلِحَافِهِ مِنْ بَيْنِ أَهْلِهِ وَحِبِّهِ إِلَى صَلَاتِهِ فَيَقُولُ اللهُ جَلَّ وَعَلَا: أَيَا مَلَائِكَتِي، انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي ثَارَ مِنْ فِرَاشِهِ وَوِطَائِهِ مِنْ بَيْنِ حِبِّهِ وَأَهْلِهِ إِلَى صَلَاتِهِ رَغْبَةً فِيمَا عِنْدِي وَشَفَقَةً مِمَّا عِنْدِي.

Noćni namaz tjera nemar srca, kao što se prenosi u hadisu Abdullaha ibn Amra ibnul-Asa, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Ko klanja noćni namaz učeći deset ajeta, neće biti ubrojan u nemarne. Ko klanja učeći stotinu ajeta, bit će upisan u pokorne, a ko klanja učeći hiljadu ajeta, bit će upisan u one koji dosta blaga posjeduju."[179]

مَنْ قَامَ بِعَشْرِ آيَاتٍ لَمْ يُكْتَبْ مِنَ الغَافِلِينَ، وَمَنْ قَامَ بِمِائَةِ آيَةٍ كُتِبَ مِنَ القَانِتِينَ، وَمَنْ قَامَ بِأَلْفِ آيَةٍ كُتِبَ مِنَ المُقَنْطَرِينَ.

Jahja ibn Muaz kaže: "Lijek srca je u pet stvari: učenju Kur'ana s razmišljanjem, praznom stomaku, noćnom namazu, skrušenosti u zadnjoj trećini noći i druženju s dobrima."

4. Pogledati postupke ispravnih prethodnika prilikom noćnog namaza, a naročito njihovu vezanost za taj namaz. Naši prethodnici bi se naslađivali noćnim namazom i mnogo mu se radovali. Abdullah ibn Vehb kaže: "Svako je naslađivanje u osnovi jedna slast, osim ibadeta. Ibadet ima tri slasti: dok si u ibadetu, kada ga se sjećaš i kada budeš dobio nagradu za njega." Muhammed ibn el-Munkedir kaže: "Od dunjalučkih naslada nije ostalo ništa, osim: noćnog namaza, susreta s braćom i namaza u džematu." Sabit el-Bennani kaže: "Ne nalazim ništa slađe u mom srcu od noćnog namaza." Jezid er-Rekkaši kaže: "S dužinom noćnog namaza dolazi radost očiju iskrenih robova, a sa dužinom žeđi njihova se srca raduju susretu s Allahom." Muhalled ibn Husejn kaže: "Nisam se probudio noću a da nisam našao Ibrahima ibn

[178] Ahmed, hadis je hasen; *Sahihut-Tergib* 258.
[179] Ebu Davud i Ibn Hibban. Hadis je hasen. *Sahihut-Tergib* 258.

Edhema kako spominje Allaha i klanja. Tada bi mi teško bilo, ali bih se utješio sljedećim ajetom:

{ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ}

To je Allahova milost koju On daje onome kome hoće – a u Allaha je milost velika.'" (El-Džumua, 4.)

Ebu Asim en-Nebil kaže: "Ebu Hanifu su nazivali 'Stub' zato što je mnogo klanjao (uspravno stajao u namazu)." Od El-Kasima ibn Mu'ina se prenosi da je rekao: "Ebu Hanifa je proveo noć u namazu učeći ajet:

{بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَدْهَىٰ وَأَمَرُّ}

'Međutim, Smak svijeta im je rok, a Smak svijeta je užasniji i gorči.' (El-Kamer, 46.)

Ponavljao ga je plačući, a dove bi skrušeno upućivao."

Ibrahim ibn Šemmas kaže: "Gledao sam Ahmeda ibn Hanbela kako provodi noći u ibadetu dok je još dijete bio." Kaže Ebu Bekr el-Mirvezi: "Bio sam s imamom Ahmedom oko četiri mjeseca u vojsci. Uvijek bi noću klanjao, a danju bi učio Kur'an. Imam Buhari bi klanjao i zadnji dio noći bi proveo u ibadetu učeći oko polovine ili trećine Kur'ana. U ovom bi periodu noći završavao hatmu svaka tri dana. Ibn Abdu-l-Hadi opisuje noćni namaz šejhul-islama Ibn Tejmijje: "Noć bi provodio daleko od svih ljudi, osamio bi se sa svojim Gospodarom, bio bi skrušen i neprestano bi učio Kur'an. Ponavljao bi različite vrste noćnih i dnevnih ibadeta. Kad bi stupio u namaz njegovi udovi bi drhtali tako da se naginjao lijevo-desno." Ibn Redžeb govori o svom učitelju Ibnul-Kajjimu: "Ibadetio je i provodio noći u ibadetu, a namaz mu je bio izuzetno dug. Nisam vidio njemu sličnog u ibadetu, znanju o Kur'anu, hadisu i imanu - vjerovanju." Ibn Hadžer opisuje svog učitelja Hafiza el-Irakija: "Stalno sam bio s njim. Nisam vidio da je ikada izostavio noćni namaz, nego mu je to postala navika."

5. Spavati na desnoj strani. Poslanik, s.a.v.s. svoj je ummet podučio spavanju na desnoj strani. To se prenosi u hadisu Ebu Hurejre, r.a.:

*"Kada neko od vas legne u postelju, neka je krajem svoje odjeće isprаši, jer ne zna šta je iza njega došlo u postelju. Zatim neka legne na desni bok i kaže: **"Bismike Rabbī veda'tu dženbī ve***

bike erfe'uh. In emsekte nefsī ferhamhā, ve in erseltehā fahfizhā bimā tahfazu bihi ibādekes-sālihīn. *(S tvojim imenom, moj Gospodaru, liježem na svoj bok i Tobom ga podižem. Ako uzmeš moju dušu smiluj joj se, a ako je vratiš sačuvaj je onim čime čuvaš Svoje dobre robove.)"*[180]

إذا أوى أحدُكُمْ إلى فِرَاشِهِ فليَنفضهِ بدَاخِلةِ إزَارِه، فإنَّهُ لا يَدْرِي مَا خَلَفَهُ عَليْهِ، ثُمَّ لِيَضْطجِعْ علَى شِقِّهِ الأيْمَن، ثُمَّ لِيَقُلْ :باسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أرْفَعُهُ، إنْ أمْسَكْتَ نَفسِي فارْحَمْهَا، وَإنْ أرْسَلتَهَا فاحْفظهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِين .

Od El-Bera'a ibn Aziba se prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s. rekao:

"Kad htjedneš leći u postelju uzmi abdest kao i za namaz, a zatim lezi na desni bok."[181]

إذا أتَيْتَ مَضْجَعَكَ فتَوَضَّأ وَضُوءَكَ لِلصَّلاةِ، ثُمَّ اضْطجِعْ عَلَى شِقِّكَ الأيْمَن .

Od Hafse, radijjallahu anha, se prenosi da je rekla:

"Kada bi Poslanik, s.a.v.s. legao stavio bi desnu ruku pod desni obraz."[182]

Ibnul-Kajjim kaže: "U Poslanikovom, s.a.v.s. lijeganju na desni bok ima tajna, a ona je da je srce na lijevoj strani. Kad čovjek zaspi na lijevoj strani san postane otežan, jer je srce labavo i opušteno."

6. Leći u krevet pod abdestom. Naveli smo hadis El-Bera'a ibn Aziba, r.a., u kojem je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Kad htjedneš leći u postelju, uzmi abdest kao i za namaz."[183]

إذا أتَيْتَ مَضْجَعَكَ فتَوَضَّأ وُضُوءَكَ لِلصَّلاةِ.

Od Muaza ibn Džebela, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Svakom muslimanu koji zanoći s spomenom Allaha i pod abdestom, te se u noći probudi i zamoli Allaha za dobro dunjaluka i ahireta, Allah će mu to dati."[184]

---

[180] Muttefekun alejhi.
[181] Muttefekun alejhi.
[182] Taberani; *Sahihul-džami*, 4523.
[183] Muttefekun alejh.
[184] Ebu Davud i Ahmed; *Sahihuldžami*, 5754.

مَا مِنْ مُسْلِمٍ يَبِيتُ عَلَى ذِكْرٍ طَاهِرًا فَيَتَعَارُّ مِنَ اللَّيْلِ، فَيَسْأَلُ اللهَ خَيْرًا مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَالآخِرَةِ إِلاَّ أَعْطَاهُ إِيَّاهُ.

Prenosi se u hadisu Ibn Abbasa, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Čistite ova tijela, Allah vas čistim učinio. Svaki rob koji zanoći čist (pod abdestom) uz njega će zanoćiti nad glavom i melek. Kad se okrene noću (melek) kaže: 'Allahu moj oprosti Svome robu jer je on čist zanoćio.'"[185]

طَهِّرُوا هَذِهِ الأَجْسَادَ طَهَّرَكُمُ اللهُ، فَإِنَّهُ لَيْسَ عَبْدٌ يَبِيتُ طَاهِرًا إِلاَّ بَاتَ مَعَهُ فِي شِعَارِهِ مَلَكٌ، لاَ يَتَقَلَّبُ سَاعَةً مِنَ اللَّيْلِ إِلاَّ قَالَ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِعَبْدِكَ، فَإِنَّهُ بَاتَ طَاهِرًا.

7. Rano leći. San neposredno poslije jacije je poslanička preporuka, lijepa osobina i zdrava navika. O vrijednost ranog lijeganja govori hadis Burze el-Eslemija, r.a., koji prenosi od Poslanika, s.a.v.s. da je volio malo odgoditi jaciju, a prezirao prije nje spavati te poslije nje pričati."[186] Ibn Hadžer prenosi od El-Kadija Ijada da je za riječi: ***"a prezirao prije nje spavati"*** rekao: "Jer to uzrokuje da se jacija ne klanja u njeno pravo ili odabrano vrijeme, kao što sijeljenje poslije jacije uzrokuje izostavljanje noćnog namaza". Ibn Rafi' kaže: "Omer ibnul-Hattab, r.a., bi ljude štapom tjerao poslije jacije govoreći:

'Ustajte, možda vas Allah opskrbi namazom!'"

Što se tiče samog spavanja, potrebno je izabrati odgovarajuću postelju, tako da ne treba pretjerivati u pogledu posteljine (dušek), posebne mehkoće i udobnosti, jer sve to uzrokuje dug san i nemar, izaziva lijenost i opuštenost. U hadisu Aiše, radijjallahu anha vjerodostojno se prenosi da je rekla:

"Poslanikov, s.a.v.s. jastuk, na kojem je spavao, je bio od štavljene kože ispunjen palminim lišćem."[187]

Od Ibn Abbasa, r.a., se prenosi da je Omer, r.a., ušao kod Poslanika, s.a.v.s. dok je bio na hasuri koja je na njegovom boku ostavila tragove. Omer, r.a., reče:

"'O Allahov Vjerovjesniče, da si uzeo postelju ugodniju od ove!' Poslanik, s.a.v.s. reče: 'Ja nemam želje za dunjalukom.

---

[185] Taberani, a Munziri kaže: "Lanac prenosilaca je dobar", *Sahihul-džami*, 3831.
[186] Buhari.
[187] Ebu Davud i Ahmed; *Sahihul-džami*, 4714.

Za mene je dunjaluk kao kad jahač putuje (vrućim) ljetnim danom, pa se u dijelu dana skloni u hlad, a zatim produži.'"[188]

مَا لِي وَلِلدُّنْيَا، مَا مَثَلِي وَمَثَلُ الدُّنْيَا إِلاَّ كَرَاكِبٍ سَارَ فِي يَوْمٍ صَائِفٍ فَاسْتَظَلَّ تَحْتَ شَجَرَةٍ سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ، ثُمَّ رَاحَ وَتَرَكَهَا .

Aliji ibn Bekkaru, Allah mu se smilovao, bi njegova sluškinja namjestila postelju, a on bi tu postelju opipao i rekao: "Tako mi Allaha, ti si posteljo divna, tako mi Allaha, ti si ugodna, ali Allaha mi neću večeras na tebi biti". Zatim bi ustao i klanjao sve do zore. Također ne bi trebalo pretjerivati sa spavanjem. Ibrahim ibn Edhem kaže: "Ako prespavaš noć, a dan provedeš beskorisno i grijehe budeš stalno činio pa kako ćeš udovoljiti Onome ko o tebi stalno brine!"

8. Pridržavati se učenja propisanog zikra prije spavanja. Ovi zikrovi su čvrsti bedem koji, Allahovim odobrenjem, čuvaju od šejtana i pomažu ustajanje na noćni namaz. Prenosi se od Ebu Hurejre, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

*"Kad neko od vas legne u postelju neka je krajem svoje odjeće isprаši, jer ne zna šta je iza njega došlo u postelju. Zatim neka legne na desni bok i neka kaže: '**Bismike Rabbī veda'tu dženbī ve bike erfeuh, in emsekte nefsī ferhamhā ve in erseltehā fahfazhā bimā tahfezu bihi ibādekes-sālihīn.**' (S tvojim imenom, moj Gospodaru, liježem na svoj bok i Tobom ga podižem. Ako uzmeš moju dušu smiluj joj se, a ako je vratiš sačuvaj je onim čime čuvaš Svoje dobre robove.)"*[189]

إِذَا أَوَى أَحَدُكُمْ إِلَى فِرَاشِهِ فَلْيَنْفُضْهُ بِدَاخِلَةِ إِزَارِهِ، فَإِنَّهُ لاَ يَدْرِي مَا خَلَفَهُ عَلَيْهِ، ثُمَّ لِيَضْطَجِعْ عَلَى شِقِّهِ الأَيْمَنِ، ثُمَّ لِيَقُلْ :بِاسْمِكَ رَبِّي وَضَعْتُ جَنْبِي وَبِكَ أَرْفَعُهُ، إِنْ أَمْسَكْتَ نَفْسِي فَارْحَمْهَا، وَإِنْ أَرْسَلْتَهَا فَاحْفَظْهَا بِمَا تَحْفَظُ بِهِ عِبَادَكَ الصَّالِحِينَ .

Od Aiše, radijjallahu anha se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. prilikom lijeganja u postelju svake noći skupio dlanove, zatim puhnuo u njih učeći:

"Kulhuvallahu Ehad, Kul e'uzu br Rabbil-felek i Kul e'uzu bi Rabbin-nas", a zatim bi dlanovima potro ono što bi mogao od svog tijela počinjući od glave i lica, pa naniže. To bi radio tri puta."[190]

---

[188] Ahmed i El-Hakim; *Sahihul-džami*, 5545.
[189] Muttefekun alejhi.
[190] Muttefekun alejhi.

Od ibn Mesuda, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Ko naveče prouči zadnja dva ajeta iz sure El-Bekare, dovoljna su mu (zaštita)."[191]

مَنْ قَرَأَ بِالآيَتَيْنِ مِنْ آخِرِ سُورَةِ الْبَقَرَةِ فِي لَيْلَةٍ كَفَتَاهُ.

Od Enesa ibn Malika, r.a., se prenosi da bi Poslanik, s.a.v.s. prilikom lijeganja u postelju govorio:

"Hvala Allahu koji nas je nahranio i napojio, i Koji nam je dovoljan, a koliko je ljudi bez zaštitnika i bez utočišta!"[192]

الحَمْدُ للهِ الَّذِي أَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَكَفَانَا، فَكَمْ مِمَّنْ لاَ كَافِيَ لَهُ وَلاَ مُؤْوِي لَهُ .

U predaji se spominje da je Ebu Hurejri, r.a., šejtan rekao:

"Kada legneš u postelju prouči Ajetul-kursijju (Allahu la ilahe illa Huvel-Hajjul-Kajjum) sve do kraja. S tobom će neprestano biti čuvar od Allaha i šejtan ti se neće približiti sve dok ne osvaneš." Ebu Hurejre, r.a., je to spomenuo Poslaniku, s.a.v.s. , a on mu reče: "Rekao ti je istinu, a on, inače, laže."[193]

صَدَقَكَ وَهُوَ كَذُوبٌ .

Od Alije ibn Ebi Taliba, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. svojoj kćerki Fatimi, radijjallahu anha kada je došla od njega tražiti slugu, rekao:

"Hoćete li da vas uputim na nešto bolje od sluge? Kada legnete u postelju recite 33 puta Subhanallah, 33 El-hamdu lillah i 34 puta Allahu ekber – to vam je bolje od sluge!"[194]

ألاَ أَدُلُّكُمَا عَلَى خَيْرٍ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ؟ إِذَا أَوَيْتُمَا إِلَى فِرَاشِكُمَا فَسَبِّحَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَاحْمَدَا ثَلاَثًا وَثَلاَثِينَ، وَكَبِّرَا أَرْبَعًا وَثَلاَثِينَ، فَإِنَّهُ خَيْرٌ لَكُمَا مِنْ خَادِمٍ .

Od Enesa ibn Malika, r.a., prenosi se da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Uči (Kul ja ejjuhel-kafirun) kada želiš zaspati, jer (ova sura) je odricanje od širka."[195]

---

[191] Muttefekun alejhi.
[192] Muslim.
[193] Muttefekun alejhi.
[194] Muttefekun alejhi.
[195] Bejheki, *Sahihul-džami* 1172.

إقرأ: قُلْ يَا أَيُّهَا الكَافِرُونَ عِنْدَ مَنَامِكَ، فَإِنَّهَا بَرَاءَةٌ مِنَ الشِّرْكِ .

Od Hafse, radijjallahu anha prenosi se da bi Poslanik, s.a.v.s. prilikom lijeganja stavio desnu ruku pod desni obraz i rekao:

"Allahu, sačuvaj me Tvoje kazne kada proživiš Svoje robove!" [196]

رَبِّ قِنِي عَذَابَكَ يَوْمَ تَبْعَثُ عِبَادَكَ .

Od El-Bera'a ibn Aziba, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Kada želiš leći, uzmi abdest kao za namaz, a zatim lezi na desni bok i reci: 'Allahu moj, Tebi sam se pokorio, svoje lice tebi okrenuo, Tebi svoje ovlasti predao, u Tvoje okrilje pribjegao iz želje i bojazni od Tebe. Nema utočišta niti skloništa od Tebe osim kod Tebe. Vjerujem u Tvoju Knjigu koju si objavio, u Poslanika kojeg si poslao.' – pa ako umreš umro si na ispravnoj vjeri (fitri). Neka ti ove riječi budu zadnje što progovoriš" [197]

إذا أَتَيْتَ إِلَى مَضْجَعِكَ فَتَوَضَّأْ وُضُوءَكَ لِلصَّلاةِ، ثُمَّ اضْطَجِعْ عَلَى شِقِّكَ الأَيْمَنِ، ثُمَّ قُلْ : اللَّهُمَّ أَسْلَمْتُ نَفْسِي إِلَيْكَ، وَوَجَّهْتُ وَجْهِي إِلَيْكَ، وَفَوَّضْتُ أَمْرِي إِلَيْكَ، وَأَلْجَأْتُ ظَهْرِي إِلَيْكَ، رَغْبَةً وَرَهْبَةً إِلَيْكَ، لا مَلْجَأَ وَلا مَنْجَى مِنْكَ إِلاَّ إِلَيْكَ. آمَنْتُ بِكِتَابِكَ الَّذِي أَنْزَلْتَ، وَبِنَبِيِّكَ الَّذِي أَرْسَلْتَ. فَإِنْ مِتَّ مِتَّ عَلَى الفِطْرَةِ، وَاجْعَلْهُنَّ آخِرَ مَا تَقُولُ.

Musliman treba redovno učiti i propisane zikrove prilikom buđenja iz sna. Vjerodostojno se prenosi u hadisu Ebu Hurejre, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Kada se neko od vas probudi neka kaže: 'Hvala Allahu koji mi je dušu povratio, moje tijelo sačuvao i dozvolio mi da Ga spominjem.'" [198]

إذا اسْتَيْقَظَ أَحَدُكُمْ فَلْيَقُلْ: الحَمْدُ للهِ الَّذِي رَدَّ عَلَيَّ رُوحِي، وَعَافَانِي فِي جَسَدِي وَأَذِنَ لِي بِذِكْرِهِ .

Od Ubade ibn Samita, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

---

[196] Ebu Davud, *Sahihul-džami* 4532.
[197] Muttefekun alejhi.
[198] Tirmizi i Nesai, *Sahihul-džami* 326.

"Ko se probudi u noći neka kaže: 'Lā ilāhe illallāhu vahdehu lā lašerīke leh, lehul-mulku ve lehul-hamdu ve huve alā kulli šej'in kadīr. El-hamdu lillāh, subhanallāh, ve lā ilāhe illallāhu vallāhu ekber. Ve lā havle ve lā kuvvete illā billāh', a zatim kaže: Allahu moj oprosti mi ili nešto drugo zamoli, dova će mu biti uslišana. Ako uzme abdest i klanja namaz će mu biti primljen."[199]

مَنْ تَعَارَّ مِنَ اللَّيْلِ فَقَالَ :لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَحْدَهُ لاَ شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ .الْحَمْدُ للهِ سُبْحَانَ اللهِ، وَلاَ إِلَهَ إِلاَّ اللهُ وَاللهُ أَكْبَرُ، وَلاَ حَوْلَ وَلاَ قُوَّةَ إِلاَّ بِاللهِ.ثُمَّ قَالَ :اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، أَوْ دَعَا اسْتُجِيبَ لَهُ، فَإِنْ تَوَضَّأَ ثُمَّ صَلَّى قُبِلَتْ صَلاَتُهُ.

Imam Ibn Bettal veli: "Allah jezikom svoga Poslanika, s.a.v.s. obećava onome ko se probudi izgovarajući riječi jednoće svoga Gospodara, iz pokornosti Njegovoj vlasti, priznajući Njegove blagodati i zahvaljujući na njima i ne pripisujući Mu ono što Mu ne dolikuje, izgovarajući tespih i pokorno učeći tekbir, predajući mu se iz nemoći i potrebe za Njegovom pomoći – da ako Ga nešto zamoli, On će mu se odazvati, a ako klanja, namaz će mu biti primljen. Zato, onaj do koga dođe ovaj hadis treba se okoristiti njegovim prakticiranjem i iskreno svoj nijjet učiniti u ime Gospodara." Od El-Beraa ibn Aziba se prenosi da je rekao:

"Poslanik, s.a.v.s. bi prilikom buđenja iz sna govorio: 'Hvala Allahu, koji nas je oživio nakon što nas je usmrtio i Njemu ćemo biti proživljeni.'"[200]

الْحَمْدُ للهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَا أَمَاتَنَا وَإِلَيْهِ النُّشُورُ .

U hadisu Ibn Abbasa, r.a., se prenosi da bi Poslanik, s.a.v.s. kada bi se probudio protrljao lice rukom, a zatim pogledao u nebo i proučio deset zadnjih ajeta iz sure Ali-Imran (Inne fi halkissemavati vel-erdi...)[201] Imam En-Nevevi kaže: "U hadisu se spominje da je lijepo potrati lice od sna i učiti spomenute ajete prilikom buđenja."

9. Nastojati spavati poslije podne namaza (kajlula). Od Enesa, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Spavajte u podnevsko vrijeme jer šejtan tada ne spava!"[202]

---

[199] Buhari.
[200] Muslim.
[201] Muslim.
[202] Taberani; *es-Sahiha* 2643.

قِيلُوا فَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لاَ تَقِيلُ.

Ishak ibn Abdullah kaže: "Kajlula je djelo dobrih ljudi. Ona odmara srce i pomaže ustajanje na noćni namaz". El-Hasan el-Basri je prošao sredinom dana kroz pijacu i opazio kako se nadvikuju i prave žamor, pa upita: "Zar ovi danju ne spavaju?!" Odgovoriše: "Ne." On reče: "Vidim da će njihova noć biti zlokobna."

10. Čuvati se pretjerivanja u jelu i piću. Pretjerivanje u jelu i piću je jedna od velikih prepreka čovjeku da ustane na noćni namaz. Pretjerivanje u jelu i piću odvaja čovjeka od noćnog namaza. Prenosi se u hadisu El-Mikadama ibn Ma'da Jekriba, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

***"Čovjek ne može napuniti goru posudu od svog stomaka. Dovoljni su mu zalogaji koji će mu život održati. Pa ako mora, neka trećinu stomaka napuni hranom, trećinu vodom, a neka trećinu ostavi za disanje."*[203]**

مَا مَلأَ آدَمِيٌّ وِعَاءً شَرّاً مِنْ بَطْنِهِ، حَسْبُ ابْنِ آدَمَ لُقَيْمَاتٌ يقِمْنَ صُلْبَهُ، فَإِنْ كَانَ لاَ مَحَالَةَ فَثُلُثٌ لِطَعَامِهِ، وَثُلُثٌ لِشَرَابِهِ، وَثُلُثٌ لِنَفَسِهِ .

Od Ebu Džuhejfe, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao čovjeku koji je u njegovom prisustvu podrignuo:

***"Sustegni se od podrigivanja. Ljudi koji su bili najsitiji na dunjaluku, bit će najgladniji na ahiretu."*[204]**

أقصِرْ مِنْ جشَائِكَ، فَإِنَّ أَكْثَرَ النَّاس شَبَعاً فِي الدُّنْيَا أَكْثَرُهُمْ جُوعاً يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

Sufjan es-Sevri kaže: "Malo jedite, sačuvat ćete noćni namaz!" Ma'kal ibn Habib je vidio neke ljude kako mnogo jedu, pa reče: "Ne vidim da naši prijatelji žele dočekati noć (tj. noćni namaz)!" Vehb ibn Munebbih kaže: "Najdraži čovjek šejtanu je izjelica-spavalica."

11. Boriti se protiv vlastitog nefsa u pogledu noćnog namaza. Ovo je jedno od naboljih sredstava koja pomažu ustajanju na noćni namaz, jer ljudski nefs po svojoj naravi teži lošem. Ko mu se odazove na poziv odvest će ga u propast i uništenje. Uzvišeni nam naređuje borbu, pa kaže:

{وَجَاهِدُوا فِي اللهِ حَقَّ جِهَادِهِ}

---

[203] Tirmizi i Ibn Madže; *Sahihul-džami* 5674.
[204] El-Hakim; *Sahihul-džami* 1190.

"I radi Allaha se istinski trudite"

I kaže:

{وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ}

"One koji se u ime Nas bore mi ćemo Našim putevima uputiti, a Allah je sa dobročiniteljima!"

Od Fudaleta ibn Ubejda se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Mudžahid (borac) je onaj ko se bori protiv svog nefsa u ime Allaha." [205]

الْمُجَاهِدُ مَنْ جَاهَدَ نَفْسَهُ فِي اللهِ.

U hadisu Ukbe ibn Amira, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Čovjek iz mog ummeta, koji klanja noćni namaz, svoj nefs čisti, a na njemu su čvorovi. Kad abdesti ruke, rasplete se jedan čvor. Kad abdesti lice, rasplete se sljedeći čvor. Kad potare glavu rasplete se, također, čvor, i kada opere noge rasplete se čvor. Tada Uzvišeni Allah onima iza zastora kaže: 'Pogledajte u Mog roba kako se nadmeće sa svojim nefsom i kako Me moli! Šta god Me zamoli to mu i pripada!'" [206]

الرَّجُلُ مِنْ أُمَّتِي يَقُومُ مِنَ اللَّيْلِ يُعَالِجُ نَفْسَهُ إِلَى الطَّهُورِ وَعَلَيْهِ عُقَدٌ، فَإِذَا وَضَّأَ يَدَيْهِ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِذَا وَضَّأَ وَجْهَهُ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِذَا مَسَحَ رَأْسَهُ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، وَإِذَا وَضَّأَ رِجْلَيْهِ انْحَلَّتْ عُقْدَةٌ، فَيَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ لِلَّذِينَ مِنْ وَرَاءِ الْحِجَابِ: انْظُرُوا إِلَى عَبْدِي هَذَا يُعَالِجُ نَفْسَهُ وَيَسْأَلُنِي، مَا سَأَلَنِي عَبْدِي فَهُوَ لَهُ.

Muhammed ibn El-Munkedir kaže: "Nadmetao sam se sa svojim nefsom četrdeset godina sve dok mi se nije potčinio." Sabit el-Bennai kaže: "Ukroćivao sam svoj nefs u pogledu noćnog namaza dvadeset godina, te sam i slast u njemu osjećao dvadeset godina." Omer ibn Abdulaziz kaže: "Najbolja su djela u kojima se nefs prisili na njih." Abdullah ibn El–Mubarek kaže: "Dobre prethodnike su nefsovi podsticali na dobro, a naši nefsovi gotovo samo navode na pokuđeno. Zato ih trebamo prisiljavati!" Katade kaže: "O čovječe, ako želiš doći

---

[205] Tirmizi i Ibn Hibban; *Silsiletus-sahiha*, 549.
[206] Ahmed i Ibn Hibban; *Sahihut-Tergib* 627.

do dobra putem aktivnosti, pa tvoj nefs teži mrzovolji, raskalašenosti i dosadi. Ali, vjernik je taj koji se nadmeće!"

12. Čuvanje od grijeha i nepokornosti. Ako musliman želi postići čast razgovora s Allahom dž.š., osjetiti mir u Njegovom spomenu u toku noći, neka se čuva grijeha. Onaj ko se isprlja nečistoćom grijeha neće biti upućen na noćni namaz. Neki čovjek reče Ibrahimu ibn Edhemu: "Ne mogu da klanjam noćni namaz, pa daj mi lijeka!' Reče: 'Ne čini Mu nepokornost danju, pa ćete On podići pred Sebe da mu klanjaš noću. Tvoje stajanje pred Njim u noći je najveća počast. Grješnik ne zaslužuje tu počast." Neki čovjek reče El-Hasenu el-Basriju: "O Ebu Seide, zanoćim zdrav i želim klanjati noćni namaz i pripremim se za abdest, pa šta mi je, zašto ne klanjam!?" On mu odgovori: "Svezali su te tvoji grijesi!" El-Hasan kaže: "Rob počini grijeh pa mu se zabrani klanjanje noću i post danju." El-Fudajl ibn Ijjad kaže: "Ako ne možeš noću klanjati i danju postiti, znaj da si lišen i sputan. Sputali su te tvoji grijesi."

13. Obračunati se sam sa sobom zbog ostavljanja noćnog namaza. Samoobračun je odlika dobrih i simbol iskrenih. Uzvišeni kaže:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللهَ إِنَّ اللهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ}

"O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio i Allaha se bojte jer On dobro zna šta radite."

Imam Ibnul-Kajjim kaže: "Ako će rob biti odgovoran za sve pa čak i za vid, sluh i srce, kao što Uzvišeni kaže:

{إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولا}

'Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati.'

Onda je potrebno da se sam preračuna prije nego što se bude razmatrao njegov obračun."

Noćni namaz je ibadet koji srce veže za Allaha, dž.š. On čini srce jakim da prebrodi prolazna životna iskušenja i savlada nefs u trenucima kada se glasovi ne čuju, oči spavaju i spavači prevrću u posteljama. Zato je noćni namaz mjerilo iskrene namjere i odlika velikih duša. Uzvišeni ih je pohvalio i odvojio od ostalih riječima:

{أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِداً وَقَائِماً يَحْذَرُ الآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لاَ يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُوا الأَلْبَابِ}

"Da li je onaj koji u noćnim časovima u molitvi vrijeme provodi, padajući licem na tle i stojeći, strahujući od onoga svijeta i nadajući se milosti Gospodara svoga....? Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju? Samo oni koji pameti imaju pouku primaju!'" (Ez-Zumer, 9.)

Noćni namaz je pritvrđeni sunnet na čije je obavljanje Poslanik, s.a.v.s. podsticao:

"Držite se noćnog namaza jer je on praksa dobrih ljudi prije vas, povod da se približite vašem Gospodaru i da vam se oproste grijesi. Noćni namaz zabranjuje zlo i tjera bolest od tijela."[207]

عَلَيْكُمْ بِقِيَامِ اللَّيْلِ فَإِنَّهُ دَأْبُ الصَّالِحِينَ قَبْلَكُمْ، وَمَقْرَبَةٌ إِلَى رَبِّكُمْ، وَمُكَفِّرَةٌ لِلسَّيِّئَاتِ وَمَنْهَاةٌ عَنِ الإِثْمِ مُطْرِدَةٌ لِلدَّاءِ عَنِ الْجَسَدِ .

U hadisu Poslanika, s.a.v.s. se spominje:

"Najbolji namaz poslije propisanih namaza je noćni namaz."

أَفْضَلُ الصَّلاةِ بَعْدَ الْمَكْتُوبَةِ قِيَامُ اللَّيْلِ.

Poslanik, s.a.v.s. je čuvao noćni namaz. Nije ga ostavljao ni na putovanju ni kod kuće. Klanjao bi kao predvodnik sinova Ademovih iako mu je sve oprošteno sve dok mu se ne bi pete nadule. To mu je spomenuto, pa je rekao:

"Zar ne trebam biti rob zahvalni?"[208]

أَفَلا أَكُونُ عَبْداً شَكُوراً .

Tako su i naši dobri prethodnici činili. Ebud-Derda, r.a., bi govorio:

"Klanjajte dva rekata u noćnoj tami zbog kaburske tame."

Ahmed ibn Harb je rekao: "Čudim se onome koji zna da mu se Džennet ukrašava iznad njega, a vatra potpaljuje ispod njega kako spava između njih."

---

[207] Tirmizi i Ahmed.
[208] Muttefekun alejhi.

Omer ibn Zerr bi rekao kad bi ugledao da noć pada: "Došla je noć i noć ima svoje strahopoštovanje, a preče je da se Allaha bojimo." Zato je Fudajl ibn Ijjad rekao: "Zatekao sam ljude koji se stide Allaha u noćnoj tmini zbog dugog spavanja." Sjedio je na boku, a kad bi se pomaknuo rekao bi: "Nije ovo za tebe." Ustani i uzmi udjela za ahiret." El-Hasen el-Basri bi reci: "Ne znamo djelo koje je teže od ukroćivanja noći i dijeljenja imetka." Rečeno mu je: "Zašto oni koji klanjaju noći imaju najljepša lica od svih ljudi?" Reče: "Zato što su se osamili s Milostivim, pa ih je On zaodjenuo Svojim nurom."

Žene dobrih prethodnika su se trudile klanjati noćni namaz, pokoravajući se Allahu, dž.š. Pa gdje su današnje žene u odnosu na ta velika djela?! Urve ibn ez-Zubejr kaže: *"Jedan dan sam došao Aiši, radijjallahu anha da je poselamim pa sam je zatekao kako klanja i uči govor Uzvišenog:*

{فَمَنَّ اللهُ عَلَيْنَا وَوَقَانَا عَذَابَ السَّمُومِ}

'Allah je na nas blagodat Svoju spustio i sačuvao nas gorke patnje.'

Vidio sam je kako ponavlja ovaj ajet i plače. Sačekao sam je, a kada mi je dosadilo čekanje otišao sam radi svoje potrebe na pijacu. Kad sam se vratio ona je isto kao i prvi put ponavljala ovaj ajet plačući." U hadisu Enesa ibn Malika, r.a., se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Rekao mi je Džibril: 'Obiđi Hafsu ona mnogo posti i mnogo klanja.'"[209]

قَالَ لِي جِبْرِيلُ: رَاجِعْ حَفْصَةَ، فَإِنَّهَا صَوَّامَةٌ قَوَّامَةٌ.

Muaza el-Adevija iz reda dobrih tabiinki je na noć vjenčanja klanjala sa svojim mužem Silom ibn Ešjemom sve do zore. Kad su ubijeni njen muž i sin u džihadu po cijelu noć bi klanjala, ibadetila i skrušena bila, a danju bi spavala. Kad bi zadrijemala u noćnom namazu rekla bi: "O dušo, san je pred tobom." Kad bi Habiba el-Adevija klanjala jaciju, otišla bi na krov svoje kuće, obukla košulju i mahramu i rekla: "O moj Bože, zvijezde su izašle, oči zaspale, vladari svoja vrata pozatvarali a Tvoja vrata su otvorena. Svako se sa svojim voljenim osamio, ja ovdje stojim pred Tobom. Zatim bi stala u namaz, potajno dozivala svoga Gospodara sve do pojave zore. Pred zoru bi

[209] Hakim, *Sahihul-Džami'a* 4227.

rekla: Bože moj, ova noć ode, a dan se pojavi. Teško meni, da li si mi primio ovu noć - pa da sebi čestitam, ili si mi je odbio - pa da sebi sućut izrazim." Amra supruga Habiba el-Adžemija klanjala je jedne noći dok joj je muž spavao. Kada se zora približila muž je još spavao. Ona ga je probudila i rekla mu: "Ustani, moj gospodine. Noć je otišla dan je došao, pred tobom je dug put a opskrba oskudna. Karavane dobrih su otišle ispred nas, a mi smo ostali."

Molimo Allaha da nas pomogne u spomenjanju Njega, zahvaljivanju i ibadetu Njemu. Neka je salavat i selam na našeg poslanika, Muhammeda, s.a.v.s.

Čuvanje duše od izazova u neislamskim (liberalnim) državama.

(br. pitanja: 10459.)

PITANJE:

Koja su to sredstva, osim braka, koja omogućuju muslimanskoj omladini, koja je napustila islamsku sredinu radi studija u Americi, da se sačuva od tamošnjih izazova?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu. Trebamo znati da je brak prirodno rješenje, a kad razmišljamo o zamjeni, mislimo na nešto privremeno. Ono što pomaže odupiranju od utjecaja strasti je dvojako.

Prvo: Ojačati duševni otpor, a to podrazumijeva ojačati iman, strah od Allaha i Njegova nadzora, ojačati htijenje i nakanu u duši te shvatiti posljedice slijeđenja strasti na dunjaluku i ahiretu.

Drugo: Oslabiti motive. To se ogleda u postu i udaljavanju od svega onoga što pospješuje strast, a prije svega se odnosi na zabranjeni pogled i loše društvo.

Prakticiranje propisanih ibadeta svih vidova i zaokupljanje duše njima je jedno od sredstava koje najviše pomaže čuvanju duše od zabranjenih izazova. Pa kada se omladina zaokupi učenjem, zikrom, dovom, postom i pozivom u Allahovu vjeru i oformi posebno društvo u kojem će Allaha obožavati i sastajati se radi dobra, te se svaki od njih

posvetiti ibadetu svoga Gospodara u slobodno vrijeme i ustraje u spomenu svoga Gospodara kada je zauzet, pa čak i u kancelarijama i učioniocama sve dok im srca budu s Gospodarem, pa makar i živjeli među nevjernicima. Ovakve stvari su najveći uzrok njihovog spasa. Allah daje uputu.

Svjestan je svojih propusta, ali mu šejtan ne dopušta da se popravi.

(br. pitanja: 6882.)

PITANJE:

Hvala Allahu ja sam musliman, ali ne osjećam da sam mu'min-vjernik. Ne osjećam rahatluk u načinu života kojim živim. To mi se dešava povremeno. Pitam se gdje je moje mjesto na Sudnjem danu. Ne osjećam radost u svom životu zbog ovoga. Kajem se kad zapostavim namaz, želim uraditi mnoge stvari kojima me Allah dž.š. obavezuje kako bih ušao u Džennet s Poslanikom, s.a.v.s. Ali na kraju ne uradim ništa. Želim da me obavijestiš kako da počnem. Hvala i da te Allah nagradi dobrim.

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu. Osjećaji koje si spomenuo u svom pitanju, dragi brate, imaju lijepe motive, ako Bog da. Oni su rezultat tvog osjećaja za nemarom i želje za čišćenjem duše i podizanja njenog stepena imana. No, važno je da te to ne odvede u propast, nego da bude praktični motiv za poboljšanje. Iskoristi svoj osjećaj za nemarom da bi krenuo djelovati, a ne da bi se predao niskom stupnju, zadovoljio stanjem ne promijenivši ništa.

Poslanik, s.a.v.s. se u svojoj dovi Allahu utjecao od nemoći i lijenosti. On nas je podučio kako da činimo djela koja će nam koristiti i na dunjaluku u na ahiretu. On kaže:

"Ustraj u onome što će ti koristiti, zatraži pomoć od Allaha i nemoj klonuti."[210]

اِحْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللهِ وَلاَ تَعْجَزْ .

[210] Muslim, 4816.

Poštovani brate, bogobojaznost učini prioritetom, jer Uzvišeni kaže:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلاَ تَمُوتُنَّ إِلاَّ وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ}

"O vjernici, bojte se Allaha onako kako Ga se trebate bojati i ne umirite osim kao muslimani."

Mi se trebamo prisjećati Njegovog obećanja i prijetnje. On je obećao Svojim dobrim štićenicima oprost i časnu nagradu:

{وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَرِيمٌ}

"Allah je obećao onima koji vjeruju i koji dobra djela čine, oprost."

On je zaprijetio onima koji skrenu s pravog puta i prekrše Njegove naredbe ili ih zapostave:

{وَعَدَ اللهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ}

"Allah je obećao licemjerima i licemjerkama i nevjernicima vatru džehennemsku." (Et-Tevbe, 68.)

To je učinio da bi stalno bili između straha i nade i da bi znali da je Allahovo obećanje istina, pa se zato ne obmanjuj ovim životom i pripremi se za Dan kada ćeš Ga sresti:

{يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللهِ حَقٌّ فَلاَ تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلاَ يَغُرَّنَّكُمْ بِاللهِ الْغَرُورُ}

"O ljudi, Allahova prijetnja je, zaista, istina, pa neka vas nikako život na ovome svijetu ne zaslijepi i neka vas šejtan u Allaha ne pokoleba." (Fatir, 5.)

Također, da bi više Allaha spominjali, jer je u tome smirenost srca i rahatluk duše:

{الَّذِينَ آمَنُوا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِكْرِ اللهِ أَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ}

"One koji vjeruju i čija se srca, kad se Allah pomene, smiruju – a srca se doista, kad se Allah pomene smiruju!" (Er-Ra'd, 28.)

Trebaš što više donositi istigfar za naredbe koje si zapostavio. Uzvišeni Allah je vrata pokajanja učinio otvorenim pred svim grešnicima. Prenosi Muslim u *Sahihu* da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Uzvišeni Allah pruža Svoju ruku noću da bi se pokajao onaj ko je griješio u toku dana, i pruža Svoju ruku danju da bi se

pokajao onaj ko je griješio u toku noći. Tako biva sve dok Sunce ne izađe sa Zapada."[211]

إِنَّ اللهَ تَعَالى يَبْسُطُ يَدَهُ بِاللَّيْلِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ النَّهَارِ وَيَبْسُطُ يَدَهُ بِالنَّهَارِ لِيَتُوبَ مُسِيءُ اللَّيْلِ حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ مِنْ مَغْرِبِهَا.

Od Poslanika, s.a.v.s. se prenosi da je rekao:

"Uzvišeni Allah kaže: 'O sine Ademov, dok god Me zoveš i od Mene se nadaš, opraštat ću ti grijehe, i to Mi neće predstavljati poteškoću. O sine Ademov, kad bi tvoji grijesi dostigli vrh nebesa, a zatim od Mene zatražiš oprosta, Ja bih ti oprostio i to mi ne bi predstavljalo poteškoću. O sine Ademov, kad bi Mi došao s prepunom zemljom grijesima, a zatim Mi me susretneš (obratiš mi se) ne pripisujući Mi sudruga, došao bih ti s isto toliko oprosta."[212]

قَالَ اللهُ تَعَالى :يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ مَا دَعَوْتَنِي وَرَجَوْتَنِي غَفَرْتُ لكَ مَا كَانَ مِنْكَ وَلا أُبَالِي . يَا ابْنَ آدَمَ، لوْ بَلَغَتْ ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاءِ ثُمَّ اسْتَغْفَرْتَنِي غَفَرْتُ لكَ وَلا أُبَالِي .يَا ابْنَ آدَمَ، إِنَّكَ لوْ أَتَيْتَنِي بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطَايَا ثُمَّ لَقِيتَنِي لا تُشْرِكُ بِي شَيْئاً لأَتَيْتُكَ بِقُرَابِهَا مَغْفِرَةً .

Kad musliman živi u pokornosti Allahu, dž.š., On će mu iz svake poteškoće izlaz dati i za svaku brigu rješenje naći. Uzvišeni kaže:

{وَمَنْ يَتَّقِ اللهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لا يَحْتَسِبُ}

"A onome koji se Allaha boji, On će izlaz naći i opskrbit će ga odakle se i ne nada; onome koji se u Allaha uzda, On mu je dosta. Allah će, zaista, ispuniti ono što je odlučio; Allah je svemu već rok odredio." (Et-Talak, 3.)

Počni sa farzovima (strogim islamskim dužnostima) i svoj nefs obaveži njima. Udalji se od zabranjenih stvari, a zatim se okreni pohvalnim djelima i postepeno ih obavljaj i povećavaj kako ne bi odustao ili ti ne bi dosadilo.

Na kraju, čuvaj se odgađanja jer odgađanje upropaštava djela, a kada počneš činiti kakvo djelo pokornosti požuri i ne kasni. Požuriti u ovim pitanjima vjere je pohvalno. Uzvišeni kaže:

{وَسَارِعُوا إِلى مَغْفِرَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ}

---

[211] Muslim, 4954.
[212] Tirmizi s dobrim senedom, 3463.

"I požurite da zaslužite oprost Gospodara svoga." (Ali Imran, 133.)

Allah je zaštitnik uspjeha.

Osjeća pomanjkanje imana kad se odvoji od svoje braće.
(br. pitanja: 8197.)

PITANJE:
Ustrajavam u Allahovoj vjeri otprilike mjesec dana. Osjećam se čvrstim kada sam sa dobrom braćom, ali kada ih napustim zbog svojih obaveza, osjećam pomanjkanje imana. Šta mi savjetujete?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu. Savjetujemo ti da se nastaviš družiti sa odabranim ljudima. Kad ih ostaviš zbog ličnih obaveza boj se Allaha i sjeti se da te On nadgleda i prati. On je veći od njih. Uzvišeni kaže:

{إِنَّ اللهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيباً}

"Jer Allah, zaista, stalno nad vam bdi." (En-Nisa, 1.)

Uzvišeni kaže:

{الَّذِي يَرَاكَ حِينَ تَقُومُ وَتَقَلُّبَكَ فِي السَّاجِدِينَ}

"Koji te vidi kada ustaneš da s ostalima molitvu obaviš." (Eš-Šu'ara, 217-220.)

I kaže:

{لاَ تَحْزَنْ إِنَّ اللهَ مَعَنَا}

"Ne žali Allah je sa nama!" (Et-Tevbe, 40.)

Allah nad tobom bdi, pa Ga se boj. Sjeti se da si uvijek pred Njim, da te On gleda dok si mu u pokornosti i nepokornosti. Čuvaj se Allahove kazne, čuvaj se da počiniš nešto što će izazvati Njego u srdžbu. On kaže:

{وَيُحَذِّرُكُمُ اللهُ نَفْسَهُ}

"A Allah vas na Sebe podsjeća." (Et-Tevbe, 30.)

I kaže:

{وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ}

"I Mene se bojte." (El-Bekare, 40.)

Moraš biti iskren prema Allahu i ustrajati u Njegovoj vjeri bio, sam ili sa svojim prijateljima, ili na bilo kojem mjestu. Allah te čuje i vidi. On čuje tvog govor i vidi tvoja djela. Moraš se stidjeti Allaha dž.š. više nego svoje porodice i ostalih ljudi.[213]

Osjeća da mu je ponestalo imana i da ibadet otežano izvršava

(br. pitanja: 22877.)

PITANJE:

Ja sam pobožna i religiozna osoba već nekoliko godina. Nekoliko zadnjih mjeseci osjećam da su iz mog razuma i srca nestali iman i ispravno htijenje. Ova situacija me dovodi u stanje patnje. Rekoh sebi da je to možda šejtanski dodir ili nešto drugo takve naravi i da će otići kada dođe mjesec ramazan. Ali, nije otišlo tako da sam noćni namaz s velikom teškoćom obavljao i trudio se da što više učim Kur'an ne obazirući se na vesvese i pritisak koji su me stalno pratili. Moje društveno, radno, porodično i vjersko stanje je krenulo nizbrdo. Čak i sada živim u patnji iz spomenutog razloga. Ne mogu da nađem iman koji mi je oduzet i počinjem osjećati da je ovo moj loš završetak i da mi se iman nikada neće vratiti i da mi je srce zapečačeno. Kad odem u džamiju na namaz, koji još redovno obavljam, osjećam da nisam poput ostalih klanjača i počnem im zavidjeti na njihovom imanu. Osjećam i neobičnu udaljenost od vjere, a ponekad ne mogu slušati Kur'an, hadise, niti kasete, osim s poteškoćom i tjeskobom. Ovakvo stanje mi zadaje poteškoće i nedoumice zato što sam svjestan toga. Želim da budem, kao što sam bio, vjernik, da volim vjeru, jer je jedino islam istina. Međutim, osjećam da ne mogu vladati svojim razumom niti srcem. Počeo sam se prisjećati svojih mnogobrojnih grijeha, koje sam zaboravio, i za koje sam uvjeren da su razlog ovakve situacije. Prisjećam ih se kao da su mi predočeni, jedan po jedan, ispred mene. I

[213] Knjiga "Fetve i raznovrsni članci šejha Abdulaziza ibn Baza", 9/39.

sve do sada živim u ovoj patnji, nesreći, tjeskobi i ne znam šta me je to pogodilo i šta je rješenje i lijek? Da li ću se vratiti svom imanu ili je ovo loš završetak i kazna od Allaha? Na kraju ne zaboravite dovu za mene!

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu. Brate u vjeri, neka tvoja nada u Allaha bude velika. Ne pravi šejtanu put ka sebi tako što si očajan prema Allahovoj svestranoj milosti koju je propisao Svojim robovima vjernicima. Ono što te zaokuplja u vidu misli da je to tvoj loš završetak, kakvog ga Allah ne bi želio, to je šejtanovo došaptavanje i ubacivanje ružnih misli među Allahove robove kako bi ih odvratio od Njegove vjere. Šejtan prilazi dobrom robu i došaptava mu da su mu djela propala i da ne čini djela u ime Allaha, da se pred ljudima pretvara kako bi mislili dobro o njemu. Sve su ovo šejtanska sredstva koja se ponavljaju kod Allahovih robova, posebno kod onih kojih vidi tragove ustrajnosti i ispravnosti kako bi ih u tome spriječio. Smatram da si od ovih, a ne dajem sud o nekome pored Allahovog suda.

Ti, brate, moraš povećati nadu u Allaha, da će oprostiti sve grijehe i da će prihvatiti roba koji je zatražio utočište kod Njega, zatražio Njegovu blizinu, a Allah je Milostiv, On prašta i voli.

Trebao bi povećati dobra djela, kao što su: učenje Kur'ana, udjeljivanje sadake, činjenje zikra, posjeta rodbini, itd. Slabost koja te snašla dešava se i drugima. To je prirodna stvar. Koliko li je samo ljudi bilo primjerima na koje se ugledalo, koji su imali visok cilj, da bi nakon izvjesnog vremena opao, a zatim se, zahvaljujući Allahu, ponovo vrati i popravi. Sjeti se riječi Poslanika, s.a.v.s.:

> ***"Za svako djelo treba aktivnost, a uz svaku aktivnost dođu slabost i lijenost. Ako onaj koji djeluje bude istrajan i bude težio ispravnosti, nadajte se njegovom uspjehu, a ako se na njega prstima bude*** *upiralo (tako što bude pretjerivao u činjenju određenog djela, kako bi postao poznat po ibadetu i zuhdu)* ***ne uzimajte ga u obzir*** *(tj. ne računajte da je dobar jer se pretvara)."*[214]

---

[214] Tirmizi, 2453; El-Albani kaže da je hasen; *Sahihut-Tirmizi*,1995; Komentar *Tuhfetu-Ahvezi.*

إِنَّ لِكُلِّ شَيْءٍ شِرَّةً، وَلِكُلِّ شِرَّةٍ فَتْرَةً، فَإِنْ كَانَ صَاحِبُهَا سَدَّدَ وَقَارَبَ فَارْجُوهُ، وَإِنْ أُشِيرَ إِلَيْهِ بِالأَصَابِعِ فَلاَ تَعُدُّوه .

Razmisli o ovom hadisu i poveži ga sa svojom situacijom i situacijama mnogo drugih ljudi. Vidjet ćeš da su njihova stanja gotovo ista. U ovom hadisu se jasno očituje da čovjek prolazi kroz etapu imanskog elana i žara, velike volje i nakane, a onda najedanput oslabi te njegov elan i želja počnu opadati, interes splasne. Kad dođe u ovu etapu mora u potpunosti nastojati obavljati propise islama i izbjegavati harame. Ako to bude činio - nadati se njegovom spasu i kontinuitetu, a ako bude činio grijehe i ostavljao dužnosti - onda je propao i postao gubitnik.

Trebaš se što više posvetiti Allahu, tražiti oprosta od Njega i moliti Ga za čvrstinu sve do smrti. Također, savjetujemo ti da se udaljiš od harama. Neka ti Allah oprosti tvoje grijehe i olakša ti stanje!

Do skorog viđenja, es-selamu alejkum.

Suzbijanje srdžbe.
(br. pitanja: 658.)

PITANJE:

Kako čovjek može vladati svojim živcima? Nailazim na veliku tjeskobu jer kada se rasrdim iako napustim mjesto gdje sam bio i proučim neke zikrove i kažem "*La havle ve la kuvvete illa billah*", od toga ne nalazim koristi. Šta je rješenje?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu. Srdžba je jedan od šejtanovih prilaza čovjeku. Zbog srdžbe se dese mnogi grijesi i nesreće koje poznaje samo Allah. Zbog toga se u Šerijatu naširoko spominje ova pokuđena osobina. U sunnetu Poslanika, s.a.v.s. navode se lijekovi za odstranjivanje ove bolesti i poništavanje njenih tragova. Evo nekih:

1. Tražiti utočište kod Allaha od prokletog šejtana:

Od Sulemana ibn Sarda r.a. se prenosi da je rekao:

"Sjedio sam s Poslanikom, s.a.v.s. a dvojica ljudi se počeše prepirati. Lice jednog od njih je pocrvenilo, a vratne žile mu nabrekle. Poslanik, s.a.v.s. tada reče: ***'Znam riječ koja bi otjerala ono što osjeća (srdžba). Da je rekao: 'E'uzu billahi mineš-šejtanir-radžim', otišlo bi ono što osjeća.'"***[215]

إِنِّي لأَعْلَمُ كَلِمَةً لَوْ قَالَهَا ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ، لَوْ قَالَ :أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ، ذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ .

Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Kad se čovjek naljuti i kaže: 'E'uzu billah', njegova ljutnja splasne."[216]

إِذَا غَضِبَ الرَّجُلُ فَقَالَ :أَعُوذُ بِاللهِ، سَكَنَ غَضَبُهُ .

2. Šutnja. Poslanik, s.a.v.s. kaže.

"Kada se neko od vas naljuti neka šuti."[217]

إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ فَلْيَسْكُتْ .

Ova naredba je kazana zato što većinom srditi izlazi van kontrole i normalnih osjećaja, pa izgovori riječi koje predstavljaju nevjerstvo, da nas Allah sačuva, ili može u toj situaciji proklinjati nekoga, raskinuti brak koji uništava porodicu. Također, može izgovoriti psovke i uvrede kojima izaziva neprijateljstvo drugih ljudi. Uopšteno govoreći, šutnja je rješenje za nestanak svega spomenutog.

3. Smirenost. Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Kada se neko od vas razljuti a stoji, neka sjedne. Tako će srdžba od njega otići. A ako ne ode, neka onda legne."

إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ، فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ، وَإِلاَّ فَلْيَضْطَجِعْ .

Prenosilac ovog hadisa je Ebu Zerr, r.a., kome se ovaj događaj upravo i desio. On je bio na svom vrelu i pojio deve, pa su došli neki ljudi i rekli:

"Ko će otići do Ebu Zerra?" Neki čovjek odgovori: "Ja ću to učiniti!" Tada je prišao bunaru i srušio ga. Ebu Zerr je očekivao pomoć oko napajanja deva iz izvora, ali se čovjek loše ponio prema

---

[215] Buhari; *El-Feth* 6/337 i Muslim -2610.
[216] *Sahihul-Džami' es-sagir*, 695.
[217] Ahmed 1/329 i prenosi se u *Sahihul-Džami* 693 i 4027.

njemu uništivši mu bunar. Ebu Zerr je stajao, zatim je sjeo, a potom je i legao. Rečeno mu je: "Ebu Zerre zašto si sjeo a onda legao?" Odgovorio je: "Zato što je Poslanik, s.a.v.s. ...." a zatim je spomenuo navedeni hadis koji se prenosi u Ahmedovom *Musnedu* (5/152. Pogledaj Sahihul-džami, 694.)

U drugoj predaji stoji da je Ebu Zerr napajao na izvoru, pa ga je neki čovjek razljutio i on je sjeo...[218]

Od koristi ove poslaničke upute je sprečavanje srditog čovjeka da učini nepromišljene postupke, jer može udariti, nanijeti štetu ili uvredu, pa čak i ubiti kao što ćemo navesti malo kasnije. Može, također, uništiti tuđi imetak. Zbog toga, kada sjedne udaljeniji je od nepromišljene reakcije ili uzrujanosti. A kad legne još je udaljeniji od nepriličnih postupaka i štetnih djela. Učenjak El-Hatabi u *Komentaru Ebu Davuda* kaže: "Onaj koji stoji je spreman za pokret i nasrtaj, za razliku od onoga koji sjedi u ovom značenju. Onaj koji leži ne može to počiniti. Izgleda da mu je Poslanik, s.a.v.s. naredio sjedenje i ležanje da u toku stajanja ili sjedenja ne bi od njega potekla kakva ideja za koju bi se kasnije kajao. Allah najbolje zna.[219]

4. Čuvanje i slijeđenje oporuke Poslanika, s.a.v.s. Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je neki čovjek rekao Poslaniku, s.a.v.s.:

"Posavjetuj me!" Reče: "Ne srdi se!", i to je ponovio više puta.[220]

U drugoj predaji stoji da je čovjek rekao:

"Pa sam razmislio kad je Poslanik, s.a.v.s. to rekao i shvatio da srdžba sadrži svako zlo."[221]

5. ***"Ne srdi se i tebi pripada Džennet!"***[222]

لا تَغْضَبْ وَلَكَ الجَنَّةُ .

Ako se sjetiš onoga što je Allah pripremio bogobojaznima koji izbjegavaju povode srdžbe i bore se protiv svojih nefsova, vidjet ćeš da

[218] *Fejdul-Kadir*; El-Menavi 1/408.
[219] *Sunen* Ebu Davuda, sa *Me'alimus-sunnen* 5/141.
[220] Buhari; *Fethul-bari* 10/456.
[221] Ahmed, 5/373.
[222] Vjerodostojan hadis; *Sahihul-Džami* 7374. Ibn Hadžer ga pripisuje Et-Taberaniju. Pogledaj *El-Feth* 4/465.

to najviše pomaže gašenju vatre srdžbe. Poslanika, s.a.v.s. spominje jednu od velikih nagrada:

"Ko srdžbu stiša, a da hoće mogao bi je iskaliti, Allah će njegovo srce ispuniti zadovoljstvom na Sudnjem danu."[223]

مَنْ كَظَمَ غَيْظاً، وَلَوْ شَاءَ أنْ يُمْضِيَهُ أمْضَاهُ، مَلأَ اللهُ قَلْبَهُ رِضاً يَوْمَ القِيَامَةِ .

Druga velika nagrada se spominje u riječima Poslanika, s.a.v.s.:

"Ko stiša srdžbu, a u mogućnosti je da je provede, Allah će ga pred svim stvorenjima na Sudnjem danu prozvati i dati mu da odabere hurije koje hoće."[224]

مَنْ كَظَمَ غَيْظاً وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أنْ يُنَفِّذَهُ، دَعَاهُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَى رُؤُوسِ الخَلائِقِ يَوْمَ القِيَامَةِ حَتَّى يُخَيِّرَهُ مِنَ الحُورِ العِينِ مَا شَاءَ.

6. Poznavati visoki stepen i počast onoga ko se suzdrži u srdžbi.

Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Nije jak onaj ko se dobro hrve, nego je jak onaj ko se suzdrži u srdžbi."[225]

لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرَعَةِ، إنَّمَا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الغَضَبِ.

Poslanik, s.a.v.s. je iskoristio priliku da ashabima, radijjallahu anhum pojasni ovu stvar. Od Enesa, r.a, se prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. prošao pored ljudi koji su se hrvali, pa je upitao:

"Šta je ovo?", a oni odgovoriše: "Tog i tog čovjeka kada se hrve niko ne može pobijediti." Poslanik, s.a.v.s. reče: "Hoćete li da vas uputim na onoga ko je jači od njega - čovjek kojem je drugi učinio nepravdu a on obuzda svoju srdžbu, pa je nadvlada i nadvlada svog šejtana i šejtana onoga ko mu je nepravdu nanio."[226]

أفَلا أدُلُّكُمْ عَلَى مَنْ هُوَ أشَدُّ مِنْهُ؟ رَجُلٌ ظَلَمَهُ رَجُلٌ، فَكَظَمَ غَيْظَهُ فَغَلَبَهُ وَغَلَبَ شَيْطَانَهُ وَغَلَبَ شَيْطَانَ صَاحِبِهِ .

7. Slijediti uputu Poslanika, s.a.v.s. prilikom srdžbe.

---

[223] Taberani 12/453; *Sahihul-Džami* 172.
[224] Ebu Davud 4777 i dr. U *Sahihul-džami* se kaže da je ovaj hadis hasen – dobar.
[225] Ahmed 5/367 i kaže se da je hasen u *Sahihul-Džami* 3859.
[226] Bezzar. Ibn Hadžer kaže da je lanac dobar; *El-Feth* 10/519.

Ovo je odlika Poslanikovog, s.a.v.s. morala. On je naš uzor i svijetli primjer. Ova odlika je jasna iz mnogobrojnih hadisa. Najpoznatiji je hadis u kojem se od Enesa r.a. prenosi:

"Išao sam s Poslanikom, a na sebi je imao nedžranski ogrtač čiji su krajevi bili grubi. Sustigao ga je neki beduin i jako povukao za ogrtač. Pogledao sam u Poslanikovo, s.a.v.s. rame i vidio kako je ogrtač ostavio trag na njemu. Zatim je beduin rekao: 'O Muhammede, naredi da mi se da šta od Allahova imetka kod tebe.' Poslanik, s.a.v.s. mu se okrenuo i nasmijao, a zatim naredio da mu se da."[227]

Od slijeđenja Poslanika, s.a.v.s. jeste da svoju srdžbu učinimo isključivo radi Allaha i to kada se naruše Allahove zabrane. Ovo je pohvalna srdžba. Poslanik, s.a.v.s. se rasrdio kada je čuo za imama koji je rastjerao ljude od namaza dugim učenjem na namazu. Rasrdio se kada je u Aišinoj sobi ugledao zastor sa slikama živih bića koje imaju dušu. Rasrdio se kada mu se obratio Usama, r.a., povodom žene iz Mahzuma koja je krala. Rekao je:

"Zar hoćeš da posreduješ u deliktu koji je Allah propisao!?"

Srdio se kad god bi bio upitan o stvarima koje je prezirao. Srdžba Poslanika, s.a.v.s. je bila radi Allaha i u ime Allaha.

8. Spoznati da je stišavanje srdžbe jedan od znakova po kojima se prepoznaju bogobojazni

Oni koje je Allah pohvalio u Svojoj Knjizi i odlikovao nad njima Svoga Poslanika, s.a.v.s. kojima je pripremljen Džennet čija je širina Nebesa i Zemlje, imaju sljedeće osobine:

{يُنفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ}

"Za one koji, i kad su u obilju i kad su u oskudici, udjeljuju, koji srdžbu savlađuju i ljudima praštaju – a Allah voli one koji dobra djela čine." (Et-Tevbe, 134.)

Uzvišeni spominje lijepo ponašanje, osobine i djela ovih ljudi što je povod da tijela i duše ljudi pohrle za njima.

Od njihovih osobina je: **"A kada se rasrde oni praštaju."**

[227] Muttefekun alejhi, *Fethul-Bari* 10/375.

9. Da spomenu Allaha kad im se to spomene

Srdžba je prirodna osobina po kojoj se ljudi prepozaju. Nekada je veoma teško da se čovjek ne rasrdi. Ali kada se iskreni rasrde i budu opomenuti Allahom sjete se Allaha i ne prekoračuju njegove granice. Pogledajmo sljedeći primjer.

Od Ibn Abbasa radijjallahu anhuma se prenosi da je neki čovjek zatražio dozvolu od Omera da uđe, pa mu je Omer, r.a., to dozvolio, te mu čovjek reče:

"O sine El-Hattabov, tako mi Allaha ne daješ nam mnogo, a i među nama ne sudiš pravedno!" Omer, r.a., se naljuti tako da ga je je htio udariti. El-Hurr ibn Kajs reče (a on je bio u prisustvu Omera): "Vođo pravovjernih, Allah, dž.š., je rekao Svome Poslaniku, s.a.v.s.: **'Ti opraštaj i naređuj dobro, a kloni se neznalica.'"**

{خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ}

Omer nije, tako mi Allaha, prekoračio ovaj ajet kada mu ga je (El-Hurr) proučio. Omer se pridržavao granica Allahove Knjige.[228] Ovakav treba biti musliman, a ne poput nečistog munafika, kojega su kada se razljutio obavijestili o hadisu Vjerovjesnika, s.a.v.s. rekavši: "Zatraži utočište kod Allaha od šejtana.", a on reče: "Šta ti misliš, da li mi nešto fali, jesam li ja to lud, idi!?"[229] Utječemo se Allahu od poniženja.

10. Poznavanje štetnosti srdžbe

One su mnogobrojne. Većina ih je štetna po dušu čovjeka i one koji ga okružuju. Jezik počne izgovarati psovke, uvrede, razvrat, a ruka krene neuračunljivo nanijeti nasilje. Ponekad to odvede i do ubistva. U sljedećoj priči imamo pouku: Od Alkame ibn Vaila se prenosi da je njegov otac pričao:

"Sjedio sam s Poslanikom, s.a.v.s. kada dođe jedan čovjek koji je drugog vodio za konopac. Reče: 'O Allahov Poslaniče, ovaj je ubio moga brata.' Poslanik, s.a.v.s. reče: 'Jesi li ga ubio?' Reče: 'Da, ubio sam ga.' Reče: 'Kako si ga ubio?' Reče: 'Ja i on smo skupljali lišće (tresli drveće kako bi spalo lišće za

[228] Buhari, 4/304.
[229] Buhari, *Fethul-Bari* 1/465.

***prehranu stoke), pa me je on uvrijedio i razljutio tako da sam ga udario sjekirom u glavu i tako ga ubio..."*[230]

Mogu se desiti i manje posljedice od ove, te može doći do prijeloma (udova) i ranjavanja. Kad onaj na koga se razljutilo pobjegne, ljutiti dođe sebi pa tako možda podere odjeću, udari se po obrazima ili padne i onesvijesti se. Također može razbijati posuđe i uništavati namještaj.

Od najružnih posljedica koje proizilaze iz srdžbe i uzrokuju društvene nedaće, prekidaju familijarne veze i uništavaju porodice, jeste talak – prekid braka. Pitaj većinu onih koji su pustili svoje žene kako su i kad to uradili. Reći će ti: "To je bilo u trenutku srdžbe."

Rezultat toga je napuštanje djece, kajanje, destrukcija, gorak život. Uzrok svega ovoga jeste srdžba. Da su spomenuli Allaha i došli sebi, utišali zlobu i zatražili utočište kod Allaha od šejtana, ne bi se dogodilo ono što se dogodilo. Ali suprotstavljanje Šerijatu donosi samo propast. Dešavaju se i velike tjelesne posljedice zbog srdžbe, kao što kažu liječnici, kao što su moždani udar, povišen pritisak, ubrzan rad srca, ubrzano disanje, a sve to vodi ka infarktu, šećernoj bolesti i drugim bolestima. Molimo Allaha za spas i zdravlje.

11. Neka srditi razmisli o sebi prilikom srdžbe. Kad bi srditi pogledao u svoju sliku na ogledalu, on bi se sam zamrzio kao i svoj izgled. Kad bi vidio promjenu boje i žestinu drhtanja tijela, promjenu izgleda, crvenilo lica, veličinu očiju i neujednačene pokrete, te da postupa kao luđak protivno svojoj volji, zgrčio bi se od svoga izgleda. Poznato je da je unutrašnja ružnoća veća od vanjske. A kako se šejtan samo obraduje osobi u ovakvom stanju! Utječemo se Allahu od šejtana i prezira.

Dova

To je oružje vjernika kojim stalno traži od svog Gospodara da ga sačuva od zala, mahana i nedoličnog ponašanja. Vjernik će tražiti utočište kod Allaha kako ne bi zapao u kufr ili nepravdu zbog ljutnje.

[230] Muslim u *Sahihu*, 1307.

Tri su stvari spasonosne, a od njih je i pravednost u zadovoljstvu i srdžbi.[231] Poslanik, s.a.v.s. bi učio dovu:

"Allahu moj, Tvojim znanjem o gajbu i Tvojom moći nad stvorenjima, poživi me dok znaš da je život dobar za mene, a usmrti me kad znaš da je smrt bolja za mene. Allahu moj, ja Te molim za bojazan od Tebe u samoći i javnosti. Molim Te za riječ iskrenosti u zadovoljstvu i srdžbi. Molim Te za umjerenost u siromaštvu i bogatstvu. Molim Te za blagodat koja neće nestati , za radost očiju koja neće prestati. Molim Te za zadovoljstvo nakon određenja. Molim Te za ugodan život poslije smrti. Molim Te za slast pogleda u Tvoje lice i žudnju za susretom s Tobom. Utječem Ti se od nedaće koja štetu donosi i smutnje koja u zabludu odvodi. Allahu moj, okiti nas nakitom imana i učini nas onima koji upućuju i koji su upućeni. Neka je zahvala Allahu, Gospodaru svih svjetova.

Šejtanova mržnja prema čovjeku.

(br. pitanja: 13308.)

PITANJE:

Želim da znam neke informacije o šejtanu. Da li mi možeš pomoći?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Kad je Iblis, Allah ga prokleo, odbio učiniti sedždu Ademu, Allah ga je protjerao sa nebesa i nad njim se obistinilo Allahovo prokletstvo sve do Sudnjeg dana. Allah mu je rekao:

{فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ وَإِنَّ عَلَيْكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ}

"E, izlazi onda iz Dženneta! – reče On – proklet da si! Moje prokletstvo će te do Sudnjeg dana pratiti!" (Sad, 77-78.)

Zatim je zamolio Allaha da mu da roka do proživljenja, pa mu je Allah to udovoljio:

{قَالَ أَنظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ}

[231] *Sahihul-Džamia*, 3039.

"Daj mi vremena do dana njihova oživljenja!" – zamoli on. "Daje ti se vremena!" – reče On" (El-E'araf, 14-15.)

Kad je Iblis, Allah ga prokleo, dobio sigurnost da neće propasti postao je jogunast, nasilnik i neprijatelj.

{قَالَ فَبِمَا أَغْوَيْتَنِي لأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ثُمَّ لآتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلاَ تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ}

"E zato što si odredio pa sam u zabludu pao - reče - kunem se da ću ih na Tvom pravom putu presretati, pa ću im sprijeda, i straga, i zdesna i slijeva prilaziti, i Ti ćeš ustanoviti da većina njih neće zahvalna biti!" (El-E'araf, 16-17.)

Kada je to Iblis izjavio, Allah je rekao:

{اذْهَبْ فَمَنْ تَبِعَكَ مِنْهُمْ فَإِنَّ جَهَنَّمَ جَزَاؤُكُمْ جَزَاءً مَوْفُوراً * وَأَجْلِبْ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكْهُمْ فِي الأَمْوَالِ وَالأَوْلادِ وَعِدْهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُوراً *إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلاً}

"Odlazi!" – reče On. "Onima koji se za tobom budu poveli i tebi – kazna džehennemska biće vam puna kazna. I zavodi glasom svojim koga možeš i potjeraj na njih svoju konjicu i svoju pješadiju, i budi im ortak u imecima, i u djeci, i daji im obećanja – a šejtan ih samo obmanjuje -, ali, ti, doista, nećeš imati nikakve vlasti nad robovima Mojim!" A Gospodar tvoj je dovoljan kao zaštitnik!" (El-Isra, 62-65.)

Ovdje je šejtan objavio prljavo neprijateljstvo sinovima Ademovim, pa im je počeo uljepšavati grijehe, zavoditi u činjenje harama i prljavih djela. Naređivao im je da čine zlo i razvrat, a većina ljudi je ostala obmanjena. Zapali su u grijehe i zabrane:

{وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ إِلاَّ فَرِيقاً مِنَ الْمُؤْمِنِينَ}

"I Iblis se uvjerio da je o njima ispravno mislio, i oni su se poveli za njim, osim nekolicine vjernika." (Sebe, 20.)

Sve što se dogodi sinovima Ademovim u vidu kufra (nevjerstva), ubistva, neprijateljstva, mržnje, širenja razvrata, bluda, razgolićavanja žena, pijenja alkohola, obožavanja kumira i činjenja velikih grijeha su šejtanska djela kako bi ih odvratio od Allahova puta i pokvario, vodeći ih sa sabom u vatru Džehennema:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالأَنْصَابُ وَالأَزْلامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ
فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ * إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ
وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَعَنِ الصَّلاةِ فَهَلْ أَنْتُمْ مُنْتَهُونَ}

"O vjernici, vino i kocka i strelice za gatanje su odvratne stvari, šejtanovo djelo; zato se toga klonite da biste postigli što želite. Šejtan želi da pomoću vina i kocke unese među vas neprijateljstvo i mržnju i da vas od sjećanja na Allaha i od obavljanja molitve odvrati. Pa hoćete li se okaniti?" (El-Ma'ide, 90-91.)

Allah nas je upozorio na slijeđenje šejtana:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ يَأْمُرُ
بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ}

"O vjernici, ne idite šejtanovim stopama! Onoga ko bude išao šejtanovim stopama on će na razvrat i odvratna djela navoditi." (En-Nur, 21.)

Kada se insan udalji od Allaha šejtan ga preuzme i uvuče u pravljenje nereda i tiranije:

{أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤُزُّهُمْ أَزًّا}

"Zar ne vidiš da Mi nevjernike šejtanima prepuštamo da ih što više na zlo navraćaju?" (Merjem, 83.)

Svako onaj ko se okrene od Allaha i krene za šejtanom uništava sam sebe, a njegov dunjaluk i ahiret, također, propadaju:

{مَنْ يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِنْ دُونِ اللهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُبِينًا}

"A onaj ko za zaštitnika šejtana prihvati, a ne Allaha, doista će propasti!" (En-Nisa, 119.)

Šejtan je usvojio raznovrsne metode zabluđivanja. Iskvario je mnoge ljude i uljepšao im loša djela i uveo ih u Džehennem, a ružnog li završetka?!

{ يَعِدُهُمْ وَيُمَنِّيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلاَّ غُرُورًا * أُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَلا يَجِدُونَ عَنْهَا
مَحِيصًا}

"On im obećava i primaljuje ih lažnim nadama, a ono što im šejtan obeća samo je obmana. Njihovo prebivalište biće Džehennem i oni iz njega neće naći spasa!" (En-Nisa, 120-121.)

Neprijateljstvo šejtana prema Ademu i njegovim potomcima je iskonsko. Allah je Adema i njegovu ženu nastanio u Džennetu, pa je šejtan prišao Ademu i uljepšao mu nepokornost. Adem, a.s. mu se pokorio misleći da je iskren. Zbog te nepokornosti Allahu Adem, a.s. je istjeran iz Dženneta. Zatim mu je Allah oprostio i upozorio nas na pokoravanje šejtanu. Uzvišeni kaže:

{يَا بَنِي آدَمَ لاَ يَفْتِنَنَّكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُمْ مِنَ الْجَنَّةِ}

"O sinovi Ademovi, neka vas nikako ne zavede šejtan kao što je roditelje vaše iz Dženneta izveo." (El-E'araf, 27.)

Kada znamo da je neprijateljstvo šejtana prema ljudskoj vrsti potpuno jasno i očito, Allah nam je naredio da ga se čuvamo, da mu objavimo rat i neprijateljstvo.

{ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوّاً إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَهُ لِيَكُونُوا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ}

"Šejtan je, uistinu, vaš neprijatelj, pa ga takvim i smatrajte! On poziva pristaše svoje da budu stanovnici u vatri." (Fatir, 6.)

Allah nas je uputio da Mu se utječemo od šejtana prokletog kada nam god on potakne interes za nepokornošću, pa kaže:

{ وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ}

"A kad šejtan pokuša da te na zle misli navede, ti zatraži utočište u Allaha, jer On, uistinu, sve čuje i zna sve." (Fussilet, 36.)

Na Sudnjem danu, Danu istine i pravde, šejtan će priznati svoj zločin i obznaniti pred stvorenjima da je Allah iskren, a da je on lažov i da nema prijekora njemu, nego prijekor pada na onoga ko ga bude slijedio, a takvi će se pokajati. Međutim, tada kajanje neće koristiti.

{ وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلاَّ أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي فَلا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَمَا أَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ إِنِّي كَفَرْتُ بِمَا أَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ إِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ}

"I kad bude sve riješeno, šejtan će reći: 'Allah vam je pravo obećanje dao, a ja sam svoja obećanja iznevjerio; ali, ja nisam nikakve vlasti nad vama imao, samo sam vas pozivao i vi ste mi se odazvali; zato ne korite mene, već sami sebe, niti ja mogu vama pomoći niti vi možete pomoći meni. Ja nemam ništa s

tim što ste me prije smatrali Njemu ravnim.' Nevjernike sigurno čeka bolna patnja." (Ibrahim, 22.)

Kako da zauzmem svoj stav?
(br. pitanja: 22860.)

PITANJE:

Čovjek često prolazi kroz situacije u kojima ne zna kako bi se ponašao. Svejedno odnosilo se to na politiku, pozivanje u vjeru, međuljudske odnose, ili čak na neke lične probleme. Kako ću u datom momentu znati da li ispravno postupam?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Dragi brate, zahvaljujem ti i molim Allaha da svima nama da uspjeh, ispravnost i uputu, te da nam svima ukaže na istinu u pravom svjetlu i da nam podari da je slijedimo, te da nam pokaže laž u pravom ruhu i da učini da je izbjegavamo; da nas ne učini zbunjenim i zalutalim... Što se tiče tvog pitanja, mogu reći sljedeće:

Trebaš znati, poštovani brate, da nismo obavezni zauzeti stav ili mišljenje u vezi sa svakom stvari ili događajem koji se desi zbog jednostavnog razloga, a on je: mnogo toga što prođe pored nas, uopšte nas se i ne tiče. Stavovi koji nas se tiču, interesuju i obavezuju da formiramo mišljenje o njima su sljedeći:

1. Situacije koje prelaze granice našeg znanja i shvatanja. Za njih ćemo zatražiti mišljenja učenjaka koji su se specijalizirali, kao što su šerijatski učenjaci, istraživači, analitičari, i to shodno njihovim mogućnostima.

2. Situacije koje su potpuno jasne, jer se o njima priča na sastancima, sijelima i raznim sredstvima informisanja. U ovom slučaju, na osnovu usaglašavanja mišljenja povjerljivih osoba i različitih izvještaja možemo doći do ispravnog stava.

3. Situacije i stanja koja su po svojoj prirodi posebna i specifična. Za njih moramo, da bi imali ispravno mišljenje, postaviti sve varijante, pozitivnosti i negativnosti, zatim ih objektivno uporediti,

a onda postaviti početni stav koji ćemo ojačati traženjem savjeta od onih koji imaju iskustva u tom polju ili onih u koje imamo povjerenja. Onaj ko se bude savjetovao s ljudima, učestvuje u njihovim razmišljanjima zajedno s njima. S prolaskom vremena i činjenjem grešaka i iskorištavanjem čovjekovih iskustava kod njega se formira ogromno iskustvo i znanje putem kojih će takve situacije ocjenjivati, praktično i teoretski. Da te Allah uputi, sačuva i da učini da ispravno hodiš na putu dobra.[232]

Ahmed el-Mukbil

Kako se izliječiti od rijaluka?

(br. pitanja: 6587.)

PITANJE:

Kad god uradim nešto dobro gledam u ljude da bi ocijenili moje djelo ili drugačije rečeno: ja se pretvaram. Znam da je pretvaranje (rijaluk) nedozvoljeno u islam, ali kako ću se riješiti pretvaranja i osjećaja grižnje savjesti zbog toga?

ODGOVOR:

Onaj ko želi da se riješi pretvaranja treba da ide sljedećim putevima kako bi izliječio svoju dušu. Evo nekih:

1. Da srcem bude svjestan da Allah bdi nad robom.

To je stepen ihsana koji Poslanik, s.a.v.s. spominje u hadisu Džibrila, a.s.:

"Da obožavaš Allaha kao da Ga vidiš, jer ako Ga ne vidiš On tebe vidi."[233]

أَنْ تَعْبُدَ اللهَ كَأَنَّكَ تَرَاهُ فَإِنْ لَمْ تَكُنْ تَرَاهُ فَإِنَّهُ يَرَاكَ .

Ko bude tražio osjećaj Allahovog bdijenja nad njim u djelima svi ostali će mu biti nebitni, a to će nužno uzrokovati veličanje Allaha i bojazan od Njega.

---

[232] Ahmed El-Mukbil.
[233] Muslim, 97.

2. Tražiti pomoć od Allaha kako bi otklonio pretvaranje od nas.

Uzvišeni o vjernicima kaže:

{إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ}

"Tebe obožavamo i od Tebe pomoć tražimo." (El-Fatiha, 5.)

Od stvari koje koriste je i traženje pomoći od Allaha u dovi. Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"O ljudi, bojte se ovog širka jer je on skriveniji od topota mravljeg koraka."

أَيُّها النَّاسُ اتَّقُوا هَذَا الشِّرْكَ فَإِنَّهُ أَخْفَى مِنْ دَبِيبِ النَّمْلِ .

Pa mu je neko rekao, a Allah je htio da on to kaže: "Kako ćemo ga se čuvati kad je on skriveniji od zvuka mravljeg koračanja, Allahov Poslaniče?" On reče: "Recite: 'Allahu naš, Tebi se utječemo da Ti pripisujemo nešto što znamo i tražimo od Tebe oprosta za ono što ne znamo.'"[234]

قُولُوا :اللَّهُمَّ إِنَّا نَعُوذُ بِكَ مِنْ أَنْ نُشْرِكَ بِكَ شَيْئاً نَعْلَمُهُ وَنَسْتَغْفِرُكَ لِمَا لا نَعْلَمُ.

3. Poznavanje znakova rijaluka i njegovih posljedica na ahiretu.

Neznanje o rijaluku vodi u zapadanje u njega i ustrajavanje u njemu. Stoga, znaj da rijaluk upropaštava djela, uzrok je Allahove srdžbe. Razumni se neće zamarati djelima koja nemaju nagradu. Šta je tek onda s djelima koja su uzrok Allahovog prezira i Allahove srdžbe.

Od najvećih hadisa o kazni na ahiretu za one koji se pretvaraju jeste hadis Poslanika, s.a.v.s. u kojem se kaže:

"Kad dođe Sudnji dan, Allah će se spustiti među robove da im presudi. Svaki narod će klečati, a prvi koji će biti pozvani su čovjek koji je poznavao Kur'an, čovjek koji se borio na Allahovom putu i čovjek koji je posjedovao mnogo imetka. Tada će Allah reći učaču: 'Zar te nisam poučio onome što sam objavio Mom Poslaniku, s.a.v.s.?' Odgovorit će: 'Dakako, moj Gospodaru!' Upitat će ga: 'Šta si uradio s onim čemu si bio podučen?' Reći će: 'Radio sam po Kur'anu danju i noću.' Allah će mu reći: 'Slagao si!', a i meleki će reći: 'Slagao si!' Reći će Allah: 'Nego si htio da se kaže kako si učač, a tako je i

[234] Ahmed, 4/403; Šejh Albani kaže da je Sahih u *Sahihul-Džami'u*, 3731.

govoreno.' Zatim će se dovesti vlasnik imetka, pa će ga Allah upitati: 'Zar ti nisam dao opskrbu, tako da nisi ni o kome bio ovisan?' Reći će: 'Svakako, moj Gospodaru.' Upitat će ga: 'Šta si radio sa onim što sam ti dao?' Odgovorit će: 'Održavao sam rodbinske odnose i dijelio milostinju.' Allah će mu reći: 'Slagao si!', a i meleki će reći: 'Slagao si!' Allah Uzvišeni će reći: 'Naprotiv, htio si da se kaže kako si darežljiv, a tako se i pričalo.' Zatim će se dovesti čovjek koji je ubijen na Allahovom putu, pa će ga Allah upitati: 'U ime čega si ubijen?' Odgovorit će: 'Naređen mi je džihad na Tvom putu i ja sam se borio sve dok nisam ubijen.' Uzvišeni Allah će reći: 'Slagao si!', a i meleki će mu reći: 'Slagao si!' Allah će reći: 'Naprotiv, htio si da se kaže da si odvažan, a to se o tebi i pričalo.'

إِنَّ اللهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى إِذَا كَانَ يَوْمُ القِيَامَةِ يَنْزِلُ إِلَى العِبَادِ لِيَقْضِيَ بَيْنَهُمْ وَكُلُّ أُمَّةٍ جَاثِيَةٌ، فَأَوَّلُ مَنْ يَدْعُو بِهِ رَجُلٌ جَمَعَ القُرْآنَ، وَرَجُلٌ يَقْتَتِلُ فِي سَبِيلِ اللهِ، وَرَجُلٌ كَثِيرُ الْمَالِ. فَيَقُولُ اللهُ لِلقَارِئِ: أَلَمْ أُعَلِّمْكَ مَا أَنْزَلْتُ عَلَى رَسُولِي؟ قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ. قَالَ: فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا عُلِّمْتَ؟ قَالَ: كُنْتُ أَقُومُ بِهِ آنَاءَ اللَّيْلِ وَآنَاءَ النَّهَارِ. فَيَقُولُ اللهُ لَهُ: كَذَبْتَ! وَتَقُولُ المَلَائِكَةُ: كَذَبْتَ! وَيَقُولُ اللهُ: بَلْ أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ: إِنَّ فُلَانًا قَارِئٌ، فَقَدْ قِيلَ ذَاكَ. وَيُؤْتَى بِصَاحِبِ المَالِ فَيَقُولُ اللهُ لَهُ: أَلَمْ أُوَسِّعْ عَلَيْكَ حَتَّى لَمْ أَدَعْكَ تَحْتَاجُ إِلَى أَحَدٍ؟ قَالَ: بَلَى يَا رَبِّ. قَالَ: فَمَاذَا عَمِلْتَ فِيمَا آتَيْتُكَ؟ قَالَ: كُنْتُ أَصِلُ الرَّحِمَ وَأَتَصَدَّقُ. فَيَقُولُ اللهُ لَهُ: كَذَبْتَ! وَتَقُولُ المَلَائِكَةُ: كَذَبْتَ! وَيَقُولُ اللهُ تَعَالَى: بَلْ أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ: فُلَانٌ جَوَادٌ، فَقَدْ قِيلَ ذَاكَ. وَيُؤْتَى بِالَّذِي قُتِلَ فِي سَبِيلِ اللهِ فَيَقُولُ اللهُ لَهُ: فِي مَاذَا قُتِلْتَ؟ فَيَقُولُ: أُمِرْتُ بِالجِهَادِ فِي سَبِيلِكَ فَقَاتَلْتُ حَتَّى قُتِلْتُ، فَيَقُولُ اللهُ تَعَالَى لَهُ: كَذَبْتَ، وَتَقُولُ المَلَائِكَةُ: كَذَبْتَ! وَيَقُولُ اللهُ: بَلْ أَرَدْتَ أَنْ يُقَالَ: فُلَانٌ جَرِيءٌ فَقَدْ قِيلَ ذَاكَ.

Zatim je Poslanik, s.a.v.s. udario po mojim koljenima i rekao: 'O Ebu Hurejre, ta trojica su prva tri Allahova stvorenja s kojima će se na Sudnjem danu potpaliti vatra.'"[235]

يَا أَبَا هُرَيْرَةَ، أُولَئِكَ الثَّلَاثَةُ أَوَّلُ خَلْقِ اللهِ تُسَعَّرُ بِهِمُ النَّارُ يَوْمَ القِيَامَةِ.

4. Pogledati dunjalučku kaznu za pretvaranje (rijaluk)

Kao što pretvaranje ima ahiretsku kaznu, tako ima i dunjalučku. To se ogleda u tome da Allah osobu koja se pretvara obruka i pred ljude iznese njegove loše namjere. To je jedno od tumačenja riječi Poslanika, s.a.v.s.:

[235] Tirmizi, 2382 i kaže da je hasen. Ibn Hibban ga je ovjerodostojio, 408; Ibn Huzejme, 2482.

"Ko sebe bude isticao Allah će mu mahane na vidjelo iznijeti, a ko se bude pretvarao Allah će pred ljude iznijeti njegove stvarne namjere."

مَنْ سَمَّعَ، سَمَّعَ اللهُ بِهِ، وَمَنْ رَاءَى رَاءَى اللهُ بِهِ .

Ibn Hadžer kaže: "El-Hattabi kaže: 'Ko bude radio djela bez iskrenosti (ihlasa), već želi da ga ljudi vide i čuju, zato će biti kažnjen tako što će Allah iznijeti i obznaniti ono što je bilo u dubini njegove duše te ga obrukati.'"

Rečeno je: "Ko svojim djelom želi postići poziciju i ugled kod ljudi, a ne želi Allahovo Lice, Allah će dati da o tom čovjeku loše pričaju oni kod kojih je htio postići stepen. Za to neće imati nagrade na Sudnjem danu."

5. Sakriti ibadet i ne pokazivati ga drugima

Kad god se čovjek udalji od situacija gdje iskazuje svoj ibadet Allahu, dž.š., utoliko je sačuvaniji od pretvaranja. Ko bude hrlio za mjestima gdje se ljudi sastaju, kako bi pokazao svoj ibadet, šejtan će nastojati da taj čovjek pokaže svoj ibadet, kako bi ga drugi pohvalili i dali mu renome.

Ibadeti koje treba sakriti su oni čije činjenje se može obaviti u tajnosti, kao što su noćni namaz, sadaka i sl. To se ne odnosi na ezan, namaz u džematu i druge ibadete koji se ne mogu sakriti niti je propisano njihovo skrivanje.

Molimo Allah za iskrenost u riječima i djelima i da nam oprosti ono što smo iz pretvaranja uradili i neka je salavat i selam na našeg poslanika, Muhammeda.[236]

Kako će se musliman odgojiti?

(br. pitanja: 22090.)

PITANJE:

Kako će se čovjek odgojiti u duhu islama, posebno, ako je, a Allah najbolje zna, nemaran u vjeri?

[236] Muhammed Salih el-Munedždžid.

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Prvi korak za odgoj duše je otkrivanje vlastitog nemara. Ko kod sebe uoči nemar, krenut će putem preodgoja duše. Ovo saznanje, koje poziva na odgoj duše i zauzimanje dosljednog pravca, ne odvraća čovjeka od samoodgoja. Od Allahove upute Njegovom robu je da rob krene mijenjati se i unapređivati se, jer On kaže:

{إِنَّ اللهَ لاَ يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ}

"Allah neće promijeniti stanje jednog naroda dok se oni sami ne promijene."

Ko izvrši promjenu u ime Allaha, Allah će mu u tome pomoći.

Čovjek je, kao pojedinac, odgovoran za sebe i biće pozvan na obračun i pitan pojedinačno. Uzvišeni kaže:

{ إِنْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ إِلاَّ آتِي الرَّحْمَنِ عَبْدًا * لَقَدْ أَحْصَاهُمْ وَعَدَّهُمْ عَدًّا *وَكُلُّهُمْ آتِيهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَرْدًا}

"Ta svi će oni, i oni na nebesima i oni na Zemlji, kao robovi u Milostivog tražiti utočište! On ih je sva zapamtio i tačno izbrojio, i svi će Mu na Sudnjem danu doći pojedinačno." (Merjem, 93-95.)

Čovjek se ne može okoristiti datim dobrom ako se kao pojedinac ne potrudi. Da li si vidio primjere Nuhove i Lutove, alejhima sselam, žene koje su bile u kućama poslanika, a jedan od njih je bio od odabranih poslanika (ulul-azm)? Zamisli, brate, koliko je truda poslanik uložio odgajajući svoju ženu. Međutim, obzirom da ona nije uložila lični trud, bit će joj rečeno:

{ ادْخُلاَ النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ}

"Ulazite vas dvije u vatru, sa onima koji ulaze!" (Et-Tahrim, 10.)

Dok je ženu faraona, s obzirom da je živjela u kući najvećeg zločinca, Allah naveo kao primjer onih koji vjeruju, upravo zato što je ulagala lični trud u svoj odgoj.

Evo nekih načina samoodgoja muslimana:

1. Ibadet Allahu, održavanje stalne veze s Njim, te potpuna predaja Njemu putem obavljanja islamskih dužnosti, čišćenjem srca od vezivanja za druge mimo Allaha.

2. Mnogo učiti Kur'an. Pomno shvatati učenje Kur'ana i razmišljati o kur'anskim tajnama.

3. Čitati korisne islamske knjige koje tretiraju tematiku bolesti srca i načina liječenja, kao npr: *'Skraćena verzija Minhadžu-l-kasidin'*, *'Medaridžus-salikin'*, itd. Čitati bigrafije ispravnih prethodnika, njihovu islamsku etiku i moral, a to se može naći u knjizi *'Sifetus-safve'* od Ibnu-Dževzija, te *'Mi i ponašanje Ispravnih prethodnika'* od Behauddina Akla i Nasira el-Dželila.

4. Prisustvovati odgojnim programima poput dersova i predavanja.

5. Iskoristiti vrijeme i zanimati se onim što robu koristi na dunjaluku i ahiretu.

6. Ne upražnjavati prekomjerno ni ona djela koja su dozvoljena (mubah) i ne davati im preveliku pažnju.

7. Naći lijepo društvo i prijatelje koji pomažu u dobru. Ko živi odvojeno lišen je mnogih bratskih odličja, kao što su: davanje prednosti i strpljivost.

8. Rad, primjena i prijenos naučenog u praksu.

9. Precizan samoobračun

10. Samouvjernost, s oslanjanjem na Allaha, jer onaj ko izgubi povjerenje neće djelovati.

11. Prezirati nefs u ime Allaha, a to nije oprečno gornjoj tačci. Čovjek mora djelovati uz mišljenje da uvijek ima nedostataka.

12. Osamljivanje u mjeri u kojoj je to preporučeno po Šerijatu, tj. da ne bude stalno vezan za ljude, već da ima posebno vrijeme za ibadete i odvojenost od ostalih.

Molimo Allaha da nas pomogne i učini pokornima onome što Allah voli i čime je zadovoljan. Neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika, Muhammeda, njegovu porodicu i ashabe.

Suzbijanje
(br. pitanja: 26811.)

PITANJE:
Moje pitanje je vezano za post van mjeseca mubarek ramazana. Mislim na post kad musliman ima volju da se oženi, ali nije u mogućnosti. Znam da je post preporučen u ovakvoj situaciji. Međutim, koji je ispravan stav u vezi s ovim pitanjem?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Ova ispravna vjera je došla s ciljem profiliranja urođenih strasti u smislu da ponosni musliman ne postane zarobljenik prohtjeva kao životinja. Propisane su mu obaveze i pohvalna djela čime se štiti od loših posljedica koje nastaju kao rezultat slijeđenja prohtjeva. Od ovih propisa je i post za onoga ko nije u mogućnosti na prirodan način zadovoljiti svoju strast, dakle putem ženidbe. Abdullah ibn Mesud kaže:

"Bili smo s Poslanikom, s.a.v.s. nemajući ništa od imovine. Poslanik, s.a.v.s. nam je rekao: 'O skupino mladića, ko od vas ispunjava uvjete - neka se oženi, jer je to bolje za obaranje pogleda i čuvanje stidnih mjesta. A ko ne može - neka posti, jer je post zaštita.'"[237]

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَن اسْتَطاعَ البَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصِّيَامِ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ .

Želi se reći da post umanjuje utjecaj strasti kod mladića.

Za ovim pravilom, koje je propisano općenito za omladinu, postoji još veća potreba u vremenu povećanja smutnje, u vremenu olahkog prilaska zabranama i mnoštva izazova. Posebno, ako se radi o onima koji žive u društvima u kojima je prošireno razgolićavanje žena i razvrat. Ovaj ibadet treba nastojati izvršavati kako bi se očuvala čednost i vjera. Čovjek će se uz post pomoći i dovom Allahu kojom će tražiti da Allah sačuva njegovu vjeru i čast, te da mu olakša ženidbu

[237] Buhari, 5066; Muslim, 1400.

kojom će sačuvati svoj spolni organ. Pomoći će se, također, prisjećanjem na Allahove blagodati koje je Allah pripremio u Džennetu, kao što su hurije, za one koji ustraju u Njegovim naredbama i sačuvaju svoje duše.

2. ODGOJ DJECE

Ima problem s upuštanom djecom.

(br. pitanja: 30834.)

PITANJE:

Ja sam muallim koji poučava Kur'anu omladinu uzrasta od 16 do 20 godina. No, oni su toliko razmaženi i upušteni da to samo Allah zna. Koji je ispravni metod za odgoj ove omladine za džihad muškost?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Možda je najbolji metod u ovim godinama vezati ih za ličnosti poznate po hrabrosti i osvajanjima. Trebalo bi navoditi priče i događaje koji su ih pratili, kako bi se povećao njihov interes za trenutnim stanjem muslimana. Neprijatelji muslimanske omladine su dobro isplanirali kako će ih zavesti i njihovu mladost zaokupirati besposlicama. Nemoj biti strog u stvarima koje su normalne za njihov uzrast, kao npr. da puno vodiš brigu o njihovom izgledu. Ali, neka sve bude u granicama Šerijata.

Preporučujem ti knjigu "Adolescenti" od dr. Abdu-l-Aziza en-Nugajmišija.

Neka ti Allah da uputu.

Ahmed Abdu-r-Rahman el-Kadi

Univerzitet Imama Muhammeda ibn Su'uda, odjel El-Kasim.

Kakav je propis ugrađivanja telefonskog prisluškivača kako bi prisluškivao porodicu
(br. pitanja: 13318.)

PITANJE:

Ja imam braću i sestre. Koristim telefonski prisluškivač kako bih spriječio loše posljedice. Ovim putem su loše posljedice i spriječene. Kakvo je Vaše mišljenje o ovom metodu?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Ovo pitanje je postavljeno šejhu Muhammedu ibn Usejminu, Allah mu se smilovao, pa je odgovorio:

Smatram da je to špijuniranje, a nikome nije dozvoljeno špijunirati druge. Mi prihvatamo isključivo vanjštinu. Kada bi počeli špijunirati ljude mnogo bi se zamorili, a i naši unutrašnji osjećaji bi, od onoga što čuju i vide, malaksali.

Uzvišeni kaže:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا }

"I ne uhodite jedni druge",

poslije riječi:

"O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge." (El-Hudžurat, 12.)

Međutim, ako domaćin u kući uvidi naznake koje ukazuju na nepoželjne razgovore, nema smetnje da stavi prisluškivač a da to ukućani ne znaju. Međutim, ako od početka bude znao, neće ih pratiti nego direktno prekoriti. Jer ako bude prisluškivao može čuti više nego što je znao ispočetka. Npr. ako sazna za nedolični telefonski razgovor dužnost mu je odmah prekoriti onoga ko je vodio taj razgovor i ne odgađati to za sutra. To je potrebno u korijenu presjeći.

Kada se radi o optužbama bez dokaza i šejtanskim vesvesama, tada nije dozvoljeno prisluškivati. Ako sazna da se radi o velikoj stvari i da se to događa, nema zapreke da stavi prisluškivač s ciljem da dokaže istinitost.

Roditeljsko nadgledanje djece

(br. pitanja: 8858.)

PITANJE:

Kao majka muslimanka trudim se da svoju djecu odgojim u duhu islama. Kakav je Vaš savjet u vezi moje prakse da ponekad pregledam lične stvari svoje djece?

Ako nađem nešto što je haram, da li imam pravo da to uzmem i uništim, znajući da je to dječija stvar?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Savjetujemo da otac ili majka povremeno pregledaju ono što djeca posjeduju. Šejtan djeci, možda, uljepšava prikupljanje zabranjenog, onoga što nije dozvoljeno gledati ili slušati. Ovo je odgovornost koju je Allah predao roditeljima u pogledu njihove djece.

Za mnoge kćerke i sinove je povod njihove upute i ostavljanja zabranjenih stvari i grijeha bila budnost roditelja, stalni nadzor i sprečavanje nevaljalštine u korijenu. Da preusmjeriš navaljaloga ili nevaljalu na samom početku griješenja je veoma lahko, ali ako to potraje dugo rastavljanje djece od smutljivaca će biti teško.

U mnogim slučajevima se zna koje nevaljalštine sinovi i kćeri čine na osnovu pretraživanja njihovih torbi, čitanjem njihovih svesaka i upoznavanjem njihovog društva.

Koliko je omladinaca poželjelo da su ih roditelji nadgledali i pratili njihove postupke?!

Zato, savjetujemo vam da im, s vremena na vrijeme, pregledate njihove stvari, ali da to bude neprimjetno.

To će roditelji početi činiti nakon što primjete da nešto nije uredu s djecom. Međutim, ako je dijete u suštini dobro i ne čini grijehe, tada roditelji, a ni drugi, nemaju pravo nadzirati ih niti im pretraživati lične stvari. Zato što takvi postupci u tom slučaju spadaju u ružno mišljenje o djeci i špijuniranje, što je Allah zabranio riječima:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلاَ تَجَسَّسُوا}

"O vjernici, klonite se mnogih sumljičenja, neka sumljičenja su, zaista, grijeh. I ne uhodite jedni druge." (El-Hudžurat, 12.)

Ako majka ili otac nađu nešto što je zabranjeno, dužnost im je to uništiti, a zatim posavjetovati onoga kod koga je nađena ta nevaljalština.

Ebu Seid el-Hudri prenosi da je čuo Poslanika, s.a.v.s. kako govori:

"Ko od vas vidi nevaljalo djelo, neka ga rukom otkloni. Ako to ne može, onda svojim jezikom. Ako ni to ne može, neka to učini svojim srcem, a to je najslabiji vid vjerovanja."[238]

مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ، وَذَلِكَ أَضْعَفُ الإِيمَانِ

Imam En-Nevevi kaže: "Riječi Poslanika, s.a.v.s.: ***'...neka ga otkloni'*** su obavezna naredba prema konsenzusu učenjaka. O naredbi zabrane zla i naređivanja dobra slažu se tri velika izvora Šerijata: Kur'an, Sunnet i idžma'.

Naređivanje dobra i zabrana zla je kolektivna obaveza (fardi-kifaje). Ako jedan dio muslimana izvršava ovu obaveza, ostali nisu griješni zbog neizvršavanja. No, ako svi muslimani izostave ovu obavezu, griješni su oni koji su mogli vršiti tu obavezu, a nisu imali opravdanje ili strah. Naređivanje dobra i zabranjivanje zla može biti i pojedinačna stroga obaveza u slučaju da niko drugi ne zna za određeno zlo osim dotične osobe ili to zlo može otkloniti samo ta osoba. Na primjer, ko vidi svoju suprugu ili dijete u nevaljalštini ili da su nemarni prema islamskim obavezama.

El-Kadi Ijjad, Allah mu se smilovao, kaže da je ovaj hadis temelj za pravilo promjene zla ili naređivanja dobra. Onaj ko želi promjenu određenog djela, to će učiniti svim mogućim sredstvima, riječju ili djelom. Razbiće instrumente, prosuti alkohol ili narediti drugima da to učine. Oduzeće otete stvari i povratiti ih vlasnicima, sam ili naredbom drugima, ako je u mogućnosti. Prilikom promjene će blago postupati prema neznalici kao i sa uglednim nepravednim

[238] Muslim, 49.

čovjekom čijeg se zla boji, jer je to umjesniji način da njegov govor bude primljen."[239]

Allah najbolje zna.

Koji je ispravan način pozivanja malodobne djece na prakticiranje vjere?

(br. pitanja: 10211.)

PITANJE:

Kojim putem ću pozivati na pridržavanje vjere svoju malodobnu braću, koja imaju deset godina, kako bi stasali čvrsto vezani za vjeru?

ODGOVOR:

Preporučujemo ti da ih podučavaš Kurani-Kerimu, sunnetu Poslanika, s.a.v.s. sa svim pravilima ponašanja koja se u sunnetu prenose kao što su: dobročinstvo, povezanost, iskrenost, povjerenje i sl. Vodi brigu da obavljaju namaze u džematu. Također, pouči ih adabima prilikom jela, pijenja, obraćanja i sl. Ako oni stasaju s ovakvim načinom ponašanja i ovako vrijednim karakteristikama, bit će upućeni i ostaće istrajni uz Allahovu pomoć. Lijepo će odrasti i biti od koristi i sebi, a i ummetu, a ti ćeš, svakako, za to imati veliku nagradu.

Kada ćemo početi učiti djecu da uklanjaju dlake sa stidnih mjesta?

(br. pitanja: 1956.)

PITANJE:

Poznato je da je otklanjanje dlaka oko stidnih mjesta od urođenih svojstava (el-fitre). Međutim, u kojoj dobi trebamo početi podučavati djecu ovom šerijatskom pravilu?

ODGOVOR:

[239] *Šerhul-muslim*, 2/22-25.

Dijete, bilo muško ili žensko, treba poznavati ovo pravilo kada se približi punoljetstvu i kada dlake počnu rasti, što je Zakonodavac učinio znakom punoljetstva i naredio njihovo otklanjanje radi čistoće i čuvanja zdravlja. S ovim, i drugim bitnim stvarima, mogu se upoznati oni koji su blizu punoljetstva. Npr. značenje šerijatskog obavezivanja, Allahovih prava, dužnosti osobe koja šerijatski podliježe pravilima islama putem upozoravanja na početak bilježenja loših djela od početka punoljetstva pa nadalje, te propisima kupanja od džunupluka i sl. Ako se roditelji ustručavaju spomenuti djetetu ovu temu direktno, onda mu mogu dati knjigu ili brošuru koja obrađuje propise vezane za punoljetstvo. Allah daje uspjeh.

Muhammed Salih el-Munedždžid

Nagrada za tri odgojene kćeri pripada ocu ili majci?
(br. pitanja: 14079.)

PITANJE:

Poslanik, s.a.v.s. kaže:

> ***"Ko bude imao tri kćeri i strpljivo se prema njima bude odnosio hraneći ih i oblačeći, one će mu biti zastor od vatre."***
>
> مَنْ كَانَتْ لَهُ ثَلاثُ بَنَاتٍ فَصَبَرَ عَلَيْهِنَّ وَسَقَاهُنَّ وَكَسَاهُنَّ كُنَّ لَهُ حِجَابًا مِنَ النَّارِ .

Da li će one biti zastor od vatre isključivo svome ocu ili u tome učestvuje i majka? Ja, hvala Allahu, imam tri kćeri.

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Hadis je općenit i za majku i za oca, na što nam ukazuju riječi Poslanika, s.a.v.s.:

> ***"Ko bude imao dvije kćeri i prema njima se bude lijepo ophodio, biće mu zastor od vatre."***
>
> مَنْ كَانَ لَهُ ابْنَتَان فَأحْسَنَ إِلَيْهِمَا كُنَّ لَهُ سِتْرًا مِنَ النَّارِ

Da čovjek, tako, ima sestre, tetke po ocu ili majci i ako se prema njima bude lijepo ophodio nadamo se za takvoga da će postići

Džennet. Njegovo dobročinstvo prema njima zaslužuje veliku nagradu, zastor i pregradu između njega i vatre zbog pohvalnog djela koje čini.

Ovo važi samo za muslimane. Kada musliman čini ove hajrate, želeći Allahovo lice, oni mu mogu biti uzrokom spasa od vatre. Spas od vatre i ulazak u Džennet imaju mnogobrojne uzroke. Vjernik ih treba što više činiti. Islam je jedini temelj i osnovni uzrok za ulazak u Dženet i spas od vatre.

Postoje i druga djela koja su, kada ih musliman čini, uzrok spasa od vatre i ulaska u Džennet. Tu ulazi i ovo dobročintvo i opskrbljivanje kćeri i sestara koje će mu (skrbniku) biti zastor od vatre. Npr. kome umre troje djece prije nego što dostignu punoljetstvo biće mu zastor od vatre.

Upitali su Poslanik, s.a.v.s.: "A dvoje djece?" On je odgovorio: "I dvoje." Nisu ga upitali za jedno dijete, a vjerodostojno se prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s. rekao: "Allah Uzvišeni kaže: 'Mom robu vjerniku ne pripada druga nagrada osim Dženeta kada mu uzmem najdražeg od stanovnika Dunjaluka (njegovo dijete) i u tome se strpi i nada se mojoj nagradi.'"

يَقُولُ اللهُ عَزَّ وَجَلَّ مَا لِعَبْدِي الْمُؤْمِنِ جَزَاءٌ إِذَا أَخَذْتُ صَفِيَّهُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا فَاحْتَسَبَ إِلاَّ الْجَنَّةُ

Uzvišeni je pojasnio da rob vjernik nema druge nagrade osim Dženeta kada mu se oduzme najdraži ili najvoljeniji od stanovnika Dunjaluka i on se u tome strpi i nada se toj nagradi. Jedno dijete također, kada ga Allah uzme, podrazumijeva se ovim hadisom. Ako otac i majka budu strpljivi i budu očekivali nagradu, nagrada će im biti Dženet. Ovo je velika blagodat od Allaha. Ovo se odnosi i na supružnike kao i na ostale članove familije i prijatelje, ako budu strpljivi i budu se nadali nagradi, ali, uz to, moraju biti lišeni zapreka za postizanje ove nagrade kao što su veliki grijesi. Molimo Allaha za spas.

Šejh Abdu-l-Aziz ibn Baz, Allah mu se smilovao.

Problem s djecom koja kradu.
(br. pitanja: 7833.)

PITANJE:
Mnogo sam se uzrujao kada sam otkrio da je jedan od mojih sinova ukrao jednu stvar. Bojim se da će u budućnosti postati kradljivac! Šta mi savjetujete?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Dijete može krasti iz više razloga:

1. Krade jer ne pravi razliku između posudbe i krađe. Pojam vlastite imovine je kod takvog djeteta još nejasan.

2. Neka djeca kradu zato što im se uskraćuju stvari koje druga djeca posjeduju.

3. Djeca se nekada žele osvetiti roditeljima ili im krađom privući pažnju.

Šta ćemo raditi u takvim slučajevima?

1. Držati se dostojanstveno i smireno umjesto da ih grdimo i sramimo. Takva situacija je prilika da spoznaš svoje dijete.

2. Dijete lijepo posavjetovati. Pojasni mu propis krađe u islamu i da Uzvišeni u Kur'anu kaže:

{ وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا

"Kradljivcu i kradljivci ruke odsijecite."

Pojasni da je Poslanik, s.a.v.s. prilikom uzimanja prisege od žena tražio, između ostalog, da neće krasti, kao što Uzvišeni kaže:

{ وَلَا يَسْرِقْنَ

"I da one ne kradu..."

Spomeni djetetu da uzvišeni Allah sve nadgleda:

{ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنتُمْ

"On je sa vama ma gdje god bili..."

{ وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ }

"Allah je Svjedok za ono što radite."

Reci djetetu:

"Allah te vidi, pa makar ukrao u tajnosti daleko od pogleda ljudi, jer

{ يَعْلَمُ السِّرَّ وَأَخْفَى }

Allah: 'Zna sve tajno i javno.'"

3. Trebaš direktno pred dijete izaći sa razlogom i motivom krađe, kao da kažeš: "Znam da si uzeo slatkiš iz tržnice zato što ga ti želiš, ali krađa nije rješenje. Kada sljedeći put budeš nešto zaželio prvo mene upitaj. Znam da voliš biti povjerljiv." Potrudi se da dijete staviš u poziciju kao da je slatkiš od njega ukraden i pitaj ga kako bi se ponašao.

4. Obavezna nadoknada i izmirenje ukradenog, što znači, treba tražiti od djeteta da vrati ukradeno uz izvinjenje ili da nadoknadi štetu onoga što je uništio tako što će mu se uskratiti neke povlastice u kući.

5. Stalno nadgledanje djeteta i ne odnositi se nemarno prema njemu u dugim vremenski periodima.

Allah upućuje na Pravi put.

Pogledaj knjigu *„Tenvirul-ibad biturukit-teamul meal-evlad"*, Dr. Hamid Nehar el-Mutajri

Ko ima nagradu za djela maloljetne djece?
(br. pitanja: 3240.)

PITANJE:
Da li se djela koja čini maloljetno dijete u vidu namaza, hadža, učenja Kur'ana računaju roditeljima ili djetetu?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Dobra djela malodobnog djeteta pripadaju djetetu, a ne roditeljima niti bilo kome drugom. Međutim, roditelj se nagrađuje za odgoj tog djeteta, za uputu na dobro i pomaganje u tome. Muslim u *Sahihu* prenosi da je Ibn Abbas, r.a., rekao:

"Neka žena je podigla svoje dijete, pa reče: 'Allahov Poslaniče, da li ovaj može obaviti hadž?' 'Da, a i tebi pripada nagrada.', odgovori joj Poslanik.[240]

نَعَمْ، وَلَكِ أَجْرٌ

Poslanik, s.a.v.s. obavještava da hadž pripada djetetu i da je majka nagrađena zbog obavljanja hadža s njim.

Ovo se odnosi i na druge ljude koji imaju nagradu za činjenje dobra, kao što je podučavanje jetima, rodbine, sluga i drugih ljudi, jer Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Ko ukaže na dobro ima nagradu kao i onaj koji ga čini."[241]

مَنْ دَلَّ عَلَى خَيْرٍ فَلَهُ مِثْلُ أَجْرِ فَاعِلِهِ

Ovo ulazi u potpomaganje u dobru i bogobojaznosti, a Allah, subhanehu ve teala, za to nagrađuje.

Šejh Ibn Usejmin

Kako izliječiti nervozno dijete?

(br. pitanja: 21357.)

PITANJE:

Imam veoma nervozno dijete koje se jako brzo ljuti. Kako da liječim ovu njegovu osobinu?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Na pitanje o liječenju srdžbe je već odgovoreno. Vrati se na fetvu broj 658, ali, evo, ipak, nekih tačaka:

---

[240] Muslim, 2378.
[241] Muslim, 3509.

- Tražiti utočište kod Allaha od prokletog šejtana.

- Šutnja.

- Smirenost. Ako srditi stoji treba sjesti, a ako sjedi neka legne.

- Treba se sjetiti nagrade za savlađivanje srdžbe. U vjerodostojnom hadisu stoji:

"Ne srdi se i tebi Dženet pripada."

لاَ تَغْضَبْ وَلَكَ الجَنَّةُ .

Spoznaja visokog položaja i pozicije onoga ko se savlada, kao što stoji u vjerodostojnom hadisu:

"Ko savlada srdžbu Allah će mu sramotu pokriti, a ko ugasi zlobu, a da je htio sproveo bi je, Allah će mu srce napuniti nadom na Sudnjem danu."[242]

وَمَنْ كَفَّ غَضَبَهُ سَتَرَ اللهُ عَوْرَتَهُ، وَمَنْ كَظَمَ غَيْظَهُ وَلَوْ شَاءَ أَنْ يُمْضِيَهُ أَمْضَاهُ مَلأَ اللهُ قَلْبَهُ رَجَاءً يَوْمَ القِيَامَةِ

- Poznavati uputu Poslanika, s.a.v.s. prilikom srdžbe.

- Znati da je gašenje srdžbe i zlobe od znakova bogobojaznosti, kao što se vidi iz prethodnog hadisa.

- Osvjestiti se prilikom opomene. Ustegnuti se i poslušati onoga ko savjetuje.

- Poznavati loše posljedice srdžbe.

- Da pokuša zamisliti kako izgleda prilikom srdžbe.

- Uputiti dovu Allahu da odstrani zlobu i srdžbu srca.

Evo i lijepe priče koja će, Allahovom dozvolom, pomoći roditelju da liječi srdžbu kod svoga djeteta:

Bio jedan nervozni dječak koji je stalno griješio. Roditelj mu donese kesu punu eksera i reče: "Dijete moje, želim da ukucaš ovaj ekser u drvenu ogradu naše bašče kada god te savlada srdžba ili postaneš nervozan." Dijete je tako počelo provoditi preporuku oca...

[242] El-Albani, Allah mu se smilovao kaže da je hasen u *Silsili*, 906.

Prvog dana je ukucao 37 eksera, a ukucavanje eksera u tvrdu ogradu nije bilo baš lahko.

Tada se počeo suzdržavati u srdžbi i nakon određenog vremena ukucavao je manje eksera. Nakon nekoliko sedmica je već naučio vladati sobom. Prestao se srditi a i kovati eksere u ogradu. Potom dođe ocu i obavijesti ga o svome uspjehu. Otac se obradova ovoj promjeni i reče: "Ali, dijete, sada moraš povaditi eksere iz ograde za svaki dan u kome se ne rasrdiš."

Dijete je počelo nanovo vaditi eksere iz ograde za dane u kojima se nije srdilo sve dok ih nije sve povadilo.

Nakon toga je otišao ocu i obavijestio ga ponovno o svom uspjehu, otac ga je poveo ka ogradi i rekao mu: "Dijete, lijepo si učinio, ali vidi sada te rupe na ogradi, ova ograda neće biti kakva je bila prije", te doda: "Kada nešto govoriš u srdžbi te riječi ostavljaju tragove u dušama ljudi kao što su ove rupice na ogradi. Možeš ubosti čovjeka nožem, ali on neće uzimati u obzir koliko god ti puta rekao: 'Žao mi je!', jer rana ostaje."

Igranje amidžića i amidžišnja skupa

(br. pitanja: 5215.)

PITANJE:

Da li je dozvoljeno da se amidžići i amidžišnje igraju skupa?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Nema smetnje da se djeca amidža, bila ona muškog ili ženskog spola, dok su mala i maloljetna, nisu dostigla doba spolne moći, a sigurni smo od svake smutnje, igraju zajedno. Ako su odrasli i punoljetni to im je zabranjeno, jer djeca braće nisu mahremi. Prema tome, amidžići nisu mahremi amidžičnama, a isto se odnosi na dajdžiće. Allah najbolje zna.

Šejh Muhammed Salih el-Munedždžid

Status djece obeščašćenih žena Bosne i Kosova
(br. pitanja: 10023.)

PITANJE:
Šta je propis za djecu obeščašćenih žena u Bosni i Kosovu? Da li će biti predati očevima ili će biti uzeti i odgajani kod muslimana?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Što se tiče djece dužnost je muslimanima da ih paze i odgoje u duhu islama. Ne treba ih prepustiti kršćanima i drugim. Uzvišeni kaže: "Vjernici i vjernice su zaštitnici jedni drugih." (Et-Tevba, 71.)

{ وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ }

Poslanik, s.a.v.s. kaže: "Primjer vjernika u međusobnoj ljubavi, samilosti i brižnosti je kao primjer tijela. Kada oboli jedan organ ostali se organi odazovu nesanicom i groznicom."

مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى

Njihov propis je propis jetima – siročadi. Uzvišeni je propisao posebnu pažnju prema jetimima.

Šejh Abdu-l-Aziz ibn Baz, Allah mu se smilovao.

Zikr i muslimanska djeca.
(br. pitanja: 22150.)

PITANJE:
Kako ćemo podučiti našu djecu jutarnjem i večernjem zikru?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Djeci se u trećoj i četvrtoj godini citira i poučavaju se jutarnjem i večernjem zikru, zikru prije spavanja, zikru prilikom jela i pića. Dijete će slušati zikr, pamtiti i primjenjivati ga. Ovo je vid dobrog povezivanja njegove duše sa Allahom, azze ve dželle. Njegova duša će se tako uzvisiti i prirodna će urođenost (fitret)biti zdravija od svakog iskrivljenja.

-Jedna familija je otišla na izlet. Kada su došli na izletište dijete je brzo otrčalo radosno i sretno. Najedanput se vratilo i upitalo majku: Kakav se zikr treba ovdje proučiti!?

Poznato je da se pod zikrom misli na onaj zikr koji je naveden od Poslanika, s.a.v.s. Havla bint Hakim, radijjallahu anha, kaže:

"Čula sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kako govori: 'Ko dođe na neko mjesto i kaže: 'Utječem se Allahovim savršenim riječima od zla koje postoji'- neće mu ništa nauditi dok boravi na tom mjestu.'"[243] *(E'uzu bikelimatillāhit-tāmmāti min šerri mā halek.)*

مَنْ نَزَلَ مَنْزِلاً ثُمَّ قَالَ :أعُوذُ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّاتِ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ، لَمْ يَضُرُّهُ شَيْئٌ حَتَّى يَرْتَحِلَ مِنْ مَنْزِلِهِ ذَلِكَ

Ovo dijete je osjetilo da musliman ima određene zikrove koji su specifični za određeno vrijeme ili mjesto. Ovo dijete je shvatilo suštinu veze s Gospodarom. Ova veza je trajna i stalna, a to je naučilo od roditelja. Ako se dijete odgoji u ovom duhu bit će hairli, ako Bog da. Imat će utjecaja i na svoje drugove s kojima je u kontaktu.

Od istinitih priča koje ukazuju na odrastanje djeteta u zikru i vezi s Allahom je i ova:

"Jednog dana dođe mali dječak, s nepune četiri godine, svojoj majci u novoj odjeći koju mu je obukla trinaestogodišnja sestra. Majka mu reče: 'Daj da proučim dovu prilikom oblačenja nove odjeće!' Dijete odgovori: 'Proučio sam!' Majka se začudi, jer je znala da dijete nije naučilo tu dovu. Dijete tada reče da mu je sestra rekla dovu, a on je za njom ponavljao. Pogledajmo kako je čistota ove djevojčice imala utjecaja na mlađeg brata!"

Iz knjige: *"Majke pored svoje djece"*

[243] Muslim.

Briga za djecu na Zapadu i za njihovo zdravo razmišljanje
(br. pitanja: 4237.)

PITANJE:
Mi muslimani na Zapadu nailazimo na poteškoće u zaštiti naše djece od lutanja i utapanja u raskalašeno zapadno društvo. Želimo da nam predstavite nekoliko praktičnih koraka pomoću kojih ćemo sačuvati djecu od devijacija i gubljenja njihovih ličnosti. Neka vas Allah najljepše nagradi!

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Za čuvanje muslimanskih porodica u neislamskim državama je potrebno ostvariti nekoliko uslova i zahtjeva unutar i van kućnog okruženja.

1) Unutar kuće:

a) Roditelji moraju obavljati namaz u džamijama zajedno sa djecom, a ako nema obližnje džamije, onda zajednički namaz u kući.

b) Moraju dnevno učiti Kur'an i slušati njegovo učenje.

c) Trebaju zajedno objedovati.

d) Njihov govor treba biti, što je moguće više, u skladu s Kur'anom.

e) Trebaju paziti na porodične i društvene adabe koje je propisao Gospodar svjetova u Svojoj Knjizi. Neki od tih adaba navedeni su u suri en-Nur.

f) Ne smiju dozvoliti ni sebi ni djeci gledanje razvratnih i nemoralnih filmova.

g) Djeca moraju prenoćivati unutar doma i u njemu boraviti što više vremena radi svoje zaštite od utjecaja lošeg vanjskog okruženja. Potrebno je što više pooštriti dozvolu spavanja van kuće.

h) Treba izbjegavati slati djecu na udaljene univerzitete, jer tada moraju stanovati u univerzitetskim domovima. U protivnom ćemo izgubiti našu djecu koja će se utopiti u nevjerničko društvo.

i) Mora se oštro paziti na halal hranu, a roditelji moraju izbjegavati konzumiranje svake vrste zabranjenih stvari poput cigareta, marihuane i sličnih narkotika koji su prošireni u zemljama nevjerstva.

2) Van kuće:

a) Potrebno je slati djecu u islamske škole od djetinjstva do završetka srednje škole.

b) Slati ih u džamije, prema mogućnostima, radi obavljanja džume i ostalih redovnih namaza, te prisustva naučnim i da'vetskim halkama.

c) Potrebno je oživjeti odgojne i fizičke aktivnosti među djecom i omladinom na mjestima kojima upravljaju muslimani.

d) Organizovati odgojne kampove na koje će ići svi članovi porodice.

f) Da roditelji nastoje odlaziti u Svetu zemlju radi obavljanja hadža i umre zajedno sa djecom.

g) Pirivikavati djecu da govore o islamu pojednostavljenim jezikom koji razumiju i mladi i odrasli, muslimani i nemuslimani.

h) Privikavati djecu na pamćenje – hifz Kur'ana, a neke od njih, prema mogućnosti, slati u arapske zemlje kako bi se podučili propisima vjere, a zatim da se vrate kao daije sa znanjem, vjerom i jezikom Časnog Kur'ana.

i) Obučavati djecu da drže džumanske hutbe i da imame u džamijama kako bi postali vođe islamskih manjina tamo.

j) Podsticati djecu da se rano žene i udavaju kako bi sačuvali svoju vjeru i dunjaluk.

k) Neophodno ih je podsticti da se žene i udaju za muslimane iz porodica koje su poznate po vjeri i moralu.

l) Ne upotrebljavati SOS telefone i ne tražiti od policije da rješava kućne razmirice. Ako dođe do nesuglasica neophodno je kontaktirati s odgovornima za muslimanske manjine ili s razboritim muslimanima radi pomaganja u rješavanju nastalog problema.

m) Neprisustvovanje veseljima i festivalima na kojima se pleše, muzicira i čini otvoreno griješenje i slave nevjernički praznici. Djeci je, s mudrošću, potrebno zabranjivati da idu s kršćanskim učenicima nedjeljom u crkvu.

Allah daje uputu i ukazuje na pravi put.

Šejh Muhammed Salih el-Munedždžid

Kako dijete odgojiti u imanu
(br. pitanja: 22950.)

PITANJE:
Imam trogodišnje dijete i želim da iman ovlada njegovim srcem. Šta da radim?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Trogodišnje dijete treba da gleda roditelje kako klanjaju i da sluša njihovo učenje Kur'ana. Djetetovo slušanje i ponavljanje Kur'ana i dnevnih zikrova koje uče njegovi roditelji i braća napaja njegovu dušu i oživljava srce, kao što se oživljava neplodna zemlja. Slušanje roditelja dok zikre, kao i posmatranje ibadeta koje obavljaju, ima poseban utjecaj ne djetetova djela i iskaze.

Primjer za to je priča o jednoj djevojčici: "Majka je upravo završila uzimanje abdesta. Najedanput ugleda svoju trogodišnju kćer kako pere lice i ruke povodeći se za majkom. Podigla je kažiprst i rekla: La ilahe illallah. Ovo ukazuje da je djevojčica uočila kod roditelja da postoji poseban zikr poslije uzimanja abdesta."

Druga priča: "Jedna majka je klanjala dva rekata nakon uzimanja abdesta i počela dovršavati neke svoje kućne poslove. Djevojčica je navikla da vidi majku kako sjedi na sedžadi nakon obavljenog namaza, dok ne prouči poslijenamaske zikrove. Uočila je da se majka digla odmah nakon obavljenog namaza, pa joj reče: 'Zašto si ustala prije nego što kažeš: 'Estagfirullah''"

Ova istinita priča ukazuje na to da djeca neumorno nadgledaju postupke svojih roditelja.

Čovjek je izložen bolestima i njegovo se dijete, također, može razboljeti. Zato je potrebno da njegova bolest bude prilika za jačanje njegove veze s Allahom, dž.š. To će se ostvariti podsjećanjem na *vrijednost zdravlja koje je blagodat od Allaha*, da na zdravlju treba zahvaljivati Allahu, da je čovjek slab i da nema snage bez svoga Gospodara. Prilikom uzimanja lijeka ili odlaska u bolnicu, trebamo podučiti dijete da je lijek od Allaha, a liječenje je jedna od stvari koje nam je Allah naredio. Trebamo ih vezati za šerijatske dove i praktično ih primjenjivati u bolesti. Navest ćemo im primjere vjerovjesnika koji su tražili lijek i oslanjali se na Allaha, kao primjer Ejuba, a.s. ili Jakuba, a.s. kad je naredio svojim sinovima da uđu na različita vrata i da im to ništa nije koristilo ako Allah to neće, te njegovo potpuno predavanje njegovog stanja Allahu, dž.š. Allah Uzvišeni citirajući Jakuba, a.s. kaže:

"'Ne ulazite na jednu kapiju, već na razne kapije, a ja vas ne mogu spasiti od onoga što vam Allah odredi; moć pripada jedino Njemu, ja se u Njega uzdam, i neka se samo u Njega uzdaju oni koji se uzdaju!'" (Jusuf, 67.)

{ لاَ تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللهِ مِنْ شَيْءٍ

Od najvažnijih stvari je podsjetiti djecu na očekivanje nagrade, strpljivost u bolesti i liječenju od nje.

Jedna djevočica je podsjećala svoju majku da je Allah odredio, što su utvrdili doktori, da oboli od neke hronične bolesti. Međutim, lijek je u Allahovim rukama. To se desilo nakon što je majka shvatila da djevočica mora dvaput dnevno uzimati lijek, te joj je stalno govorila da će za to imati nagradu, tako da je jednog dana djevojčica povikala: "Imat ću nagradu, jer uzimam ovaj lijek!"

Ona je to rekla iz ponosa i želje za nagradom i sevapom za svoje ukućane.

Iz knjige: *"Majke pored svoje djece"*

Kako djeci pomoći da spoznaju Gospodara na jednostavan način

(br. pitanja: 22175.)

PITANJE:

Kako ćemo pomoći dijetetu da spozna Gospodara?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Dijete će se upoznati s Allahom na odgovarajući način shodno njegovom shvatanju i nivou znanja. Podučiće se da je Allah Jedan, da nema sudruga i da je On Stvoritelj svega. On je Stvoritelj Zemlje, Nebesa, ljudi, životinja, drveća, rijeka i dr. Odgajatelj može iskoristiti neke situacije i upitati dijete prilikom šetnje u vrtu ili napolju o Stvoritelju vode, rijeka i okolnog pejzaža, kako bi njegovu pažnju skrenuo i usmjerio na veličinu Stvoritelja, uzvišen i slavljena neka je On. Otac, majka ili odgajatelj mogu biti s djetetom ili s grupom djece u prevoznom sredstvu ili na ekskurziji, npr. prilikom zalaska Sunca. Sunce se postepeno krije od pogleda, a odgajatelj će djeci baš tada skrenuti pažnju na Allahovu moć vezanu za to.

Dijete će biti upućeno na shvatanje Allahove vrednote i date blagodati u vidu zdravlja. Reći će mu se npr.: "Ko ti je dao sluh, vid i pamet? Ko ti je dao snagu i moć da se krećeš?" Bit će podsticano na ljubav prema Allahu, na zahvalu Njemu za sve blagodati. Ovaj uspjeh će, Allahovom voljom, imati posebne odgojne efekte kad se dijete odazove Allahu i onome što On voli.

Priča: "U blizini majke, u jednoj sobi stana na drugom spratu, nalazi se prozor za prozračivanje. Dijete najedanput dolazi i zatvara prozor. Kad ga je majka upitala za taj postupak, ono odgovori: 'Vidio sam satelitsku antenu na krovu jedne obližnje kuće, a ja ne želim da gledam u ono što moj Gospodar ne voli.'"

Dijete može pitati da li Allah spava ili jede. Tada je potrebno odgovoriti da Allahu nije ništa slično, i da On sve čuje i sve vidi, da Ga ne uzima drijemež niti san, da nije kao mi u potrebi za snom, hranom ili pićem.

Pojednostavljivanje i pojašnjavanje ovih stvari djetetu, shodno njegovom uzrastu, i veličanje Allaha u Njegovom srcu pomaže da dijete ima stalni osjećaj Allahovog nadzora u tajnosti i javnosti.

Iz knjige: *"Majke pored svoje djece"*

Odgajanje jetima.

(br. pitanja: 1994.)

PITANJE:

Musliman se oženio udovicom s dvoje djece. Koje su obaveze ovog čovjeka prema toj djeci? Da li on ima pravo da im naredi ili da ih natjera na namaz? Je li dozvoljeno da ga ta djeca nazivaju ocem?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Da, naređivat će im namaz. Poslanik, s.a.v.s. kaže:

***"Naredite djetetu da klanja namaz kad napuni sedam godina..."*[244]**

مُرُوا الصَّبِيَّ بِالصَّلاةِ إِذَا بَلَغَ سَبْعَ سِنِينَ

Učenjaci kažu: "Dijete će biti odgojeno da se čisti i klanja namaz kada bude imalo deset godina." Preodgajanje označava: udaranje, prijetnju ili prijekor. Dužnost je staratelju djeteta da ga poduči namazu i taharetu (čišćenju) kad dostigne sedam godina, a dužan ga je i preodgojiti ako to ne čini s punih deset godina.

Temelj ovog govora je hadis Poslanika, s.a.v.s.:

***"Podučite dijete namazu sa sedam, a udarite ga radi namaza (ako ga ne obavlja) sa deset godina."*[245]**

عَلِّمُوا الصَّبِيَّ الصَّلاةَ ابْنَ سَبْعٍ وَاضْرِبُوهُ عَلَيْهَا ابْنَ عَشْرٍ

U drugoj predaji stoji:

---

[244] Ebu Davud.
[245] Et-Tirmizi; Hadis je hasen.

"Naredite djetetu namaz sa sedam, a udarite ga radi namaza (ako ga ne obavlja) sa deset godina i rastavite ih u postelji."

مُرُوا الصَّبِيَّ بِالصَّلاَةِ لِسَبْعِ سِنِينَ، وَاضْرِبُوهُ عَلَيْهَا لِعَشْرٍ، وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ

Ovaj propisani preodgoj je vezan za dijete kako bi se naviklo na namaz, kako bi ga zavoljelo i ne bi ga ostavilo kada uđe u punoljetstvo. U tome nema razlike između muškog i ženskog djeteta.[246]

Neki ljudi se ustručavaju u preodgoju jetima. Ispavno je da se staratelj jetima potrudi da mu predoči sve što je korisno, pa makar prema njemu nekada bio grub, jer je to za korist djeteta.

Učenjaci kažu: "Može udariti jetima kao što bi udario svoje dijete."[247] A da dijete doziva svog staratelja ili skrbnika ocem na to je dat odgovor pod brojem 1041. Allah najbolje zna.

Šejh Muhammed Salih el-Munedždždid

Kako kod djeteta razviti ljubav prema Poslaniku, s.a.v.s.?

(br. pitanja: 21215.)

PITANJE:

Kako ćemo razviti ljubav prema Poslaniku, s.a.v.s. u dušama naše djece? Imam kćerkicu i šta da radim u ovom njenom razdoblju?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Za razvijanje ljubavi prema Poslaniku s.a.v.s. u srcima naše djece postoji više puteva:

- Da im roditelji pričaju priče koje su navedene o djeci ashaba u doba Poslanika, s.a.v.s. kako su se ta djeca borila protiv onih koji su ga uznemiravali, kako su se brzo odazivala na njegov poziv, izvršavala njegove naredbe, voljela što je on volio, pamtila njegove hadise.

---

[246] Više o ovome pogledati djelo: *El-Mugni* od Ibn Kudame; Poglavlje o propisu namaza.

[247] *Ed-Durrul-Muhtar.*

- Nastojati da zapamte što više hadisa i da se nagrade za pamćenje. Navodi se govor Ez-Zubejrija: "Malik ibn Enes, r.a., je imao kćerku koja je učila napamet njegovo djelo, tj. zbirku hadisa El-Muvetta. Stajala bi iza vrata i kad bi onaj koji čita pogriješio zaškripala bi vratima, a Malik bi to shvatio i ispravio učenika." Od En-Nadra ibn el-Harisa se prenosi da je rekao: "Čuo sam Ibrahima ibn Edhema kako govori: 'Rekao mi je otac: 'O sinko uči hadis! Kad god čuješ hadis i upamtiš ga imaš (od mene) dirhem.' Tako sam i tragao za hadisima."' – nastavlja Ibrahim.

- Treba im pojasniti onoliko koliko shvataju iz sire (životopisa) Poslanika, s.a.v.s. njegovih pohoda, životopisa ashaba i ashabijki, neka je Allah s njima zadovoljan, kako bi izrasli u ljubavi prema ovim odabranicima, preuzeli njihovo vladanje, te imali žara za radom i iskrenošću na putu obnove i pobjede ove vjere.

- Ashabi i ostali ispravni prethodnici su nastojali izučavati i prenositi svojoj djeci životopis Poslanika, s.a.v.s. Čak su ga zajedno naučavali s Kur'anom, jer je životopis tumač značenja Kur'ana zajedno s događajima koji pobuđuju pažnju i odslikavaju trenutno stanje islama. Životopis Poslanika, s.a.v.s. ima jak utjecaj na duše, jer sa sobom nosi ljubav, trud i borbu u cilju izbavljanja čovječanstva iz zablude i opstanka na pravom putu. Zatim, kako bi napustili neistinu prihvatili istinu, te izašli iz tame paganstva i ušli u svjetlo islama.

- Majka ili otac trebaju probrati za svoje dijete iz sire Poslanika, s.a.v.s. ono što pobuđuje njegovu nutrinu kao: djetinjstvo Poslanika, s.a.v.s. dio provedenog života kod Halime es-Sa'dijje, kako je Allah Halimi i njenoj porodici dao izobilje blagodati zbog prisustva Poslanika, s.a.v.s. Tu je i priča o hidžri kada je Allah trenutno oduzeo vid mušricima gdje se ističu događaji koji pokazuju Allahovu, dž.š., pažnju prema Poslaniku, s.a.v.s. Tako će se srce djeteta ispuniti ljubavlju prema Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s. Prenosi se od Alije, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s. rekao:

"Odgojite djecu u duhu tri vrline: ljubavi prema Poslaniku, s.a.v.s. ljubavi prema njegovoj porodici i učenju Kur'ana. Učači Kur'ana će biti s Allahovim vjerovjesnicima i odabranicima u Allahovom hladu kada ne bude drugog hlada osim Njegovog.[248]

[248] Hadis navodi Es-Sujuti u *Sagiru*, str. 25, El-Albani kaže da je slab.

أَدِّبُوا أَوْلاَدَكُمْ عَلَى ثَلاَثِ خِصَالٍ: حُبِّ نَبِيِّكُمْ، وَحُبِّ أَهْلِ بَيْتِهِ، وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ، فَإِنَّ حَمَلَةَ الْقُرْآنِ فِي ظِلِّ اللهِ يَوْمَ لاَ ظِلَّ إِلاَّ ظِلُّهُ مَعَ أَنْبِيَائِهِ وَأَصْفِيَائِهِ

Kako bi bilo lijepo da roditelji posvete poseban dio vremena u krugu porodice za životopis Poslanika, s.a.v.s. gdje bi djeca čitala iz pojednostavljenih knjiga, a majka ili otac odabirali odgovarajuće teme za svoju djecu!

Iz knjige *Odrastanje muslimanske djevojke.*[249]

Podučavanje djece.

(br. pitanja: 331.)

PITANJE:

Koji je stav islama prema odgovornosti očeva za obrazovanje djece i koja vrsta naobrazbe je bolja – državna ili privatna, ili neka treća?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Nema sumnje da je edukacija djeteta od nužnih životnih zahtjeva. Stoga je i finansijska pomoć na tom putu nužnost. Zato je otac dužan da ga pomaže u tome, ali to nije vadžib u svim fazama školovanju, jer se može egzistirati i sa osnovnom ili srednjom školom.

Što se tiče pitanja koje su škole sa stanovišta Šerijata bolje, privatne ili državne, ne mislim da postoji određeno pravilo za to. Privatno educiranje može biti bolje, a i državno isto tako, ovisno o metodama, nastavnom osoblju i utvrđenom programu. Allah najbolje zna.

[249] dr. Hanan et-Turi, str. 171.

Kakav je stav Šerijata u vezi s pitanjem kršćanskih misionara koji odgajaju muslimanske jetime
(br. pitanja: 8220.)

PITANJE:
Šta kaže islam o kršćanskim misonarima koji su preuzeli brigu o muslimanskim jetimima? Možete li nam dati dokaze o tome?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Nije dozvoljeno predati jetime muslimana nevjernicima kršćanima i drugima, jer je to velika opasnost za jetime koji će sigurno biti odgojeni u neislamskom duhu. Jetimi su emanet na plećima muslimana i nije dozvoljeno da idu pod starateljstvo drugih. Uzvišeni kaže:

{ وَالَّذينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلاَّ تَفْعَلُوهُ تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ }

"Nevjernici su jedni drugima prijatelji i zaštitnici. Ne postupite li tako, nastaće smutnja na Zemlji i nered veliki."[250]
(El-Enfal, 73.)

Šejh Abdu-l-Aziz ibn Baz.

Kakav je propis udaranja učenica s ciljem edukacije?
(br. pitanja: 13807.)

PITANJE:
Kakav je propis o udaranju učenica s ciljem edukacije i podsticanja na izvršenje zadatih obaveza i odvikavanja od zapostavljanja istih?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Nema smetnje za to. Nastavnik ili nastavnica, kao i roditelj, moraju pratiti djecu i preodgajati one koji to zaslužuju kada budu

[250] (Uz malu modifikaciju prijevoda, shodno kontekstu – op.prev.)

nemarni prema zadatom sve dok se ne uobičaje na lijepo ponašanje i pravovremeno budu činili dobra djela. Zbog toga se prenosi od Poslanika, s.a.v.s. da je rekao:

"Naredite djetetu namaz sa sedam, a udarite ga radi namaza (ako ga ne obavlja) sa deset godina i rastavite ih u postelji."

مُرُوا أَوْلاَدَكُمْ بِالصَّلاَةِ لِسَبْعٍ وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا لِعَشْرٍ وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ

Muško, a i žensko, se udara kad dostigne deset godina i bude nemaran prema namazu. Udarat će se dok pravovremeno ne budu obavljali namaz. Ovo se odnosi i na druge obaveze prilikom edukacije, kućnih poslova i sl. Dužnost je starateljima djece, bila ona ženska ili muška, da posvete pažnju njihovoj uputi i odgoju. Udaranje treba biti lagano i bezopasno, ali mora ostvariti željeni efekat.

Šejh Abdulaziz ibn Baz

Da li se činjenje grijeha pred djecom smatra javnim činjenjem grijeha.

(br. pitanja: 11726.)

PITANJE:

Da li činjenje grijeha pred djecom spada u javno činjenje grijeha?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

- Ovo pitanje je upućeno šejhu Muhammedu ibn Salih el-Usejminu, pa je, Allah mu se smilovao, odgovorio: "Da nas Allah sačuva! To je gore od javnog činjenja grijeha, jer pored toga imamo i ružan primjer odgoja.

Ako se grijeh čini unutar kuće, a ne pred ljudima, da li se taj čin smatra javnim griješenjem?

Da, jer da čini grijeh sam u svojoj odaji ne bi rekli da ga javno čini. Međutim, kad ga čini pred svojim ukućanima on im je ružan uzor. Zato je dužnost pušačima da duhan ne upotrebljavaju među svojim porodicama, jer se tako ukućani privikavaju da u budućnosti budu pušači. Allah najbolje zna." *Šejhu Muhammed ibn Salih el-Usejmin*

Da li će ostaviti svoju kćer kod njene majke, koja se odmetnula od vjere i s kojom je okončao brak.

(br. pitanja: 5549.)

PITANJE:

Šta je bolje - da odustanem od odgoja svoje kćerke koja ima jednu godinu i od koje do sada nisam uspio načiniti djevojčicu muslimanku? S njenom majkom sam raskinuo brak, jer se odmetnula od vjere. Majka se jasno suprotstavljala mojim pokušajima odgoja djevojčice u duhu islama u periodu u kojem je kćerka bila kod mene, jer mi je to nevjernički sud u Americi dozvolio. Dozvolio mi je da dijete bude sa mnom sedmično jedan do tri dana.

Ili je bolje da sve to ostavim, kao što su uradila neka braća koja su imala slične situacije, i odem u neku islamsku zemlju tražeći šerijatsko znanje, te ostavim moju kćerkicu da se suoči s time i izgubi svoju vjeru pred nevjerničkim sistemom odgoja djece?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Savjetujem da budeš uporan u odgoju svoga djeteta i da ga nikako ne ostavljaš. Ti si odgovoran za nju na Sudnjem danu:

"Svi ste vi čuvari i svako od vas je odgovoran za ono što čuva."

كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْؤُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ

Pored toga, ti ćeš imati istu nagradu kao i ona, ako krene pravim putem i bude činila dobro sebebom (uzrokom) tvog odgoja. Kako ćeš ostaviti komad svoje džigerice onome ko će je povesti u vječnu patnju? Uzvišeni o nevjernicima kaže:

{ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ

"Oni pozivaju u vatru, a Allah poziva Džennetu i oprostu Njegovom dozvolom."

Čuvaj svoju kćer, a Allah će te u tome pomoći. Neka ti Allah da uputu.

Izgrađivanje samopouzdanja kod kćerke.
(br. pitanja: 20872.)

PITANJE:
Moja majka je prema meni loše postupala pa sam tako izgubila samopouzdanje i počela se u svemu kolebati. Postala sam poljuljana, ništa mi ne ide od ruke i ne znam odlučivati. Udala sam se i Allah mi je dao kćer, te želim da izbjegne ovo što se meni dogodilo. Ne želim da se njoj ponovi ovo bolno iskustvo. Šta mi savjetujete da radim?

ODGOVOR:

Zahvala pripada samo Allahu.

Djevojčica u drugoj godini počinje formirati svoj odnos prema okolini. Neki naučnici razvojne psihologije smatraju da je osjećaj pouzdanja jedan od tih prvih odnosa. Jačina ovog osjećaja u drugoj godini života je ovisna o vrsti pažnje koja se pridaje djevojčici, te odnosu roditelja prema zadovoljenju njenih osnovnih potreba. Znakovi razvoja djevojčice u ovom razdoblju se mogu jasno razlučiti prema njenoj sklonosti za samostalnošću. Ona je u potrebi da slobodno govori, hoda ili igra se. Sve to vezano za potrebu potvrde njenog unutrašnjeg bića koje se ostvaruje samo putem raspoložive samostalnosti. Ovo je tvrdnja teorije razvoja i sazrijevanja koja zagovara poštivanje djeteta kao jedinke i njegovo ostavljanje da se razvija u svojoj prirodi. Neke djevojke odrastaju a uopšte nemaju samopouzdanja, a sasvim rijetko učinu nešto samoinicijativno, već uvijek čekaju ko će im reći: "Radi ovako i ovako!" Kad naiđu na problem, zastanu i ne znaju donijeti presudnu odluku. Dešava se da pobjegnu kad se suoče s problemom, a ponekad i zaplaču. Ovo je jedna vrsta nekorektnog odnosa roditelja prema njima, a najčešći uzroci toga su:

- Prekomjerno kritiziranje, i to za velike i za male stvari, zbog čega se ona lišava mnogih sposobnosti. Ona tako počinje gubiti pouzdanje u svoja djela i uvijek očekuje ko će je ispraviti ili joj potvrditi da je upravu.

- Kritikovanje za svaki posao koji čini, praćenje njenih posrtaja i mahana i podsmjehivanje na uloženi trud. Desi se da djevojčica uloži trudi, ali pogriješi, te bude ukorena više nego što zaslužuje, dok je ona u tim trenucima očekivala podstrek zbog uloženog truda, što bi rezultiralo naklonošću prema poslu, još većem trudu, inovacijama i pravovremenom izvršenju zadataka.

- Nedavanje prilike da govori pred drugima iz bojazni da će pogriješiti ili govoriti o stvarima koje nisu poželjne. Nekada joj se da da govori, ali uz sufliranje sa strane.

- Često upozoravanje na opasnosti, što rezultira da djevojčica stalno iščekuje neku opasnost i umisli sebi da ta opasnost stalno vreba sa svake strane.

- Ponižavanje i usporedba s drugima što umanjuje njene vrijednosti.

- Podsmijavanje i izrugivanje.

- Ne obraćanje pažnje na njena pitanja.

- Pretjerana pažnja koja se izražava u prevelikom strahu za njeno zdravlje ili budućnost.

Na djevojčici koja je izgubila samopuzdanje pojavljuju se sljedeće loše posljedice:

-Ne može samostalno raditi poslove. Kad se od nje zatraži da nešto donese i ona to nađe u malo izmijenjenoj formi, zastane. Kad se suoči s problemom ne zna donijeti odluku.

- Postaje konzervativna i zaostala, te ne teži za napretkom i inovacijama.

- Postaje uskogrudna i apatična prema svakom poslu koji joj se zada, jer osjeća da će biti ukorena za posao za koji očekuje da ga neće obaviti po željenim normama.

- Nezainteresovana i pasivna je. Uvijek se nepotrebno predaje, povučena je i ignorantna.

-Razočarana je, beznadežna, neprijateljski nastrojena ili povučena.

Da bi djevojčica izbjegla da poprimi ovaj loš utjecaj, roditelji moraju primijeniti nekoliko metoda za razvijanje njenog samopuzdanja, a evo nekih:

- Da joj se daju opće smjernice koje će pratiti i u njihovim okvirima postupati. Bit će obaviještena o onome što je Allah dozvolio i to će uzimati, a biće upozorena na ono što Allah zabranjuje pa će to izbjegavati. Nastojat će da stalno ima na umu lijepo ponašanje, prefinjene postupke, a naznačit će joj da izbjegava nemoral, razvrat, ružan govor i da se udaljava od beposlica. Bit će joj sve to predočeno a onda će joj se ostaviti da nadalje slobodno postupa.

- Da je majka obaveže poslovima koje je u mogućnosti da izvršava. Kad pogriješi podstaći će je da se ispravi i pojasniti joj način ispravke. Ponekad će je samo podržati u poslu ili dovršiti njen posao na blag način bez direktnog oslovljavanja. Ako djevojčica nije u mogućnosti obavljati određeni posao, zatražit će savjet o njemu, a od nje će se zatražiti, ponekad, da da svoje mišljenje o tome i da pojasni pozitivnosti i negativnosti kako bi znala da svi ljudi mogu pogriješiti ili ispravno potupiti. Na taj način će njena odlučnost biti veća.

- Da roditelji nastoje podsticati svoju kćer pred rodbinom i prijateljicama i da joj daju određene nagrade za uspjeh. Trebaju je podsticati na dobra djela, kao što su održavanje namaza, učenje Kur'ana, marljivo učenje, lijepo ponašanje, itd.

- Da joj daju lijep, a ne pogrdan, nadimak koji će je isticati pred drugima. Kad ih razljuti, trebaju je zovnuti po imenu da bi tako znala da je bila nemarna i da je pogriješila prema roditeljima ili prema jednom od njih, te da to ispravi.

- Jačanje njene volje i to navikavanjem na dvije stvari:

a) Čuvanje tajni. Kad se nauči čuvati, tj. neotkrivati tajne, njena volja će se razvijati, bit će jača i samopuzdanija.

b) Navikavanje na post. Kad se sukobi s glađu i žeđu posta, osjetit će kako pobjeđuje samu sebe. Tako će i njena volja biti jača u životnim teškoćama, što će joj dati samopozdanja.

c) Jačanje samopovjerenja po pitanju društvenih odnosa: tako što će obavljati kućne poslove, izvršavati naredbe roditelja, družiti se sa starijim i mlađim.

- Jačanje njenog samopovjerenja po pitanju nauke, tako što će se poučiti Kur'anu, sunnetu Poslanika, s.a.v.s. i njegovom životopisu. Tako će uzrastati i nositi obilno znanje i, još kao dijete, imat će više samopuzdanja u nauci, jer sa sobom nosi naučne činjenice i udaljena je od zabluda i bajki.

Na roditeljima je, također, da preduzmu zaštitne mjere i puteve liječenja za oslobađanje djevojčice od pojave kompleksa manje vrijednosti. Od faktora koji uzrokuju ovu pojavu su: omalovažavanje, ponižavanje i ismijavanje koristeći pogrdne nadimke i ružne riječi ili odvratne fraze pred braćom i rodbinom, a nekada i pred drugaricama ili strancima koje nikada nije vidjela niti se s njima sastala. Sve će to učiniti da se smatra prezrenom, poniženom, što kod nje prouzrokuje psihološke zapreke koji je reflektuju tako da na druge gleda s podozrenjem i mržnjom i da se zatvori u sebe bježeći od života.

Ružne riječi koje se omaknu od roditelja su s namjerom preodgoja i ispravljanja greške koju je počinila njihova kćer. Liječenje ove pogreške se ne odvija sredstvima koja ostavljaju opasne posljedice na psihu djevojčice i njeno vladanje. Ovakvi postupci će je učiniti osobom podložnoj riječima psovke, prijekora i tako je moralno i psihički slomiti.

Najbolji lijek za ovu pojavu jeste upozoriti djevojčicu na grešku, na blag i prijazan način s pojašnjenjem dokaza koji će je uvjeriti da to ubuduće treba izbjegavati. Roditelji je neće prekoravati ili grditi pred drugima. Trebaju na početku imati lijep način odgoja i ispravljanja grešaka povodeći se za Poslanikom, s.a.v.s. kao reformatorom i pedagogom. Dječiji svijet je veoma osjetljiv, lako povodljiv, veoma afektivan i suženih vidika. Izgradnja samopouzdanja kod djevojčice je prvi stub za izgradnju ličnosti u svim etapama života.

Iz knjige *Odrastanje muslimanske djevojke.*[251]

---

[251] dr. Hanan et-Turi, str. 171.

Da li boja kože i fizički izgled mogu biti mjerilo vrijednosti u islamu.

(br. pitanja: 13993.)

PITANJE:

Želim da postavim pitanje koje se odnosi na problem mnogih ljudi. Kako Allah gleda na fizičku ljepotu? Kako Kur'an i hadis gledaju na ovu tematiku? Neki ljudi više vrednuju svoju djecu zato što im je boja kože svijetlija od druge djece ili što se boja očiju razlikuje od ostalih. Kako Kur'an gleda na to?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu. Fizička ljepota se ne smatra mjerilom vrednovanja ljudi u islamu. Mjerilo na čijim osnovama se zasniva razlikovanje ljudi jeste bogobojaznost. Uzvišeni kaže:

{ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ }

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa." (El-Hudžurat, 13.)

Zato je Šerijat došao s ispravkom principa ophođenja koji se zasniva na formama, pojavama, a koji zaboravlja odnos koji je Allah dž.š. propisao, a on je bogogobojaznost. Postoje mnogi hadisi o tome, a evo nekih:

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Allah ne gleda u vaše likove niti vaše imetke, ali gleda u vaša srca i vaša djela."[252]

إِنَّ اللَّهَ لا يَنْظُرُ إِلَى صُوَرِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ وَأَعْمَالِكُمْ

Prenosi se od Ebu Zerra, r.a., koji kaže:

"Ja i jedan čovjek smo se sporječkali. Njegova majka je bila nearapkinja, te sam mu zbog toga prigovorio. On je to

[252] Muslim, 4651.

spomenuo Poslaniku, s.a.v.s. koji me je upitao: 'Jesi li ti uvrijedio tog i tog čovjeka?'

أَسَابَبْتَ فُلاَنًا؟

Odgovorio sam: 'Da', a on me ponovo upita: 'Povrijedio si njegovu majku?'

أَفَنِلْتَ مِنْ أُمِّهِ؟

'Da', odgovorih mu, a on mi tada reče: "Ti si čovjek u kome ima još džahilijeta."[253]

إِنَّكَ امْرُؤٌ فِيكَ جَاهِلِيَّةٌ ...

U drugoj predaji stoji: "Rekao sam mu: 'O sine crnkinje!'"

Poslanikove, s.a.v.s. riječi: ***"U tebi je paganstvo"***, znače da je u njemu ostala jedna od osobina paganstva.

Sehl ibn Sa'd es-Sa'idi veli:

"Neki je čovjek prošao pored Poslanika, s.a.v.s. te on upita čovjeka koji je pored njega sjedio: 'Šta misliš o ovome?' On odgovori: 'Ovo je jedan od najuglednijih ljudi. On je, tako mi Allaha, toliko poštovan da kad bi neku zaručio, ona bi pristala, a ako bi se za nekog zalagao, to bi se uzimalo u obzir.' Poslanik, s.a.v.s. je šutio, a zatim je došao drugi čovjek, te on ponovo upita onog čovjeka: 'A šta misliš o ovom čovjeku?' On odgovori: 'Allahov Poslaniče, ovaj spada među siromahe. Ako bi neku zaručio, ne bi pristala na brak, ako bi se za nekog zauzimao, to se ne bi uzimalo u obzir, a ako bi šta rekao i predložio, ne bi se osvrtalo na to.' Poslanik, s.a.v.s. reče: 'Ovaj je bolji od prepune zemlje onakvih.'"[254]

هَذَا خَيْرٌ مِنْ مِلْءِ الأَرْضِ مِثْلَ هَذَا!

Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Ili će se ljudi prestati hvalisati svojim očevima, koji su džehenemsko gorivo, ili će kod Allaha biti bezvrijedniji od insekt koji svojim nosom valja izmet. Allah je od vas otklonio pagansko oholjenje koje ističe svoje pretke. Ljudi su

[253] Buhari 5590 i Muslim 3140.
[254] Buhari 5966.

bogobojazni vjernici ili nesretni grešnici. Svi ljudi su djeca Ademova, a Adem je stvoren od zemlje."[255]

لَيَنْتَهِيَنَّ أَقْوَامٌ يَفْتَخِرُونَ بِآبَائِهِمُ الَّذِينَ مَاتُوا. إِنَّمَا هُمْ فَحْمُ جَهَنَّمَ ، أَوْ لَيَكُونُنَّ أَهْوَنَ عَلَى اللَّهِ مِنَ الْجُعَلِ الَّذِي يُدَهْدِهُ الْخِرَاءَ بِأَنْفِهِ إِنَّ اللَّهَ قَدْ أَذْهَبَ عَنْكُمْ عُبِّيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ وَفَخْرَهَا بِالآبَاءِ، إِنَّمَا هُوَ مُؤْمِنٌ تَقِيٌّ وَفَاجِرٌ شَقِيٌّ النَّاسُ كُلُّهُمْ بَنُو آدَمَ وَآدَمُ خُلِقَ مِنْ تُرَابٍ

Svi ovi hadisi ukazuju na to da boja ili izgled nisu osnov prestiža, razlikovanja i veličanja. Dužnost je muslimanu da bude sa bogobojaznima i dobrima.

Amr ibn el-As, r.a., prenosi da je čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s. kako glasno govori:

"Moj zaštitnik je Allah i dobri vjernici..."[256]

... إِنَّمَا وَلِيِّيَ اللَّهُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ

Što se tiče ophođenja prema djeci, potrebno je biti pravedan i ne vrednovati jedne nad drugima, pa makar jedno dijete bilo bolje prema roditeljima od druge djece. Šta tek onda reći kad je uzrok vrednovanja boja kože djeteta ili boja očiju!? Tako mi Allaha, to je jedan od velikih grijeha i nepravda golema! Dužnost roditelja je da se boje Allaha u postupcima prema svojoj djeci i da budu pravedni prema njima. U hadisu, koji se prenosi u oba *Sahiha* od En-Nu'mana ibn Bešira, r.a., Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Bojte se Allaha i budite pravedni prema vašoj djeci!"

اتَّقُوا اللَّهَ وَاعْدِلُوا بَيْنَ أَوْلادِكُمْ

Razlika u vrednovanju djece pobuđuje zavist i mržnju među njima. Molimo Allaha za selamet. Allah najbolje zna i neka su salavat i selam na poslanika Muhammeda.

Šejh Muhammed Salih el-Munedždžid

---

[255] Tirmizi, 3890.
[256] Buhari, 5531. i Muslim, 316.

Da li će djeca imati nagradu za dobra djela

(br. pitanja: 3277.)

PITANJE:

Znam da čovjek neće biti odgovoran za djela prije punoljetnosti. Da li će biti nagrađen za dobro koje učini dok je maloljetan?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu.

Da, dijete će biti nagrađeno za dobra djela. Muslim u *Sahihu* prenosi od Ibn Abbasa, r.a., da je rekao:

"Neka žena je podigla svoje dijete, pa reče: 'Allahov Poslaniče, da li ovaj ima hadž?' 'Da, a tebi pripada nagrada.'"

نَعَمْ وَلَكِ أَجْرٌ

Pisac *Mevahibul-dželila* u skraćenom komentaru navodi i pitanje djeteta kojem se naređuje obavljanje namaza u sedmoj godini. El-Karafi u knjizi *El-Jevakit fil-mevakit* kaže: "Dijete, prema hadisu El-Has'amijje, ima nagradu za dobra djela koja čini."

Ibn Rušd kaže: "Djetetu se ne pišu loša djela, dok će, prema ispravnom mišljenju, biti nagrađen za dobra djela."

Ibn Abdulberr, spominjući hadis El-Has'amijje, kaže: "Od Ebu Alije er-Rijahija se prenosi da je Omer ibn el-Hattab, r.a., rekao:

"Malodobnom djetetu se pišu dobra djela, a ne pišu mu se loša."

Pisac *Mevahibul-dželila* u poglavlju o ihramu za hadž i umru malodobnoga navodi:

Nema razilaženja među učenjacima da se malodobno dijete nagrađuje za činjenje djela pokornosti i da mu se opraštaju nevaljala djela. Namjerno učinjeno nevaljalo djelo (za malodobne) je kao djelo počinjeno iz nehata (za odrasle). U *Muhtesarul-Vadiha* kaže: "Maladobna djeca nisu obavezna obaviti hadž sve dok ne postanu (šerijatski) punoljetni, i to ejakulacijom ili menustruacijom. Međutim, nema smetnje da se s njima obavi hadž, jer je to pohvalno i praksa Poslanika, s.a.v.s." Zatim pisac spominje od Talhe ibn Musarrifa da je

rekao: "U lijepe postupke muslimana se ubrajalo da obave hadž sa svojom djecom doneseći ih (na sveta mjesta) pred Allaha."

Od Ibn Adbdu-l-Berra u *Et-Temhidu* stoji propis o hadžu s djecom, te pojašnjenje o pohvalnosti tog djela. Većina učenjaka je na tom stanovištu. On kaže: "...ne nijekajući da se malodobnom djetetu zapiše stepen i nagrada na Ahiretu za namaz, zekat, hadž i ostala djela dobročinstva koja je radio i obavljao shodno pravilima, a iz Allahove blagodati prema njemu. Kao što je Allah dao blagodat mrtvome da bude nagrađen za sadaku koju za njega dadne živi. Zar ne vidiš da su se svi saglasili da je djetetu propisan namaz kada ga počne shvatati? Poslanik, s.a.v.s. je klanjao s Enesom, r.a., i jetimom. Većina ispravnih prehodnika smatra da je dužnost uzeti zekat iz imovine jetima, a nepojmljivo je da ti jetimi neće biti nagrađeni za to. Takav je slučaj i sa njihovim oporukama, gdje će i oni oni koji ih sprovedu imati nagradu, isto kao i oni koji obave hadž s njima - imaju nagradu od Allaha. Prenosi se od Omera, r.a., da je rekao:

'Malodobnom se djetetu pišu dobra djela, a ne pišu mu se loša, i ne znam nikog, čiji se stavovi slijede, ko se suprotstavlja ovom mišljenju.'"

U *El-Ikmalu* se prenosi da su mnogi učenjaci rekli: "Malodobno dijete će biti nagrađeno za pokornost, i njegova dobra djela će biti upisana, a loša neće."

U *Evailul-mukaddimat* stoji: "Ispravno mišljenje kod mene jeste da i malodobni i staratelj malodobnih imaju nagradu. Poslanik, s.a.v.s. je rekao ženi: ***'I ti imaš nagradu... !'*** Allah najbolje zna."

Ibn Džemaa kaže: "Po mišljenju četverice imama malodobni se nagrađuje za pokornost, pišu mu se dobra djela, bio on dijete koje razlikuje pojmove ili ne. To se prenosi od Omera, r.a., a neki učenjaci spominju konsenzus uleme u vezi s tim pitanjem. Na to ukazuje prethodno rečeno u poglavlju o posebnim vrijednostima da je Poslanik, s.a.v.s. rekao:

'Džihad starog (iznemoglog) i malodobnog jeste hadž i umra.'

جِهَادُ الكَبِيرِ وَالصَّغِيرِ الحَجُّ وَالعُمْرَةُ

Kao i hadis o ženi koja je podigla dijete (El-Has'amijja)." Uzvišeni Allah najbolje zna.

Udaranje djeteta zbog grešaka i prijetnja ženi udaranjem.
(br. pitanja: 3347.)

PITANJE:

Da li je grijeh udariti sina rukom ili štapom? To uradim kad uočim da mi je nepokoran ili nakon što ga više puta upozorim. Da li je udariti ženu, također, grijeh? Ponekad osjećam da to trebam uraditi, ali do sada tu granicu nisam prešao. Kad ošamarim dijete osjećam veliko pokajanje i zatražim od Allaha oprost ako sam pogriješio. Da li postoji dova koju dnevno mogu učiti da Allah uputi moju djecu, blagoslovi ih i ojača njihovo vjerovanje?

ODGOVOR:

Dužnost je oca da lijepo odgaja i pazi na svoju djecu. Udaranje je pedagoško sredstvo kad to situacija zahtijeva. Poslanik, s.a.v.s. je naredio udaranje djece radi namaza kad dostignu deset godina. Međutim, udaranje treba biti posljednje sredstvo koje se koristi kad ne koriste ostala sredstva, s tim da ne smije biti okrutno ili po licu. Otac sebi ne smije dozvoliti da se rasrdi previše, niti smije udarati oštrim predmetom kojim može ostaviti tragove ili prelom napraviti, te dijete povrijediti u osjetljiva mjesta čije ranjavanje može odvesti u smrt. Možda je ipak prijetnja prutom najkorisnije sredstvo. Željeni cilj jeste da otac u preodgoju djece koristi formulu od lakšeg ka težim. Neće prvo iskoristiti najteže sredstvo ako može željeno postići lakšim sredstvom.

Što se tiče udaranja žene, ono nije prvo sredstvo po hijerarhiji, već je potrebno da je prvo posavjetuje, pa ako ne bude koristilo savjetovanje izbjegavat će njenu postelju, a ako i to ne bude koristilo blago će je udariti. Kao što Uzvišeni kaže:

{ وَاللاَّتِي تَخَافُونَ نُشُوزَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ وَاهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَاضْرِبُوهُنَّ فَإِنْ
أَطَعْنَكُمْ فَلا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيًّا كَبِيرًا}

"One čije neposlušnosti se pribojavate vi posavjetujte, a onda napustite postelje njihove, pa ih i udarite! Ako vam postanu poslušne, protiv njih ništa ne činite! Allah je, doista, uzvišen i velik!" (En-Nisa, 34.)

Poslanik, s.a.v.s. nas je obavijestio da najbolji ljudi ne udaraju svoje žene. On kaže:

"Muhammedovu porodicu su obilazile mnoge žene koje su se žalile na muževe, oni nisu najbolji ljudi od vas."[257]

لقَدْ طَافَ بِآلِ مُحَمَّدٍ نِسَاءٌ كَثِيرٌ يَشْكُونَ أَزْوَاجَهُنَّ لَيْسَ أُولَئِكَ بِخِيَارِكُمْ

Za uputu djece je potrebno da roditelji poduzmu odgovarajuće korake kao što su: edukacija, savjetovanje, udaljavanje od lošeg društva i vezanje za dobro društvo, lijepo ophođenje prema njima, te stalno upućivanje dove za njih da budu na ispravnom putu. Od dova koje se prenose su riječi Uzvišenog:

{ وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا قُرَّةَ أَعْيُنٍ }

"Oni koje govore: 'Gospodaru naš, podari nam od supruga naših potomstva našeg radost očiju.'"

i

{ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي }

"...popravi moju porodicu."

Ili bilo koja druga dova. Međutim, pored dove, treba ispuniti sve prethodne uvjete kako bi ustrajali na Pravom putu. Allah upućuje na pravi put.

Šejh Muhammed Salih El-Munedždžid

Slučaj kad djeca pokažu svoja stidna mjesta jedno drugom.

(br. pitanja: 9909.)

PITANJE:

Ja sam roditelj koji pati i koji je doživio nešto jako strašno. Naime, zatekao sam svoje dvoje djece (sin ima sedam, a kći pet godina) kako jedno drugom pokazuju svoja stidna mjesta! Od prevelikog negativnog iznenađenja jako sam ih izudarao, ali ne znam da li sam ispravno postupio. Oni me sada poprijeko gledaju i ništa ne govore, i ako progovore - govore samo s majkom. Ja i žena smo u velikoj nedoumici

[257] Ebu Davud 2146, El-Albani kaže da je sahih.

i razočarenju. Koji su najbolji putevi za rješenje ovog problema? Ja sam u potrebi da mi pomogneš i posavjetuješ me.

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu. Najpreče je da roditelj prema greškama svoje djece postupa s mudrošću i odmjereno. On mora paziti da njegovo nastojanje liječenja greške ne odvede u još veću grešku. Djeca u ovim godinama vjerovatno ne shvataju takve postupke. Ono što ih najčešće vodi takvom ponašanju jesu neki prizori s televizije. Dužnost je znati izvor ovog ponašanja, tj. gdje su ga naučili i stekli. Potrebno ih je zaštiti i udaljiti od takvih postupaka. Ovakvi osjećaji kod djece poslije određenog vremena obično splasnu, posebno ako se prema njima lijepo ophodi i sarađuje na blag i prijazan način.

Šejh Muhammed Ed-Duvejjiš

Ne zaboravi primijeniti hadis Poslanika, s.a.v.s. koji kaže:

"Rastavite ih u postelji."[258]

وَفَرِّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ

Pokušaj im pojasniti posljedice ovog čina i da je to ono što šejtan želi. Uzvišeni kaže:

{ يَنْزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوْءَاتِهِمَا }

"Skidajući sa njih odjeću da im pokaže stidna mjesta."

Od Behza ibn Hakima se prenosi da je rekao njegov djed:

"Rekoh: 'O Allahov Poslaniče, šta ćemo od svojih stidnih mjesta čuvati?' On mi odgovori: 'Čuvaj svoje stidno mjesto, osim od tvoje žene ili od onih žena koje posjeduješ (ropkinje).' Upitah ga: 'A šta kada je čovjek s čovjekom?' 'Ako možeš sakriti stidno mjesto da ga niko ne vidi, učini to!' 'A kad je čovjek sam' – upitah ga, a on mi odgovori: 'Pa najpreče je stidjeti se Allaha!'"[259]

فَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ يُسْتَحْيَا مِنْهُ

[258] Ebu Davud, 1/97; El-Albani kaže da je sahih.
[259] Ebu Davud, 3391.

Ovo okrutno djelo čine nevaljali i razvratnici koji izazivaju srdžbu svoga Gospodara. Neka Allah popravi tvoje potomstvo, neka je salavat i selam na Muhammeda.

Šejh Muhammed Salih El-Munedždžid

DRUŠTVENI PROBLEMI

Majka njenog muža ju mrzi! Šta da uradi?
(pitanje br.: 21598.)

PITANJE:

Dogovori o mome vjenčanju završeni su prije nekoliko mjeseci, a svadba će, ako Bog da, biti uskoro. Porodica moga muža nije uopće privržena vjeri. Nažalost, primijetila sam da porodica moga muža nije zadovoljna što ćemo sklopiti brak. Zbog toga moji odnosi sa njegovom porodicom - a naročito sa njegovom majkom - nisu dobri. Moj muž je njihovo jedino dijete i veoma ga vole, zbog toga se bojim da se to što me njegova majka ne prihvata ne odrazi u budućnosti i na odnos između mene i moga muža. Šta da radim kako bih to izbjegla. Postoji li neka dova?

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu! Ne postoje nerješivi problemi. Svaki problem ima odgovarajuće rješenje. Međutim, nije problem u iznalaženju rješenja već u onome ko ga provodi, jer veliki broj onih koji prolaze kroz teške situacije i traže rješenje misle kako ono za čim oni tragaju može odagnati njihove nevolje. To nije tačno. Ono što je čovjeku dato jeste da iznađe najbolji mogući put za postizanje željenog rezultata. Čovjeku ostaje da se trudi i da iznalazi rješenja za probleme i nevolje koji ga pritišću i to je onaj momenat koji se nikada ne može predvidjeti.

Što se tiče konkretnog pitanja kazat ćemo sljedeće:

Prvo: Možda te muževa porodica ne prihvata zbog pogrešne slike koju imaju o tebi. Pored toga, vjerovatno je to privremenog karaktera i iščeznuće zajedno sa tvojim nastojanjem da lijepo postupaš prema njima.

Govorim upravo ovako jer mi ne možemo tako brzopleto suditi o onome što će se desiti u budućnosti. Koliko je djevojaka koje mladoženjina porodica u početku ne prihvata a poslije, kada počnu živjeti zajedno i kada vide da se ona uljudno ophodi sa njima, promjene svoj odnos prema njoj, te umjesto da je kude počnu je hvaliti. Zato nemoj predviđati događaje i budi optimistična spram budućnosti sa mužem.

Drugo: Trebaš se na najljepši način ophoditi prema porodici tvoga supruga jer si dužna tako postupati, naročito kada su posrijedi njegovi roditelji. Poklanjaj pažnju njegovoj majci kao da je to tvoja majka i nastoj da je primiš kada vas bude posjećivala sa punom prijaznošću i vedrinom. Nemoj biti mnogo zaokupljena mužem dok je ona u vašem društvu jer to može podstaći svojevrsnu ljubomoru.

Treće: Upućuj dove Allahu i moli Ga da se jedni prema drugima lijepo ophodite, da učini njihova srca nježnijim i da te zavole. Treba znati da, koliko god tragaš za rješenjem, uspjeh je u Njegovim rukama, neka je Uzvišen. Sve svoje želje i molbe upućuj Njemu.

Salavat i selam neka je na Vjerovjesnika.

Problemi žene koja je primila islam, a otac njene djece je hindus.

(pitanje br.: 3127.)

PITANJE:

Pročitao sam pitanje broj 2803 u kojem savjetujete sestru koja je postavila pitanje da obznani da se udala jer je to praksa zacrtana sunnetom. Pročitao sam i jedno drugo pitanje u vezi sa odbijanjem roditelja da zbog različitih razloga odobre sinu ili kćerki stupanje u brak. Šta savjetujete sestri koja se nalazi u slijedećoj situaciji: Naime, radi se o ženi koja se razvela od muža hindusa i prihvatila islam jer je spoznala da je to istina koja vodi pravom putu. Neka je hvala Allahu! Zbog poznatih razloga njen prelazak na islam ostao je tajna za njenu porodicu. Dvoje njene djece, koja su joj data na skrbništvo, su još uvijek hinduisti jer bi je njen bivši muž prije ubio nego dopustio da njegova djeca pređu na islam. On je veliki protivnik islama i više puta je pogrdno govorio o islamu i Uzvišenom Allahu. Ova sestra je sada

zaljubljena u jednog pobožnog i čestitog muslimana, ali je problem što njegovi roditelji ne bi prihvatili takav brak jer njegova majka smatra da neko ko je skoro prihvatio islam ne može tako brzo postati dobar musliman. Ona doslovno kaže: "Takva osoba ne može preko noći postati kao mi." Ako njih dvoje odluče da stupe u brak da li to mogu držati u tajnosti zbog navedenih razloga?

Čovjek koji se želi njome oženiti slaže se da njena djeca budu sa njima te da ih pozovu da prihvate islam jer je, kako on kaže, neprihvatljivo da se prakticiraju dvije vjere u jednoj kući.

Kako, dakle, ovo dvoje mogu stupiti u zajednički život ukoliko pred sobom imaju pomenute probleme; tj. njegova porodica sa jedne i njen muž sa druge strane. Njen bivši muž ne bi prihvatio da njegova djeca pređu na islam, a istovremeno moja prijateljica ne bi voljela izgubiti starateljstvo nad djecom jer je njihov otac osoba lošega morala i naškodio bi im.

Molim da date savjet ovoj sestri šta da uradi u najskorije vrijeme jer je zapala u veliku tugu i nevolju zbog koje ne može ni spavati noću.

Neka je salavat i selam na našeg Vjerovjesnika Muhammeda, s.a.v.s.

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu!

1 - Na prvom mjestu nikako ne bismo sestru, o kojoj je riječ u pitanju, odvraćali od prihvatanja islama. To je sreća za koju se ulaže i imetak i život. Bilo kakva briga i nedaća nisu niukoliko ravne blagodati islama.

2 - U vezi sa izjavom sestre koja postavlja pitanje a koja se odnosi na ljubav prema spomenutom muslimanu napominjemo da muslimanka ne bi trebala ulaziti u situacije poput kojekakvih zabavljanja i zabranjenih veza. Ljubav o kakvoj smo inače u prilici slušati i čitati je jedan vid šejtanovog predočavanja zabranjenih stvari lijepima. Onaj kome se određena djevojka dopadne može jedino zatražiti od njenih roditelja da se njome oženi.

3 - Potpuno je neutemeljeno to što majka mladića o kome se govori kaže kako muslimani koji tek prime islam ne mogu biti dobri muslimani. Ta, što su ashabi, Allah neka je zadovoljan s njima, doli novi muslimani budući da su do primanja islama bili mnogobošci!? Da li to neki musliman može sumnjati u njihovu vjeru i moral. Također, vidimo da je veliki broj novih muslimana daleko bolji od "rođenih" muslimana. To što je neko nedavno primio islam ne znači da neće biti dobar musliman, kao što ni činjenica da je neko rođen od roditelja muslimana. Suština je u bogobojaznosti i činjenju dobrih djela, mada je prednost ranije prihvatiti islam i izvršavati vjerske dužnosti.

4 - Nema nikakve smetnje ako roditelji ovoga mladića ne znaju da će stupiti u brak, naročito zbog toga što se u tome krije dobro i olakšavajuća okolnost za sestru kojom će se oženiti a koja ima malo koga da bi joj pomogao u prevazilaženju ovih poteškoća. Pristanak roditelja ili staratelja sa šerijatskog aspekta gledano se podrazumijeva za žensku osobu a ne za mušku. Ukoliko bi se njegova porodica nakon ubjeđivanja složila sa tim bilo bi mnogo bolje nego da saznaju kako se njihov sin krišom oženio.

5 - Budući muž kaže kako bi pozvao djecu u islam. To su lijepe riječi i djelo u kome Allah pomaže, te činimo dovu da mu Allah u tome pomogne i zaštiti ga od svega lošega što bi mu hindus, otac djece mogao učiniti. Savjetujemo da, kada sklope brak, ne iznose u javnost da pozivaju djecu u islam ukoliko bi takvo nešto dovelo do toga da otac, nevjernik, preko nevjerničkih sudova izuzme djecu iz majčinog skrbništva. Morate postupati mudro.

6 - Sestra koja postavlja pitanje ne bi trebala sama donijeti odluku o udaji, makar je to i dobro djelo, jer to Šerijat ne dopušta. Ukoliko nema staratelja, u šerijatskom značenju te riječi, onda će njezin staratelj biti osoba zadužena za provođenje šerijatskog prava ili osoba koja zastupa muslimane u mjestu gdje ona živi kao što je predsjednik islamskog centra ili njegov zamjenik.

7 - Neka traže pomoć od Uzvišenog Allaha u vezi problema koji ih muče. To se naročito odnosi na sestru koja postavlja pitanje. Svako treba znati da Allah onima koji se pouzdaju u Njega olakšava teškoće i daje izlaz. Neka Mu iskreno čine dovu. Mladić bi trebao, koliko god može, savjetovati svoju porodicu da promjene mišljenje o novim muslimanima navodeći im pritom primjere koji pokazuju suprotno od onoga što oni govore. U vezi sa problemima koje im

zadaje bivši muž još jednom savjetujemo da ne govore javno kako će djecu pozvati da prihvate islam kako njihov otac ne bi učinio nešto što bi imalo loše posljedice. Ne bi bilo loše da se u slučaju neke sumnje obrate policiji kako bi ona poduzela nužne mjere.

8 - Ukoliko bi sestra koja postavlja pitanje zbog stupanja u brak izgubila pravo starateljstva nad djecom onda joj savjetujemo da se u ovom momentu ne udaje, jer u tom slučaju postoji bojazan da dvije osobe budu džehennemsko gorivo na budućem svijetu. Ali, ukoliko se pribojava da će počiniti nemoral neka sa tim muslimanom sklopi brak pred svjedocima i starateljem. Razglasiti brak je sunnet i nije ga nužno obznaniti službeno i putem administracije. Međutim, ova sestra bi trebala živjeti u islamskom okruženju koje će znati da je udata kako ne bi došlo do toga da se počne raspravljati o njenoj čestitosti. Ukoliko bi usljed pogodnih okolnosti mogla odseliti iz grada u kojem živi njen muž i preći u neko drugo mjesto gdje bi u slobodi mogla odgajati djecu, onda se može udati za bilo kojeg muslimana koji će joj pružiti zaštitu.

9 - Nužno je moliti Allaha da nam odagna nevolje i brige i tražiti utočište kod Njega. Molimo Allaha da joj pomogne da uspije u onome što želi i sa čime će biti zadovoljna.

Allah najbolje zna.

Šta da radim s bratom koji uzima drogu

(pitanje br.: 6540.)

PITANJE:

Moj brat koristi drogu. Objašnjavao sam mu kako je to haram, ali on nije poslušao i još uvijek se drogira.

ODGOVOR:

Hvaljen neka je Allah! Tvoj brat je u velikoj nevolji, bez ikakve sumnje. Molimo Allaha da vam pomogne kako biste savladali taj problem.

Savjetujemo da se sa njim postupa blago i da ga se savjetuje, jer on, kao i drugi bolesnici, zaslužuje pažnju.

Treba iskoristiti svaki način da ga se spriječi u uživanju droge. Treba ga spriječiti da se susreće sa lošim društvom koje mu daje ili prodaje drogu i navodi ga na krivi put.

Ne biste trebali udovoljavati njegovim željama, kako biste ga spriječili i odvratili da čini ono što želi.

Savjetujemo da se obratite specijaliziranom ljekaru koji će mu dati odgovarajuće lijekove i pomoći da odustane od uzimanja droge.

Ukoliko ima djecu savjetujemo da mu i oni ukazuju na taj problem i da to osuđuju ne bi li se postidio pred njima.

Možete, čak, pozvati osobe koje su ga vidjele u stanju opijenosti da mu opišu kako je izgledao kako bi i na taj način uvidio koji grijeh čini.

Nemojte zapostaviti upućivanje dova Uzvišenom Allahu da ga sačuva od toga što čini. Naročito upućujte dove u posljednjoj trećini noći i Allah će vam udovoljiti.

Molimo Allaha da ga uputi, a vama da då sabura i donosimo salavat i selam na našeg Vjerovjesnika.

Otac jednog čitatelja želi da se on oženi svojom rodicom koja je istih godina kao i on.

(pitanje. 5644)

ODGOVOR:

Hvaljen neka je Allah! Brate u islamu, treba znati da nijedna situacija ne traje vječno. Slavljen neka je Onaj koji mijenja stanje u kome žive robovi i čini ga kakvim želi.

Savjetujem ti da prvo porazmisliš o ženidbi sa rodicom koju ti je predložio otac, bez obzira na prethodno poznavanje. Ukoliko ona posjeduje svojstva čedne supruge kakvu želiš i ukoliko ne posjeduje neko loše svojstvo preko kojeg ne bi mogao preći onda se oženi njome, pa se nadati da će ti Allah podariti svako dobro, a da će plemeniti postupak prema ocu učiniti tvoj brak sretnim.

Međutim, ako postoji neka zapreka zbog koje se ne možeš oženiti njome onda to objasni ocu i pokušaj ga ubijediti da prisiljavanje

čovjeka na brak sa osobom sa kojom ne želi može dovesti do raspada tog braka. Pored toga time se može nauditi i djevojci o kojoj je riječ.

Braću posavjetuj da nastoje što bolje postupati prema ocu, da nastoje ojačati veze sa njim i popraviti stanje nabolje. Allah daje sreću i uspjeh.

Otac je živčan, psuje i stalno se svađa u kući
(pitanje: 7722)

PITANJE
Moj otac je izuzetno razdražljiva osoba, neprestano viče i proklinje. Kada izgubi živce razbija stvari po kući. Jedne prilike je pokušao udariti majku, ali smo ga spriječili. Kada se rasrdi govori nam takve stvari kakve se govore najgorim neprijateljima, a kada je raspoložen tvrdi da je dobar musliman. Odštampao sam mu i jednu stranicu sa tvoje internet - stranice koja govori o savladavanju srdžbe, ali on to nije primio sa potrebnom ozbiljnošću. Ni ja ni moja braća nismo ovisni o njemu. Teško je povjerovati da smo čak i u ovakvim okolnostima dužni da ga poštujemo, dok nas on ponižava do najnižeg stupnja. Ponekad je i opasan, prijeti i uznemirava nas. Bojim se da bi jednog dana mogao svoje prijetnje i ostvariti.

Šta je sa poštivanjem roditelja ukoliko se oni ponašaju kao u ovom slučaju? Možemo li mi napustiti oca?

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu. Ako ga u vrijeme dok je on ljut i dok vas uznemirava ne vrijeđate to je dobro; ali uz to morate biti i dobri prema njemu. Allah Uzvišeni je naredio da se čini dobročinstvo roditeljima makar bili i mnogobošci. Kako onda ne činiti dobročinstvo kada nisu mnogobošci?

Što se tiče odlaska od njega, ukoliko je on time zadovoljan i ukoliko će to biti bolje i korisnije, to nije grijeh. U suprotnom, strpljivo podnosite to što čini. To neće biti uzalud, vi ćete biti za to nagrađeni kod Allaha Uzvišenog.

O razvratniku koji pokušava obeščastiti kćerku svoje supruge
(pitanje broj. 12665)

PITANJE:
Jedna zabrinuta sestra pita šta da čini? Naime, suprug njene majke pokušao ju je obeščastiti, ali mu to nije pošlo za rukom.

Da li to na bilo koji način utiče na brak između njega i moje majke? Ona također pita da li bi trebala o tome ispričati svojim sestrama i majci, mada bi joj ona teško povjerovala?

ODGOVOR:

Hvaljen neka je Allah! Ova djevojka bi trebala to kazati majci i braći kako bi se spriječilo da se pomenuto nedjelo dogodi. Djevojka ne smije sjediti na istom mjestu sa njim i mora ga izbjegavati bez obzira što joj je on mahrem (zabranjen). Mahrema, bio on otac ili brat, treba se kloniti ukoliko se – ne daj Bože - nije sigurno od smutnje. Nadležni organ bi trebao, čak, upotrijebiti diskreciono pravo kako bi ga odvratio od pomenutog nedjela ili ga zatvoriti.

U svakom slučaju, ova djevojka je dužna poduzeti sve mjere opreza kako se ne bi desilo to ružno djelo.

Brat jedne čitateljke zaljubljen je u razvedenu ženu s kojom je bio u vezi.
(pitanje broj. 20187)

PITANJE:
Moj brat je zaljubljen u jednu djevojku iz Pakistana. Ona je razvedena i ima dvoje djece, sina i kćerku, koji imaju nešto više od četiri godine. Ljubav među njima je počela još prije nego se ona udala, ali ju je prekinula njena udaja. Nakon što se ona razvela, vratili su se svojoj prvoj ljubavi i odlučili da stupe u brak ne vodeći računa šta će o tome kazati roditelji. Ta djevojka je to predložila mome bratu. Da li se on onda još uvijek može smatrati vjernikom?

Allah ga je stavio na nekoliko kušnji. Prije, otprilike, šest mjeseci moj brat je kazao kako će se oženiti isključivo tom ženom. U početku je želio da se i majka složi s time, ali se iznenada sve promijenilo i prestalo ga je zanimati bilo čije mišljenje. Njegovo se ponašanje promijenilo i postalo je loše. Majka se i dalje lijepo odnosi prema njemu, ali on postupa loše prema ocu. Postoji velika vjerovatnoća da je pomenuta djevojka napravila sihr mojoj porodici i bratu. Postoji li bilo kakva mogućnost da saznamo da li je mome bratu učinjen sihr ili nije? Moj otac ne vjeruje u mogućnost djelovanja sihra, a teško je pronaći nekog učenjaka da odgovori na ovo pitanje. Tu djevojku ne voli niko iz naše porodice, a sam moj brat je prije određenog vremena govorio kako nije dobro da se stupa u brak bez saglasnosti porodice.

ODGOVOR:

Savjetujem da tvoj otac, a ni otac pomenute djevojke, ne zabranjuju sklapanje ovog braka ukoliko ne postoji neki Šerijatom opravdani razlog. Ukoliko tvoj brat voli tu djevojku i ukoliko i ona voli njega, onda je najbolje i za jedno i za drugo da stupe u brak, jer Vjerovjesnik, s.a.v.s. kaže:

"Za dvije osobe koje se vole najbolje je da stupe u brak."

لا يُرَى لِلمُتَاحَبِّيْنِ مِثْل النِّكَاح

Tj. kada neki muškarac voli ženu i ona voli njega neka sklope brak kako bi na taj način pronašli smiraj i zaštitu od harama. Na kraju krajeva, zar nije bolje i za njega i za nju i za njihove porodice da se uzmu negoli da počine ono što je Allah Uzvišeni zabranio!?

Obraćajući se starateljima djevojke Vjerovjesnik, s.a.v.s. je kazao:

"Kada vam dođe neko ko se želi oženiti i budete zadovoljni njegovim odnosom prema vjeri i njegovim moralom, dopustite mu da se oženi. Ako ne budete tako postupali, smutnja će i razvrat veliki na Zemlji biti."

إذا أتَاكُمْ مَنْ تَرْضَوْنَ دِينَهُ وَخُلُقَهُ فزَوِّجُوهُ، إلاَّ تَفعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الأَرْضِ وَفَسَادٌ عَرِيضٌ

Ukoliko postoji šerijatski opravdana zapreka za sklapanje braka onda savjetujem tvome bratu da posluša oca i da se suzdrži od grijeha. Neka se bori sam sa sobom jer Vjerovjesnik, s.a.v.s. kaže:

"Ko se nastoji sačuvati od grijeha Allah će ga sačuvati."

وَمَنْ يَتَعَفَّفْ يُعِفَّهُ اللهُ

Tj. ako nastoji da se kloni grijeha Allah će mu u tome pomoći. Uzvišeni Allah kaže:

{ وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا }

"One koji se budu zbog Nas trudili i borili Mi ćemo, sigurno, putevima koji Nama vode uputiti." (El-Ankebut, 69.)

Što se tiče sihra, ukoliko vjernik redovno uči Kur'an i dove koje je stalno učio Vjerovjesnik, s.a.v.s, prilikom odlaska na spavanje i poslije buđenja, te u drugim prilikama, on će se zaštititi od šejtana. Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Doista je Uzvišeni Allah naredio Jahji ibn Zekiriji, a.s. da prakticira pet stvari, te da to naredi i Izraelćanima... Naredio vam je da Ga spominjete, jer onaj ko Njega spominje je poput čovjeka za kojim neprijatelj traga, te on nađe veliku tvrđavu i tu se skloni od njih. Također i čovjek se od šejtana neće sačuvati ničim boljim od spominjanja Allaha, dž.š., (zikra)."

إِنَّ اللهَ تَعَالَى أَمَرَ يَحْيَى بْنَ زَكَرِيَّا عَلَيْهِ السَّلامُ بِخَمْسِ كَلِمَاتٍ أَنْ يَعْمَلَ بِهِنَّ، وَيَأْمُرَ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنْ يَعْمَلُوا بِهِنَّ . . .وَأَمَرَكُمْ أَنْ تَذْكُرُوهُ، فَإِنَّ مَثَلَ ذَلِكَ كَمَثَلِ رَجُلٍ خَرَجَ الْعَدُوُّ فِي إِثْرِهِ سِرَاعاً حَتَّى أَتَى عَلَى حِصْنٍ حصين فَأَحْرَزَ نَفْسَهُ مِنْهُمْ، وَكَذَلِكَ الْعَبْدُ لاَ يُحْرِزُ نَفْسَهُ مِنَ الشَّيْطَانِ بِمِثْلِ ذِكْرِ اللهِ تَعَالَى

Sura El-Ihlas, El-Felek i En-Nas su najbolja zaštita kojom se čovjek može sačuvati od sihra. Stoga, treba da nastoji da ih uči ujutro, naveče, poslije namaza i prije spavanja.

Mnogo čini dove za svoga brata da ga Allah uputi i da se svi njegovi poslovi završe dobrim.

Allah najbolje zna.

Izvori i literatura za teme iz oblasti da've
(pitanje broj. 555)

PITANJE:
U vašoj knjizi pod naslovom *"Mesa'il fid-da'veti vet-terbijjeti" ("Neka pitanja iz područja da've i odgoja")* objavljenoj 15. ramazana 1412. H. u četvrtom poglavlju naslovljenom kao "Nasušna potreba za islamskim poimanjem stvari" odgovorili ste na pedeset pitanja. Na kraju ste kazali kako imate namjeru sakupiti izvore koje ste koristili za svaku od pedeset navedenih tema. Da li bih mogao dobiti popis tih izvora, jer ih smatram važnim za svakoga ko poziva Allahu, dž.š.?

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu. Glavnina tema o kojima ti govoriš uvaženi brate je navedena zajedno sa izvorima u knjizi *"Ed-delil ila meradži'l-mevduat el-islamijje"* ("Vodič kroz islamske teme"). Ta se knjiga sastoji od tri toma. Do sada je izašao prvi, a drugi i treći su predati u štampu, te će se, inšaalah, uskoro pojaviti u izdanju izdavačke kuće Darul-vatan iz Rijada. Neke druge teme su održane u okviru predavanja i dersova koji su snimani. Preostao je još i jedan broj tema o kojima usljed nedostatka vremena nije pisano.

Molim Allaha da nam svima pomogne u služenju Njegovoj vjeri i u pozivanju da se slijedi Njegov put. Neka ti Allah podari svako dobro.

Problem zaboravljanja.
(br. pitanja: 23317.)

PITANJE:
Majka sam dvoje male djece. Primijetila sam da mi je nakon porođaja pamćenje mnogo oslabilo. Mnogo osoba od mene nešto zatraži, dogovorimo se, a ja to poslije zaboravim. Znam da se to dešava mnogim sestrama. Jedna medicinska sestra mi je kazala kako je to prirodno poslije porođaja. Da li je moguće da se to dešava kao posljedica grijeha? Činim li grijeh ako ljudima nešto obećam pa zaboravim?

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu! Vjerovatno je zaboravljanje, odnosno slabljenje pamćenja nastupilo kao posljedica porođaja i toga se ne treba plašiti. Dešava se i da se zaboravljanje pojavi kao posljedica griješenja jer grijesi povlače za sobom posljedice i po srce i po tijelo. Imam Ibn El-Kajjim navodi više od šezdeset posljedica grijeha u vrijednom djelu *Ed-da'u ved-deva'u (Bolest i lijek)*.

Čovjek treba, čim osjeti da biva lišen neke od blagodati, požuriti da se pokaje Uzvišenom Allahu jer On u Kur'anu kaže:

{ ذَلِكَ بِأَنَّ اللهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِعْمَةً أَنْعَمَهَا عَلَى قَوْمٍ حَتَّى يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ }

"To je zato što Allah neće lišiti blagostanja narod kome ga je podario sve dok se on sam ne promijeni." (El-Enfal, 53.)

Ako čovjek nešto obeća a potom to, nenamjerno, zaboravi nije griješan jer Allah oprašta ono što ljudi učine iz zaborava kako to kazuju Kur'an i Hadis. Tako se na kraju sure El-Bekare kaže:

{ رَبَّنَا لاَ تُؤَاخِذْنَا إِنْ نَسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا }

"Gospodaru naš nemoj nas kazniti zbog onoga što iz zaborava ili pogreške učinimo..." *(Rabbenā lā tu'āzinā in nesīnā ev ahtānā...)*

U hadisu koji prenosi Muslim stoji da Allah na ove riječi kaže: ***"Već sam to oprostio."***

Postoje sredstva koja ti mogu pomoći da se sjetiš onoga što si obećala, kao što su podsjetnici (bilježnice ili elektronski podsjetnici) u koje možeš pribilježiti termine. Ovo sredstvo je uspješno, jer mnogi ljudi bi zaboravili šta su sve dogovorili, te zbog toga upotrebljavaju ovakve podsjetnike.

Jedno od sredstava koje se može koristiti jeste i sahat-budilnik koji će te upozoriti na zakazani termin.

Postoje i druga savremena sredstva kao što je podsjetnik putem glasa koji snimi glas vlasnika i podsjeti ga na snimljeni termin.

Čovjek mora, koliko može, ovome posvetiti pažnju, jer je neizvršavanje obećanja jedno od svojstava dvoličnjaka, kako stoji u sljedećem hadisu:

"Ukoliko se kod nekoga nađu četiri svojstva on je pravi licemjer, a ako ima jedno od tih svojstava znači da ima jedno svojstvo licemjera sve dok ga se ne bude klonio. To su: kada govori - laže, kada se na nešto obaveže - iznevjeri, kada obeća - ne ispuni i kada se spori o nečemu- ugoni druge u laž. (prelazi granicu)"[260]

أَرْبَعٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ كَانَ مُنَافِقًا خَالِصًا ، وَمَنْ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْهُنَّ كَانَتْ فِيهِ خَلَّةٌ مِنْ نِفَاقٍ حَتَّى يَدَعَهَا إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ، إِذَا عَاهَدَ غَدَرَ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ، وَإِذَا خَاصَمَ فَجَرَ

Držati se dogovorenog znak je koji ukazuje da se radi o vjerniku.

Pored svega kazanog osoba kojoj promakne ono što se dogovorila, zbog razloga sličnih ovima o kojima je riječ u pitanju, treba zatražiti izvinjenje od druge stane kako joj se druga osoba ne bi zamjerila. Molimo Allaha, da i nas i vas sačuva od svega što je loše.

Allah pomaže i daje uspjeh.

Mladiću se sviđa djevojka i želi se njome oženiti, ali se njegov otac ne slaže s time

(br. pitanja: 20152.)

PITANJE:

Nedavno kada sam išao u Pakistan moji roditelji su, ne pitajući me, odlučili da me zaruče sa jednom djevojkom. Ni ja, a ni pomenuta djevojka se nismo slagali i očekivao sam da je to kraj priče. Za to vrijeme sam sreo drugu djevojku koja mi se veoma dopala, ali nisam sa njom razgovarao jer sam smatrao da bi to bilo pogrešno. Obratio sam se onima za koje sam smatrao da imaju više prava govoriti o toj temi. Svi su se složili sa mnom i svi su bili sretni: Međutim, kada je moj otac saznao žestoko se usprotivio i ukorio me zbog toga što sam započeo priču o ljubavi. Kazao je kako pomenuta djevojka ne bi bila dobra prilika za mene zbog njene porodice. Rekao je kako veze unutar njene porodice nisu naročito snažne, kao poseban primjer naveo je njene roditelje koji su razvedeni. Po njegovom mišljenju to je stvar o kojoj treba voditi računa. Toj su djevojci dolazili i drugi zaručnici, ali ih

[260] Muslim.

je ona odbijala bilo što nisu imali fakultetsko obrazovanje, bilo zbog velike razlike u godinama. To je, po mom ocu, bio drugi razlog koji bi trebalo uzeti u obzir. Međutim, to što ne posjedujem univerzitetsku diplomu nije mu predstavljalo problem kada je, ne pitajući me, u moje ime zaprosio djevojku.

Nedavno sam preko mojih amidžića saznao da me djevojka koju sam zavolio voli i da želi da se uda za mene. Njena nena, također, želi da se uzmemo.

Smatram da je većini muslimanske omladine u SAD-u teško kazati da nisu izloženi situacijama u kojima se imaju priliku zaljubiti. Ja sam uspio da se tome oduprem i moji roditelji znaju da u tome smislu nisam uradio ništa pogrešno.

Kako da oca, koga smatram pobožnim čovjekom, ubijedim jer su njegovi razlozi koje je naveo odvraćajući me od braka, kako ja mislim, sa islamskog i moralnog stanovišta pogrešni.

Majka se plaši da o tome razgovara sa njim jer se on brzo naljuti, a boluje i od srčane bolesti.

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu!

Šejhu Abdullahu bin Humejdu, Allah neka mu se smiluje, postavljeno je pitanje u vezi sa ženidbom bez pristanka rodbine. On je dao slijedeći odgovor:

U tome nema ništa loše ukoliko je djevojka na pravom putu, vjernica i čestita i ukoliko je približno istog porijekla kao i mladić.

Ukoliko se tvoji roditelji bezrazložno protive i bez razloga ne žele djevojku koja je čestita u vjeri, čestito se ponaša i iz čestite je porodice, nije nikakav grijeh da se njome oženiš. Dakle ne smatra se nepoštivanjem roditelja ako se oženiš djevojkom koju oni ne žele bez valjana razloga, već zbog nekog hira i ličnih osjećanja. Ali ako oni nisu za ženidbu zbog nekih valjanih razloga onda se ne trebaš ženiti njome. Allah najbolje zna.

Muškarac ima dojke poput žene.
(pitanje broj: 2247)

PITANJE:

Jedna muška osoba ima dojke poput žene. Da li mu je dozvoljeno da izvrši operaciju radi smanjivanja.

ODGOVOR:

Ovo smo pitanje postavili šejhu Abdullahu bin Abdu-r-Rahmanu i on je dao sljedeći odgovor:

Hvaljen neka je Allah! Moraš se potruditi da smanjiš tjelesnu težinu te će se na taj način smanjiti i celulit na mjestu dojki.

Ukoliko kod tebe nije uzrok tjelesna težina može se izvršiti operacija kojom će se izvršiti smanjivanje. U tome nema ništa loše.

Suprugina rodbina navodi supruga da posumnja u nju.

(pitanje br.: 21149.)

PITANJE:

Došao mi je jedan prijatelj da me pita za mišljenje u vezi sa slijedećim problemom. Naime, između njega i porodice njegove supruge postoji veliki sukob. Oni ga navode da sumnja u vjernost supruge od samog dana vjenčanja pa sve do danas (tome ima oko petnaest godina). Sve to se dešava kroz aludiranje, ali ipak jasno i stalno. Oni su se, čak, obratili i nekim osobama da im pomognu u tome kako bi ga razveli od supruge. On se sada nalazi u teškom duševnom stanju jer ima na umu da imaju djecu i da supruga obavlja namaz na vrijeme. O tome se pročulo posvuda, on živi osamljenički i niko ga ne posjećuje. Čak ga ni braća ne posjećuju zbog tih glasina. Kada pokuša objasniti supruzi, ona se žestoko usprotivi i onda danima ne govore. No, kada sukob između njega i njene porodice postane veći ona iznenada učini nešto što mu podstiče sumnju. Naime, u određenim trenucima on vjeruje

ovakvim glasinama, a u nekim drugim ne. Mnogo je razmišljao o tome da se razvede od supruge jer mu je ona prouzrokovala probleme u društvu, na poslu i probleme sa braćom. Pri svemu ovome treba znati da pomenuti suprug svoju suprugu nije nikada ni vidio da razgovara sa nekim strancem. Šta vi mislite o ovome? Allah neka Vam pomogne da činite ono što je dobro za naš ummet.

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu! Jasno je da postoji nerazumijevanje između ovoga čovjeka i porodice njegove supruge i da oni priželjkuju da se njih dvoje razvedu. Neophodno je razjasniti šta želi sama supruga. Ukoliko želi da se razvede onda mu preostaje jedino da, otklanjajući razloge neslaganja, pokuša izdejstvovati da promijeni odluku.

Ako mu to ne pođe za rukom neka se razvede od nje.

Nadati se da će Allah podariti bolje supružnike i jednom i drugom. Sam muž bi trebao biti oprezan kada je riječ o nevjerstvu.

Međutim, ako supruga ne želi da se razvede neka onda pokuša da što ljepše živi sa njom i neka moli Allaha da ga zaštiti od prokletog šejtana. Neka se ne osvrće na sumnje koje nemaju veze sa stvarnošću, jer Vjerovjesnik, s.a.v.s. je kazao kako postoji ljubomora koju Allah voli i ona koju On ne voli. Ljubomora koju Allah voli jeste ljubomora koja je zasnovana na činjenicama, a ljubomora koju Allah mrzi jeste ona koja nema osnove.

Otac je u oporuci dodijelio trećinu cjelokupne imovine svojim kćerima kako bi kaznio sina, koji je silom oduzeo sav novac.

(pitanje br.: 21696.)

PITANJE:

Moj otac je godinu dana prije smrti svakome od djece, tj. trima kćerima i sinu predao papire sa privatnim računima na kojima je bio novac što ga je on uštedio za svakog od nas dok je godinama boravio u tuđini. Svi smo znali koliko je morao patiti dok je to uštedio za nas,

te niko nije mogao uzeti bilo koji iznos novca a da mu ga ne vrati iz poštovanja.

Međutim desilo se da je moj brat uzeo sve što se nalazilo na računu nakon što se posvađao sa jednom sestrom. Rahmetli otac je bio na strani kćerke što je opet sina, neka mu se Allah smiluje, navelo da prisvoji sav novac koji se nalazio na računu. Otac je prije toga predao novac na njegov račun i predao mu papire. Kada je moj brat saznao za oporuku (vasijjet), o kojoj će biti riječi, pokrenuo je sudsku parnicu kako bi osporio njenu zakonsku utemeljenost. U međuvremenu je otac to saznao putem banke i to ga je duboko povrijedilo. Rekao je sinu da mu vrati novac jer mu treba za slučaj bolesti. Ovaj je to odbio što je ocu teško palo. Otac je do smrti bio ljut na sina, te je zbog toga napisao pomenutu oporuku kojom trećinu imetka ostavlja kćerkama. To je bila neka vrsta kazne bratu. Otac je oporuku sastavio prije smrti i potpuno je bio svjestan šta njome oporučuje.

Što se mene tiče odbila sam ovu oporuku jer se nisam mogla pomiriti s njom i prihvatila jedino dio koji mi zakonski pripada.

Sestrama sam savjetovala isto kako bi otklonile bilo kakvu sumnju da je naš otac počinio grešku a i kako bi sačuvali rodbinske veze sa bratom onako kako nam je Allah, dž.š., naredio. Moji mnogobrojni pokušaji da ih ujedinim ostali su bezuspješni. One su ostale pri svome da se oporuka provede sudskim putem. Ni suze rahmetli majke nisu ih mogle odvratiti od provođenja oporuke.

Također sam u više navrata pokušavala nagovoriti brata da odustane od ulaska u sudske sporove sa sestrama ponajprije zbog imena i ugleda našeg oca. Tražila sam od njega da to shvati kao neku vrstu ovosvjetske kazne za ono što je učinio ocu. Odbio je odustati, jer je to smatrao svojim pravom, bez obzira na razloge.

Na kraju, svako od njih me optužuje da ne podržavam istinu, a ja sam jedino imala doticaja sa njihovim sporovima tako što sam ovlastila advokata da saopšti kako sam otpočetka protiv.

Molim da mi kažete kakav je sa stanovišta Šerijata moj postupak, a kakav je opet postupak moga brata i sestara. Zatim, kakve su moje dužnosti prema njima budući da se prema meni ponašaju

suzdržano bez obzira što sam uložila mnogo truda da sačuvam porodične veze među njima.

ODGOVOR:

Hvaljen neka je Allah!

Zaista je žalosno da se ovakve stvari dešavaju između braće i sestara. Da bude još žalosnije razlog razilaženja je imetak. Istinski zahvaljujem sestri koja postavlja pitanje na velikodušnosti i zdravom rasuđivanju zahvaljujući čemu je otvorila vrata mirnom rješenju ovoga spora između brata i sestara i pokušala riješiti problem unutar porodice što se samo po sebi smatra početkom mirnog rješavanja ovog problema.

Što se tiče odgovora na postavljeno pitanje iznijećemo ga u sljedećim tačkama:

Prvo: Imovina koju je vaš otac uštedio i zbog koje je uložio trud da biste vi imali koristi pripada svima koji po islamskim propisima imaju pravo na to. Svakom od vas pripada zakonski dio i niko ne može na uštrb drugih naslijediti cjelokupnu imovinu jer bi na taj način nanio drugima nepravdu, a Allah Uzvišeni kaže:

{ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ }

"Ne nanosite nepravdu, Allah ne voli one koji nepravdu nanose." (El-Bekara, 190.)

Ebu Hurre Er-Rekaši prenosi da je njegov amidža ispričao sljedeće:

"Dok sam držao povodac Vjerovjesnikove, s.a.v.s. deve on mi reče: 'Ničiji imetak nije dopušten bez njegovog pristanka.'"[261]

لا يَحِلُّ مَالُ امرِئٍ إلاّ بطِيبِ نَفْسٍ مِنْهُ

Shodno navedenom, to što je vaš brat uzeo novac, smatra se haram - postupkom, naročito ukoliko se ima u vidu da je to uradio za vrijeme dok je otac bio živ jer mu i nije pripadalo ništa za vrijeme očeva života. Ustvari, i nakon njegove smrti ima pravo samo na onaj

[261] Ahmed.

dio koji mu po Allahovim propisima pripada. Vaš brat je dužan pokajati se i vratiti drugima ono što im pripada.

Drugo: Oporuka koju je vaš otac ostavio nije u skladu sa islamskim propisima i nije dopušteno vršiti potraživanja na osnovu iste jer nasljednik nema pravo na oporuku jer je Vjerovjesnik, s.a.v.s. rekao:

„Allah je svakome dao ono što mu pripada, tako nasljednici nemaju pravo na oporuku.“[262]

إنَّ الله قَدْ أعْطَى كُلَّ ذِي حَقٍّ حَقَّهُ، فلا وَصِيَّةَ لِوَارِثٍ

Mada je vaš brat uzeo novac koji je pripadao i vama, nije dopušteno vršiti potraživanja na osnovu pomenute oporuke već ćete tražiti ono što vam pripada na osnovu propisa o nasljeđivanju.

Treće: Nastavi ih savjetovati, upućivati i usmjeravati na dogovor koliko god možeš. Imaj na umu da ćeš imati od Allaha nagradu i sevap za to. Uzvišeni Allah kaže:

{ لاَ خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلا مَنْ أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ إِصْلاحٍ بَيْنَ النَّاسِ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْراً عَظِيماً}

"Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima. A, ko to čini iz želje da Allahovu naklonost stekne, Mi ćemo mu, sigurno, veliku nagradu dati." (En-Nisa, 114.)

Ponavljaj sestrama da traže samo ono što im pripada. Nije im dopušteno da traže trećinu. Pokušavaj privoliti i brata na najljepši način da sestrama da ono što im pripada, kako bi sestrama pomogao da lakše prebole oca, umjesto da im produbljuje bol. Bez sumnje ćeš na tome putu postići svako dobro, ali se strpi i moli Allaha da te za to nagradi.

Četvrto: Budući da si u pravu, neće ti nauditi oni koji o tebi loše govore niti će ti naštetiti njihove optužbe u smislu tvog svrstavanja na jednu ili drugu stranu. Budi ustrajna u istini.

[262] Tirmizi.

Naposljetku, pozivamo vas da se bojite Uzvišenog Allaha i da se klonite tog, nimalo lijepog, sporenja koje samo raduje šejtana i ljude čija su srca ispunjena boelešću i zavišću.

Molim Allaha da među vas unese mir. Neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika, Muhammeda.

Otpor seksualnim prohtijevima.

(pitanje br.: 20161.)

PITANJE:

Ja sam djevojka i imam dvadeset i jednu godinu. Želje i prohtjevi me obuzimaju i ne ostavljaju na miru. Uznemiruju me, ometaju i čine uzrujanom. Cijenjeni gospodine, kažite mi kako da se oslobodim ovih šejtanskih želja i prohtjeva.

ODGOVOR:

Neka je hvala Allahu! Ljudi su po prirodi skloni strastima i ne mogu se osloboditi od njih. Od muslimana se i ne traži da se oslobodi strasti. Ono što se traži od njega jeste da ih ne upražnjava na nedozvoljen način, tj. da ih zadovoljava onako kako je dozvolio Uzvišeni Allah.

Pitanje strasti koje je prisutno kod ove djevojke može se riješiti kroz dva pristupa:

Na prvom mjestu oslabiti ono što potiče i pokreće strasti, a to se može ostvariti na slijedeći način:

1 - Sklanjati pogled od svega što je Uzvišeni Allah zabranio:

{ وَقُل لِّلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ

"A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode računa o stidnim mjestima svojim..." (En-Nur, 31.)

Mnogo je prilika za nedozvoljen pogled. U to spada i gledanje mladića, bilo direktno ili putem slika u časopisima ili filmovima.

2 - Kloniti se čitanja priča i romana koji za centralnu temu imaju seksualnost, odnosno kloniti se praćenja stranica na internetu koje se bave tom tematikom.

3 - Kloniti se lošeg društva.

4 - Što je moguće manje razmišljati o strastima. Samo razmišljanje nije opasno, ali ako potraje može dovesti i do činjenja harama.

5 - Provoditi vrijeme u korisnim stvarima, jer besposličarenje zna odvesti u činjenje harama.

6 - Što manje odlaziti na javna mjesta gdje se susreću mladići i djevojke.

7 - Ukoliko djevojka mora pohađati nastavu zajedno sa mladićima i ne nađe neku drugu mogućnost, treba voditi računa o uljudnosti i kloniti se sjedenja sa mladićima i razgovora sa njima koliko može, a isključivo se družiti sa uljudnim kolegicama.

Drugi pristup se ogleda u osnaživanju elemenata koji će zapriječiti puteve strasti. Evo nekih načina na koje se to može postići:

1 - Jačanje vjere i jačanje veze sa Uzvišenim Allahom što se postiže: čestim sjećanjem i pominjanjem Uzvišenog Allaha, učenjem Kur'ana, razmišljanjem o imenima i svojstvima Uzvišenog i čestim obavljanjem dobrovoljnih namaza.

2 - Post, Poslanik, s.a.v.s. je ukazao na post rekavši:

"Mladići, ko od vas može da se oženi neka to učini, jer to je najbolji način da sačuvate svoje poglede i spolne organe; a onaj ko se ne može oženiti neka posti, jer će mu post biti štit."

يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنِ اسْتَطَاعَ مِنْكُمُ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ، فَإِنَّهُ أَغَضُّ لِلْبَصَرِ وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

Ovo se odnosi i na djevojke.

3 - Jačanje volje i samopouzdanja. To pomaže u suzbijanju strasti i postizanju samokontrole.

4 - Stalno imati na umu što je Allah, dž.š., obećao čestitim i pokornim vjernicama. Uzvišeni je kazao:

{ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا

"Muslimanima i muslimankama, vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim ženama, i muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha, - Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio." (El-Ahzab, 35.)

5 - Razmišljajući o životu čestitih vjernica, među kojima je i Merjem o kojoj Allah Uzvišeni pohvalno govori:

{ وَمَرْيَمَ ابْنَةَ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا وَصَدَّقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتُبِهِ وَكَانَتْ مِنَ الْقَانِتِينَ}

"Merjemu, kćer Imranovu, koja je nevinost svoju sačuvala, a Mi smo udahli u nju život i ona je u riječi Gospodara svoga i knjige Njegove vjerovala i od onih koji provode vrijeme u molitvi bila." (Et-Tahrim, 12.)

Istovremeno treba razmišljati i o ženama koje su posrnule i porediti te dvije slike.

6 - Tražiti uljudno društvo u kome će se provoditi vrijeme i gdje će se međusobno podsticati na pokornost Uzvišenom Allahu.

7- Napraviti poređenje između same strasti koja vodi činjenju harama i onoga što bi uslijedilo poslije kada užitak prođe a nelagoda i bol ostanu, te spoznati da je pobjeda nad strastima veća od užitka u haramu.

8 - Tražiti pomoć od Allaha. Kur’an nam daje poruku kroz slučaj Jusufa, a.s.:

{ قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلاَّ تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُن مِّنَ الْجَاهِلِينَ}

"'Gospodaru moj,' - zavapi on – 'draža mi je tamnica od ovoga na šta me one navraćaju. I ako Ti ne odvratiš od mene

lukavstva njihova, ja mogu prema njima naklonost osjetiti i lahkomislen postati.' (Jusuf, 33.)

Šerijatski tretman dovođenja služavke u kuću

(br. pitanja: 26282.)

30. PITANJE

Koji je šerijatski tretman zahtjeva supruge njenom mužu da joj obezbijedi služavku koja će joj pomagati u svakodnevnim poslovima, posebno ako se zna da ta žena studira i ima dijete, a njena i porodica njenog muža ne žive zajedno sa njima u istom gradu? Treba još napomenuti da njen muž ima skromna primanja, te da je ona prije udaje u domu svojih roditelja imala poslugu. Ona trenutno ima potrebu za nekim ko će joj pomoći u obavljanju svakodnevnih poslova, uz napomenu da će ona naložiti služavki da se pridržava islamskog načina oblačenja i vjerskih propisa. Uputite nas kako da postupimo, da vas Allah, dž.š., nagradi svakim dobrom!

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Muslimani su u prvom periodu posjedovali robove i ropkinje koji su im služili i pomagali u njihovim poslovima. Nakon oficijelnog dokidanja ropstva u Kraljevini Saudijskoj Arabiji 1386. god. po Hidžri, njega je definitivno nestalo sa scene uz tendenciju njegovog daljnjeg onemogućavanja, pa su se ljudi prilagodili datoj situaciji i okrenuli ka dovođenju služavki iz određenih država kao što su Filipini, Šri Lanka i neke druge. U ovoj novoj situaciji su, dakle, ljudi bili prisiljeni da dovode služavke. Tako je ženi bilo dozvoljeno da ima služavku, uz poklanjanje pažnje i nastojanje da služavka bude povjerljiva i pouzdana muslimanka od koje se ne plaši i ne očekuje šteta. Ona, također, treba da se pridržava vjerskih propisa, te da bude čednog ponašanja i islamskog načina oblačenja. Ona treba biti daleko od muškog društva, a kada se neko od muškaraca pojavi u kući, ona će se pokriti onako kako se žene pokrivaju od stranih muškaraca. Njene usluge su dozvoljene zbog nužde. No, ako bi se moglo proći bez njih, onda je preče da se ona vrati svojoj porodici. To

znači da je zadržavanje služavke dozvoljeno srazmjerno realnoj potrebi.

Održavanje rodbinskih veza sa osobom koja tom pitanju ne posvećuje pažnju i zapostavlja svoju obavezu
(br. pitanja: 22706.)

31. PITANJE:
Počeo sam u zadnje vrijeme ulagati veliki trud kako bih postao dobar musliman, praktičar. Počeo sam, isto tako, čitati i sticati dublju spoznaju o islamu. Općepoznato je da se čuvanje i održavanje rodbinskih veza u islamu smatra dobrom praksom. Kako bih zadobio Allahovo, dž.š., zadovoljstvo, ja ulažem neophodan trud za posjetu i obilazak onih koje sam prije izbjegavao. Međutim, imam osjećaj da što se više ja i moja porodica družimo i susrećemo sa rođacima, tim nas više oni ogovaraju i šire izmišljotine o nama, koje nemaju nikakve veze sa istinom. Ovo je pitanje koje veoma mnogo boli i koje zahtijeva puno strpljenja zbog ignoniranja i nebrige ljudi prema ovim navikama. Koji je ispravan način komuniciranja sa tim rođacima? Prije sam se njima suprotstavljao i odupirao kroz srdžbu i ljutnju. Međutim, sada sam svjestan i znam da neću, u tom slučaju, izazvati ništa drugo do loša osjećanja i uzvratnu ljutnju. Da li ću ove ljude prepustiti Allahu, dž.š., da sa njima postupi kako On hoće? Želio bih da me posavjetujete po ovom pitanju! Također, koje su to dove koje mogu učiti za povećanje strpljenja?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Poštovani i plemeniti brate, ukrašavanje strpljenjem se smatra visokim stepenom i položajem koga Allah, dž.š., dariva kome hoće od robova Svojih kako bi im olakšao izvršavanje Njegovih naredbi i klonjenje Njegovih zabrana. Ono što si ti pokušao, nastojeći da popraviš svoj odnos prema svojoj rodbini i da im se približiš, smatra se hvale vrijednim zalaganjem koje ukazuje na tvoj uspjeh i zdravo promišljanje. Mnogi ljudi kada naiđu na nešto od onoga sa čim si se ti suočio i što te je snašlo, brzo gube strpljenje i uzvraćaju prekidanje rodbinskih odnosa istom mjerom, pošto misle da

je uspostava rodbinskih veza obavezujuća samo u slučaju da se i rodbina istovjetno ponaša prema njima. Ovo je pogrešno shvatanje, a dokaz da je to tako jeste i hadis koga prenosi Ebu Hurejre, r.a., u kome stoji da je neki čovjek rekao:

"Allahov Poslaniče, ja imam rodbinu koju pazim i uspostavljam kontakte sa njima, ali oni ne mare za mene (prekidaju naše odnose), činim im dobro, ali mi oni zlim uzvraćaju, razmišljam o njima, a oni me zaboravljaju i zanemaruju." Allahov Poslanik, s.a.v.s. tada reče: "Ako si ti takav kao što si rekao i opisao, onda ti kao da ih stavljaš na žeravicu (hraniš užarenim pepelom). Sve dok se budeš tako ponašao Allah, dž.š., će ti dati pomagača koji će biti stalno s tobom."[263]

لَئِنْ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَأَنَّمَا تُسِفُّهُمُ الْمَلَّ، وَلاَ يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ.

U ovom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s. upućuje i daje smjernice čovjeku koji mu je došao žaleći se na loš postupak svoje rodbine i koji u svojoj žalbi spominje sličnu spomenutoj situaciji u tvom pitanju. On uspostavlja rodbinsku vezu, a oni je kidaju, on čini dobro, a oni zlim uzvraćaju. Međutim, i pored toga Allahov Poslanik, s.a.v.s. ga je upoznao i obavijestio da je, u slučaju njegove iskrenosti u onome što kaže, njegov primjer sa njima kao primjer onoga ko druge hrani (posipa) pepelom. On, na taj način, čini dobro i sahibija je lijepog ophođenja i sve dok bude takav, on će imati dokaz i argument protiv njih. Općenito značenje ovog hadisa govori o podsticanju na održavanju rodbinskih veza, pa čak i sa onima koji ih ne održavaju ili prekidaju. Hvala Allahu, dž.š., ovo si ti već učinio i sebe potaknuo na to. Molim Allaha, dž.š., da te uputi na ono u čemu je svako dobro.

Nakon ovoga, na tebi je da dobro uzvratiš istim, da lijepo ophođenje nastaviš kontinuirano činiti, da rodbinske veze i dalje održavaš i da dobročinstvo slijediš drugim, pa makar ti oni nanosili zlo i ponijeli se prema tebi suprotno od tvog odnosa prema njima.

Znaj da ti takvim svojim postupkom tražiš Allahovo, dž.š., zadovoljstvo i Njegovu milost. Ne očekuj da za svoje djelo dobiješ adekvatnu naknadu ili nagradu od njih. Međutim, nastoj da ne obavještavaš druge ljude o njihovom lošem odnosu prema tebi. Ako bi

[263] Muslim u Sahihu, 2285.

primijetio da je jedan od uzročnika nastanka problema povećan broj tvojih kontakata sa njima, onda nema smetnje i problema da smanjiš broj svojih posjeta.

Moli Uzvišenog Allaha, dž.š., da ih uputi na Pravi put! Da, moli Ga, ali tako da si uvjeren da će On primiti tvoje dove. Zaista je Allah, dž.š., Moćan da njihovu mržnju preokrene u ljubav, a njihovo napuštanje i izbjegavanje sa uspostavljanjem rodbinskih veza i bliskošću.

Što se tiče dijela pitanja vezanog za dove koje potpomažu čovjeku da osaburi i da se strpi u teškim situacijama, možemo reći da je njihov broj veoma veliki, a mi ćemo se ovom prilikom ograničiti samo na neke od njih:

Prvo: Od Ibn Abbasa, r.a., se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. kod tuge i potištenosti obično učio:

"Nema Boga osim Allaha, Velikog i Blagog. Nema Boga osim Allaha, Gospodara Prijestolja velikog. Nema boga osim Allaha, Gospodara nebesa i Gospodara Zemlje, Gospodara Prijestolja milostivog."[264] *(Lā ilāhe illallāhul-Azīmul-Halīm. Lā ilāhe illallāhu Rabbul-aršil-azīm. Lā ilāhe illallāhu Rabbus-semāvāti ve Rabbul-aršil-kerīm.)*

لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ الْعَظِيمُ الْحَلِيمُ .لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ .لا إِلَهَ إِلاَّ اللهُ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ .

U predaji ovog istog hadisa koju prenosi Imam Muslim stoji:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s. bi ovo učio kada bi ga zadesila neka važna stvar ili snašla kakva briga."[265]

Drugo: Prenosi se od Enesa, r.a., da je rekao:

"Kad bi nešto zabrinulo Allahovog Poslanika, s.a.v.s. on bi učio: 'O Ti Živi i Vječni! Molim Te za obilatu milost Tvoju!'"[266] *(Jā Hajju, jā Kajjūm, bi rahmetike estegīs!)*

يَا حَيُّ، يَا قَيُّومُ بِرَحْمَتِكَ أَسْتَغِيثُ .

---

[264] Buhari u Sahihu, 7426.
[265] Muslim u Sahihu, 2130.
[266] Tirmizi u Sunenu, 3524., a El-Albani ga u *Sahihu-l-džami'u* ocjenjuje kao vjerodostojan, 4777.

Ovdje ćemo ti skrenuti pažnju na jednu veoma važnu stvar koja će povećati tvoj sabur i čvrstinu vjerovanja u Allaha, dž.š., a to posebno vrijedi u situaciji kada ti bude teško u duši i kada ti brige pritisnu razum. Tu stvar zaboravljaju i previđaju mnogi ljudi. Da li znaš o čemu se radi?

Naravno, radi se o namazu! Zaista namaz ima čudnu djelotvornost kad je u pitanju zadovoljstvo duše i otklanjanje brige i tuge. Namaz je jedan od glavnih i najvećih uzroka za postizanje strpljenja, na što upućuje Kur'an i sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Allah, dž.š., kaže:

{وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلاةِ وَإِنَّهَا لَكَبِيرَةٌ إِلاَّ عَلَى الْخَاشِعِينَ}

"Pomozite sebi strpljenjem i namazom, a to je zaista, teško, osim poslušnima." (El-Bekara, 45.)

Namaz je nešto najvažnije sa čim čovjek pomaže samome sebi.

Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّى يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ}

"Mi dobro znamo da ti je teško u duši zbog onoga što oni govore, zato veličaj Gospodara svoga i hvali Ga, i sedždu obavljaj, i sve dok ti smrt ne dođe, Gospodaru svome se klanjaj!" (El-Hidž, 97-99.)

Imam Ibn Džerir Et-Taberi, r.a., u svom tefsiru, kod tumačenja riječi Uzvišenog Allaha, dž.š., **"zato veličaj Gospodara svoga"**, kaže: "Od onoga što te snađe i zadesi od njih, a što ne voliš, potraži utočište i pomoć u zahvali Allahu, dž.š., Njegovom uzdizanju i namazu. Dovoljan ti je Allah, dž.š., da se riješiš onoga što te brine. Ovo je na fonu predaje koja se prenosi od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. da je on prilikom nastupa brige i zabrinutosti tražio utočište u namazu."[267]

Na kraju bih zamolio Allaha, dž.š., Velikog i Gospodara plemenitog Arša da nam ulije strpljenje i čvrsto uvjerenje (*el-jekin*)! Doista je On garant toga i On to može. Allah, dž.š., najbolje zna.

[267] *Tefsir* Ibn Džerira Et-Taberija, 7/553.

Moja supruga nije lijepa!
(br. pitanja: 21510.)

32. PITANJE:

Već nekoliko godina sam u braku. Prve dvije godine braka bio sam sretan i volio svoju suprugu. Međutim, poslije tog perioda počeo sam u duši osjećati određen stepen odbojnosti i mržnje prema njoj. Nije u pitanju njena vjera, pošto se radi o dobroj vjernici i osobi sa besprijekornim ahlakom, hvala Allahu, dž.š. Međutim, u pitanju je njena ljepota koja nije takva da bi me zaštititila i sačuvala mi pogled. Plašim se da joj ne nanesem nepravdu. Ponekad, moje psihičko stanje utječe da u njenom društvu izgledam zabrinuto, a, ponekad, bez ikakvog povoda i razloga, mrko je i ljutito gledam. Problem se očituje još i u tome što se ja, zbog materijalnih mogućnosti, nisam u stanju oženiti drugom ženom. Razmišljao sam da na ime ženidbe uzmem kredit, međutim, zbog obaveze duga, živio bih u siromaštvu. Mnogo sam razmišljao i o soluciji da je pustim na lijep način, a da na njeno mjesto dođe neka druga žena koju bih oženio, ali ja sa njom imam djecu, a ona me, uz to, puno voli. Razmišljanje me je iznurilo i slomilo i zbog njega noću ne mogu da spavam pošto ne znam šta radim. Kako da postupim? Da Vas Allah, dž.š., nagradi najboljom nagradom!

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Poštovani i plemeniti brate! Zahvaljujemo ti na iskazanom povjerenju i molimo Allaha, dž.š., da nam svima podari uputu, ispravan postupak i razboritost.

Što se tiče tvog traženja i pitanja za savjet, moje opaske i primjedbe su slijedeće:

Prvo: Tvoj problem se ne krije u ženidbi po drugi put. ili u razvodu braka! Problem je, kao što si i sam primijetio, materijalne prirode! Sve dok si u nemogućnosti da se oženiš sa drugom ženom, zadrži i sačuvaj svoju sadašnju suprugu, dok ti Allah, dž.š., ne podari iz Svoga obilja.

Drugo: Kada budeš u stanju i budeš posjedovao materijalne predispozicije, hvala Allahu, dž.š., u tom slučaju ti je višeženstvo

dopušteno. To je po mom ličnom ubjeđenju lakše za suprugu nego razvod braka, posebno ako se ima u vidu da ti sa njom već imaš djecu.

Treće: Pokušaj da posmatraš ovaj problem iz jednog drugog ugla. Najvjerovatnije ćeš kod nje naći mnoge druge pozitivne osobine. Nije sve ni u ljepoti. Vjeruj mi! Međusobno druženje i uzajamno lijepo ophođenje i postupanje. Još mnoge stvari u krajnjem ishodu prevladavaju i dominiraju nad izgledom i fizičkom pojavom. Protokom vremena ti se navikavaš na određeni izgled i način ophođenja ostaje jedini kriterij i parametar vrednovanja.

Četvrto: Pretpostavimo da nađeš neku veoma lijepu ženu i oženiš je. Zatim se ona počne prema tebi oholo ili drsko odnositi. Ili da loše postupa prema tebi, tvojoj porodici ili tvom domu! Šta bi tada uradio i kako bi se ponio u tom slučaju?

Peto: Budi objektivan u svom promišljanju i pogledu na stvari. Nemoj da se preopterećavaš sa onim što ne možeš podnijeti! Posmatraj stvari sa svih mogućih aspekata! Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{فعَسَى أنْ تَكْرَهُوا شَيْئاً وَيَجْعَلَ اللهُ فِيهِ خَيْراً كَثِيراً}

"Moguće je da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao." (En-Nisa, 19.)

Prisjeti se, također, preporuke Allahovog Poslanika, s.a.v.s. u kojoj on kaže:

"Uzmi i izaberi onu koja je vjeri odana i bit ćeš na dobitku..."

فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ تَرِبَتْ يَدَاكَ...

Da te Allah, dž.š., uputi na Pravi put, zaštiti te i upravi tvoje korake ka putu dobra i istine!

(Na pitanje odgovorio Ahmed El-Mukbil.)

Ljubomora supruge čiji muž sjedi sa ženama kojima nije mahrem
(br. pitanja: 26784.)

33. PITANJE:

Moj suprug, a takva je situacija i sa svim ostalim muškim članovima njegove porodice, ponaša se tako kao da su svi unutar porodice jedni drugima mahremi (sa suprugama svoje braće, strinama,.. itd.). Kada mu spomenem da takvo ponašanje nije dozvoljeno, on odgovara da ne može izmijeniti činjenično stanje i cijelu situaciju. On, isto tako, gleda filmove koji, ponekad, sadržavaju određene negativnosti, te se ljuti na mene zbog opetovanja mojih savjeta da se kloni takve prakse. Od mene zahtijeva da prestanem sa tim uznemiravanjem. Tu su još i neke druge manje negativne navike koje praktikuje, ali je on, ipak, generalno uzevši, jedna fina i dobroćudna osoba. Ja sam mlada i sentimentalna žena i osjećam veliku tugu, ljubomoru i srdžbu. Mlada sam, gledajući na godine, i sebe ponekad nalazim nemoćnom da se uhvatim u koštac sa ovim problemima. Kako da postupim?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Na samom početku molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da te nagradi za ovu tvoju ljubomoru i da ti pomogne u obavljanju dužnosti naređivanja dobra i odvraćanja od zla! Preporučujemo ti da samo nastaviš u pravcu savjetovanja svoga muža i njegove rodbine na jedan fin način, kako bi naišla na dobar prijem kod njih koji će ih nagnati da napuste ove zabrane. Nadati se da će Allah, dž.š., tvojim sebebom uputiti neke od njih. Na taj način bit će olakšano mijenjanje nabolje i pridržavanje šerijatskih odredbi i kod nekih osoba koje mogu biti slabe zbog sumnje da su nemoćne za bilo kakvu pozitivnu promjenu. Ti se u svom savjetovanju trebaš potpomoći dovom Allahu, dž.š., koju ćeš činiti za one koje savjetuješ i pozivaš dobru, zatim činjenjem dobročinstva prema njima, nepokazivanjem superiornosti i prednosti, već pokazivanjem ljubaznosti i samilosti prema njima. To će biti bliže prijemu i prihvatanju, kao i zadobijanju njihovog poštovanje prema tebi, bez obzira na tvoju mladost.

Ti, pored već navedenog, trebaš nastojati da se udaljiš od učestvovanja zajedno sa njima u ovim prestupima u koje oni zapadaju,

kako se slabost naspram ovih grijeha na taj način ne bi uvukla u tvoju dušu. To posebno vrijedi za gledanje loših filmova koje si spomenula. Vjernik ne može biti siguran za sebe od iskušenja, te zbog toga treba da se potpomaže dovom i udaljavanjem od grijeha.

Što se tiče osjećanja tuge, ljubomore i ljutnje, ona mogu biti tolerisana u granicama Šerijatom zacrtanih normi i ograničenja. Tuga ne smije dovesti do očaja i gubljenja nade ili sličnih osjećanja, kao što Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{فَلاَ تَذْهَبْ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسَرَاتٍ}

"Pa ne izgaraj od žalosti za njima!" (Fatir, 8.)

Ljutnja i srdžba, isto tako, ne smiju dovesti do odbojnosti onoga ko se poziva prema samom pozivu, pošto je cilj davanja savjeta njegovo popravljanje i mijenjanje na bolje, a ne čovjekovo puko izlijevanje srdžbe ili ljubomore.

Sve dok je tvoj muž musliman koji klanja i koji je fina osoba, što si ti u svom pitanju i posvjedočila, trebaš se strpiti sa njim i ustrajati u njegovom pozivu! Nadamo se da će te Allah, dž.š., obradovati i razveseliti njegovom uputom i neporočnim ponašanjem.

Možda će razmišljanje o nevoljama i problemima sa kojima su suočene druge žene sa muževima, u situacijama koje su gore i sramotnije od trenutačnog stanja tvoga muža učiniti da grijehe svoga muža posmatraš objektivno i odmjerenije.

Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da nas uputi na Pravi put i da svim ljudima ukaže na ono što On voli i sa čim je zadovoljan! Allah, dž.š., upućuje na Pravi put.

Žena čiji muž želi da se presele daleko od njene porodice a ona tu zamisao odbacuje.

34. PITANJE:

Muž moje sestre ne želi da ona posjećuje svoju porodicu, pa je zbog toga moja druga sestra i braća posjećuju u njenom domu. On sada želi da se presele u drugu kuću koja je daleko, međutim, ona odbija preseljenje, pošto on ne postupa baš najbolje sa njom. Problem je doživio svoju kulminaciju i dosegao do razvoda braka. Koji nam savjet

možete pružiti u ovoj situaciji, shodno Allahovoj, dž.š., Knjizi i sunnetu Njegovog Poslanika, s.a.v.s.?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š.

1- Osnova kod dobre supruge je da ona bude pokorna svom Gospodaru, a, isto tako, svoju nepokornost ne smije iskazati ni prema mužu. Nema ništa bolje od toga da ona bude pokorna Allahu, dž.š., u odnosu prema onome ko Mu je neposlušan u svojim obavezama prema njoj.

2- Muž ima pravo da spriječi svojoj supruzi da posjećuje svoju rodbinu ukoliko bude smatrao da se u tom činu krije neka Šerijatom opravdana korist, kao naprimjer kada se svaki put nakon vraćanja od svoje rodbine okrene protiv njega. Međutim, u slučaju da im on nanosi nepravdu, a oni ne griješe javno prema svom Gospodaru, niti mu kvare njegovu suprugu na taj način što je okreću protiv njega, on će biti griješan zbog odvajanja njihove kćerke od njih. Na supruzi je da se povinuje njegovoj želji i da mu bude poslušna po pitanju zabrane odlaska svojim najbližim.

3- Muž, također, ima pravo da se seli sa svojom porodicom tamo gdje misli da je to u njegovom interesu i bolje za njega. Žena nema pravo da se suprotstavi i opire njegovoj odluci u ovom slučaju, osim ako nije uslovljeno u bračnom ugovoru da se neće sa njom seliti na neko drugo mjesto. Međutim, ako to nije uslovljeno, onda ona nema pravo da odbije preseljenje.

4- Lijep postupak prema ženi je imperativ kojim je Uzvišeni Allah, dž.š., obavezao muževe:

{وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ}

"S njima lijepo živite!" (En-Nisa, 19.)

Kad je u pitanju njegova supruga, muž nema pravo ružno postupati prema njoj. Ako kod nje i primijeti nešto što je u suprotnosti sa Šerijatom, njegova je obaveza da postupi u skladu sa šerijatskim metodama i uputama u popravljanju date situacije ili problema. Na prvom mjestu to će biti lijep savjet. Ako to ne bi koristilo ili bilo dovoljno, onda će se odvojiti od žene (ne razvodeći se od nje). Ako se

ni tada ne bi popravila, onda on ima pravo da upotrijebi metodu fizičkog kažnjavanja koje nije žestoko i teško.

5- Loš postupak muža prema ženi ne znači da se ona može oglušiti o njegovo naređenje i postupiti suprotno od onoga što joj je njen Gospodar naložio da radi.

6- Sestri koja je postavila ovo pitanje savjetujemo i preporučujemo slijedeće:

a) Hitno nastojanje da se iznađu putevi koji će dovesti do sticanja muževljevog zadovoljstva njome, kao što su lijepa riječ i lijepo ophođenje.

b) Sporazumijevanje sa njim, ne putem oponiranja ili zauzimanja suprotnog stava u odnosu na njegovu naredbu i zabranu, nego na taj način da mu bude na raspolaganju i usluzi. Takav postupak će, zaista, zastidjeti normalnog čovjeka, a njoj će olakšati situaciju i zadatak pri ubjeđivanju da on izmijeni svoj stav. Njegovo starateljstvo i odgovornost nad njom će, u tom slučaju, doći do punog izražaja, a ne obrnuto (njena dominacija nad njim).

c) Što više činjenja dove za svoga muža da mu Gospodar prosvijetli razum i olakša stanje, te da ona poboljša svoju vezu sa Gospodarom, kako bi Allah, dž.š., poboljšao odnos između nje i drugih ljudi.

d) Ako bude smatrala da će preseljenje imati negativan utjecaj na njenu vjeru ili će se njihov međusobni odnos još više pogoršati, onda nema smetnje da potraži nekog u čiju vjeru i razboritost ima povjerenje da se aktivno uključi u rješavanje njihovog problema kako bi uvjerio i ubijedio njenog muža da odustane od zacrtanog plana i stava vezanog za preseljenje. U suprotnom, neka bude zadovoljna sa onim što joj je Allah, dž.š., odredio i propisao.

7- Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da joj olakša trenutačnu situaciju i da joj odabere ono u čemu je hajr za njenu vjeru i njen život. Allah, dž.š., najbolje zna.

Djevojka koja živi u poročnom i nemoralnom društvu i plaši se devijantnog ponašanja (odstupanja od pravoga puta)

(br. pitanja: 6053.)

35. PITANJE:

Trenutno imam 15 godina i prije 4 ili 5 godina prihvatila sam islam. Jedan od mojih roditelja je musliman, samo po imenu i ne pridržava se islamskih propisa. Cijeli period nakon mog prihvatanja islama nalazim se u određenim problemima. Plašim se da ću prije ili kasnije osjetiti nenaklonost prema izvršavanju vjerskih propisa, te ću se odati izlascima i uživanju (odlazak na ples u disko i ugovaranje sastanaka sa mladićima i izlazak sa njima). Znam da je ovo greška, ali nakon ovog čina osjećam da se neću moći pridržavati islamskih propisa. Međutim, jedna stvar mi se konstantno javlja i govori da moram biti muslimanka. Suočavam se sa teškim vremenom u pogledu zauzimanja stava i odluke šta da učinim. Velike poteškoće mi pravi to da i dalje ostanem muslimanka, pošto živim u nemuslimanskom društvu. Svi muslimani koje ovdje poznajem, ustvari, nisu to za što se izdaju. Da li imate neki prijedlog za rješavanje ovog problema?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Tvoj je slučaj, djevojko, veoma osjetljiv, ozbiljan i povezan je sa postojanošću u vjeri islamu i pridržavanjem vjerskih propisa. Istovremeno, shvatajući tvoj problem i osjećajući tvoj trud i zalaganje, želimo ti uputiti slijedeća zapažanja:

Prvo: To što si rekla i napomenula da ti dolazi i govori da moraš biti muslimanka može biti jedan od meleka. Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao je:

"Zaista se šejtan (Iblis ili neko od njegove vojske)[268] u trenucima približava čovjeku i salijeće ga (ovdje se misli na ono što se u srcu javlja posredstvom šejtana). Postoje, također, trenuci kada mu se i melek približava. Što se tiče trenutaka

[268] Tekst naveden između zagrada u ovom hadisu je komentar Šejha Muhammeda ibn Saliha El-Munedždžida.

šejtanskog približavanja, on mu tom prilikom sugerira i navodi ga na zlo (kao što je nevjerovanje, griješenje ili činjenje nepravde) i poricanje i nijekanje Istine (bilo da se ono odnosi na pravo Stvoritelja ili pravo stvorenja ili da se radi o poricanju nepromjenjivih imperativa kao što su vjerovanje u Allahovu, dž.š., Jednoću - tevhid, vjerovanje u poslanstvo, proživljenje nakon smrti, Sudnji dan, postojanje Dženneta i Džehennema). Što se tiče približavanja meleka, on tom prilikom sugeriše dobro (kao što su namaz i post) i potvrđuje Istinu (kao što su Allahove, dž.š., knjige i knjiga koja je objavljena Njegovom poslaniku, Muhammedu s.a.v.s. - Kur'an). Ko to osjeti u sebi, neka zna da je to od Allaha, dž.š., (što znači veliku milost i ogromnu blagodat koja mu stiže i spušta se na njega, pošto Allah, dž.š., naređuje meleku da mu da nadahnuće) i neka Mu se zahvali! (na ovoj velikoj blagodati budući da mu je omogućio da bude vođen od strane meleka koji mu ukazuje na dobro). Ko, međutim, bude osjetio ono drugo (tj. približavanje šejtana), neka zatraži kod Allaha, dž.š., utočište od prokletog šejtana (učeći istiazu, odnosno euzu billahi mine-š-šejtani-r-radžim).

إِنَّ لِلشَّيْطَانِ لَمَّةً بِابْنِ آدَمَ، وَلِلْمَلَكِ لَمَّةً، فَأَمَّا لَمَّةُ الشَّيْطَانِ فَإِيعَادٌ بِالشَّرِّ وَتَكْذِيبٌ بِالْحَقِّ، وَأَمَّا لَمَّةُ الْمَلَكِ فَإِيعَادٌ بِالْخَيْرِ وَتَصْدِيقٌ بِالْحَقِّ، فَمَنْ وَجَدَ ذَلِكَ فَلْيَعْلَمْ أَنَّهُ مِنَ اللهِ، فَلْيَحْمَدْ اللهَ، وَمَنْ وَجَدَ الأُخْرَى فَلْيَتَعَوَّذْ بِاللهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ .

Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s. navodeći kao dokaz, proučio riječi Uzvišenog Allaha, dž.š.:

{الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ بِالْفَحْشَاءِ}

"Šejtan vas plaši neimaštinom i navraća vas (na razvrat) da budete škrti."[269] (El-Bekara, 268.)

Tj. plaši vas neimaštinom kako bi vas spriječio od udjeljivanja u razne oblike dobra i navraća vas na grijeh.

U svjetlu ovog značajnog hadisa možeš jasno prepoznati i sagledati svoju situaciju i položaj. To što ti dolazi i sugerira dobro je očita blagodat od Allaha, dž.š., na čemu Mu moraš biti zahvalna. Što se tiče onog drugog što ti dolazi i što te navraća na izlaske u disko i

---

[269] Hadis bilježi Tirmizi u svom *Sunenu*, hadis br. 2914 i kaže: "Ovaj hadis je hasenun-garib."

druženje sa pokvarenim i lošim ljudima, ono je od šejtana. Svaki put kada ti bude navodio ove pokvarene primisli, ti zatraži utočište kod Uzvišenog Allaha, dž.š., od njega.

Drugo: Neka te ne brine i ne obeshrabruje velika većina onih koji su propali, gledajući kroz ahiretsku prizmu, a koji se nalaze oko tebe! Ne uzimaj za uzor i primjer ogromne nevjerničke mase koje su smetene i zbunjene u dubokoj zabludi, utonule u strastima i nemarne prema cilju zbog kojeg su i stvorene.

Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{وَإِنْ تُطِعْ أَكْثَرَ مَنْ فِي الأَرْضِ يُضِلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ}

"Ako bi se ti pokoravao većini onih koji žive na Zemlji; oni bi te od Allahova puta odvratili." (El-En'am, 116.)

U drugom ajetu Allah, dž.š., kaže:

{وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ}

"A većina ljudi, ma koliko ti želio, neće biti vjernici." (Jusuf, 103.)

Poštovana sestro, koja je vrijednost ovozemaljskog života ako ga čovjek provodi slijedeći svoje strasti, ogreznuo u porocima, plešući i pjevajući, opijajući se i lumpujući, razvratno i nemoralno živeći i provodeći se poput životinja. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{أُولَئِكَ كَالأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ أُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ}

"Oni su kao stoka, čak i gori – oni su zaista nemarni." (El-En'am, 179.)

Treće: U okruženju štetne i zle sredine u kojoj živiš a koju sačinjavaju nemuslimani i određeni broj muslimana koji se ne pridržavaju učenja svoje vjere i koji možda ne poznaju od islama ništa osim njegovog imena, kao i u mnoštvu iskušenja i primamljivosti koje te okružuju, ti moraš potražiti utočište kod Allaha, dž.š., prihvatiti se Njegovog Šerijata, približiti Mu se i činiti što više dova da te sačuva od grijeha i da te učvrsti u islamu. Mnogo uči sljedeću dovu i budi u tome ustrajna: *"O Ti koji preokrećeš scra, učvrsti moje srce u Tvojoj vjeri!"* (*Jā mukallibel-kulūbi sebbit kalbī alā dīnik)*, pošto je tvoja majka, majka svih vjernika, Aiša, radijjallahu anha, prenijela od svog muža i tvog poslanika, Muhammeda, s.a.v.s. da je on mnogo učio:

"O Ti koji preokrećeš srca, učvrsti moje srce u Tvojoj vjeri!" Ja sam, prenosi Aiša, radijjallahu anha, ***tada rekla: "Allahov Poslaniče, vjerujemo u tebe (da si ti Allahov Poslanik) i u ono sa čim si došao. Da li se to plašiš za nas?" On odgovori: "Da. Zaista su srca ljudi između dva prsta Gospodara svjetova, preokreće ih kako hoće i želi."***[270]

نَعَمْ، إِنَّ الْقُلُوبَ بَيْنَ أُصْبُعَيْنِ مِنْ أَصَابِعِ اللهِ، يُقَلِّبُهَا كَيْفَ يَشَاءُ .

Četvrto: Pokušaj da potražiš društvo žena muslimanki sa kojima ćeš međusobno podijeliti preporučivanje istine i strpljenja. Učini nešto, koliko to budeš u stanju, po pitanju poziva svojih roditelja na Pravi put. Koliko je samo mladih ljudi utjecalo i bilo povodom da stariji od njih pronađu put Upute!

Na kraju, molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da te uputi na Pravi put, da te učvrsti u islamu i da ti daruje da osjetiš slast imana. Ostavljamo te na amanet i brigu Allahu, dž.š., čiji se amanet ne može izgubiti.

Da li će napustiti dom zbog loših postupaka i ponašanja svoje dvije sestre?

36. PITANJE:

Moj život protiče sa velikim poteškoćama pošto imam dvije sestre koje se loše ponašaju. One su bile razlogom odluke našeg oca da nas napusti i ode u Pakistan kako bi tamo živio odvojeno od nas. Sestre su se u zadnje vrijeme počele izigravati sa majkom, ne želeći da prestanu sa lošim ponašanjem. Moje vjerovanje je postalo predmetom njihovog podsmijavanja i šale. One uspostavljaju zabranjene veze sa muškarcima, a istovremeno me osuđuju i prigovaraju zbog toga što mislim oženiti amidžinu kćerku i govore, iz svog dubokog neznanja, da to nije dozvoljeno. Počeo sam osjećati odbačenost od svoje porodice, tačno onako kao što se desilo i mom ocu. Nikako ne mogu da se skoncetrišem i samo što nisam izgubio razum. Ne osjećam sigurnost, a ako je i osjetim, taj osjećaj ne traje dugo. Svaki dan mi teško protiče i ne nalazim nikoga ko bi mi pružio ruku pomoći. Na sebe sam preuzeo

[270] Tirmizi u *Sunenu*, 2066., i za njega kaže: "Ovaj hadis je hasen."

obavezu da podnesem ovo ponižavajuće i jadno stanje u porodici. Međutim, osjećam zamor i tugu. Želim, brate, da me posavjetuješ da li da napustim dom i nastavim živjeti sa svojim ocem u Pakistanu? Očekujem od Vas da me obavijestite da li je ovo iskušenje od Allaha, dž.š., ili mi Allah, dž.š., sa ovim oprašta i briše moje grijehe?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š.

Prvo: Tvoj otac je načinio kardinalnu grešku napuštajući svoj dom i vraćajući se u svoju domovinu Pakistan. Allah, dž.š., mu je u amanet stavio odgovornost za porodicu, ali ju je on zanemario i postao nehajan prema njoj. Njegova dužnost i obaveza je bila da ostane među svojom djecom kako bi ih odgajao, štitio i brinuo se o njima. Možda je odlazak i putovanje tvog oca izravan razlog za povećanje zla u ponašanju tvojih sestara. Zbog svega toga savjetujemo ti slijedeće:

1- Obavezno ubjeđivanje i uvjeravanje oca da se vrati porodici i djeci kako bi se posvetio njihovoj brizi i odgoju, ili da se svi skupa vrate njemu u Pakistan, pa makar to bilo prisilnim putem ili korištenjem određenog lukavstva. Mislimo da je ovo i najbolje rješenje za sve vas. Najvjerovatnije je vaš boravak i ostanak u trenutačnoj zemlji boravišta, posebno ako se uzme u obzir nevjerovanje, javno griješenje i moralna raspuštenost, imao presudan utjecaj na moral i ponašanje tvojih sestara.

2- Na tvojoj majci je, također, da se boji Allaha, dž.š., u odnosu prema kćerkama, te da im dodatno ne stavlja konopac oko vrata. Ona je sada preuzela veliku odgovornost na sebe, a to posebno važi nakon očevog napuštanja doma. Zbog toga ona ne smije da bude, ni u kom slučaju, nemarna u svom odnosu prema kćerkama. Tvoja majka se mora dobro upoznati sa opasnošću onoga što čine tvoje sestre i kakve posljedice i štetu po vas sve može izazvati njihovo ponašanje i postupci na ovom svijetu, i kakav grijeh na ahiretu čeka njih i one koji odobravaju njihov postupak ili im dopuštaju i olakšavaju puteve razvrata.

3- Tvoja obaveza je da se strpiš i dobro razmisliš o svakom potezu prije nego što doneseš konačnu odluku. U načelu se ne može reći da je ostanak sa njima apsolutno dobar, niti se može reći da je

njihovo napuštanje definitivno najbolji izbor. Ovdje je ključno pitanje koji efekat može prouzročiti tvoj ostanak sa njima, odnosno njihovo napuštanje. Ako će tvoj ostanak u trenutnom domu imati za posljedicu negativan utjecaj na tvoju vjeru i razum i nagnati te da zapadneš u grijeh, onda ti u tom slučaju savjetujemo da ih napustiš. U slučaju da napuštanje porodice negativno utječe na njihovo ponašanje, a tvoj ostanak među njima ne utječe na tvoju vjeru i razum, onda se može reći da tvoje napuštanje doma nije dozvoljeno zbog toga što ono može povećati intezitet i obim grijeha. Takav postupak bi isto tako mogao značiti bijeg od odgovornosti i namarnost u čuvanju amaneta.

4- Možda je ovo stanje jedan oblik ispita za tebe kako bi sa njim Allah, dž.š., obrisao tvoje grijehe i podigao tvoj stepen, a ne vid kažnjavanja. Zbog toga ti savjetujemo krajnju opreznost, razboritost i ponizno upućivanje dove Gospodaru da ti uputi sestre na pravi put i da im podari čednost. Savjetujemo ti, također, da pokušaš iznaći puteve njihove upute kao što su udaja, upoznavanje sa sestrama muslimankama koje su dobre vjernice, promjena mjesta stanovanja ili neki drugi korak sličan tome. Ako Allah, dž.š., vidi kod tebe iskrenost, On će te pomoći, a tvoje sestre i majku uputiti na Pravi put, te sastaviti razdvojenu porodicu u vjeri i svakom dobru. Allah, dž.š., je Svemoćan i Onaj koji upućuje.

Sada ćemo ti navesti jednu priču iz koje ćeš, nadamo se, izvući pouku:

"Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao: 'Dok je moja majka još bila u širku ja sam je pozivao da prihvati islam. Dok sam je jednog dana tako pozivao, rekla je nešto o Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. što me potreslo. Došao sam do Allahovog Poslanika, s.a.v.s. plačući, te sam mu rekao: 'Allahov Poslaniče, pozivao sam do sada svoju majku u islam, ali je ona odbijala moje pozive. Danas sam je, također, pozvao, ali je ona izrekla riječi o tebi koje su me duboko zaboljele. Zamoli Allaha, dž.š., da majku Ebu Hurejre uputi na pravi put!' Allahov Poslanik reče: ***'Moj Gospodaru, uputi majku Ebu Hurejre!'***

اللَّهُمَّ اهْدِ أُمَّ أَبِي هُرَيْرَةَ!

Izašao sam radostan od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. zbog njegove dove. Kada sam došao do vrata kuće našao sam ih pritvorenim, a majka koja je čula tapat mojih koraka doviknu:

'Ostani na mjestu, Ebu Hurejra!' Čuo sam zvuk prolijevanja i sipanja vode. Majka se okupala, obukla odjeću, žurno stavila veo (pokrivač), otvorila vrata, a zatim rekla: 'Ebu Hurejre, svjedočim da nema drugog boga osim Allaha, dž.š., i svjedočim da je Muhammed, s.a.v.s. Njegov rob i poslanik.' Vratio sam se nakon toga Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. plačući od radosti. Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s. donosim ti radosnu vijest da je Allah, dž.š., primio tvoju dovu i uputio majku Ebu Hurejre na Pravi put.' Nakon toga se Allahov Poslanik, s.a.v.s. zahvalio Allahu, dž.š., i spomenuo samo dobro. 'Allahov Poslaniče, s.a.v.s.' - rekao sam ja – 'zamoli Allaha, dž.š., da mene i moju majku omili Njegovim iskrenim robovima, vjernicima (ulije ljubav Njegovih iskrenih robova, vjernika prema meni i mojoj majci) i da njih omili nama.' Tada Allahov Poslanik, s.a.v.s. reče: ***'Gospodaru moj, omili ovog tvog roba*** *(aludirajući na Ebu Hurejru)* ***i njegovu majku Tvojim iskrenim robovima, vjernicima i njima omili ostale vjernike!'"***

اللَّهُمَّ حَبِّبْ عُبَيْدَكَ هَذَا)أَبَا هُرَيْرَةَ(وَأُمَّهُ إِلَى عِبَادِكَ الْمُؤْمِنِينَ .

Ebu Hurejra, r.a., završava ovu predaju riječima: "Nema vjernika koji je stvoren i koji samo čuje za mene, bez fizičkog viđenja, a da me ne zavoli."[271]

Allah, dž.š., najbolje zna!

Da li je dozvoljeno planiranje porodice (ograničavanje poroda) zbog straha za djecu od pokvarenosti društva

37. PITANJE:

Da li je dozvoljeno planiranje porodice na taj način da se porodi rasporede svake pete godine. Razlog takvog postupka leži u tome što je čovjek svjestan pokvarenosti društva, a nije u stanju i mogućnosti da ima kontrolu i utjecaj u odgoju djece koja se uzastopno rađaju i dolaze u izopačenost koja je prisutna u svim porama i segmentima društva?

[271] Muslim u svom *Sahihu*, 2491.

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Ovo pitanje smo predočili uvaženom šejhu Muhammed ibn Salih Usejminu, rahimehullah, pa je na njega odgovorio riječima:

"Ako je u pitanju nevedeni razlog planiranja porodice, onda ono nije dozvoljeno pošto takav postupak predstavlja loše mišljenje o Allahu, dž.š., u onome na što podstiče Allahov Poslanik, s.a.v.s. kad kaže:

'Ženite ljupke i žene koje rađaju...'"

تَزَوَّجُوا الوَدُودَ الوَلُودَ...

Međutim, ako planiranje porodice bude usljed lošeg zdravstvenog stanja žene zbog kojeg ona ne može podnijeti veći broj porođaja, u tom slučaju, može se reći da je planiranje porodice dozvoljeno, iako je preče njegovo izostavljanje.

PITANJE:

Da li to znači da je uvažavanje i uzimanje u obzir zdravstvenog stanje žene preče i prioritetnije od uvažavanja stanja pokvarenosti društva?

ODGOVOR:

U to nema nikakve sumnje, pošto nije sigurno i potvrđeno da će lično njegova djeca postati pokvarena i doći pod negativan utjecaj takvog društva. Oni mogu biti dobri pripadnici društva koji će mu u budućnosti koristiti. Allah, dž.š., najbolje zna.

Da li musliman može oboljeti od duševnih bolesti ?

38. PITANJE:

Da li je moguće da jedan musliman bude pogođen duševnim (psihičkim) bolestima, budući da neki ljudi tvrde da musliman ne može oboljeti od takve vrste bolesti?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Nema sumnje da ponekad čovjek biva pogođen duševnim bolestima, kao što su briga za budućnost ili tuga za prošlim događajima. Duševne bolesti nanose tijelu više štetnih posljedica nego konkretne tjelesne bolesti. Moramo, također, znati da brige i tuge koje pogađaju čovjeka spadaju, između ostalog, u skupinu stvari sa kojima se iskupljuje od grijeha i na taj način se broj grijeha smanjuje. Ako se čovjek bude strpio i očekivao nagradu za svoje strpljenje, biće nagrađen od Allaha, dž.š. Poznata je stvar da je liječenje ove vrste bolesti šerijatskim metodom i tretmanom uspješnije i sa više rezultata od konvencionalne metode liječenja putem medikamenata.

U šerijatski metod liječenja spada i učenje dova za otklanjanje briga i zabrinutosti, a koje su prenesene od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Jedna od tih dova je zabilježena u vjerodostojnom hadisu koga prenosi poznati ashab Abdullah ibn Mes'ud, r.a., u kome stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Svaki mu'min kojeg pogodi briga, zabrinutost ili tuga, pa kaže: 'Gospodaru moj, ja sam, doista, rob Tvoj, sin roba Tvoga, sin robinje Tvoje. Moj položaj je u Tvojoj ruci, ja sam podložan i nada mnom se sprovode propisi, pravičnost po mene je odluka Tvoja, zato, prizivam Te svim Tvojim imenima kojima si Sebe nazvao ili ih u Svojoj Knjizi objavio ili ih nekom od Tvojih bića saopćio, ili ih, pak, zadržao kod Sebe kao znanje nedokučivog (gajba), prizivam Te da mi Kur'an učiniš proljećem srca moga, svjetlom vida mog, razbistrenjem tuge moje i othodom briga mojih.', Allah će mu to otklonuti.[272]

مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يُصِيبُهُ هَمٌّ أوْ غَمٌّ أوْ حُزْنٌ فَيَقُولُ: اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ ابْنُ عَبْدِكَ ابْنُ أَمَتِكَ نَاصِيَتِي بِيَدِكَ مَاضٍ فِيَّ حُكْمُكَ عَدْلٌ فِيَّ قَضَاؤُكَ، أسْألُكَ بِكُلِّ اسْمٍ هُوَ لَكَ، سَمَّيْتَ بِهِ نَفْسَكَ أوْ أنْزَلْتَهُ فِي كِتَابِكَ أوْ عَلَّمْتَهُ أحَداً مِنْ خَلْقِكَ ، أو اسْتَأثَرْتَ بِهِ فِي عِلْمِ الْغَيْبِ عِنْدَكَ، أنْ تَجْعَلَ الْقُرْآنَ الْعَظِيمَ رَبِيعَ قَلْبِي، وَنُورَ بَصَرِي ، وَجَلاءَ حُزْنِي، وَذَهَابَ هَمِّي وَغَمِّي، إلا فَرَّجَ اللهُ عَنْهُ

(Allāhumme innī abduk, ibnu abdike ibnu emetik. Nāsijetī bi jedik, mādin fijje hukmuk, adlun fijje kadā'uk, es'eluke bi kulli-smin huve lek, semmejte bihi nefsek, ev enzeltehu fī kitābik, ev allemtehu ehaden min halkik, evi-ste'serte bihi fī ilmil-gajbi

[272] Ahmed u *Musnedu*.

indek, en tedž'alel-Kur'anel-azīme rebīa kalbī, ve nūre besarī, ve dželā'e huznī, ve zehābe hemmī ve gammī)."

Ovo su neki od načina liječenja, a također u to možemo uvrstiti dovu:

"Nema boga, osim Tebe, hvaljen neka si! Ja sam se zaista ogriješio prema sebi!" (El-Enbija, 87.)

(Lā ilāhe illā Ente subhāneke innī kuntu minez-zālimīn.)

Od tih načina je i rukja, tj. da čovjek uči određene ajete i dove, što je najkorisnije, jer je to i Allahov Poslanik, s.a.v.s. činio učeći *El-Ihlas, El-Felek i En-Nas* prije spavanja, nakon čega bi puhnuo u ruke i njima potrao čitavo tijelo. Također može otići kod istaknutih osoba koje će to proučiti umjesto njega.

Ko želi nešto više da sazna o ovome, neka pogleda knjige koje obrađuju tematiku dova, kao što su djela:

- *El-Vabilu es-sajjib* koje je napisao Ibn el-Kajjim
- *El-Kelimu et-tajjib*, koje je napisao Šejhul-islam Ibn Tejmije
- *Ez-Ezkar*, djelo imama En-Nevevija
- *Zadul-me'ad* od Ibn el-Kajjima.[273]

Da li osoba pogođena i oboljela od vesvesa (šejtanovog došaptavanja i navođenja na zlo) ima nagradu za takvo svoje stanje i šta treba da radi?

39. PITANJE:
Da li će osoba pogođena vesvesom biti nagrađena? Šta treba da radi u takvom stanju?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Allah, dž.š., kaže:

[273] Šejh Ibn Usejmin, 4/465-467.

"Reci: 'Tražim zaštitu Gospodara ljudi, Vladara ljudi, Boga ljudi, od zla šejtana - napasnika, koji zle misli unosi u srca ljudi - od džina i od ljudi!'" (En-Nas, 1-6.)

{قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاس *مَلِكِ النَّاس *إِلَهِ النَّاس *مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاس الْخَنَّاس *الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُور النَّاس *مِنَ الجِنَّةِ وَالنَّاس}

- Od Ebu Hurejre, r.a., se prenosi da je rekao:

"Neki od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s. su došli do njega i rekli: 'Allahov Poslaniče, ponekad pomislimo na takve stvari da ih smatramo toliko velikim da ne možemo da pričamo o tome. Allahov Poslanik, s.a.v.s. tada upita: 'Zar ste to već našli i osjetili?'

وَقَدْ وَجَدْتُمُوهُ؟

Oni rekoše: 'Da.' Allahov Poslanik, s.a.v.s. reče: 'To je znak čistog i iskrenog imana.'"[274]

ذَاكَ صَرِيحُ الإِيمَان.

- Od Osmana ibn Ebul-Asa, r.a., se prenosi da je došao do Allahovog Poslanika, s.a.v.s. i rekao mu:

"Allahov Poslaniče, zaista se šejtan ispriječava između mene i mog namaza, te me zbunjuje (pričinjava sumnju i zbrku) kod učenja u samom namazu." Allahov Poslanik, s.a.v.s. odgovori: "U pitanju je šejtan po imenu Hanzeb. Kada osjetiš njegovo prisustvo, zatraži utočište kod Uzvišenog Allaha, dž.š., od njega i tri puta pljuni (bez pljuvačke) na svoju lijevu stranu!"

ذَاكَ شَيْطَانٌ يُقَالُ لَهُ: خَنْزَبٌ، فَإِذَا أَحْسَسْتَهُ فَتَعَوَّذْ بِاللهِ مِنْهُ، وَاتْفِلْ عَنْ يَسَارِكَ ثَلاَثًا .

Osman, r.a., završava ovaj hadis riječima: "Tako sam postupio, pa ga je Allah, dž.š., udaljio od mene."[275]

- Ebu Hurejre, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Šejtan dolazi jednom od vas, pa mu kaže: 'Ko je stvorio ovo? Ko je stvorio ono?' Sve dotle dok ne dođe do pitanja: 'Ko je stvorio tvog Gospodara?' Kada neko od vas dođe do tog

---

[274] Muslim u *Sahihu*, 132.
[275] Muslim u *Sahihu*, 3203.

stepena, neka zatraži utočište kod Allaha, dž.š., i neka prestane sa takvim razmišljanjem!"[276]

يَأْتِي الشَّيْطَانُ أَحَدَكُمْ فَيَقُولُ :مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ مَنْ خَلَقَ كَذَا؟ حَتَّى يَقُولَ :مَنْ خَلَقَ رَبَّكَ؟ فَإِذَا بَلَغَهُ فَلْيَسْتَعِذْ بِاللهِ وَلْيَنْتَهِ.

- Ebu Hurejre, r.a., također, prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Kad se počne učiti ezan za namaz, šejtan se udaljava i uzmiče, glasno puštajući vjetar, kako ne bi čuo ezan. Kada se završi sa ezanom, ponovo nastupa i dolazi. Kada se prouči ikamet, ponovno bježi, a kada se završi, prilazi i nastupa tako da se upliće između čovjeka i njegovih misli, govoreći mu: 'Sjeti se toga i toga', i tako ga podsjeća na ono čega se, inače, ne bi prisjetio. To ide tako daleko da čovjek, na kraju, ne zna koliko je rekata klanjao. Kada se to dogodi, pa čovjek nije siguran da li je klanjao tri ili četiri rekata, neka na sjedenju učini dvije sehvi-sedžde!"[277]

إِذَا نُودِيَ بِالصَّلاَةِ أَدْبَرَ الشَّيْطَانُ وَلَهُ ضُرَاطٌ حَتَّى لاَ يَسْمَعَ الأَذَانَ، فَإِذَا قُضِيَ الأَذَانُ أَقْبَلَ، فَإِذَا ثُوِّبَ بِهَا أَدْبَرَ، فَإِذَا قُضِيَ التَّثْوِيبُ أَقْبَلَ حَتَّى يَخْطِرَ بَيْنَ الْمَرْءِ وَنَفْسِهِ يَقُولُ : اذْكُرْ كَذَا وَكَذَا، مَا لَمْ يَكُنْ يَذْكُرُ حَتَّى يَظَلَّ الرَّجُلُ إِنْ يَدْرِي كَمْ صَلَّى ، فَإِذَا لَمْ يَدْرِ أَحَدُكُمْ كَمْ صَلَّى ثَلاثًا أَوْ أَرْبَعًا فَلْيَسْجُدْ سَجْدَتَيْنِ وَهُوَ جَالِسٌ

-Ebu Se'id El-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Kada se nekome od vas pojavi sumnja u namazu, pa nije siguran i ne zna da li je klanjao tri ili četiri rekata, neka odagna tu sumnju i neka temelji svoje mišljenje na onome u što je siguran i neka učini dvije sehvi-sedžde prije nego što preda selam. Ako bude tako klanjao pet rekata, oni će se zauzimati i posredovati za njegov namaz. Ako na taj način bude upotpunio četri rekata, ove dvije sehvi-sedžde će biti poniženje za šejtana."[278]

إِذَا شَكَّ أَحَدُكُمْ فِي صَلاَتِهِ ، فَلَمْ يَدْرِ كَمْ صَلَّى ثَلاثًا أَمْ أَرْبَعًا ، فَلْيَطْرَحِ الشَّكَّ وَلْيَبْنِ عَلَى مَا اسْتَيْقَنَ، ثُمَّ يَسْجُدُ سَجْدَتَيْنِ قَبْلَ أَنْ يُسَلِّمَ، فَإِنْ كَانَ صَلَّى خَمْسًا شَفَعْنَ لَهُ صَلاَتَهُ، وَإِنْ كَانَ صَلَّى إِتْمَامًا لأَرْبَعٍ كَانَتَا تَرْغِيمًا لِلشَّيْطَانِ

[276] Buhari u *Sahihu*, 3276., i Muslim u *Sahihu*, 134.
[277] Buhari u *Sahihu*, 1231., i Muslim u *Sahihu*, 389.
[278] Muslim u *Sahihu*, 571.

Ovi ajeti i hadisi pojašnjavaju obim i doseg šejtanovog nastojanja da odvede ljude u zabludu i da ih spriječi od činjenja ibadeta svom Gospodaru. To čini putem ubacivanja raznih misli (vesvesa) u njihova prsa. Putevi i načini izbavljenja od šejtanskih napasti koje čini putem vesvese su već ranije objašnjeni. Ovo stanje može toliko da se iskomplikuje da se kod nekih ljudi javlja sumnja kod svakog obavljenog ibadeta, da li ga je obavio ili ne? Naše fokusiranje na ovaj problem ovdje ne ide u tom pravcu da se kritički osvrnemo na ovakve slučajeve. Ono ide u drugom pravcu gdje želimo osvijetliti pitanje: Da li će čovjek biti nagrađen ako se bude borio protiv šejtana i izbjegavao ove misli (vesvese)?

U okviru istraživanja o ovoj temi ne nalazimo jasan i decidan odgovor i stav islamske uleme. Međutim, iz navoda Ibn Tejmijje i Ibn Kajjima El-Dževzijje, rahimehumallah, može se shvatiti da čovjek za takva nastojanja ima nagradu i sevap. To se može shvatiti i iz već navedenih citata iz Kur'ana i sunneta Allahovog Poslanika, s.a.v.s. o čemu će u daljnem nastavku biti riječi.

U prvom hadisu vidimo kako ashabi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. postavljaju pitanje Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. koje se odnosi na misli (vesvesu) koje nalaze u svojim prsima. Odgovor Allahovog Poslanika, s.a.v.s. je glasio: ***"To je znak iskrenog imana."*** Šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahimehumallah kaže: "Tj. velika i oštro izražena mržnja prema pojavi i nastupu šejtanskog došaptavanja, odnosno navraćanju na zle misli, i njegovo odstranjivanje iz srca je znak iskrenog imana. Takva osoba je poput borca na Allahovom, dž.š., putu kome je u susret došao neprijatelj, pa mu se suprotstavlja, sve dok ga na kraju ne savlada. Ovo je vid najveće borbe na Allahovom, dž.š., putu, a to je iskren i nepomiješan put poput čistog mlijeka. Iman je postao čistim nakon što je osoba osjetila odvratnost prema šejtanskom došaptavanju i odbacila ga, pa se iman očistio i postao iskren i nepomućen."[279]

Na drugom mjestu Šejhul-islam Ibn Tejmijje, rahimehumallah, kaže: "Ovo šejtansko došaptavanje i navođenje na zlo (vesvesa) je takve prirode da nasrće i napada na srce bez čovjekove volje i izbora.

---

[279] *Medžmu'u-l-fetava* od Ibn Tejmijja, 282/7.

Ako vjernik osjeti odvratnost prema njemu i odagna ga od sebe, njegova mržnja prema tom došaptavanju označava iskreni iman."[280]

Ibn Tejmijje, rahimehumallah, također, kaže: "Mnogi islamski učenjaci kažu: 'Odvratnost i mržnja prema šejtanskom došaptavanju, kao i bježanje srca od njega je vid iskrenog imana. Hvala Allahu, dž.š., što je krajnja granica varke i obmane šejtanove došaptavanje (vesvesa) i navođenje na zlo. Kada šejtani od džina budu pobijeđeni, došaptavaju i navode na zlo. A kada šejtani od ljudi budu pobijeđeni, iznose laži. Šejtanovom došaptavanju su izloženi svi oni koji su okrenuti prema Allahu, dž.š., putem zikra ili nekim drugim načinom. To je neminovno da se dogodi, pa se vjernik mora strpiti i biti čvrst, te ostati ustrajan u onome što inače čini, kao što su učenje zikra i obavljanje namaza. On u tom nastojanju ne smije osjetiti poteškoću i dosadu, pošto će svojom ustrajnošću i revnošću izazvati prekidanje šejtanove varke. Zaista je šejtanova varka slaba.'"[281]

Ibn Tejmijje, rahimehumallah, u svom drugom djelu kaže: "Šejtanovo došaptavanje prestaje sa učenjem *"euze"* (traženjem utočišta kod Allaha, dž.š., od prokletog šejtana) i prestankom razmišljanja o tom došaptavanju, te da kaže kada šejtan došapne: "Nisi oprao svoje lice (kod abdesta)!", "Da, ja sam oprao svoje lice." Ako mu sine misao i naumpadne u toku namaza da nije zanijetio i da nije donio tekbir, neka sebi u srcu kaže: "Da, ja sam zanijetio i donio tekbir." On mora čvrsto i stameno stajati na istini i odagnati šejtansko došaptavanje koje joj se suprotstavlja i oponira. Kada šejtan bude vidio njegovu snagu, nepokolebljivost i ustrajnost na putu istine, udaljiće se i otići od njega. U suprotnom, čim šejtan primijeti da prihvata sumnje, nejasne i nesigurne stvari, kao i da sluša i udovoljava šejtanskim došaptavanjima i pomislima, navodiće mu takve stvari i u tolikom obimu u kojem više neće biti u stanju da im se odupre. U tom slučaju, njegovo srce će postati stjecište onoga što mu nadahnjuju i govore od kićenih besjeda šejtani u liku ljudi i džina. Postepeno će, nakon toga, preći na teže stvari, sve dotle dok ga šejtan ne odvede u propast."[282]

Na osnovu navedenog može se zaključiti i reći da će čovjek biti nagrađen ako bude izbjegavao ova šejtanska došaptavanje i bude se borio protiv šejtana iz sljedećih razloga:

---

[280] *Medžmu'u-l-fetava* od Ibn Tejmijje, 108/14.
[281] *Medžmu'u-l-fetava* od Ibn Tejmijje, 608/22.
[282] *Der'ut-te'arud* od Ibn Tejmijje, 318/3.

1- Allahov Poslanik, s.a.v.s. je pohvalio osjećaj mržnje i odvratnosti prema ovom šejtanskom došaptavanju koje izaziva sumnje u vjerovanju (akidi) riječima: *"... to je čisti i iskreni iman."* Udaljavanje od šejtanskog došaptavanja i neprepuštanje njegovom utjecaju je nerazdvojiv i nužan dio osjećaja mržnje prema ovom došaptavanju.

2- Slijeđenje naredbe Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: ***"... neka prestane sa tim (došaptavanjem)!"***

3- Riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s. o dvije sehvi-sedžde: ***"... one (sehvi-sedžde) će biti poniženje za šejtana."*** U ovim riječima se krije podsticanje da se šejtan ponizi i prezre. Njegovo ponižavanje, u ovom konkretnom slučaju, biće putem udaljavanja od šejtanskog došaptavanja i neobraćanje pažnje na njega, uz prakticiranje onoga na što je uputio i ukazao Uzvišeni Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s. kao što je traženje utočišta kod Allaha, dž.š., od prokletog šejtana i drugo.

4- Tjeskoba, žalost i briga koje pogode vjernika usljed šejtanskog nagovaranja mogu doći pod značenje riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Muslimana ne zadesi ni jedna teškoća, bolest, briga, žalost, neprijatnost (bol), tuga, čak i trn koji ga ubode, a da Allah, dž.š., sa tim ne oprašta i čisti njegove grijehe."[283]

مَا يُصِيبُ الْمُسْلِمَ مِنْ نَصَبٍ وَلا وَصَبٍ وَلا هَمٍّ وَلا حُزْنٍ وَلا أذًى وَلا غَمٍّ حَتَّى الشَّوْكَةِ يُشَاكُهَا إِلا كَفَّرَ اللَّهُ بِهَا مِنْ خَطَايَاهُ

5- Tu su, također, i riječi Šejhul-islama, Ibn Tejmijje, rahimehumallah: "Poput borca na Allahovom, dž.š., putu kome je u susret došao neprijatelj, pa mu se suprotstavlja, sve dok ga na kraju ne savlada. Ovo je (odbacivanje šejtanskog došaptavanja) vid najveće borbe na Allahovom, dž.š., putu." Iz njegovog poređenja takve osobe sa mudžahidom i opis njegovih napora kao vida najveće borbe na Allahovom, dž.š., putu, može se shvatiti da će ta osoba biti nagrađena za svoja nastojanja. Allah, dž.š., najbolje zna. Neka je salavat i selam na našeg poslanika, Muhammeda, s.a.v.s. njegovu porodicu i sve ashabe.

---

[283] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 5642., i Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2573.

Da li će osoba odgoditi obavljanje hadža zbog postojanja problema između njega i njegove supruge

40. PITANJE:

Postavljam pitanje u ime svoga brata. On ove godine planira da izvrši obavezu hadža. Međutim, zbog razloga kojeg ćemo spomenuti, on je još u nedoumici da li da ide na hadž ili ne? On se, na žalost, na slaže sa svojom suprugom i trenutno ne žive skupa. Ona živi odvojeno sa njihova dva djeteta, a on je sa svojim roditeljima. Budući da je njegova porodična situacija nestabilna i nesređena i da problem još nije riješen, pošto se nije razveo od nje, niti žive skupa, on ne zna da li je ispravno da svoj problem ostavi neriješenim i da ode na hadž. Da li je moguće da nas posavjetujete u vezi sa ovim problemom?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Dužnost muslimana je da obavi hadž kada god bude imao mogućnosti za to i da što prije izvrši svoju obavezu. Njemu, bez opravdanog razloga, nije dozvoljeno da odgađa obavljanje hadža. Potvrda za ovo je hadis u kome Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Požurite sa obavljanjem hadža, pošto niko od vas ne zna šta mu se može dogoditi!"[284]

تَعَجَّلُوا إِلَى الحَجِّ -يَعْنِي الفَرِيضَةَ- فَإِنَّ أَحَدَكُمْ لاَ يَدْرِي مَا يَعْرِضُ لَهُ

U drugom hadisu Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Ko bude želio obaviti hadž, neka požuri!"[285]

مَنْ أَرَادَ الحَجَّ فَلْيَتَعَجَّلْ

Ono što si spomenuo kao bratov problem ne može se smatrati opravdanim razlogom za odgađanje hadža, pošto u ovom slučaju hadž ne stoji na putu rješavanja ovog problema. On ima mogućnost da

---

[284] Ahmed u *Musnedu*, hadis br. 2721., a Albani u *Irvaul-galilu* za njega kaže da je sahih (vjerodostojan), hadis br. 990.

[285] Ebu Davud u *Sunenu*, a Albani u Sahihu Ebi Davud za njega kaže da je hasen (dobar), hadis br. 1524.

pokuša riješiti ovaj problem prije hadža. Hadž, također, može biti razlogom njegovog pozitivnog rješavanja koje će postići Allahovom, dž.š., uputom, zahvaljujući berićetu hadža i iskazivanjem pokornosti. Isto tako, na hadžu može uputiti dovu Allahu, dž.š., povodom ovog problema, pa da mu je Allah, dž.š., primi i otkloni njegovu nedaću i brigu.

Sljedeći savjet i nasihat tvome bratu jeste da ne žuri sa razvodom braka, nego da temeljito razmisli i promišljeno postupi. Rastava braka spada u kategoriju stvari koje Uzvišeni Allah, dž.š., ne voli i koje mrzi.

Ako je povod i razlog problema između njega i njegove supruge njen nemar i propust prema Allahovom, dž.š., pravu, kao u slučaju da propušta namaz ili nije čedna i kreposna i sl., na njemu je obaveza da je posavjetuje, opomene Allahom, dž.š., pozove Njegovom putu i pokuša da joj pomogne i bude joj potpora u pokornosti Allahu, dž.š. Ako bi ona ustrajala u neprihvatanju savjeta, onda on, u tom slučaju, nema nikakvog dobra u njenom zadržavanju.

Međutim, ako je problem među njima takve prirode da je vezan za kućanstvo, pitanja sredstava za život, kuću i slične stvari, a upravo se zbog toga najčešće javljaju nesuglasice i svađe među supružnicima, onda je na njemu da se strpi, poboljša svoj odnos prema njoj, a, zatim, da pokuša revnosno popraviti kod nje ono što smatra neprikladnim ili neodgovarajućim. Allah, dž.š., kaže:

{ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا }

"S njima lijepo živite! A ako prema njima odvratnost osjetite, moguće da je baš u onome prema čemu odvratnost osjećate Allah veliko dobro dao." (En-Nisa, 19.)

Muž ima obavezu da lijepo živi sa svojom suprugom kroz lijepo ophođenje, otklanjanje neugodnosti, činjenje dobročinstva i dobru međusobnu komunikaciju. U lijep odnos i ophođenje, također, spada i podnošenje neugodnosti koje mogu doći od strane njegove supruge. Ono što treba znati jeste da će biti nagrađen od Allaha, dž.š., za takav postupak.

Može se desiti da muž ne voli svoju suprugu, ali će je, iz pokornosti prema Allahu, dž.š., i dobročinstva prema njoj, zadržati.

Allah, dž.š., će mu u tome dati mnogo dobra. On mu može podariti od njegove supruge dobro i hairli potomstvo od koga će imati koristi i na dunjaluku i na ahiretu. Mržnja može da prestane, a da njeno mjesto zauzme ljubav, što se u svakodnevnoj praksi veoma često događa.

Allahov Poslanik, s.a.v.s. kaže:

"Neka vjernik (muž) ne mrzi vjernicu (svoju suprugu). Ako ne voli neku njenu osobinu, zadovoljan je sa nekim drugim njenim osobinama!"[286]

لاَ يَفْرَكْ مُؤْمِنٌ مُؤْمِنَةً، إِنْ كَرِهَ مِنْهَا خُلُقًا رَضِيَ مِنْهَا آخَرَ

Značenje hadisa je da ne dolikuje i ne pristoji vjerniku da mrzi vjernicu. Ako kod nje vidi i nađe loše ponašanje ili osobine zbog kojih je mrzi, na drugoj strani će naći druge pohvalne osobine zbog kojih je voli, kao što su njena čednost, nježno i ljubazno ophođenje prema njemu, pokornost ili neka druga osobina. Ovaj odnos vrijedi i za sve ostale ljude. Svaka osoba posjeduje i lijepe i loše osobine, kao što je u jednom stihu rečeno:

"Ko je taj čije su sve karakterne crte pohvalne,

Dovoljno je čovjeku hvale da se mogu prebrojati njegove mahane."

Pametna i razumna osoba je ona koja napravi balans između dobrih i loših osobina.

Neka tvoj brat uči što više dova na mjestima gdje se uče dove na hadžu, da mu Allah, dž.š., popravi njegovu suprugu i da sjedini i spoji njihova srca.

Allah, dž.š., najbolje zna. Neka je selam i salavat na našeg poslanika, Muhammeda, s.a.v.s.

---

[286] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 1469.

Da li islam poznaje klasnu podjelu u društvu?

41. PITANJE:

Na kojoj se osnovi u islamu grade i zasnivaju društvene kategorije i slojevi (klasna podjela)? Kako se izgrađuju i do koje granice postoje?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Ljudska društva su kroz historiju upoznala različite oblike i forme klasnih podjela. U nekim od njih klasna podjela je bila tako zasnovana da su postojali vladajući slojevi, vojska, zemljoradnici i robovi. Na temelju takvih podjela u društvu, pojavilo se mnogo nepravde, podjarmljivanja, tlačenja, ekspoloatisanja i zakidanja elementarnih ljudskih prava.

Što se tiče Allahovog, dž.š., zakona, Šerijata, on, apsolutno, ne poznaje takvu podjelu, nego izjednačava prava bogatog i siromašnog, uglednog i onog koji to nije. Jedini temelj na čijoj osnovi dolazi do razlike i nadmetanja za prvenstvo među ljudima u islamu jeste ono što je spomenuto u časnom Kur'anu, gdje Allah, dž.š., kaže:

{ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَى وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوباً وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللهِ أَتْقَاكُمْ إِنَّ اللهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ}

"O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i od jedne žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji. Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa." (El-Hudžurat, 13.)

U tom smislu su i riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"O ljudi, uistinu, je vaš Gospodar jedan i vaš (pra)otac je jedan. Nema prednosti Arap nad nearapom, ni nearap nad Arapom, niti bijelac nad crncem, niti crnac nad bijelcem, osim po bogobojaznosti!.. "[287]

يَا أَيُّهَا النَّاسُ ألا إِنَّ رَبَّكُمْ وَاحِدٌ وَإِنَّ أَبَاكُمْ وَاحِدٌ، ألا لا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى أعْجَمِيٍّ وَلا لِعَجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلا لأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلا أَسْوَدَ عَلَى أحْمَرَ إلاَّ بِالتَّقْوَى ...

[287] Ahmed u *Musnedu*, hadis br. 22391, a on se nalazi u *Es-Silsiletus-sahiha*, hadis br. 2700.

Ovo je temelj i osnova na kojem počiva društvo u islamu. Čovječanstvo danas u svojim kosmopolitskim okvirima, i u svojim nagađajućim vizijama pokušava ostvariti jedan od društvenih oblika, ali u tome doživljava neuspjeh. Razlog tog neuspjeha leži u činjenici da ne slijedi jedini ispravni put koji vodi do cilja. To je put ka Allahu, dž.š., i zbog toga što ne staje pod jedinstven Allahov, dž.š., bajrak koji okuplja.

Ljudi koji žive na planeti Zemlji međusobno su povezani različitim oblicima veza. Sve one imaju svoju važnost i privlačnost u njihovim životima.. Tu su rodbinske veze, moć (snaga, sila), novac (bogastvo), a i ono što nastaje iz raspodjele ovih vrijednosti što se oličava kroz pragmatične, ekonomske i druge veze. Položaji i pozicije ljudi, u međusobnim odnosima, kroz historiju se međusobno razlikuju, te jedni imaju prednost nad drugim po ovozemaljskim kriterijima. Zatim dolazi islam da jasno i decidno kaže:

"Najugledniji kod Allaha je onaj koji Ga se najviše boji." (El-Hudžurat, 13.)

Odbacujući i prezirući tako sve vrijednosti koje su imale svoju težinu i važnost u dotadašnjem životu ljudi, i zamjenjuje sve to novom vrijednošću koja se direktno crpi i uzima iz Objave i koja je jedina priznata kod Uzvišenog Allaha, dž.š. Radi se o bogobojaznosti koja se manifestira i pokazuje kroz robovanje i činjenje ibadeta Onome koji nema sudruga, djeteta i takmaca, zatim kroz pokornost Njemu u onome što je naredio i klonjenju onoga što je On zabranio, želeći time postiće Allahovo, dž.š., zadovoljstvo, i Njegov Džennet, i strahujući od Njegove srdžbe i Džehennema. Allah, dž.š., vidi ono što Njegovi robovi rade.

Naše nas brige veoma mnogo uznemiravaju i zaokupljaju našu pažnju!!!

42. PITANJE:

Moje pitanje je vezano za problem kojim smo ja i moj suprug jako zaokupljeni. On se očituje u tome da mnogo razmišljamo o svim životnim pitanjima i stvarima za koje se mnogo brinemo, što sve utiče na naše ibadete. Najveći dio svog vremena provodimo u razmišljanju o

brigama i problemima sa kojima se suočavamo. Da li ima neko rješenje za ovakvo stanje?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Poštovana i plemenito sestro, zahvaljujemo ti prije svega na iskazanom povjerenju. Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da nas sve pomogne, uputi na Pravi put, olakša sticanje spoznaje, da nam istinu pokaže istinom, te da nam podari blagodat njenog slijeđenja, a da nam laž pokaže u njenom pravom svjetlu, te da učini da je se klonimo i da ne dopusti da nam ona bude nejasna i nerazumljiva, pa da zalutamo.

Što se tiče tvog pitanja za savjet, moj odgovor i komentar na njega su sljedeći:

Prvo: Razmišljanje o životnim pitanjima i našim ličnim i općim stvarima je nužna i veoma važna potreba kako bi se putem razmišljanja mogli pravilno postaviti i odrediti prema njima i kako bi, također, mogli iz njih izvući adekvatnu korist!! Časni Kur'an, koji je Allahov, dž.š., govor, u više ajeta podstiče na razmišljanje:

{ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلاً }

"... I o stvaranju nebesa i Zemlje razmišljaju. 'Gospodaru naš, Ti nisi ovo uzalud stvorio...'" (Ali 'Imran, 191.)

{ وَفِي أَنفُسِكُمْ أَفَلا تُبْصِرُونَ }

"... a i u vama samima - zar ne vidite?" (Ez-Zarijat, 21.)

{ أَفَلا تَتَفَكَّرُونَ }

"Zašto ne razmislite?" (El.En'am, 50.)

{أَفَلا تَعْقِلُونَ}

"Zašto se ne opametite?" (El-Kasas, 60.)

Tu su i drugi ajeti koji nas podstiču na razmišljanje o našim stvarima i poslovima, pa, čak, i o životu i bićima oko nas.

Prema tome, razmišljanje u svojoj suštini ne predstavlja problem. Ono je, čak, nužna i veoma važna potreba koju nam naša vjera propisuje i na koju nas Kur'an podstiče.

Drugo: Pitanje "razmišljanja" može se preinačiti i preobraziti u psihološki ili društvni problem, i to kada ono postane smetnjom čovjeku u izvršavanju i ispunjenju njegove prirodne uloge i onoga što se od njega očekuje u životu. To se dešava kada preuzme na sebe odgovornost za stvari koje ne može podnijeti ili sebe preokupira razmišljanjem o stvarima koje ne može svojim učestalim razmišljanjem ubrzati, niti odgoditi njihov tok!! Takvo razmišljanje za njega postaje uznemiravajuća briga koja ga ometa u daljnjem napredovanju, kreativnosti i inicijativi!!! Ono pobuđuje nedoumicu i zbunjenost, kao i neuspjeh i plašljivost u donošenju bilo kakve odluke!!!

Razmišljanje može postati i akaidski problem, ako čovjek pređe granice svojih umnih i spoznajnih sposobnosti, razmišljajući o gajbu, odnosno o onome što svojim razumom ne može obuhvatiti i dokučiti. Šta više, on kroz ovo razmišljanje otvara šejtanu brojna vrata da utječe na njega.

Treće: Što se tiče vašeg učestalog razmišljanja o svakoj stvari i pokazivanja brige za svaki problem, to je do određene granice normalna stvar, ali pod uslovom da ne postane smetnjom i preprekom u obavljanju svakodnevnih životnih poslova na jedan prirodan način. Ovdje mislimo, prije svega, na to da li će vas ovo razmišljanje dovesti do iznalaženja rješenja za ove probleme sa kojima se suočavate!? Da li ove životne situacije i pojave zaslužuju svo ovo vrijeme koje odvajate za razmišljanje o njima!? Ako je odgovor pozitivan, tada problem uopšte ne postoji! Ali ako je on negativan, samim vašim shvatanjem da one to ne zaslužuju, vi ste, već, prešli pola puta u rješavanju problema. To je već identificiranje i markiranje (dijagnosticiranje) problema i njegovo svjesno priznavanje! Jer kada spoznamo vrstu i strukturu problema, tada nam je olakšano da iznađemo odgovarajući metod i sredstvo za njegovo rješavanje.

Četvrto: Savladavanje ovog problema zahtijeva neku vrstu vježbe i proticanje određenog vremena. Vas dvoje posjedujete odluku za početak, a posjedujete, također, uz Allahovu, dž.š., pomoć i uputu, sposobnost za njegovo rješavanje. Vi, usto, morate imati i samopouzdanje u tom pravcu!

Peto: Ja vam predlažem da podijelite vaša interesovanja i probleme na tri razine:

Prva razina: Interesovanja ili problemi koji direktno utječu na vaš bračni i društveni život i koji uveliko mogu dovesti do razvoda braka. Ovakvim problemima se mora dati njihovo realno mjesto što se tiče objektivnog razmišljanja, njihovog rješavanja i dogovora oko njih. Ne smije se dopustiti da se oni vremenom nagomilaju tako da bude otežano sučeljavanje sa njima.

Druga razina: Interesovanja ili problemi kod kojih se izjednačavaju negativne i pozitivne strane. Vi ste, u krajnjoj dinstanci, jedna njihova strana i dio. Kod pojave ove vrste problema, klanjajte istiharu Allahu, dž.š., a nema smetnje da se vezano za njih posavjetujete sa drugima. Zatim napravite usporedbu problema sa svim raspoloživim alternativama, a nakon toga donesite odluku koju smatrate ispravnom, vodeći pri tome računa o šerijatskim i običajnim pitanjima, ali bez pretjerivanja u istraživanju i poklanjanju pažnje.

Treća razina: Interesovanja ili problemi koji vas se ne tiču na bilo koji način, jer se oni odnose na druge ljude. Kod ove vrste preče vam je da se ne upuštate u njihovu raspravu, ne opterećavate svoje misli i ne gubite vrijeme na njih, pošto vas se one, jednostavno rečeno, ne tiču! Vaše mišljenje o njima neće ništa ubrzati ili usporiti.

Šesto: Naša životna pitanja i problemi mogu se svesti u tri kategorije:

1- Stvari koje su prošle i završile se. Ovakvim stvarima se ne smijemo previše baviti i biti zaokupljeni njima, osim u mjeri koja će nam pružiti mogućnost da se okoristimo svojim greškama i iskustvima za budućnost. Prošlost se ne može vratiti i zbog toga nema potrebe i razloga za bavljenje stvarima koje su prošle.

2- Stvari koje se tek trebaju dogoditi u budućnosti. Kod ove kategorije je preče da se njome bavimo prije vremena. Pošto je budućnost pitanje gajba, odnosno nepoznatog, sve što je na nama u ovom slučaju jeste da odredimo moguće opcije za konkretno pitanje, i kada dođe vrijeme, oslonićemo se na Allaha, dž.š., i donijeti odgovarajuću odluku.

3- Aktuelne stvari sa kojima živimo i koje trenutno doživljavamo. Ovo su stvari kod kojih trebamo pokušati usporediti sve raspoložive solucije. Nema smetnje da se posavjetujemo oko njih ili razmijenimo mišljenje, bez pretjerivanja ili velike zabrinutosti i uzbuđenja. Na kraju će stvari, uz Allahovu, dž.š., dozvolu, ići onim

tokom kojim želimo i očekujemo. Sve dok smo poduzeli sve korake, kao što su klanjanje istihare i savjetovanje sa drugima, u onome što nam je Uzvišeni Allah, dž.š., odabrao krije se svako dobro.

Sedmo: Navikavanje duše na ovu stvar zahtijeva jedan vid vježbe (treninga). Ti se možeš dogovoriti sa svojim mužem da se potpomažete po ovom pitanju i da opomenete jedno drugo ukoliko bi neko od vas prešao mjeru i granicu u poklanjanju pažnje prema bilo kom problemu više od potrebnog. Malo po malo, vi ćete se zateći kako se odnosite prema životnim pitanjima sa velikom objektivnošću.

Osmo: Jedna vrlo dobra knjiga je napisana na temu zabrinutosti i brige. Ona sadržava veoma zanimljive praktične metode koje pomažu u odnosu prema ovom problemu. Savjetujem vam da je pročitate, a knjiga nosi naslov *"Pusti brigu i započni novi život!"*, a autor ovog djela je Dejl Kerindž.

Deveto: Prije i poslije svega ovoga upozoravamo vas na važnost čistog nijeta i iskrene dove Allahu, dž.š., da vas uputi na pravi put, pomogne vas i upravi vaše korake!

U slučaju da se udam za njega, njegova prva supruga će ga napustiti i razvesti se od njega

43. PITANJE:

Ja sam samohrana majka i jedan od muslimana koji je već oženjen mi je ponudio brak. Jedan period sam govorila "ne", ali sam klanjala istiharu i našla sebe da kažem "da" udaji za njega. Mnoge glasine kruže u našem stambenom kvartu kako mi međusobno komuniciramo i razgovaramo. Neki mi govore da ima dovoljan broj neoženjenih ljudi za koje se mogu udati, pa zašto baš ovaj oženjeni čovjek? Zatim se obraćaju njemu riječima: "Ako misliš da se oženiš sa njom, učini to već jednom ili je ostavi!" On pokušava da ubijedi svoju ženu, mada mu je ona nagovijestila da će ga napustiti ukoliko se on ponovo oženi. Zbog ovog iskušenja sam izgubila i svoju najbolju prijateljicu. Osjećam se griješnom ukoliko se udam za njega, a njegova prva supruga ga napusti zbog toga što to nije mogla podnijeti. Ja to, također, neću moći podnijeti, a Allah, dž.š., najbolje zna. Da li da se strpim i iščekujem trenutak kada će on biti u stanju da iznađe rješenje za

sporno pitanje sa svojom suprugom? Ili da ignoriram njegovo stanje i položaj, da ga jednostavno zaboravim i da se udam za neoženjenog muslimana?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Pitanje udaje se tiče lično tebe i ti se ne možeš smatrati odgovornom za ono što se može desiti između njega i njegove prve supruge. Ako se pred tobom nađe nekoliko mogućnosti za izbor, izaberi onu mogućnost koju smatraš da je najbolja za tebe. Međutim, ako se nađeš u situaciji da biraš između udaje za njega i ostanka u stanju neudavanja, onda ti je moj savjet da se udaš za njega, pošto smatram da je u takvoj situaciji to bolje rješenje.[288]

Dijete koje je napunilo dvije godine života, ali do sada ne jede običnu hranu

44. PITANJE:

Imam dijete od dvije godine i još ga dojim na svojim prsima. Ono ne pije ni jednu drugu vrstu mlijeka, niti jede bilo koju drugu hranu. Da li ima neka dova, ajet, sura, ili neko od lijepih Allahovih, dž.š., imena koje mogu učiti kako bi se njegov apetit za hranom popravio?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Treba da učiš dovu Allahu, dž.š., da olakša njegovo odbijanje od dojenja. Ne postoji određeni zikr ili dova u pogledu ovog problema, nego se općenito propisuje dova. Sada ćemo navesti neke od dova za dijete koje su spomenute u Kur'anu:

1- Riječi Imranove žene, nakon što je rodila Merjem, r.a.:

{ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذُرِّيَّتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ }

"... I ja nju i porod njezin stavljam pod Tvoje okrilje od prokletog šejtana." (Ali 'Imran, 36.)

[288] Na pitanje odgovorio Šejh Muhammed Ed-Duvejš.

Ili riječi jednog vjernika:

{ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي

"... I učini dobrim potomke moje." (El-Ahkaf, 15.)

Tu su i riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Zaštitu Allahovu, dž.š., molim za tebe pomoću Allahovih, dž.š., savršenih riječi pred šejtanom i pred zlim pogledom."[289]

أُعِيذُكَ بِكَلِمَاتِ اللهِ التَّامَّةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لاَمَّةٍ

(*U'īzuke bi kelimātillāhit-tāmmeti min kulli šejtānin ve hāmme, ve min kulli ajnin lāmme.*)

Ili riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Gospodaru moj, molim oprost i zaštitu Tvoju u mojoj porodici i imetku."

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ فِي أَهْلِي وَمَالِي

(*Allāhumme innī eselukel-afve vel-āfijete fī ehlī ve mālī.*)

Nema smetnje da ti od sebe sastaviš i učiš posebnu dovu povodom spomenutog slučaja, kao na primjer: "Gospodaru moj, opskrbi ga blagoslovljenom (mubarek) hranom, ubrzaj mu hranjenje dobrom ishranom, olakšaj mu odbijanje od dojenja i obogati ga iz Tvog izobilja i dobrote!"

(*Allāhumme-rzukhu taāmen mubāreken ve adždžil lehu bil-gizā'it-tajjib ve jessir fitāmehu va-gnihi min fadlike ve džudik.*)

Ili neku drugu dovu sličnog sadržaja.Posavjetuj se još i sa ljekarima pošto oni mogu imati veoma važne savjete po ovom pitanju. Da te Allah, dž.š., uputi na svako dobro!

Pružanje savjeta po pitanju usidjelica i neudavanja

45. PITANJE:

Uplašen sam velikim brojem žena u društvu koje ostaju neudate i pitam se koje je rješenje za ovaj problem?

---

[289] Buhari u *Sahihu.*

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Fenomen neudavanja i neženjenja vraća se na određeni broj uzroka, među kojima su i sljedeći:

1- Visoki iznosi mehra i nemogućnosti mladića da podnesu troškove ženidbe.

2- Uzimanje dovršavanja školovanja djevojaka kao opravdanja za odbijanje i odlaganje rane udaje.

3- Odbijanje djevojaka da se udaju za čovjeka koji je već oženjen drugom ženom.

4- Postavljanje uslova koji onemogućuju udaju, bilo od strane djevojčine ili mladićeve porodice.

Što se tiče načina i metoda rješavanja ovog problema, oni su slijedeći:

1- Porodica djevojke treba da traži odgovarajućeg čovjeka koji može usrećiti njihovu kćerku i da ne zahtijevaju previsok iznos mehra. Traženje se treba usredsrediti na čovjeka vjernika sa lijepim ahlakom koji će njihovoj kćerki sačuvati vjeru i čednost i koji će je usrećiti u životu.

2- Djevojka ne bi smjela odgađati udaju argumentirajući taj stav nastavkom školovanja. Tako će izgubiti dobar dio svog života dok ne dođe u fazu usidjelice, kada neće moći pronaći onoga ko bi je oženio. Međutim, ona se može dogovoriti u samom braku sa svojim mužem oko pitanja nastavka školovanja. To je, hvala Allahu, dž.š., lahko izvodljivo.

3- Djevojka ne bi smjela da gleda na čovjeka koji nastupi da je prosi, a koji je već oženjen drugom ženom, kao na nekog ko nije prikladan za nju ili nije u stanju da je usreći. Mnoge žene ne prihvataju oženjenog čovjeka, zatim život prođe a da joj niko ne ponudi brak. Islam, kao jedina prava i istinita vjera, i sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s. dozvolili su čovjeku muslimanu višeženstvo (poligamiju) do četiri žene, pod uslovom da čovjek bude pravedan prema svojim ženama.

Putevi uspjeha u životu

46. PITANJE:
Kako da postignem uspjeh i sreću ili "procvat i blagostanje" na ovom i budućem svijetu. Kakvu vrstu uspjeha i procvata islam želi islamskom ummetu u današnjem svijetu?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Duševni mir, smirenost, radost srca, iščeznuće briga i tuge su cilj i težnja svakog čovjeka sa kojima postiže ugodan život i upotpunjuje radost i zadovoljstvo. Sve to ima svoje vjerske, prirodne i praktične predispozicije. Sve skupa se može naći samo kod vjernika muslimana. Što se tiče drugih, oni, djelomično, mogu zadovoljiti te predispozicije, dok ih, na drugoj strani, mimoilaze mnogi njihovi fragmenti.

Pred tobom je, dragi čitaoče, nekoliko uvjeta za postizanje ovog najvišeg cilja kome teži i stremi svaki pojedinac. Neki od njih ispunjavaju mnoge od njih, te žive ugodnim i lijepim životom, dok drugi doživljavaju neuspjeh i ne uspijevaju ostvariti te uvjete, te žive životom bijednika i nesrećnika, punog muka. Neki se, opet, nalaze tu negdje između ove dvije skupine, shodno tome koliko su imali sreće i koliko im je to pošlo za rukom. Sada ćemo nabrojati neke od tih uvjeta:

1- Vjerovanje (iman) i činjenje dobrih djela.

Ovo je najvažniji uzrok, osnova i temelj. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da poživi lijep život i, doista, ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili." (En-Nahl, 97.)

{ مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ }

U ovom ajetu je Uzvišeni Allah, dž.š., obećao da će onima koji budu spojili vjerovanje i dobro djelo dati dobar život i lijepu nagradu i na dunjaluku i na ahiretu.

Razlog tome je jasan: Iskreni mu'mini u Allaha, dž.š., vjeruju ispravnim vjerovanjem koje je plodonosno jer rezultira dobrim djelima koja poboljšavaju aktivnosti srca, lijepo ponašanje, te njihov položaj na dunjaluku i ahiretu. Jedino oni posjeduju temelje na osnovu kojih mogu adekvatno prosuđivati sve uzroke radosti i veselja sa kojima se susreću, kao i uzroke nemira, briga i tuge.

Oni dočekuju radost i sreću sa prihvatanjem, na njima su zahvalni i iskorištavaju ih u onome što će koristiti. Ako je prihvate i iskoriste na ovaj način, ona će im donijeti užitak i težnju za njenim trajanjem i blagostanjem, nadu za nagradom koja je obećana onima koji su zahvalni, odnosno divne stvari koje svojim dobrom i blagodatima nadmašuju ove radosti koje je polučila kao svoje plodove. Na taj način se oni suprotstavljaju neugodnostima, štetnim utjecajima, brigama i tuzi, ako su u prilici i mogućnosti da se odupru, ili barem ublažavaju njihove posljedice, ako su to u stanju. Ako ništa od toga ne mogu ostvariti, onda im na kraju ostaje strpljivost u situacijama gdje se moraju strpiti. Iskoristivši posljedice neugodnosti, oni će steći predispozicije za odbranu, iskustvo, snagu, strpljenje, iščekivanje nagrade i sevapa, odnosno vrlo bitne stvari sa kojima će tih neugodnosti nestati. Na njihovo mjesto dolazi radost, dobra nada i želja za postizanjem Allahove, dž.š., milosti i Njegove nagrade, kao što je to izrazio i izrekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. u vjerodostojnom hadisu:

"Čudan li je primjer vjernika! U svakoj situaciji on dobija – a to ne važi nikom drugom osim vjerniku; ako ga zadesi kakva radost, on zahvaljuje Allahu, dž.š., što mu donosi korist, a ako ga, pak, pogodi kakvo zlo i šteta, on se strpi, pa mu i to donosi nagradu od Allaha, dž.š."[290]

عَجَبًا لأَمْرِ الْمُؤْمِنِ، إِنَّ أَمْرَهُ كُلَّهُ خَيْرٌ، إِنْ أَصَابَتْهُ سَرَّاءُ شَكَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَإِنْ أَصَابَتْهُ ضَرَّاءُ صَبَرَ فَكَانَ خَيْرًا لَهُ، وَلَيْسَ ذَلِكَ لأَحَدٍ إِلاَّ لِلْمُؤْمِنِ

Ovdje je Allahov Poslanik, s.a.v.s. obavijestio da se vjerniku udvostručava njegov dobitak, dobro i plodovi njegovih djela kroz ono što ga snalazi u životu, bez obzira da li se radi o radosti ili neugodnosti.

2- Dobročinstvo prema stvorenjima, riječju, djelom i činjenjem raznih oblika dobra. Ovo je jedan od razloga zbog kojih se otklanjaju

[290] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2999.

brige, tuga i nemir. Sa njim Allah, dž.š., otklanja brige i tugu i od dobrih ljudi i od griješnika, shodno njihovim učinjenim dobročinstvima. Međutim, vjerniku pripada njen najveći i najpotpuniji udio. On se odlikuje time što njegovo dobročinstvo proizilazi iz iskrenosti i iščekivanja nagrade i sevapa za učinjeno djelo. Zbog takvog odnosa, Allah, dž.š., mu olakšava činjenje raznih oblika dobrih djela, zbog njegovog stremljenja ka dobru. On, također, otklanja od njega neugodnosti zbog njegove iskrenosti i očekivanja nagrade. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ لاَ خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِنْ نَجْوَاهُمْ إِلاَّ مَنْ أمَرَ بِصَدَقَةٍ أوْ مَعْرُوفٍ أوْ إِصْلاحٍ بَيْنَ النَّاس
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أجْراً عَظِيماً}

"Nema kakva dobra u mnogim njihovim tajnim razgovorima, osim kada traže da se milostinja udjeljuje ili da se dobra djela čine ili da se uspostavlja sloga među ljudima. A ko to čini iz želje da Allahovu naklonost stekne, Mi ćemo mu, sigurno, veliku nagradu dati." (En-Nisa, 114.)

U sklopu ove velike nagrade je i otklanjanje briga, tuge, žalosti i sl.

3- Od razloga otklanjanja briga i zabrinutosti koje nastaju iz napetosti živaca i zaokupljenosti srca nekim oblicima sjete i mrzovolje jeste i: Zaokupljenost i bavljenje nekim korisnim poslom ili korisnom naukom. Ove aktivnosti će odvratiti pažnju srca od preokupiranosti stvarima koje mu donose brigu i tugu. Možda će zbog toga potpuno zaboraviti uzročnike koji su ih izazvali, pa će mu se duša razveseliti, a njegova aktivnost će se povećati. Ovaj razlog je, također, zajednički vjerniku i nevjerniku. Međutim, vjernik se u odnosu na njega odlikuje svojim vjerovanjem, iskrenim nijetom i iščekivanjem nagrade za svoje bavljenje naukom koju stiče ili druge podučava, i za činjenje dobrih djela. Posao ili zanimanje kojim se vjernik bavi trebao bi da bude takav da ga duša voli i žudi za njim. U tom slučaju će biti lakše postići željeni cilj. Allah, dž.š., najbolje zna.

4- U stvari koje otklanjaju brigu i zabrinutost spada i fokusiranje svojih misli na zanimanje i interes za svakodnevne aktivnosti, a prestanak razmišljanja o brizi za budućnost i tugovanja za prošlim vremenom. Zbog ovoga je Allahov Poslanik, s.a.v.s. tražio utočište kod Allaha, dž.š., od brige i tuge. Od tuge za stvarima koje su prošle i koje nije moguće vratiti, niti popraviti i od brige koja nastaje

usljed straha za budućnost. Čovjek tako treba živjeti od danas do sutra (ne smije se puno brinuti), akumulirajući i čuvajući svoj trud i zalaganje za popravljanje tekućeg dana i aktuelnog trenutka. Angažman srca na tom polju rezultira blagovremenim završavanjem poslova, a čovjekova briga i tuga sa njim će nestati. Kada Allahov Poslanik, s.a.v.s. uči neku dovu ili, pak, upućuje svoj ummet na određenu dovu, on na taj način ukazuje, uz traženje pomoći od Allaha, dž.š., i žudnju za postizanjem Njegove dobrote i milosti, na neophodnost ulaganja truda i napora da bi se ostvarilo i postiglo ono što se traži u dovi. Isto tako, on podstiče na napuštanje i ostavljanje onoga što u dovi traži da se odbaci, pošto je dova združena sa djelom. Čovjek vjernik se trudi samo u onome što će mu koristiti u vjeri i ovozemaljskom životu. On moli svog Gospodara da njegove nakane i stremljenja uspiju, i od Njega traži pomoć u tome, kao što je Allahov Poslanik, s.a.v.s. rekao:

"Žudi i teži za onim što će ti koristiti, a od Allaha, dž.š., traži pomoć i nemoj biti slabić i nemoćan! Ako te što neprijatno zadesi, nemoj reći: "Da sam uradio drugačije ne bi do ovoga došlo, nego reci: 'Allah je odredio ono što je htio, i to i uradio.' Zaista riječi 'da sam' otvara vrata i posao šejtanu."[291]

اِحْرِصْ عَلَى مَا يَنْفَعُكَ وَاسْتَعِنْ بِاللهِ وَلاَ تَعْجَزْ، وَإِذَا أَصَابَكَ شَيْءٌ فَلاَ تَقُلْ : لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا كَانَ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْ :قَدَّرَ اللهُ وَمَا شَاءَ فَعَلَ، فَإِنَّ لَوْ تَفْتَحُ عَمَلَ الشَّيْطَان

U ovom hadisu je Allahov Poslanik, s.a.v.s. spojio naredbu da se teži za korisnim stvarima u svim situacijama, traži pomoć od Allaha, dž.š., neprepušta slabosti, koja je, u stvari, štetna lijenost, i predavanje prošlim stvarima koje su se dogodile i promatranja sudbine i odredbe koju je Allah, dž.š., propisao. Allahov Poslanik, s.a.v.s. je stvari podijelio u dvije kategorije:

a) Kategorija u koju spadaju stvari koje čovjek može nastojati postići u cjelosti ili djelomično ili ih, pak, odbaciti u potpunosti ili ublažiti njihove posljedice. Kod ovih stvari on ulaže svoj trud i traži pomoć od svog Gospodara.

b) Kategorija u koju spadaju stvari kod kojih čovjek nema udjela i utjecaja. Kod ovih stvari čovjek se treba pokoriti i biti zadovoljan sa odredbom.

[291] Muslim u *Sahihu.*

Nema nikakve sumnje da je pridržavanje ovog načela i pravila uzrok sreće i razlog za otklanjanje brige i tuge.

5- Jedan od najvećih razloga radosti duše i njene smirenosti je učenje zikra i spominjanje Allaha, dž.š., u što većem obimu. Zikr ima čudesno djelovanje na radost i smirenost duše, kao i na otklanjanje brige i tuge. Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ أَلاَ بِذِكْرِ اللهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ }

"A srca se, doista, kad se Allah pomene smiruju." (Er-Ra'd, 28.)

Spominjanje Allaha, dž.š, ima veliki utjecaj i djelotvornost u postizanju ovog cilja zbog svoje svojstvenosti i zbog toga što čovjek vjernik očekuje nagradu i sevap za taj zikr.

6- Od razloga koji izazivaju radost i otklanjaju brigu i tugu jeste i nastojanje otklanjanja uzroka koji dovode do brige, a na drugoj strani, postizanje uzroka koji donose radost. To će postići ako zaboravi neprijatnosti koje su mu se dogodile, a koje ne može nadoknaditi, te spoznajom da je svaki angažman misli povodom njih apsurd i gubljenje vremena. On se treba truditi da ne razmišlja o takvim stvarima. Treba se, također, truditi i boriti sa svojim mislima da se ne brine i ne uznemirava u vezi onoga što ga očekuje u budućnosti i što je na razini pretpostavki i mašte, kao što su siromaštvo, strah i slične neugodnosti koje predočava da mu se mogu dogoditi u budućnosti. On je svjestan da su buduće stvari u domenu nepoznatog i da se ne zna šta će se dogoditi, dobro ili zlo, odnosno, ne zna se da li će ostvariti svoje nade ili će mu se desiti bol. On zna da su one u ruci Moćnog i Mudrog, a da u ruci Njegovih robova nije ništa do nastojanje da se postigne njihovo dobro, a odbace njihove štetne posljedice. Čovjek vjernik je svjestan i zna da će se u slučaju odvraćanja misli od brige za događaje u budućnosti, zatim oslonjanja na svog Gospodara u njenom poboljšavanju, i pouzdavanja i pokoravanja Njemu u svemu tome, njegovo srce smiriti, a njegovo stanje poboljšati, dok će njegova tuga i zabrinutost iščeznuti. Od najkorisnijih stvari za promatranje i odnos prema budućnosti jeste korištenje slijedeće dove koju je učio Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Gospodaru moj, popravi mi vjeru koja je moja zaštita! Popravi mi dunjaluk na kome traje moj život! Popravi mi ahiret koji je mjesto mog povratka! Život mi učini ispunjenim

što većim brojem dobrih djela, a smrt smirajem od svakog zla!"[292]

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي دِينِي الَّذِي هُوَ عِصْمَةُ أَمْرِي، وَأَصْلِحْ لِي دُنْيَايَ الَّتِي فِيهَا مَعَاشِي، وَأَصْلِحْ لِي آخِرَتِي الَّتِي إِلَيْهَا مَعَادِي، وَاجْعَلِ الْحَيَاةَ زِيَادَةً لِي فِي كُلِّ خَيْرٍ، وَالْمَوْتَ رَاحَةً لِي مِنْ كُلِّ شَرٍّ

(*Allāhumme aslih lī dīnil-lezī huve ismetu emrī, ve aslih lī dunjājel-letī fīhā me'āšī, ve aslih lī āhiretil-letī ilejhā me'ādī, ve-dž'alil-hajāte zijādeten lī fī kulli hajrin, vel-mevte rāhaten lī min kulli šerr!*)

Tu su, također, riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Moj Gospodaru, molim za Tvoju milost i nemoj me prepustiti samom sebi ni koliko je period treptaja oka! Popravi mi svo moje stanje! Nema boga osim Tebe!"[293]

اللَّهُمَّ رَحْمَتَكَ أَرْجُو فَلاَ تَكِلْنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ وَأَصْلِحْ لِي شَأْنِي كُلَّهُ، لاَ إِلَهَ إِلاَّ أَنْتَ

(*Allāhumme rahmeteke erdžū felā tekilnī ilā nefsī tarfete ajnin ve aslih lī š'eni kullehu, lā ilāhe illā Ente!*)

Ako bi vjernik bio ustrajan u učenju ove dove koja sadržava ispravnost njegove budućnosti, dunjalučke i ahiretske, sa prisutnim duhom i iskrenim nijetom, uz njegovo nastojanje i zalaganje da čini ono što će to ostvariti i realizirati, Allah, dž.š., će mu obistiniti ono što je u dovi tražio i molio, i za što se trudi. Njegova briga će se tako preobratiti u radost i sreću.

7-Ako se čovjeku dogodi i desi zabrinutost i tuga usljed određenih nevolja, onda je jedan od najkorisnijih metoda njihovog otklanjanja nastojanje čovjeka da ih sam sebi olakša na taj način što će pretpostaviti najgoru moguću soluciju na kojoj se neka stvar može završiti, a zatim se duhovno pripremati za takve pretpostavke. Kada to učini, neka nastoji da ublaži, shodno mogućnostima, ono što se može ublažiti. Sa ovom duhovnom pripremom i sa ovakvim korisnim nastojanjem otkloniće svoje brige i tugu. Njihovo mjesto će zauzeti nastojanje postizanja koristi i otklanjanje štetnosti koje čovjek sa malo

---

[292] Muslim u *Sahihu*, hadis br. 2720.

[293] Ebu Davud u *Sunenu* sa vjerodostojnim lancem prenosilaca (sa sahih senedom), hadis br. 5090. Albani za njega, u djelu *Sahihul-kelimit-tajjibi*, kaže da je hasen (dobar), str. 49.

truda može ostvariti. Ako ga tako snađu i obuzmu uzroci straha, slabosti ili siromaštva, neka ih primi i prihvati sa smirenošću i duhovnom spremnošću za hvatanje u koštac sa njima, čak i sa njihovim najekstremnijim primjerima. Duhovno pripremanje za podnošenje neugodnosti prikazuje ih lahkim i tupi njihovu oštricu, posebno ako se, shodno mogućnostima, zauzme da im se suprotstavi i odupre. Tako će se, što se njega tiče, spojiti duhovna priprema sa korisnim nastojanjem koje odvraća pažnju od zanimanja i brige za nevolje. On treba da se bori protiv svog nefsa kako bi obnovio snagu za suprotstavljanje protiv nedaća, uz oslanjanje na Allaha, dž.š., u svemu tome i iskreno pouzdanje u Njega. Nema sumnje da ove stvari imaju veliku zaslugu u postizanju radosti i veselja, uz čovjekovo nadanje i iščekivanje nagrade na ovom i budućem životu. Ovakva iskustva su viđena i provjerena, a broj slučajeva onih koji su to iskusili je veoma velik.

8- Slijedeći razlog je snaga duha, neuznemiravanje srca i njegova nepodložnost utjecaju iluzija i mašte koje uzrokuju pokvarene i loše misli. Čim se čovjek preda i prepusti mašti, duša mu postaje podložna utjecaju okolnosti i faktora koji djeluju na njega, kao što su strah od bolesti, nastup srdžbe i nastanak zbrke i pometnje izazvane bolnim povodima, kao i pribojavanje od dešavanja neprijatnih i gubitka voljenih stvari. U slučaju da se preda nabrojanim stvarima, one će ga baciti u brige, tugu, duševne i tjelesne bolesti, a na kraju će doživjeti živčani slom koji ima veoma negativne i štetne posljedice, u što su se mnogi ljudi osvjedočili. Kada god se srce osloni na Allaha, dž.š., iskrenim tevekulom, ne predajući se mašti i ne dozvoljavajući da fantazije ovladaju njime, postići će pouzdanje u Allaha, dž.š., i žudjeće da postigne što više od Njegove dobrote. Na taj način će iščeznuti briga i tuga, riješiće se, također, mnogih duševnih i tjelesnih bolesti, a srce će postići takvu snagu, zadovoljstvo i radost, da se to riječima ne može izraziti. Koliko je samo bolnica ispunjeno ljudima bolesnim od pokvarenih iluzija i fantazija? Koliko su samo ove stvari utjecale na srca i duše mnogih jakih ličnosti, a da o slabim i ne govorimo? Koliko su samo doveli do šizofrenije i ludila?

Moraš znati da tvoj život slijedi tvoje misli i razmišljanja i da je sa njima povezan. Ako se misli budu kretale u domenu onoga što će ti donijeti korist u vjeri ili u nekoj ovodunjalučkoj stvari, onda je tvoj život sretan. Ako tako ne bude, onda će situacija biti suprotna ovom stanju.

Sačuvan će biti samo onaj koga Allah, dž.š., sačuva i uputi na borbu protiv svog nefsa kako bi postigao predispozicije za ojačavanje srca i otklanjanje njegove zabrinutosti. Allah, dž.š., kaže:

{ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللهِ فَهُوَ حَسْبُهُ }

"Onome koji se u Allaha uzda, On mu je dostatan." (Et-Talak, 3.)

Tj. dosta mu je u svemu onome što ga se tiče u domenu vjere i ovodunjalučkih stvari. Onaj ko se uzda i osloni na Allaha, dž.š., imaće jaku volju tako da iluzije neće imati utjecaja na njega, a događaji ga neće moći uznemiriti, pošto zna da je to znak duševne slabosti i jedan vid nemoći i straha koji nema stvarne osnove. On je svjestan, pored toga, da je Uzvišeni Allah, dž.š., zajamčio svima onima koji se uzdaju i oslonjaju na Njega da im je On u potpunosti dovoljan, pa se oslanjaju na Njega i nalaze smiraja u Njegovom obećanju. Na taj način prestaje njihova tuga i zabrinutost, teškoća im se mijenja olakšanjem, tugu radošću, a strah sigurnošću. Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., za oprost grijeha. Tražimo od Njega da nam ukaže Svoju milost darujući nam snagu srca i njegovu čvrstinu, zatim potpuno oslanjanje na Njega za koje je zajamčio, onima koji ga budu praktikovali, svako dobro i otklanjanje svake neprijatnosti i nesreće. On treba, također, kada ga pogodi neka neprijatnost ili se bude plašio da mu se može dogoditi, da napravi usporedbu između ostalih blagodati u kojima uživa, a vezane su za njegovu vjeru i svakodnevni život, i između neprijatnosti što su ga zadesile. Kod te usporedbe postaće mu kristalno jasno koliko samo blagodati uživa i koliko su, na drugoj strani, minorne i slabe neprijatnosti koje su ga zadesile.[294]

Ibn el-Kajjim je ukratko spomenuo petnaest stvari koje otklanjaju brigu i tugu, a te stvari su:

1. Et-tevhidu er-rububijje;

2. Et-tevhidu el-uluhijje;

3. Tevhidul-esma ves-sifat;

4. Uvjerenje da Gospodar, dž.š., nikada neće nanijeti nepravdu Svome robu, ili neku štetu ako to on prethodno nije zaslužio;

---

[294] *El-Vesa'ilul-mufideti lil-hajatis-se'ideti* od Šejha Abdu-r-Rahmana ibn Sa'dija, rahimehullah.

5. Da čovjek prizna da je on taj koji čini nepravdu;

6. Da se Gospodaru približavamo i umiljavamo na Njemu najdraži način, a to je posredstvom Njegovih lijepih imena i sifata. Najsadržanija Allahova imena su: el-Hajj (Živi) i el-Kajjum (Vječni);

7. Traženje pomoći samo od Njega;

8. Čovjekovo potvrđivanje da se uzda i nada samo Allahu;

9. Istinsko oslanjanje na Allaha, predavanje Njemu i čovjekovo očitovanje da je u Allahovoj vlasti, da je njegova kika u Allahovoj Ruci, i da On upravlja njime onako kako želi. Da bude siguran da će Allah prosuditi o njegovoj prošlosti, i da će ta presuda biti pravedna;

10. Da svoje srce napaja Kur'anom, da u njemu nađe utjehu pri svakoj nesreći, da u njemu nađe lijek protiv svega što mu stvara tjeskobu. Znači, da mu Kur'an bude otkrovenje i spas od njegove tuge i lijek od svake brige i jada;

11. Traženje oprosta;

12. Činjenje pokajanja;

13. Trud i borba na Allahovom putu;

14. Namaz;

15. Da bude svjestan da je svaka snaga i moć kod Allaha;

Molimo Allaha da nas izbavi iz svake brige, da nam da izlaz iz svake nedaće i da otkloni od nas sve što nas muči. Doista On sve čuje i uslišava molbe. On je Živi i Vječni.

Opširnije na ovu temu, pogledaj djelo *Iladžul-humum*, koja se nalazi na našem sajtu, pod linkom "knjige".

Ipak, Allah najbolje zna, i neka je Allahov blagoslov na našeg vjerovjesnika, Muhammeda, s.a.v.s.

Porodična nesreća čiji je uzročnik otac koji se ne boji Allaha, dž.š.

47. PITANJE:

Nakon preseljenja u SAD-e, moja mlađa sestra i mlađi brat su živjeli sa ocem. Otac se razveo od tri supruge, između kojih je bila i naša mama. Na kraju smo otkrili da je najvažnija stvar u njegovom životu novac. On se prema nama korektno odnosio sve dotle dok smo ga novčano pomagali. Moj mlađi brat je napustio dom zbog njegovog lošeg postupka i gramzivosti. Poslije toga smo saznali da konzumira pivo i alkoholna pića, te da se, čak, odaje i bludu. Na nas ne obraća nikakvu pažnju i uopšte ga ne interesiramo, tako da je jedne prilike doveo neku nemoralnu ženu u zajednički dom za vrijeme našeg prisustva. Pokušali smo ga spriječiti u njegovim postupcima, međutim, on nas nakon toga verbalno i fizički napada. On, čak, vrijeđa našu majku i optužuje je za činjenje nemorala i bluda, tako da se odrekao i očinstva nad rođenim sinom. Ovo je učinio samo zato što je moj brat odbio da mu da preda bjanko čekove kako bi on mogao raspolagati njima.

Ni jednog dana od nas nije tražio i zahtijevao da klanjamo namaz ili postimo mjesec ramazan. To, čak, ni sam nikada nije činio. Nasuprot tome, on mi je, u više navrata, nalagao da pijem pivo, što sam dva puta i učinila.

Ja sam sada, hvala Allahu, dž.š., sretno udata. Ja i moj muž klanjamo sve namaze, postim i nafilu kako bi nadoknadila one dane propuštenih ramazana koje nisam postila. Stalno činim pokajanje (tevbu) Allahu, dž.š., i tražim oprost (istigfar) za grijehe koje sam namjerno ili nenamjerno učinila. Muž mi u svemu ovome pruža nesebičnu pomoć.

Odnos mog oca prema sestri se još više pogoršao, posebno nakon moje udaje, odlaska iz kuće i preseljenja u drugi grad. Od nje je tražio da zajedno sa njim pije alkohol, u društvu njegove ljubavnice, što je ona kategorički odbila. Ona ne može da spava u sobi ako prethodno nije zaključala vrata, pošto nema nikakvog povjerenja u njega. Od nje sam tražila da živi sa nama, pošto nema nekog drugog mjesta gdje bi se sklonila i našla utočište jer naša majka živi u drugoj državi.

Ja imam nekoliko pitanja povodom ove situacije:

1- Moj muž je rekao da nećemo posjećivati mog oca, niti ćemo mu dozvoliti da on nas posjećuje sve dotle dok se ne okani svih zabranjenih stvari koje čini i dok se iskreno ne pokaje Allahu, dž.š. Da li je ovakav stav ispravan?

2- Šta mi moramo učiniti sa svoje strane kako bi on odustao od svih negativnih navika koje praktikuje?

3- Ja sam svjesna da moja sestra ne bi trebalo da živi sa nama. Kakav je šerijatski tretman ovog problema u ovakvoj situaciji?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Allahu, dž.š. Ako je stvarnost onakva kako ti kažeš, onda šta imamo da kažemo pred ovom velikom tragedijom i teškom nesrećom o ocu koji ne klanja, ne posti, konzumira alkohol, prepušta se bludu i nemoralu, zanemaruje svoje obeveze prema onima o kojima skrbi i otvoreno ih poziva da čine zabranjene stvari. Nema pomoći, niti moći mimo Allaha, dž.š., On nam je dostatan, i divan li je On Skrbnik! Svi smo mi Allahovi, dž.š., i Njemu se vraćamo! Zar ne zna on da Allah, dž.š., kaže:

{ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ}

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti, i o kojoj će se meleki strogi i snažni brinuti, koji se onome što im Allah zapovjedi neće opirati, i koji će ono što im se naredi izvršiti." (Et-Tahrim, 6.)

Gdje se on nalazi u odnosu na riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Nema ni jednog čovjeka kome Allah, dž.š., da odgovornost nad drugim ljudima, a zatim umre varajući ih i obmanjujući, a da mu On neće zabraniti Džennet."[295]

مَا مِنْ عَبْدٍ يَسْتَرْعِيهِ اللَّهُ رَعِيَّةً يَمُوتُ يَوْمَ يَمُوتُ وَهُوَ غَاشٌّ لِرَعِيَّتِهِ إِلاَّ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ

[295] Muslim i *Sahihu*, hadis br. 203.

"Svi ste vi skrbnici i odgovarate za vaše štićenike i dobra koja su vam data na čuvanje... Čovjek brine o svojoj obitelji i odgovoran je za nju..."

الا كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته ..والرجل راع على أهل بيته وهو مسئول عنهم

"Zaista će Allah, dž.š., pitati svakog skrbnika za njegovu odgovornost u povjerenoj stvari."[296]

إن الله سائل كل راع عما استرعاه

"Nema ni jednog čovjeka kome Allah, dž.š., da odgovornost nad drugim ljudima, a zatim ih on ne bude usmjeravao i čuvao svojim savjetom, a da će osjetiti miris Dženneta."[297]

ما من عبد استرعاه الله رعية فلم يحطها بنصيحة إلا لم يجد رائحة الجنة

Molimo Uzvišenog Allaha, dž.š., da ovog čovjeka vrati na put istine!

Moraš znati da sa ovakvim roditeljem, bez obzira na svu brigu i nevolju koju vam je prouzročio, ne smiješ prekidati veze, unatoč svemu što si spomenula. Vaša je obaveza da ostanete u kontaktu sa njim, da mu činite dobročinstvo i da se blago odnosite prema njemu. Trebaš, također, pokazati svoj strah za njegovo stanje i svoju ljubav prema njemu kao odraz njegov očinskog prava i dobročinstva koje je Allah, dž.š. naredio da se čini roditeljima. Drugi razlog za takav pozitivan odnos prema njemu jeste taj da bi iskazivanje mržnje, prekidanje odnosa sa njim i demonstracija grubosti samo još više čitavu situaciju pogoršali. Sa druge strane, vi mu se u grijehu ne smijete pokoravati, ni ti ni tvoj brat, niti sestra. U svom pismu si spomenula da je vaš otac prethodno imao lijep i korektan odnos prema vama u situaciji kada ste ga novčano pomagali. Ako bi njegovo negativno ponašanje prema vama prestalo kod njegovog novčanog potpomaganja i ako bi se stvari vratile na staro, gdje bi obostrano razmjenjivali pažnju i lijep odnos i gdje bi on naišao na vašu ljubav i požrtvovanje, zašto to, onda, ne bi ponovo učinili? Ovo vrijedi sve dotle dok se putem novca ne bi želio postići određeni zabranjeni cilj. Pokušajte da suzdržite svoju srdžbu i nastojte da zaboravite njegove greške koje je činio prema vama. Učinite nešto na njegovom

[296] Tirmizi u *Sunenu*, hadis br. 1627.
[297] Buhari u *Sahihu*, hadis br. 6617.

ponovnom uvažavanju i iskazivanju ljubavi prema njemu. Posjetite ga u njegovom domu i učinite mu koju uslugu. Nadati se da će ovakvo ponašanje pokrenuti u njemu iskrena očinska osjećanja, a možda ga to odvrati i od činjenja očitih harama. Odstranite iz svojih glava i misli ideju o prekidanju odnosa sa njim! Kontaktiraj sa svojim bratom i zatraži od njega da, ponovno, uspostavi vezu sa ocem! Morate znati da se vaše strpljenje i sabur sa njim ubraja u trud za koji ćete biti nagrađeni i imati sevapa. Mišljenje da se on ne treba posjećivati sve dotle dok se ne pokaje za svoje grijehe nije ispravno jer Uzvišeni Allah, dž.š., kaže:

{ وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ }

"A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj, a slijedi put onoga koji se iskreno Meni obraća; Meni ćete se poslije vratiti i Ja ću vas o onome što ste radili obavijestiti." (Lukman, 15.)

Oca možete posjećivati, pod uvjetom da vam na taj način ne učini neko zlo. Imajte u vidu da od stvari koje pomažu griješniku da se pokaje jeste i činjenica da mu treba neko prići i pozvati ga da se pokaje, te da ga podsjeti na Allaha, dž.š. Sinu je naređeno da se s roditeljima lijepo ophodi, makar oni bili i mnogobošci. Kurtubi veli: Ajet nam ukazuje na to da se veza s roditeljima mora, što je više moguće, održavati, pa čak ako oni bili nevjernici. Ako su siromašni da se materijalno pomognu, da im se lijepa riječ uputi i dova Allahu da ih uputi.

Što se tiče tvoje sestre, ona mora da vodi računa o sebi dok boravi kod svog nastranog oca. Treba da zaključava vrata svoje sobe, a u nekim situacijama, kad više ne bude sigurna za sebe u toj kući, treba da iseli iz te kuće i ode u neko bezbjednije mjesto, kao što je tvoja kuća, ako je to, naravno, moguće. Može Allah dati da je oženi vjernik koji će je čuvati i paziti. Molimo Allaha da uputi tvoga oca, da ga izvede iz tame u svjetlost, a tebi da oprosti tvoj grijeh i da tvoju sestru učvrsti u dobru, kao i sve nas. Neka je Allahov blagoslov na našeg vjerovjesnika, Muhammeda.

Kako da osoba obavijesti svoju majku koja nije muslimanka da je njen muž pred samom ženidbom sa drugom ženom?

(Br. pitanja: 12734.)

48. PITANJE:

Koji je najbolji način da upoznam svoju majku da mi je muž pred samom ženidbom sa drugom ženom, posebno ako imamo u vidu da moja majka nije muslimanka i da žestoko kritizira islam?

ODGOVOR:

Hvala Allahu, dž.š. Nema smetnje da ti u jednom od vaših razgovora uzgredno spomeneš svojoj majci kako ti muž razmišlja o ženidbi sa drugom ženom. Spomeni joj i ono što ga navodi na takav postupak ako ima jake razloge za to, kao što su nepostojanje poroda sa tobom ili sama činjenica da mu jedna žena nije dovoljna i slično. To će joj biti kao uvod za onaj trenutak kada sazna za čitavu stvar. Međutim, trenutno je ne obavještavaj o njegovoj odluci i dosegu čitave stvari, iz bojazni da vam ona, bez potrebe, ne otvori vrata problemima. U budućnosti, ako ona sazna istinu, ti joj možeš, na ovaj ili onaj način, objasniti da je islam vjera pravde koja ne opravdava i ne podnosi da se nanosi nepravda bilo kome, kao i to da se mnoge koristi kriju u ženidbi čovjeka sa više od jedne žene, što države koje polažu pravo na civilizaciju i kulturu nisu uspjele da postignu.[298]

Ako se, u prvom trenutku, ne saglasi i složi sa njegovim postupkom, ona će se, protokom određenog vremena, ipak, saglasiti. Međutim, što se tebe lično tiče, ti se ne smiješ puno žaliti i odbijati ovu stvar u njenom prisustvu, pošto ćeš na taj način još više raspiriti njeno osuđivanje i kritiku vjere islama. Tvoja obaveza je da javno iskazuješ svoje prihvatanje i zadovoljstvo muževljevom odlukom, kao i da imaš lijep odnos prema njemu.

[298] Pogledati odgovor na pitanje br. 12528.

Kako da se suoči sa pitanjima djece svog drugog muža?

(Br. pitanja: 21171.)

49. PITANJE:

Trenutno sam razvedena i jedan, također, razveden čovjek, koji ima troje djece iz prethodnog braka, mi je ponudio brak. Nakon dugog razmišljanja, odlučila sam se udati za njega. Međutim, moje pitanje glasi: Šta da kažem njegovoj djeci iz prethodnog braka, kada mi postave pitanje zašto sam se udala za njihovog oca i zašto se on razveo od njihove majke? Tu je još mnogo pitanja sa kojima ću se suočiti u budućnosti. Šta da radim i kako da odgovorim na njihova pitanja?

ODGOVOR:

Zahvala pripada Uzvišenom Allahu, dž.š. Sva djeca imaju veliki broj pitanja na koja pokušavaju naći odgovor. Ono što je roditeljima važno napomenuti jeste činjenica da oni moraju paziti da ne smiju ignorirati i zanemariti ta njihova pitanja, nego ih moraju iskoristiti u njihovom podučavanju, razvijanju mogućnosti njihovog razmišljanja i individualnih sposobnosti.

Odgovori na njihova pitanja, također, moraju biti ubjedljivi i zadovoljavajući. Međutim, mali broj djetetovih godina čini da se ono zadovoljava i uspijeva ubijediti bilo kojim odgovorom koji mu se ponudi. Tako ti možeš da im pojednostavljeno objasniš osnovne pojmove braka i njegovog razvoda.

Ako postoje neki nesporazumi među vama koji su se ranije pojavili, a za koje djeca znaju, onda se oni mogu iznijeti pred njih i razgovarati o njima u jednom sažetom i jednostavnom obliku.

Možeš im to pojasniti riječima da niste mogli da nađete zajedničku riječ i složite se oko nekih životnih pitanja i stvari koje se tiču doma, kao i to da se vaši pogledi na život u potpunosti razlikuju.

Vrlo je važno da se ne iznose optužbe na njegov račun i da se sva odgovornost za razvod braka ne prebacuje na njega, makar je on, u stvarnosti i sa tvoje tačke gledišta, i snosio. Takav negativan stav bi mogao imati značajnog utjecaja na njihov odnos i respekt prema

njihovom ocu, što bi na kraju moglo dovesti do njihovog negativnog naboja i osjećanja prema njemu, kao i distanciranja i udaljavanja od njega. Nastoj, koliko god to budeš bila u stanju, da ne iznosiš i iskazuješ svoja negativna osjećanja prema svom bivšem mužu, pošto ti to neće, ni u kom slučaju, koristiti, nego će, na drugoj strani, imati loš utjecaj na tvoju djecu. Najvažnije za njih jeste da odrastaju u jednom društveno zdravom okruženju i da imaju jedno zdravo i pozitivno razmišljanje o svom ocu.[299]

[299] Na pitanje odgovorio Šejh Muhammed Ed-Duvejš.

SADRŽAJ

A H L A K / M O R A L

1. LIJEPE OSOBINE I LIJEPO PONAŠANJE

2. POKUĐENO PONAŠANJE

3. ŽUDNJA ZA NEMORALOM I UZROCI BLUDA

ODGOJ

1. ODGOJ DUŠE

2. ODGOJ DJECE

DRUŠTVENI PROBLEMI